

**T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
HALKLA İLİŞKİLER VE TANITIM ANABİLİM DALI
HALKLA İLİŞKİLER VE TANITIM BİLİM DALI**

**KAMU DİPLOMASİSİ TÜRÜ OLARAK EĞİTİM DİPLOMASİSİ
BAĞLAMINDA ERASMUS+ DEĞİŞİM PROGRAMI**

DOKTORA TEZİ

Meltem ÖZEL

KOCAELİ 2021

**T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
HALKLA İLİŞKİLER VE TANITIM ANABİLİM DALI
HALKLA İLİŞKİLER VE TANITIM BİLİM DALI**

**KAMU DİPLOMASİSİ TÜRÜ OLARAK EĞİTİM DİPLOMASİSİ
BAĞLAMINDA ERASMUS+ DEĞİŞİM PROGRAMI**

DOKTORA TEZİ

Meltem ÖZEL

Danışman: Prof. Dr. Mustafa YILMAZ

**Tezin Kabul Edildiği Enstitü Yönetim Kurulu Karar ve No:
10.02.2021/5**

KOCAELİ 2021

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	vii
ÖZET.....	viii
ABSTRACT.....	ix
KISALTMALAR	x
TABLO LİSTESİ.....	xiii
ŞEKİL LİSTESİ.....	xiv
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KAMU DİPLOMASİSİ	3
1.1.Diplomasi	3
1.2.Sert Güç, Yumuşak Güç ve Akıllı Güç Kavramı.....	5
1.2.1. Sert Güç.....	6
1.2.2. Yumuşak Güç.....	7
1.2.3. Akıllı Güç	10
1.3.Kamu Diplomasisi.....	11
1.3.1. Kamu Diplomasisi Tanımı	12
1.3.2. Geleneksel Diplomasi ve Kamu Diplomasisi	13
1.3.3. Kamu Diplomasisi ve Yumuşak Güç İlişkisi.....	17
1.3.4. Kamu Diplomasisi Araçları	19
1.3.5. Kamu Diplomasisi Modelleri.....	21
1.3.5.1.Rohanda S. Zaharna'nın Enformasyon ve İlişkisel İletişim Modeli	22
1.3.5.2.Nicholas J. Cull'un Kamu Diplomasisi Sınıflandırması	22
1.3.5.3.Hansgert Peisert'in Kültürel İletişim Modeli	23
1.3.5.4.Mark Leonard ve Kamu Diplomasisi Sınıflandırması	23
1.3.5.5.Kathy Fitzpatrick ve Kamu Diplomasisi Perspektifi	24
1.4.Kamu Diplomasisinin Diğer Alanlarla İlişkisi.....	24
1.4.1. Halkla İlişkiler ve Halkla İlişkiler Modelleri.....	25
1.4.2. Kamu Diplomasisi ve Halkla İlişkiler İlişkisi.....	26
1.4.3. Uluslararası Halkla İlişkiler	32
1.4.4. Ulus Markalama	33

İKİNCİ BÖLÜM

2. KAMU DİPLOMASİSİ TÜRLERİ

KÜLTÜREL DİPLOMASİ VE EĞİTİM DİPLOMASİSİ	37
2.1.Kültürel Diplomasi.....	38
2.2.Eğitim Diplomasisi	42
2.2.1. Uluslararası Değişim Programları.....	44
2.2.1.1.Erasmus+ Değişim Programı	50

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. TÜRKİYE'DEKİ KAMU DİPLOMASİSİ, KÜLTÜREL DİPLOMASİ VE EĞİTİM DİPLOMASİSİ FAALİYETLERİ.....

3.1.Türk Dış Politikası	58
3.2.Türk Kamu Diplomasisi.....	66
3.2.1. Türkiye'nin Kamu Diplomasisi Faaliyetleri	70
3.2.2. Kamu Diplomasisi Aktörleri.....	73
3.2.2.1.Dışişleri Bakanlığı.....	74
3.2.2.2.Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü.....	75
3.2.2.3.Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD).....	75
3.2.2.4.İletişim Başkanlığı.....	77
3.2.2.5.Sivil Toplum Kuruluşları	86
3.2.2.6.Türk Kızılayı	88
3.2.2.7.Türk İş Kuruluşları	90
3.2.2.8.Türk Hava Yolları (THY)	90
3.2.2.9. Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu (TRT)	91
3.2.2.10. Anadolu Ajansı	92
3.2.2.11. Düşünce Kuruluşları	93
3.3.Türkiye'nin Kültürel Diplomasi Faaliyetleri	94
3.3.1. Kültür Diplomasisi Aktörleri ve Uygulama Alanları.....	96
3.3.1.1.Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA)	96
3.3.1.2.Türk Sanatı	97
3.3.1.3.Kültür ve Turizm Bakanlığı	99
3.3.1.3.1. Kültür ve Turizm Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü	100
3.3.1.4.Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı (TÜRKSOY).....	101
3.3.1.5.İstanbul Kültür Sanat Vakfı (İKSUV).....	102

4.4.Tanımlar	142
4.5.Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları	144
4.6.Araştırmanın Örnekleme.....	144
4.7.Araştırmanın Yöntemi.....	145
4.8.Bulgular.....	146
4.8.1. Öğrenciler ile Yapılan Görüşmeler	146
4.8.2. Diplomat ile Yapılan Görüşme	154
4.9.Genel Değerlendirme	156
4.9.1. Gelen Erasmus+ Öğrencileri ile Yapılan Derinlemesine Görüşme Bulguları.....	156
4.9.1.1. Öğrenciler Türkiye'ye Gelmeden Önce Yapılan Görüşmeler..	158
4.9.1.1.1. Öğrencilerin Türkiye'yi Tercih Etme Nedenleri	158
4.9.1.1.1.1.Türk Kültürünün Merak Uyandırması	158
4.9.1.1.1.2.Kültürel Çeşitliliğin Fazla Olması ...	159
4.9.1.1.1.3.Ekonomik Olması	159
4.9.1.1.1.4.Türkiye'deki Sağlık Kuruluşlarının İyi Düzeyde Olması.....	159
4.9.1.1.2. Türkiye'de Gerçekleşecek Erasmus+ Hareketliliğinden Beklentiler.....	160
4.9.1.1.2.1.Kişisel	160
4.9.1.1.2.2.Kültürel	160
4.9.1.1.2.3.Akademik.....	161
4.9.1.1.3. Öğrenciler Türkiye'ye Gelmeden Önce Türkiye Hakkındaki Bilgi Durumları	161
4.9.1.1.3.1.Olumlu Yönde Bilgi Sahibi Olma ...	161
4.9.1.1.3.2.Olumsuz Yönde Bilgi Sahibi Olma .	162
4.9.1.1.3.3.Yeterli Bilgi Sahibi Olmama	163
4.9.1.1.4. Öğrenciler Türkiye'ye Gelmeden Önce Türk Kültürü Hakkındaki Düşünceleri	164
4.9.1.1.5. Öğrenciler Türkiye'ye Gelmeden Önce Türkler Hakkındaki Düşünceleri	167
4.9.1.1.5.1.Dindar Olduklarını Düşünme.....	167
4.9.1.1.5.2.Arkadaş Canlısı Olduklarını Düşünme	168
4.9.1.1.5.3.Diğer Uluslardan Farklı Olduklarını Düşünme	168
4.9.1.1.5.4.Türkler Hakkında Fikir Sahibi Olmama	169
4.9.1.1.5.5.Diğer	169
4.9.1.2. Öğrencilerin Türkiye'deki Hareketlilikleri Tamamlandıktan Sonra Yapılan Görüşmeler	169

4.9.1.2.1. Öğrencilerin Üniversiteye ve Ülkeye Adaptasyonlarının Üniversite Tarafından Desteklenme Durumu	169
4.9.1.2.1.1.Erasmus Ofisleri ve Erasmus Kulüpleri Tarafından Gerçekleştirilen Faaliyetler	169
4.9.1.2.1.2.Hocaların ve Öğrencilerin Üniversiteye Uyum Sürecine Destek Olması.....	170
4.9.1.2.1.3.Herhangi Bir Faaliyet Gerçekleşmemesi	171
4.9.1.2.2. Öğrencilerin Erasmus+ Hareketliliğinden Kazanımları.....	171
4.9.1.2.2.1.Akademik	171
4.9.1.2.2.2.Kişisel	172
4.9.1.2.2.3.Kültürel	173
4.9.1.2.3. Öğrencilerin Türkiye ve Türk Kültürü Hakkındaki Düşünceleri	176
4.9.1.2.4. Öğrencilerin Kendi Kültürlerini ve Ülkelerini Anlatma Durumu	180
4.9.1.2.4.1.Kendi Ülkelerini ve Kültürlerini Anlatmama.....	180
4.9.1.2.4.2.Ders Kapsamında Anlatma	181
4.9.1.2.4.3.Bir Organizasyon Kapsamında Anlatma	181
4.9.1.2.4.4.Arkadaşlara Yüz Yüze Anlatma	181
4.9.1.2.5. Öğrencilerin Ülkelerine Döndükten Sonra Tecrübelerini Paylaşma Durumları.....	182
4.9.1.2.5.1.Aile ve Arkadaşlarla Paylaşma	182
4.9.1.2.5.2.Erasmus Ofisleri ile Paylaşma	183
4.9.1.2.6. Öğrencilerin Türkiye'yi Alt Yapı, Teknolojik ve Bilimsel Gelişim Düzeyi Açısından Değerlendirmesi.....	183
4.9.1.2.6.1.Türkiye'yi Gelişim Açısından İyi Düzeyde Değerlendirme	183
4.9.1.2.6.2.Türkiye' nin Yeterince Gelişmediğini Düşünme	184
4.9.1.2.6.3.Fikir Sahibi Olmama.....	184
4.9.1.2.7. Öğrencilerin Türk Dizileri Konusundaki Düşünceleri	184
4.9.1.2.8. Öğrencilerin Türk Müziği ve Sanatçıları Hakkındaki Düşünceleri	185
4.9.1.2.9. Öğrencilerin İki Ülke Arasındaki İlişkilere Katkı Sağlama Hakkındaki Düşünceleri.....	186
SONUÇ	187
KAYNAKÇA	193
EKLER	208
EK-1	208

EK-2	208
EK-3	208
ÖZGEÇMİŞ	239

ÖNSÖZ

Erasmus+ değişim programı, kamu diplomasisi bileşenlerinden olan eğitim diplomasisi aracı olarak değerlendirildiğinde, toplumlar arası çatışmaların azalmasına, karşılıklı ülke ilişkilerinin gelişmesine katkı sağlamakta ve ülkelerin dış politikasını desteklemektedir. Bu çalışma, erasmus+ değişim programının Türk kamu diplomasisindeki rolünü değerlendirmekte ve Türkiye için eğitim diplomasisi ekseninde oluşturulacak değişim diplomasisi stratejisi önermektedir.

Bu tez çalışmasında en başından beri bana inanan, yolumu aydınlatan, anlayışlı tavrı ile huzurlu bir tez dönemi geçirmemi sağlayan, “iyi ki yolum kesişti” dediğim değerli danışmanım Prof. Dr. Mustafa Yılmaz’a emeği için çok teşekkür ediyorum. Tez çalışmam sırasında Tez İzleme Komitesinde yer alan ve değerli katkılarını sunan Prof. Dr. Cem Pekman ve Doç Dr. İhsan Karlı’ya teşekkürlerimi sunuyorum.

Doktora süreci boyunca beni teşvik eden ve yüreklendiren değerli hocam Prof. Dr. Emin Özbaş’a müteşekkirim. Ders ve tez sürecinde birlikte yol aldığım sevgili arkadaşlarım Arş. Gör. Deniz Ekinci, Arş. Gör. Dr. Tülay Yazıcı, Arş. Gör. Dr. Zeynep Benan Dondurucu ve Dr. Onur Karakaş’a teşekkür ediyorum.

En büyük teşekkürü ise tezimin bitmesini benimle birlikte dört gözle bekleyen canım kızım, oğlum ve eşime; dualarıyla hep benimle olan canım anneme ve tüm aileme etmek istiyorum.

Meltem ÖZEL

ÖZET

Kamu diplomasının önemli öğeleri olan kültür ve eğitim faaliyetleri, yumuşak güç unsuru olarak yaygınlaşarak dünya genelinde kullanılmaktadır. Kültür ve eğitim diplomasisi ile ülkeler arası karşılıklı anlayış geliştirmekte ve uzun vadeli ilişkiler inşa edilmektedir. Kamu diplomasisi bileşenlerinden olan eğitim diplomasisi ekseninde öğrenci değişim programları, kişilerarası ilişkiler yoluyla uluslararası iyi niyetin geliştirilmesine, ülkelerin imajlarının iyileştirilmesine, karşılıklı ön yargıların yıkılmasına ve uzun vadeli ilişkiler inşa edilmesine olanak sağlamaktadır. Çalışma, erasmus+ değişim programının kamu diplomasisi üzerindeki rolünü değerlendirmeyi ve eğitim diplomasisi çerçevesinde uygulanma durumlarını analiz etmeyi amaçlamaktadır. Erasmus+ Değişim Programını eğitim diplomasisi olarak ele alan bu çalışma, erasmus+ değişim programı uygulayıcıları ve erasmus+ yararlanıcılarının dış politika hedefleri konusunda ilgili tüm kuruluşlarla birlikte bir strateji çerçevesinde hareket etmelerini istemektedir. Çalışmada kamu diplomasisi kavramı, kamu diplomasisi modelleri ve kamu diplomasisiyle ilgili olan diğer kavramlarla açıklanmış; kamu diplomasisi kavramının uluslararası halkla ilişkiler, ulus markalama ve halkla ilişkiler ile olan ilişkisine değinilmiştir. Kamu diplomasisinin önemli bileşenleri olan kültürel diplomasi ve eğitim diplomasisi açıklanmıştır. Türkiye özelinde yürütülen kamu diplomasisi faaliyetleri geçmişten günümüze açıklanarak, Türk kamu diplomasisi aktörlerine değinilmiştir. Türkiye'nin desteklediği erasmus+ programı kapsamında yabancı öğrencilerin Türkiye'de gerçekleştirdikleri erasmus+ faaliyetine odaklanılmıştır. Son tahlilde ise öğrencilerle gerçekleştirilen yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen sonuçlar doğrultusunda Türkiye için eğitim diplomasisi ekseninde değişim diplomasisi stratejisi önerilmiştir. Eğitim diplomasisi ekseninde oluşturulacak değişim diplomasisi stratejisi, çeşitli resmi kuruluşları, erasmus+ ofislerini, ESN (European Student Network)'i, öğrenci ve akademisyenleri süreçte dahil etmekte ve erasmus+ öğrencilerinin çeşitli kültürel etkinliklere entegre edilmesini içermektedir.

Anahtar Kelimeler: Kamu Diplomasisi, Kültür Diplomasisi, Eğitim Diplomasisi, Değişim Diplomasisi, Değişim Programları, Erasmus+

ABSTRACT

Cultural and educational activities, which are important elements of public diplomacy, are widely used as a soft power element and are used throughout the world. Through cultural and educational diplomacy, mutual understanding between countries is developing and long-term relations are building. On the axis of educational diplomacy, which is one of the components of public diplomacy, student exchange programs allow the development of international goodwill through interpersonal relations, improving the image of countries, breaking down mutual prejudices and building long-term relationships. The study aims to evaluate the role of erasmus + exchange programs on public diplomacy and to analyze their implementation in the framework of educational diplomacy. This study, which handles the Erasmus+ Exchange Program as an educational diplomacy, asks erasmus + exchange program implementers and erasmus + beneficiaries to act in a strategy with all relevant institutions regarding their foreign policy objectives. In this study, public diplomacy concept and public diplomacy models have been explained and also the relationship between the concept of public diplomacy and international public relations, nation branding and public relations has been discussed. Educational diplomacy and cultural diplomacy which are public diplomacy fields are explained. Turkey has been described public diplomacy activities conducted in particular, explaining from past to present and Turkey's public diplomacy actors were mentioned. Under the Erasmus+ program that is supported by Turkey, focused on foreign students' erasmus+ activities in Turkey. In the final analysis, based on the results obtained from the structured interviews conducted with students, exchange diplomacy strategy on the axis of educational diplomacy strategy for Turkey has been proposed. The exchange diplomacy strategy to be created on the axis of educational diplomacy includes various official institutions, erasmus + offices, ESN (European Student Network), students and academicians, and the integration of erasmus + students into various cultural activities.

Keywords: Public Diplomacy, Cultural Diplomacy, Educational Diplomacy, Exchange Diplomacy, Exchange Programs, Erasmus+

KISALTMALAR

AA	Anadolu Ajansı.
AB	Avrupa Birliği.
ABD	Amerika Birleşik Devletleri.
AET	Avrupa Ekonomi Topluluğu.
AFAD	Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı.
AGH	Avrupa Gönüllülük Hizmeti. (EVS, European Voluntary Service)
AGİT	Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı.
AKTS	Avrupa Kredi Transferi ve Biriktirme Sistemi.
AYA	Avrupa Yükseköğretim Alanı.
BBC	British Broadcasting Company. (İngiliz Yayımcılık Şirketi)
BM	Birleşmiş Milletler
BÖP	Büyük Öğrenci Projesi.
CBS	Columbia Broadcasting System. (Kolombiya Yayıncılık Sistemi)
CICIR	China Institutes of Contemporary International Relations. (Çin Çağdaş Uluslararası İlişkiler Enstitüsü)
CNN	Cable News Network. (Kablolu Haber Ağı)
COVID-19	Yeni Koronavirüs Hastalığı
DANIDA	Danish International Development Agency. (Danimarka Uluslararası Kalkınma/ Yardım Ajansı)
DEAŞ (İŞİD)	Devlet'ül Irak ve's Şam. (Irak-Şam İslam Devleti)
DEİK	Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu.
DS	Diploma Supplement. (Diploma Eki)
D-8	Gelişen Sekiz Ülke.
EMITT	East Mediterranean International Tourism and Travel. (Doğu Akdeniz Uluslararası Turizm ve Seyahat Fuarı)
EİT	Ekonomik İşbirliği Teşkilatı.
EXPO	Exposition. (Dünya Sergileri)
ERASMUS+	European Region Action Scheme for the Mobility of University Students. (Üniversite Öğrencilerinin Hareketliliği için Avrupa Topluluğu Eylem Programı)
ESN	European Student Network. (Avrupa Öğrenci Ağı)
FETÖ	Fethullahçı Terör Örgütü.
FD	Het Financieele Dagblad.
GDAÜ	Güneydoğu Avrupa İşbirliği Süreci.
G20	Group of 20. (20 Grubu)
GTZ	The Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit GmbH. (Almanya Teknik İşbirliği Topluluğu)
HIV	Human Immunodeficiency Virus. (İnsan Bağışıklık Yetmezliği Virüsü)
IOC	International Olympic Committee. (Uluslararası Olimpiyat Komitesi)
ISESCO	Islamic World Educational, Scientific and Cultural Organization. (İslami Eğitim, Bilim ve Kültür Organizasyonu İslam İşbirliği Teşkilatı)
İİT	İslam İşbirliği Teşkilatı.

İKSV	İstanbul Kültür Sanat Vakfı.
KA	Key Action. (Ana Eylem)
KDE	Kamu Diplomasi Enstitüsü.
KEİ	Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü.
MERS	Middle East Respiratory Syndrome. (Orta Doğu Solunum Sendromu)
MIKTA	Meksika, Endonezya, Kore, Türkiye ve Avustralya
MÜSİAD	Müstakil Sanayiciler ve İşadamları Derneği.
NATO	North Atlantic Treaty Organization. (Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü)
NBA	National Basketball Association. (Ulusal Basketbol Birleşimi)
PDD	NATO's Public Diplomacy Division. (NATO Kamu Diplomasisi Birimi)
PKK	Partiya Karkerên Kurdistanê. (Kürdistan İşçi Partisi)
SAM	Stratejik Araştırmalar Merkezi.
SARS	Severe Acute Respiratory Syndrome. (Şiddetli Akut Solunum Sendromu)
SETA	Siyaset Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı.
SSCB	Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği.
STK	Sivil Toplum Kuruluşu.
(WASHINGTON)	District of Columbia. (Kolumbia Bölgesi)
D.C.	
TASAM	Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi.
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi.
TEDA	Kültür ve Turizm Bakanlığı Türk Kültür, Sanat ve Edebiyat Eserlerinin Dışa Açılımını Destekleme Projesi.
TESEV	Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı.
THW	The Bundesanstalt Technisches Hilfswerk. (Federal Teknik Yardım Ajansı)
THY	Türk Hava Yolları.
TİKA	Türkiye İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı.
TMB	Türkiye Müteahhitler Birliği.
TMOK	Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi
TOBB	Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği.
TRT	Türkiye Radyo Televizyon Kurumu.
TURQUAS	Türk Yükseköğretim Sisteminde Avrupa Yükseköğretim Alanı Yeniliklerinin Uygulanması ve bu Uygulamaların Sürdürülebilirliği.
TUSKON	Türkiye İşadamları ve Sanayiciler Konfederasyonu.
TÜRKSOY	Uluslararası Türk Kültür Teşkilatı.
TÜSİAD	Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği.
UEFA	Union of European Football Associations. (Avrupa Futbol Federasyonları Birliği)
UNESCO	United Nations Educational Scientific and Cultural Organization. (Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Örgütü)
USAK	Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu.

WHO
YABSİS
YÖK
YPG
YTB

World Health Organization. (Dünya Sağlık Örgütü)
Yabancı Akademisyen Bilgi Sistemi.
Yükseköğretim Kurulu.
Yekîneyên Parastina Gel. (Halk Koruma Birlikleri)
Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı.

TABLO LİSTESİ

TABLO 1: Sert ve Yumuşak Güç Karşılaştırması	8
TABLO 2: Eski ve Yeni Kamu Diplomasisi	16
TABLO 3: Hipotezleri Sınayan Sorular	142
TABLO 4: Hipotez 1'in Sınama Sonuçları	149
TABLO 5: Hipotez 2'nin Sınama Sonuçları	152
TABLO 6: Hipotez 3'ün Sınama Sonuçları	153
TABLO 7: Hipotez 4'ün Sınama Sonuçları	154
TABLO 8: Derinlemesine Görüşmelerin Yapıldığı Gelen Erasmus+ Öğrencilerinin Listesi	157
TABLO 9: Öğrencilerin Erasmus+ Hareketliliği Sonrası Türkiye ve Türk Kültürü Hakkındaki Düşünceleri	176

ŞEKİL LİSTESİ

ŞEKİL 1: Kamu Diplomasisi ve Alt Yapıları	20
ŞEKİL 2: İletişim Başkanlığı Teşkilat Şeması	78
ŞEKİL 3: Türlerine Göre Mevcut Üniversite Sayısı.....	120
ŞEKİL 4: 2010/2011-2017/2018 yılları arasında Türkiye’de erasmus+ kapsamında bulunan öğrenci sayıları	131
ŞEKİL 5: 2007/2008-2013/2014 yılları arasında Türkiye’de erasmus+ kapsamında bulunan öğrenci sayıları	131
ŞEKİL 6: 2014/2015 ve 2017/2018 akademik yılları arasında, program ülkelerinden Yüksek Öğrenim hareketliliği ile Türkiye’yi en çok tercih eden öğrencilerin gelmiş olduğu ilk beş ülke	132

GİRİŞ

Kamu diplomasisi karşılıklı ilişki inşa etme ve anlayış oluşturma ile ülkeler ve toplumlar arası çatışmaların azalmasına ve uzun soluklu ilişkiler geliştirilmesine katkı sağlamaktadır.

Çalışmada kamu diplomasisi türü olarak eğitim diplomasisi bağlamında erasmus+ değişim programı dört bölümde ele alınmaktadır. Çalışmanın ilk bölümünde geleneksel diplomasi, kamu diplomasisi ve kamu diplomasisiyle bağlantılı kavramlar ile tezin kavramsal çerçevesini oluşturan kamu diplomasisi modelleri açıklanmakta ve kamu diplomasisinin ilişkili olduğu alanlardan bahsedilmektedir. Kamu diplomasisi, ülkenin uluslararası imajını ve itibarını yönetmek, ülkeye karşı var olan ön yargıları yıkmak, diğer ülke vatandaşları ile karşılıklı ilişki ve anlayış geliştirmek gibi amaçlarla devlet ve devlet dışı aktörler tarafından uygulanan bir yöntemdir. Kamu diplomasisinin, karşılıklı ilişki geliştirme, ikna etme ve uzun vadede ilişki inşa etme amaçları açısından halkla ilişkiler ile benzerliği ilk bölümde açıklanmaktadır.

Çalışmanın ikinci bölümünde ise kültürel diplomasi ve eğitim diplomasisi kavramları kamu diplomasisi türleri kapsamında açıklanmakta ve değişim programları ile ilişkilerine yer verilmektedir. Uluslararası değişim programları aracılığı ile başka uluslara bilgi ve fikirlerin yayıldığı, kültürel ve milli değerlerin aktarıldığı ortaya konulmaktadır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde Türk kamu diplomasisi, kültürel diplomasi ve eğitim diplomasisi kapsamında değerlendirilebilecek faaliyetler açıklanmakta ve faaliyetlerle ilgili aktörlerden bahsedilmektedir.

Çalışmanın son kısmı olan dördüncü bölümde ise Türkiye’de erasmus+ faaliyetini gerçekleştiren öğrencilere odaklanılmakta ve erasmus+ değişim programı kamu diplomasisi bileşenlerinden olan bir eğitim diplomasisi aracı olarak değerlendirilmektedir. Kamu diplomasisi türü olan eğitim diplomasisinin diyalog geliştirme, önyargıları yıkmak, iletişim ve ilişki inşa etme işlevleri bu bölümde ortaya konulmaktadır. Eğitim, kültür, sanat, spor, bilim gibi yumuşak güç unsurları kamu diplomasisi gibi işlev görmek ve karşılıklı anlayış ile güven oluşmasını

sağlamaktadır. Uluslararası diyalogun geliştirilmesi ile kültürlerin yayılarak karşılıklı anlayışı, işbirliğini ve dayanışmayı artırmasına yönelik olarak uygulanan eğitim değişim programları, sonuçları uzun vadede alınacak olan kamu diplomasisi araçlarıdır.

Uzun vadede kültürlerarası diyalogu artırma ve işbirliğini geliştirme işlevleri açısından Türkiye’de erasmus+ değişim programı, “kamu diplomasisi türü olan eğitim diplomasisinde nasıl bir yer bulmalıdır” sorusu doğrultusunda ortaya konulan hipotezler erasmus+ öğrencileri ve diplomatla yapılan görüşmeler aracılığıyla sınanmaktadır. Soruya cevap aramak amacıyla “Erasmus+ değişim programı ile Türkiye’ye gelen öğrencilerin karşılıklı iletişim ve ikna yoluyla Türkiye’ye karşı ön yargıları yıkılmaktadır.”, “Erasmus+ değişim programı aracılığıyla Türkiye ve Türk kültürü hakkında olumlu imaj oluşturulmakta, karşılıklı anlayış ve ilişki inşa edilmektedir.”, “Erasmus+ değişim programı ile çift yönlü bir iletişim gerçekleşmektedir.” ve “Türkiye’deki Erasmus+ değişim programı sonrası kendi ülkesine dönen öğrenciler, iki ülke vatandaşları ve hükümet yetkilileri arasındaki ilişkileri uzun vadede olumlu yönde etkilemektedir.” hipotezleri sınanmaya çalışılmaktadır. Çalışmanın kamu diplomasisi türü olan eğitim diplomasisi ile ilgili yapılacak çalışmalara referans olması ve bu konuya ilgi duyan araştırmacılara ışık tutması amaçlanmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KAMU DİPLOMASİSİ

Uluslararası çevreyi kontrol etmek için uluslararası aktörler tarafından savaş mekanizması anlamında kullanılan diplomasi, günümüzde uluslararası bir şirket, sivil toplum kuruluşu veya diğer uluslararası aktörler ile yürütülmektedir. Kamu diplomasisi üzerine çalışan Nicholas Cull, bir yabancı aktörün bir başka yabancı aktör ile birlikte uluslararası çevreyi kontrol girişimini geleneksel diplomasi olarak tanımlarken, uluslararası bir kamuoyu ile işbirliği yoluyla uluslararası çevreyi kontrol girişimini ise kamu diplomasisi olarak ifade etmektedir (2009, s. 12). Bu bölümde öncelikle diplomasi, güç ve kamu diplomasisi kavramları açıklanmaktadır. Kamu diplomasisinin açıklanan diğer kavramlarla ilişkisine değinilmekte, kamu diplomasisi araçları, kamu diplomasisi modelleri ve kamu diplomasisinin ilişkili olduğu diğer alanlara yer verilmektedir.

1.1.Diplomasi

Diplomasi kelimesi etimolojik olarak Yunanca “diploma” veya “diploun” kelimesinden türemiş olup, “ikiye katlanmış belge” anlamına gelmektedir. Yunan devletlerinde bu diplomalar, elçilik yapmakla veya mesaj iletmekle görevlendirilen kişilere verilir. Bu diplomaları ulaştıran kişilerin yaptıkları bu faaliyetler ilerleyen dönemlerde diplomasi olarak ifade edilmiştir (Tuncer, 2009, s. 5). Diplomasi, tarih boyunca bir gelişim içerisinde olmuş, uygulanma şekli değişerek çeşitlenmiş ve yeni aktörler eklenmiştir.

Modern anlamda ilk kez Edmund Burke tarafından 1796 yılında kullanılan diplomasi kavramı, günümüzde uluslararası politika ve dış politikanın yürütülmesi ile ilişkilendirilmektedir. Günümüz diplomasisinin en temel özellikleri olarak, karşılıklı ilişkiler kurma, temsil sistemi ve müzakerecilik kabul edilmektedir (Ünal, 2017, s. 87). Harold Nicolson diplomatik faaliyetlerdeki değişimi sömürgecilik yarışı, ticari rekabet ve iletişim hızındaki artış olarak üç nedene bağlamaktadır (1954, s. 79). Nicolson’ın diplomasi faaliyetlerinin değişimine bağladığı nedenler hala geçerliliğini korumakta, günümüzde kamu diplomasisi de benzer nedenlerle gelişmekte ve çeşitlenmektedir.

Ulusal çıkarlar için yürütülen diplomasi, çoğu zaman silahların kullanılmadığı bir savaşa benzemektedir. Ülkelerin ulusal çıkarlarını korumaları için haklı olduklarını kanıtlamaları tek başına yeterli olmamakta, haklarını koruyabilmek ve başkalarına da kabul ettirmek için yeterli ekonomik, siyasi ve askeri güce de sahip olmaları gerekmektedir. Ancak bu güce sahip olan ve bunu etkili bir diplomasiyle değerlendirebilen ülkeler davalarında başarıya ulaşabilmektedirler. Ulusal çıkarlarını yeterince güç ve kararlılıkla savunamayan, zaman kavramını yönetemeyen ülkeler, müzakerelerden zararlı çıkmaktadırlar. Ülkeler çıkarlarını koruyabilmek için sert bir üslup kullanabilmekte, karşı tarafa üstü örtülü ya da açık tehditlerde bulunabilmektedirler. Hatta karşı tarafı silahlı bir müdahale ile tehdit etmek de mümkündür (Öymen, 2005, s. 15-35).

Raymond Aron tarafından diplomasi, güç kullanmaksızın ikna etme kabiliyeti ve az bütçeyle yenme stratejisi olarak tanımlanmaktadır (Aron, 2003, s. 24). Diplomasi, uluslararası anlaşmazlıkların ortadan kaldırılmasında ve azaltılmasında önemli bir dış politika faaliyeti olarak karşımıza çıkmaktadır (Yıldırım, 2015, s. 90-92). Diplomasi faaliyetlerinin yürütülmesinde önemli rolü olan diplomatlar, kendi ülkelerini temsil ederek olumlu imaj oluşmasını sağlamanın yanı sıra, görev yaptıkları ülkedeki dış politika belirleyicileri olan iç politika, ekonomik durum ve askeri kapasite gibi pek çok alanda bilgi toplamaktadırlar (Çemrek & Uluer, 2016, s. 30).

Devletlerin dış politika amaçlarına ulaşmak için kullandıkları çeşitli araçlar bulunmaktadır. Dış politika araçları, başta diplomasi olmak üzere ticari ve ekonomik yaptırımlar, askeri ve silah güç gösterimi ve son olarak da bunların fiilen uygulanması şeklinde sıralanmaktadır. Diplomasi ile ikna süreci gerçekleşmediğinde bir sonraki araç uygulamaya konulmaktadır (Sönmezoğlu, 2000, s. 323-477).

Geleneksel diplomasi çağlar boyunca topluluklar arasında fiilen yer alan ilişkilerden (Karadağ, 2016, s. 48) ve devletlerarası ilişkilerden meydana gelmektedir. Geleneksel diplomasi faaliyetleri arasında büyükelçilik açılması, diplomatik ve teknik personelin görevlendirilmesi ve diplomatların ülkeler arasında iletişim sürecini yönetmesi sayılabilir (Çemrek & Uluer, 2016, s. 30). Tarihte ilk dönemlerde uygulanan ve “ad hoc” olarak tanımlanan diplomasi, temsilcilerin geçici olarak başka ülkeye gönderilerek görevini tek yanlı ve geçici olarak yapması ve ülkesine dönmesi

şeklinde gerçekleşmekteydi (Lafont, 2001, s. 50). Zamanın gerekliliklerine, tarih sahnesindeki devletlerin rollerine göre gelişen diplomasi uluslararası ilişkilerin daha barışçıl yürütülmesinde ilişki sanatı olarak kullanılmaya başlamıştır (Yıldırım, 2015, s. 93).

Tanımlardan yola çıkarak, devletlerarası ilişkileri yürütme ve yönetme sanatı olan diplomasinin, dış politika amaçlarına ulaşmak amacıyla devletler tarafından uygulandığı görülmektedir. Diplomaside hedef kitle yabancı devletlerin devlet temsilcileri ve diplomatlardan meydana gelmektedir. İlk dönemlerde tek taraflı bir ikna süreci şeklinde gerçekleşen diplomasi, tarihsel süreç içerisinde evrilerek ilişki kurma şeklinde gerçekleşmeye başlamıştır.

1.2. Sert Güç, Yumuşak Güç ve Akıllı Güç Kavramı

Tarihsel süreçte gücü elinde bulunduran ülkeler, diğer ülkeleri etkileri altına almaya çalışmışlardır. Sanayi Devrimi'ne kadar asker ve silah ulusların güç unsuru iken, Sanayi Devrimi sonrası yeni teknolojiler üretme ve endüstriyel üretim kapasitesi daha önemli hale gelmiştir. Soğuk Savaş süresince, askeri ve siyasi otorite ve sahip olunan kaynaklar uluslararası politikada güç kavramını ifade etmekteydi. 21. yüzyılda ise kamuoyunu ön plana çıkaran ve işbirliği yapmaya yönelik olan yumuşak güç, etkin güç olarak kullanılmaya başlanmıştır (Yıldırım, 2015, s. 129). Sait Yılmaz'a göre de ülkeler sanayileştikçe savaşlarda kayıplar vermek yerine toplumların refah seviyesini yükseltecek farklı güç kullanma yöntemleri keşfetmişlerdir. Güç kullanmanın ekonomik hedeflere zarar verdiğinin farkında olan günümüz ülkeleri, son aşamaya gelmeden askeri güç kullanmayı tercih etmemektedirler (2008, s. 46).

Ahmet Davutoğlu, bir ulusun gücünü “ $G=(SV+PV) \times (SZ \times SP \times Sİ)$ ” şeklinde formülize etmiştir. Sabit veriler (SV) kapsamında coğrafya (c), tarih (t), nüfus (n) ve kültür (k); potansiyel veriler (PV) kapsamında teknolojik kapasite (t_k), ekonomik kapasite (e_k) ve askeri kapasite (a_k) olarak tanımlanmaktadır. SZ ile stratejik zihniyet, SP ile stratejik planlama ve Sİ ile de siyasi irade ifade edilmektedir (2001, s. 17). Davutoğlu'nun bu formülünden yola çıkarak bir ülkenin gücünün coğrafya, tarih, nüfus, kültür, teknolojik kapasite, ekonomik kapasite, askeri kapasite, stratejik zihniyet, stratejik planlama ve siyasi irade unsurlarından meydana geldiği söylenebilir. Siyasi zihniyet, siyasi planlama ve siyasi irade olmadığında sabit ve potansiyel

verilerin bir anlam ifade etmediği görülmektedir. Sabit veriler (coğrafya, tarih, nüfus, kültür) ile potansiyel verilerin (teknolojik kapasite, ekonomik kapasite ve askeri kapasite) uluslar için bir güç ifade edebilmesi için siyasi zihniyet, siyasi planlama ve siyasi iradenin olması gerekmektedir.

Sert ve yumuşak güç, ülkelerin dış politika aracı olarak kullanılan iki önemli unsurdur (Özkan A. , 2016, s. 1). Güç, birinin istediği sonuçlara ulaşma becerisidir. Cezbetme, akıl çelme ve gündem belirleme gibi yöntemlerle somut güce sahip olmadan da birçok sonucun elde edilmesi mümkündür (Nye, 2017, s. 20-21). Nye dünyanın güç dengesinin sert güçten yumuşak güce kaydığını ifade etmekle birlikte, sert güç ile yumuşak gücün bir arada kullanıldığı akıllı gücü en ideal güç olarak kavramsallaştırmaktadır (2004, s. 23).

Nye, ülkelerin kültürü ve ideolojisi diğer ülkelerin gözünde ne kadar çekici ve meşru ise, daha az direnişle karşılaşarak ülkeleri peşinden sürüklediğini (2017, s. 31) söyleyerek yumuşak gücün önemine vurgu yapmıştır. Küresel bilgi çağında kalpleri ve zihinleri kazanmak çok daha önemli olmuştur (Nye, 2017, s. 19). Ian Manners ve Richard Whitman' a göre Soğuk Savaş propaganda savaşının geleneksel "kalpleri ve zihinleri kazanma" vurgusu yerini kalpleri ve zihinleri paylaşma vurgusuna bırakmıştır (Manners & Whitman, 2013, s. 189-197).

Kamu diplomasisi, hem yumuşak güç hem de akıllı gücü artırmak isteyen ülkeler için yönetilmesi gereken önemli bir politikadır (Çemrek & Uluer, 2016, s. 38). Ülkeler yumuşak güç kapasitelerini yalnızca kamu diplomasisi vizyonu ile etkili bir şekilde kullanabilirler. Ayrıca, uluslararası düzende, kamu diplomasisi politikalarını stratejik güç ile geliştirmeyen ve etkili diplomatik araç ve yöntemler kullanamayan ülkelerin rekabet gücünün zayıflayacağı öngörülmektedir (Özkan, 2015, s. 5). Ülkelerin güç kapasitelerini etkin bir şekilde kullanabilmesi için kamu diplomasisi politikalarına ihtiyaçları vardır. Yumuşak güç unsurları kamu diplomasisi politikası kapsamında değerlendirilmediğinde, etkin bir şekilde kullanılamayacaktır.

1.2.1. Sert Güç

Sert güç, dış politika amaçlarını gerçekleştirmek ve diğer hükümetleri etkilemek amacıyla kullanılan silahlı kuvvetleri, diğer bir deyişle askeri güç ve polis gücünü ifade etmektedir. Askeri gücün dış politikada etkin bir araç olabilmesi önemli ölçüde

silahlı kuvvetlerin etkinliğine bağlıdır. Dünya siyasetinde önemli rol oynamayı hedefleyen ülkeler, her zaman güçlü ordulara ve deniz kuvvetlerine sahip olmaya önem vermişlerdir (Öymen, 2005, s. 166).

Etkili bir askeri güce sahip olmak bu gücün mutlaka kullanılacağı anlamına gelmez. Etkin bir askeri gücün varlığı olası saldırıları caydırıcı etki yapar ve ülke güvenliğinin korunmasına yardımcı olur. Diplomaside en büyük başarı sert güce fiilen başvurmadan sonuç almaktır (Öymen, 2005, s. 512).

Sait Yılmaz'a göre bir ülkenin askeri gücünün uluslararası düzeyde etkinliğini belirleyen beş faktör bulunmaktadır: Nükleer silahlara sahip olma; Dış ülkelerde askeri varlık bulundurma, güç projeksiyonu (üsler, denizaşırı varlıklar vb.), stratejik kuvvet kaydırma (ulaştırma) ve takviye yeteneği; Stratejik ve taktik haberleşme kabiliyetleri; Modern teknolojinin keskin uçlarını kullanan (rakipsiz veya karşı konulamaz) çevik ve etkili (isabetli ve tahrip gücü yüksek) ateş desteği ile takviye edilmiş manevra kabiliyetleri; Süratli, zamanında ve emniyetli bir şekilde kuvvetlerinin lojistik desteğini, barınma ve idamesini sağlayacak kabiliyetlerdir (2008, s. 48).

Bir devletin diğer ülkeleri askeri ve ekonomik güç ile tehdit (sopa) ve/veya kandırma (havuç) stratejileri kullanarak etkilemeye çalışması şeklinde uygulanan sert gücün, bugünün dünyasında yumuşak güç ile kopamayacak bir şekilde birbirine bağlandığı görülmektedir. Diğerlerinin tutumunu değiştirmek için sıklıkla kullanılan askeri ve ekonomik güce başvurmadan da bazı sonuçlara ulaşmak mümkün olabilmektedir (Nye, 2017, s. 55). Bir dönem Osmanlı büyükelçiliği yapmış Morgenthau' ya göre diplomasinin başarısız olduğu yerde savaş başlamakta (Örmeci, 2011, s. 1) diğer bir ifadeyle sert güç devreye girmektedir. Diplomasi aracılığıyla devletler, diğer devletleri fikir ve tekliflerine razı etmeye ya da ortak bir çözüm bulmaya çalışmaktadır. Diplomasi başarısız olduğunda genellikle çeşitli yaptırımlar uygulanmakta ve son aşamada da sert güç kullanılmaktadır.

1.2.2. Yumuşak Güç

Kamu diplomasisinin bir bileşeni olarak Joseph Nye tarafından betimlenen yumuşak güç kavramı, cezbetme, akıl çelme ve gündem belirleme gibi yöntemlerle kültürün çekiciliğini de kullanarak istenileni elde etme yeteneğini ifade etmektedir.

Yumuşak güç, diğerlerini cezbederek tercihlerini şekillendirme ve zorlamadan ikna etme becerisidir (Nye, 2017, s. 24-25). İkna gücü kültürün ve değerlerin cazibesi ile diğerlerini manipüle etme becerisine dayanabilir. Birçok siyasi aktör de yumuşak gücün önemini farkederek, diğerlerini cezbetme ve kamuoyunu etkileme becerisini bir güç unsuru olarak kullanmışlardır (Nye, 2017, s. 27-29). Yalnız hiçbir ülke yumuşak güçle bile olsa, manipüle edildiğini hissetmek istemez (Nye, 2017, s. 49). Yılmaz'a göre yumuşak güç, istediğin şeyi başkalarının da istemesini sağlamak ve onları zorlamak yerine onlarla işbirliği yapmaktır (2008, s. 53). Yumuşak güç ile asıl amaç manipüle etmek değil, diğer ulusları karşılıklı iletişim ve ikna yolu ile cezbetmek olmalıdır.

Joseph Nye' in tabloştırdığı (Tablo 1) sert ve yumuşak güç, kullanılan güç kaynaklarıyla birlikte davranış kalıplarını içermektedir.

	Sert		Yumuşak	
Hareket Yelpazesi	Komut Verme	zorlama teşvik	gündem belirleme	cazibe İkna etme
En Muhtemel Kaynaklar	baskı yaptırımlar	karşılıklar rüşvet	kurumlar	değerler kültür politikalar

Tablo 1: Sert ve Yumuşak Güç Karşılaştırması (Nye, 2017, s. 28)

Nye, ülkelerin yumuşak gücünü üç kaynağa dayandırır. Bunlar dış politikalar, kültürel değerler ve siyasi değerlerdir. Bir topluluk için anlam oluşturan ifadeler ve değerler birliği olan kültür, evrensel değerler içerdiğinde ve başkalarına çekici geldiğinde bir ülkenin istediği sonuçlara ulaşmasını sağlar (2017, s. 32).

Kamuoyunun ve meclisin etkili olduğu demokrasilerde, ülkelerin yumuşak güçleri daha önemli hale gelir. Türk hükümetinin 2003 yılında Amerikan birliklerinin ülkeden geçişine izin vermemesi bunun en güzel örneğidir (Nye, 2017, s. 38).

Küresel bilgi çağında bilgi paylaşma becerisi daha çekici hale gelmiştir. Çok yönlü iletişim kanallarına sahip, kültürü ve değerleri ile küresel normlara yakın olan, değerleri ve politikalarıyla güvenilirliğini artıran ülkeler yumuşak güç kazanması mümkün olan ülkeler olacaktır (Nye, 2017, s. 57). Nye, güvenilir, güçlü iletişim

kanallarına sahip ve evrensel değerlere yakın olan ülkelerin yumuşak güç kazanmasının mümkün olacağını söylemiştir. Bu unsurlar farklı uzmanlar tarafından mevcut yumuşak güç unsuru olarak da değerlendirilmektedir.

Yumuşak güç durağan değildir, zaman ve mekâna bağlı olarak değişiklik gösterir. İletilen mesajlar farklı ortamlarda, farklı alıcılar tarafından, farklı etkilerle alınır ve yorumlanır (Nye, 2017, s. 73).

Yumuşak güç kaynakları, politikalara ortam hazırlamakta ve istenen sonuçları vermesi yıllar almaktadır (Nye, 2017, s. 143). Yumuşak güç unsurlarını kullanmayı başaran ülkelerin politikaları yabancı toplumlar tarafından kolayca kabul edilebilir. Bu süreç karşılıklı iletişim ve etkileşim, ikna ve işbirliğine dayanmaktadır (Özkan A. , 2015, s. 5).

Yumuşak gücün küresel ilişkilerdeki kritik rolü göz önüne alındığında, ülkeler doğal olarak iktidarın yumuşak yönünü korumak ve en üst düzeye çıkarmak için ellerinden geleni yapmaktadırlar (Wang, 2011, s. 1). Nye'a göre ABD yumuşak güç unsurlarını kamu diplomasisinde en iyi uygulayan ülke iken (2017, s. 112-114), Snow'a göre ise yumuşak güç diplomasisinde Norveç, Danimarka, Hollanda, Japonya ve İngiltere dünya liderleridir (2015, s. 87). Yumuşak güç kaynakları bakımından, müziği, sanatı, modası, tasarımı ve mutfağı ile Avrupa ABD'ye en yakındır. Yumuşak gücü en iyi uygulayan ülkeler olarak Amerika, bazı Avrupa ülkeleri ve Uzak Doğu ülkelerinden Japonya gösterilmektedir. Amerika'nın kamu diplomasisi faaliyet alanları arasında televizyon, radyo, uluslararası değişim programları, araştırma ve eğitim projeleri, dil eğitimi programları ve diplomatların görev yaptıkları ülkelerde yürüttüğü faaliyetler yer almaktadır (Kalın, t.y.). Hollanda, donanması, yürüttüğü sermaye pazarı ve ticaretiyle sert güç açısından on yedinci yüzyılda lider bir ülke konumundaydı. On sekizinci yüzyılda yumuşak güç değerlerine kültürün katılmasıyla Fransa lider devlet konumuna geçmiştir (Aydemir, 2018, s. 84; Kalın, t.y.). Kültür ve sanatın değer kazanmasıyla birlikte, sert güç unsurları olan asker ve silah gücü ile yaptırımların yerini yumuşak güç almıştır. Yumuşak güç ülkelerin dünya üzerindeki itibarını belirler duruma gelmiştir. Uluslararası çıkarlar açısından değerlendirildiğinde, günümüzde sert gücün yerini yumuşak gücün aldığını söylemek mümkündür. İngiliz kamu diplomasisi, politika, dış politika, kültür, dil, ticaret, eğitim, turizm ve ulus

markalama gibi araçları başarılı ve dengeli şekilde bir arada kullanan bir Avrupa ülkesidir. İngilizce'nin dünyanın ortak dili haline gelmesi, İngiliz kamu diplomasisi faaliyetlerine büyük bir avantaj sağlamak ve dil öğretimi aracılığıyla kültürel diplomasi ve sosyal empati gerçekleşmektedir (Kalın, t.y.) Almanya potansiyel yumuşak güç kaynakları açısından, Nobel Edebiyat Ödüllerinde üçüncü, Nobel Fizik ve Kimya Ödüllerinde üçüncü, müzik satışlarında dördüncü, kitap satışlarında üçüncü, internet sitesi sunucusu sağlamada dördüncü, yapılan siyasi sığınma başvurusunda ikinci sıradadır (Nye, 2017, s. 113). Almanya yabancı ülkelerin gözünde ülkesi ve ideolojisi hakkında olumlu bir imaj yaratmak için yabancı dildeki yayınlara ve propaganda filmlerine ağırlık vermiş ve kültürünü denizaşırı ülkelere tanıtılabilmek için enstitüler kurmuştur. Alman kamu diplomasisinin ana teması Almanya'yı Amerikalıların gözünde güvenilir bir müttefik olarak göstermek olmuştur. Avrupa'yı birleştiren Avrupa Birliği'nin de kendine has kayda değer oranda yumuşak güç kaynağı bulunmaktadır (Nye, 2017, s. 112-166). Avrupa Birliği, Birleşmiş Milletler (BM), NATO gibi örgütler kendi kuruluş amaçları ve örgütlerinin devamı amacıyla kamu diplomasisi faaliyetleri gerçekleştirmektedirler. Bu birliklere üye olmak hatta yönetiminde aktif rol almak ülke imajına olumlu katkı sağlamaktadır (Karadağ, 2016, s. 112-114).

Yumuşak güç unsurlarının, ülkelerin imajlarının gelişmesinde önemli rol oynaması, bu unsurların ülkeler tarafından kamu diplomasisi çerçevesinde değerlendirilmesine neden olmuştur. Uzmanlar tarafından da yumuşak güç unsurlarının ülkeler tarafından kamu diplomasisi kapsamında değerlendirilmesi gerektiği açıkça ortaya konulmaktadır.

1.2.3. Akıllı Güç

Akıllı güç, yumuşak ve sert gücü nasıl bir araya getireceğimizi daha iyi öğrenmektir. Joseph Nye akıllı gücü (smart power), yumuşak ve sert gücün dengeli ve akılcı kullanılması olarak tanımlamıştır (2017, s. 58).

Eken tarafından akılcı güç olarak tanımlanan akıllı güç, sert güç unsuru olan askeri gücün yumuşak güç alanına dâhil edilmesi olarak ifade edilmektedir (2015, s. 39). Uluslararası ilişkiler perspektifinden akıllı güçte, hangisi gerekli ise o gücün kullanılması ya da öne çıkarılması esastır. Bu da ülkeleri hem yumuşak hem de sert

güçlerini birlikte güçlendirmeye ve her iki güce de aynı önemi vermeye zorlamaktadır (Yıldırım, 2015, s. 133).

Akademik ve bilimsel değişim programları, Amerikan yumuşak gücünün artmasında önemli bir rol oynamış, ülkeye gelen pek çok yabancı vatandaş ülkenin ve politikalarının destekçisi olmuştur. Yumuşak gücün Sovyetler Birliği'nin çöküşünde de çok büyük payı vardır. Amerikan kültürünün Sovyetler Birliği'ne yayılması ABD'nin yumuşak gücünün artmasına yardımcı olmuştur. Demokrasi ve özgürlük kavramlarının, eğitim değişim programları, sinema, müzik gibi araçlarla Sovyet Birliği'ne ulaşması, vatandaşların Amerikan kültürüne karşı sempati duymasına neden olmuştur. Soğuk Savaş yumuşak ve sert gücün bir araya gelmesi ile kazanılmıştır. Yumuşak güç ile Sovyet sistemi içeriden yıpratılmıştır (Nye, 2017, s. 74-81). Ülkeler yumuşak gücü sert güç ile birlikte kullanarak akıllı güç kullanmakta ve bu şekilde askeri güçlerini meşrulaştırmaya çalışmaktadırlar.

1.3. Kamu Diplomasisi

Castells kamu diplomasisini, farklı seslerin duyulabildiği, bağımsız değerlerin ve karşıt çıkarların söz konusu olduğu kamusal alanı inşa eden bir kavram olarak tanımlamaktadır (Castells, 2008, s. 91). Castells bu tanımlamasıyla kamu diplomasisinin önemli özelliklerinden biri olan çift yönlü tarafına dikkat çekmiştir. Karşılıklı çıkarların korunduğu bu kamusal alanda, ülkelerin kendilerini anlatması ve diğer ülkeleri dinlemesi mümkün olmaktadır.

Kamu diplomasisi, vatandaşlarının ihtiyaçlarını anlayan, diğer ülke vatandaşlarını dinleyen ve nihayetinde yabancı vatandaşlarla ilişki kurmak için düşüncesini ileten bir süreç olarak düşünülebilir (Kochhar & Molleda, 2015, s. 53). Kamu diplomasisi fikirlerin, anlayışların ve algıların buluşmasını teşvik ederek zihinleri başkalarıyla paylaşmanın bir yolu olarak da ifade edilmektedir (Manners & Whitman, 2013, s. 189-197).

Kamu diplomasisi, halkla ilişkiler ile uluslararası ilişkilerin kesiştiği noktada yer alan ve önemi giderek artan bir çalışma alanıdır (Yağmurlu, 2007, s. 10). Taylor'a göre kamu diplomasisi, halkla ilişkiler ve iletişimden daha fazlasını içermektedir (2006, s. 49). Dutta'ya göre ise kamu diplomasisi, dinleme, katılım ve diyalog dillerini kullanan

tek yönlü bir iletişim olarak ortaya çıkmaktadır (2015, s. 409). Oysa Dutta'nın argümanının aksine, diyalog ve katılımın söz konusu olduğu bir diplomaside, tek yönlü bir iletişimin gerçekleştiği söylenemez. Çift yönlü iletişim ve etkileşim süreci, kamu diplomasisini diplomasiden ayıran en belirgin özellikler olarak ortaya çıkmaktadır.

Mark Leonard, kamu diplomasi faaliyeti yürüten kurumların hedef gruplara tek yönlü mesaj göndermekten ziyade, daha interaktif ve uzun süreli ilişkiler geliştirerek hedef grupları anlaması gerektiğini söylemektedir. Hükümetler aktif bir şekilde kamu diplomasisine katılabilmekte, fakat sivil toplum kuruluşlarından destek alırlarsa amaçlarına ulaşma ve güven oluşturma olasılıkları artmaktadır (Leonard, 2002, s. 7).

1.3.1. Kamu Diplomasisinin Tanımı

Çağdaş manada 1965 yılında literatüre geçen kamu diplomasisi kavramının, 1856 yılında London Times gazetesinde yayınlanan ABD Başkanı Franklin Pierce haberinde ilk defa nezaket manasında kullanıldığı bilinmektedir (Cull, 2009, s. 19). Yalnız kamu diplomasisi kavramı, Tufts Üniversitesi Fletcher Hukuk ve Diplomasi Okulu Dekanı Edmund Gullion tarafından 1965 yılında literatüre kazandırılmış olup, ülkelerin kültürel iletişim, bilgi ve propaganda faaliyetlerini tanımlamak amacıyla kullanılmıştır (The Edward R. Murrow Center, t.y.).

Edward R. Murrow'un seçkin raporlaması, dünya haberlerinin kapsamlı analizi ve Amerika Birleşik Devletleri Bilgi Ajansı'nın yenilikçi liderliği onuruna kurulan The Edward R. Murrow Center, uluslararası ilişkilerin geleneksel diplomasiinin ötesindeki boyutlarını incelemeye dayanmıştır. Bu boyutlar haber ve eğlence medyası, çok uluslu kuruluşlar ve sivil toplum kuruluşları gibi belli başlı aktörleri içermektedir (The Edward R. Murrow Center, t.y.).

Kamu diplomasisi, diğer ulusların, kültürlerin ve halkların gereksinimlerini anlama, mesajın aktarılması, hatalı algıların düzeltilmesi ve ortak amaçlar için uygun ortamların bulunmasını kapsayan ilişki kurma yöntemidir. Kamu diplomasisi geleneksel diplomasiye kıyasla çok daha geniş bir gruptan oluşmaktadır (Leonard, 2002, s. 8).

Kamu diplomasisi temelde kısa, orta veya uzun vadede diğer insanların faaliyetlerini ve davranışlarını etkilemektedir. Kamu diplomasisi, insan grupları arasındaki ilişkilerin ve iletişimin incelenmesidir (Fisher, 2013, s. 137). İnsan grupları ve toplumlar arasındaki çeşitliliği ve kültürlerarası anlayışı artırmak için uluslararası diyalogu ve kültürel işbirliğini geliştirmek gerekmektedir.

Kamu diplomasisi, genellikle kamudan ziyade diplomasi olarak tanımlanmaktadır. Oysaki özellikle internetin sağladığı kaynaklarla güçlenen bireyler ve gruplar, uluslararası politikaların şekillenmesinde doğrudan katılımcı rol oynarlar ve ulusal hükümetlerin ya da bağımsız küresel sivil toplumların üyeleri olarak çalışabilirler (Hocking, 2005, s. 32). Kamu diplomasisi, sivil toplum kuruluşlarının ve diğer devlet dışı aktörlerin mesajlarının, siyasi hedefler doğrultusunda yansıtılmaya çalışıldığı dünya siyasetinin bir parçasıdır. Devlet dışı aktörler, imaj yaratma ve yönetme konusunda geleneksel ve hiyerarşik bir stratejik kamu diplomasisine kıyasla daha avantajlı bir yer tutarlar (Hocking, 2005, s. 41).

Tüm bu tanımlar göstermektedir ki, kamu diplomasisi devlet dışı aktörleri sürece dâhil ederek, farklı uluslarla iletişim ile etkileşim içerisinde bulunmakta ve uzun süreli ilişki inşa etme faaliyeti gerçekleştirmektedir.

1.3.2. Geleneksel Diplomasi ve Kamu Diplomasisi

Geleneksel diplomasi, yabancı bir aktörün başka bir yabancı aktör ile bir araya gelerek uluslararası ortamı kontrol etme teşebbüsüyken, kamu diplomasisi yabancı bir aktörün farklı bir kamuoyu ile işbirliği yoluyla uluslararası ortamı kontrol etmeye teşebbüs etmesidir. Kamu diplomasisi yalnızca yabancı kamuoyunu etkileme üzerine odaklanmamaktadır. Kamu diplomasisinin bir parçası olarak yabancı bir kamuoyunun dinlenmesi ve ülkenin yaklaşımının ve hatta yüksek politikasının değiştirilmesi de söz konusu olabilir. Yabancı bir kamuoyu ile etkileşim, uluslararası bir aktörün imaj yönetimi şeklinde gerçekleştirilebileceği gibi, dış politikada önemli görülen bir düşüncenin geliştirilmesi için de işbirliği yoluna gidilerek uluslararası çevrenin kontrol edilmesi şeklinde gerçekleştirilebilir (Cull, 2009, s. 12). Yeni aktörlerin devreye girmesi ile birlikte diplomasi uygulamasının şeklinin değişmesi, kamu diplomasisinin eski diplomasi yerini aldığını göstermektedir. Bazı uzmanlara göre kamu

diplomasisi geleneksel diplomasinin yerini almak yerine diplomasi faaliyetlerini destekleyici mahiyette rol oynamaktadır.

Kamu diplomasisi kavramıyla birlikte devlet ve toplum ilişkilerinin önemi artmış, devletlerin güç uygulamaları farklı bir boyut kazanmıştır. Ülkeler olumlu imaj ve itibar sağlamak amacıyla kültürel anlamda faaliyetler gerçekleştirmeye başlamış, kendi kültürlerini, değerlerini ve eğitimini diğer ülkelerle paylaşma stratejisi geliştirmişlerdir (Yılmaz & Pacolari, 2019, s. 1225).

Devlet aktörleri arasında yürütülen geleneksel diplomasisinin aksine kamu diplomasisinde, devlet başkanları ülke ziyaretlerinde doğrudan ülke milli meclislerinde hatta televizyon kanallarındaki programlarda ülke kamuoyuna seslenebilmektedirler. Kamular dış politikada karar verme süreçleri üzerinde etkili olduğundan dolayı kamunun etkilenmesi önem teşkil etmektedir (Karadağ, 2016, s. 27-28). Eski diplomasi devlet tarafından yürütülmekteyken, kamu diplomasisinin devlet ve devlet dışı aktörler aracılığıyla yürütüldüğü görülmektedir (Aydemir, 2018, s. 38). Kamu diplomasisi yöntemleri tamamen geleneksel diplomasinin yerini tutmamakta, destekleyici mahiyette rol oynamaktadır (Karadağ, 2016, s. 51). Etkili bir kamu diplomasisi, geleneksel diplomasi ile işbirliği içerisinde çalışmalıdır. Geleneksel diplomasi, karşılıklı anlayışı ve genellikle uzlaşmayı gerektirmektedir. Aynı şekilde, kamu diplomasisi de karşılıklı anlayışı içermelidir. Bununla birlikte kamu diplomasisi iletişimi geliştirmeye yardımcı olmalı, hükümetin ne yapacağına ve liderlerin ne söyleyip ne söylemeyeceğine de etki etmelidir (Taylor, 2006, s. 49).

Kamu diplomasisinin, geleneksel diplomasiden en büyük farkı, bir ülkenin sivil toplumunu hedef alıyor olmasıdır. Kamu diplomasisi, siyasi, ekonomik ve askeri çıkarlar bir kenara bırakılarak, sivil toplum ve birçok aktörün katılımıyla, etkileşimli olarak yürütülmesi gereken bir süreçtir. 21. Yüzyıl kamu diplomasisinde mesajlar, geleneksel kamu diplomasisinden farklı olarak devletin tekelinde değildir (Sancar, 2012, s. 81-86). Kamu diplomasisi hedef kitlenin büyüklüğü ve şeffaflık yönünden geleneksel diplomasiden ayrılmaktadır (Çemrek & Uluer, 2016, s. 31). Geleneksel diplomasi ile kamu diplomasisi arasındaki bir diğer önemi fark, her iki alanın planlama ve uygulama sonucuna yöneliktir. Geleneksel diplomasinin sonuçları geleneksel usuller ve hukuki çerçevesi nedeniyle belli ölçüde kestirilebilirken, kamu diplomasinin

sonuçları belli ölçüde ve uzun vadede gözlemlenebilmektedir (Çemrek & Uluer, 2016, s. 31). Geleneksel diplomasisi, tek yönlü bir şekilde dış politikada halkın bilgilendirilmesi ve kamuoyunun düşüncesinin ölçülmesi üzerine odaklanmıştır (Snow, 2009, s. 7). Kamu diplomasisi kapsamında, yabancı kamuoyunu etkilemek ve karşılıklı anlayışı geliştirmek için eğitim, bilgi ve kültürü içeren programlar planlanmaktadır (Cross, 2013, s. 4).

Geleneksel diplomasi, amaçlarına ulaşmayı genellikle “sert güce” dayandırarak, askeri veya ekonomik gücü kullanır ya da kullanabilir. Kamu diplomasisi ise genellikle kültür, politika, eğitim ve ekonomi gücünü kapsayan “yumuşak güç” kullanır. Sert güce dayanan başarılı diplomasi, insanların saygı duymasına, aynı zamanda sert gücü kullananlardan korkmasına, hoşlanmamasına ve güvenmemesine neden olabilir. Başarılı bir kamu diplomasisi, bir ülkeyi daha fazla saygı duyulabilir yapmakla kalmayıp, ülkenin daha çok beğenilmesine ve hayran olunmasına yardımcı olabilir. Yumuşak gücün kullanımına örnek olarak Amerikan üniversitelerinde geleceğin yabancı liderlerinin ve fikir liderlerinin eğitim alması ve uzay programı, tıp alanındaki gelişmeler ve diğer ileri teknolojileri kapsayan Amerikan bilim ve teknolojisinin itibarı verilebilir (Taylor, 2006, s. 49). Kamu diplomasisi stratejisi kapsamında rekabet, markalama, kültür, değişim, yayıncılık konularına bağlı iletişim yöntemi kullanılmaktadır (Pamment, 2013, s. 14).

Dominant Karakterler	Eski Kamu Diplomasisi	Yeni Kamu Diplomasisi
1) Uluslararası Aktörün Kimliği	Devlet	Devlet ya da devlet dışı aktör
2) Teknolojik Ortam	Kısa dalga radyo Basılı Gazete Sabit hat telefonları	Uydu, İnternet, gerçek zamanlı haberler Cep telefonları
3) Medya Ortamı	Yerli ve uluslararası haber yayını arasında net çizgi	Yerli ve uluslararası haber yayını arasında bulanıklık
4) Yaklaşım Kaynağı	Siyasi savunuculuk ve propaganda kuramının gelişimi	Kurumsal markalaşma ve ağ teorisi gelişimi
5) Terminoloji	Uluslararası imaj, prestij	Yumuşak güç, ulus markalama
6) Rolün Yapısı	Yukarıdan aşağıya, yabancı halklara yönelik	Yatay, aktörler tarafından kolaylaştırılan
7) Rolün Doğası	Hedeflenmiş mesaj	İlişki İnşa etme
8) Genel Amaç	Uluslararası çevrenin yönetimi	Uluslararası çevrenin yönetimi

Tablo 2: Eski ve Yeni Kamu Diplomasisi (Cull, 2009, s. 14).

Cull, kamu diplomasisini geleneksel ve yeni kamu diplomasisi olmak üzere ikiye ayırmakta ve aralarındaki farkı 8 madde ile açıklamaktadır (Cull, 2009, s. 12-13): 1) Uluslararası aktörler geleneksellikten uzaklaşmakta ve bilhassa STK'lar öne çıkmaktadır. 2) Bu aktörler dünya halklarıyla iletişim kurmak için gerçek zamanlı yeni küresel teknolojilerden özellikle interneti kullanmaktadır. 3) Bu küresel teknolojiler, uluslararası ve yerel haber sahaları arasındaki eski sağlam çizgileri bulanıklaştırmaktadır. 4) Eski kamu diplomasisi propaganda kavramlarının yerine pazarlama -bilhassa da yer ve ulus markalaması- ve ağ iletişimi teorisi kavramları kullanılmaktadır. 5) Bu kavramlar ile birlikte itibar ve uluslararası imaj iletişimi yerini kamu diplomasisi terminolojisi olan “yumuşak güç” ve “markalama” almıştır. 6) Büyük ihtimalle en önemlisi, yeni kamusal diplomasi, aktörlerin kolaylaştırıcı rol üstlenerek Soğuk Savaş dönemi iletişimi yerine karşılıklı aydınlanma için insandan insana iletişim kurmasından bahsetmektedir. 7) Yeni kamu diplomasisinin asıl görevi yukarıdan aşağıya doğru mesaj iletimi yerine “ilişki kurma” olarak nitelendirilmektedir. 8) Yeni kamu diplomasisinde eskisinde olduğu gibi uluslararası çevreyi yönetme hedefi tutarlı biçimde devam etmektedir.

1.3.3. Kamu Diplomasisi ve Yumuşak Güç İlişkisi

Yumuşak gücün anahtar araçlarından birisi kamu diplomasisidir ve bu kamu diplomasisi konusundaki güncel tartışmalardan çok önce diplomaside tecrübe edilmiştir. Üç üstün güç olan eski Sovyetler Birliği, Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa, Soğuk Savaş sırasında özellikle dünyayla iletişimlerine büyük yatırımlar yapmışlardır (Melissen, 2005, s. 4).

Etkili kamu diplomasisinde konuşmak kadar dinlemek de önemlidir. Kamu diplomasisi ve yumuşak güç bir takım ortak değerlere dayanır ve bu nedenle tek yönlü yayın yapan kitle iletişim araçlarından daha etkilidir (Nye, 2017, s. 158). Dinlemek, bir uluslararası aktörün diğer bir uluslararası kamuoyunun görüşleri hakkında veri derleyerek, bu verileri uluslararası kamuoyunu yönetmek için dış politikasında ya da kamu diplomasisi yaklaşımında kullanma girişimidir (Cull, 2009, s. 18). Kamu diplomasisi faaliyetleri çift yönlü olarak gerçekleşmekte ve karşılıklılık ilkesine dayanmaktadır. Bu yüzden, karşı tarafa bilgi aktarmak kadar karşı tarafı dinlemek de önemlidir.

Kamu diplomasisi ve yumuşak gücün ortak noktaları vardır. Fakat yumuşak gücün bir güç çeşidi olması ve kamu diplomasisinin bir diplomasi yöntemi olması nedeniyle iki güç birbirinden ayrılmaktadır (Ekşi, 2018, s. 63). Ülkeler ürettikleri yumuşak güç potansiyelini (kültür, sanat, eğitim, vb.), iletişim, etkileşim, işbirliği ve ikna yöntemleri aracılığıyla başka ülkeleri etkilemek amacıyla kullanmakta ve kendi politikalarını diğer ülkelere benimsettirmektedir (Özkan A. , 2016, s. 14). Ülkeler yumuşak güçlerini uluslararası halkla ilişkiler uygulamalarıyla etkili bir şekilde ön plana çıkartabilmekte ve ülkeleri cazibe merkezi haline gelebilmektedir (Özkan A. , 2016, s. 15). Emine Akçadağ'a göre yumuşak güç başkalarını etkileme, kalplerini ve zihinlerini fethetme yeteneği iken, kamu diplomasisi yumuşak gücün en mühim esaslarından biridir ve yumuşak gücün tanıtılarak yaygınlaştırılmasıdır (t.y., s. 3). Yeni dünya düzeninde devletler, uluslararası çıkarlarına ulaşmak ve diğer kamuları etkilemek için yumuşak güçlerini kamu diplomasisi kapsamında kullanmak zorundadır.

Haluk Karadağ kamu diplomasisini “yumuşak gücün amaç odaklı hale getirilmiş şekli” olarak ifade etmiş ve kamu diplomasisi ile yumuşak gücün farkını bariz şekilde

ortaya koymuştur. Yumuşak güç gayri resmî organlar aracılığıyla başkasını etkileme gücü olarak icra edilebilirken, kamu diplomasisi istenilen sonuçların elde edilebilmesi için resmi, yarı resmi ve gayri resmî organlar aracılığıyla yürütülmektedir. Kamu diplomasisinde mühim olan konu ulusun menfaatleridir. Bu menfaatlerin gerçekleştirilmesi için uluslar, yasal yahut uluslararası her çeşit kuruluşu amaçları yönünde kullanabilmektedir. Yumuşak güç uygulamaları neticesinde dış politika amaçları açısından belli bir sonuç sağlanmazken, kamu diplomasisi uygulamaları sonucunda doğrudan ya da dolaylı etkisi olacak somut yararlar elde edilmektedir (2016, s. 47-56). Kamu diplomasisi, ekonomik güç ve asker gücü ile ulaşılamayan hedeflere ulaşılması konusunda güç sahibi ülkelere avantaj sunmaktadır (Erzen, 2014, s. 53).

Kamu diplomasisi ile devletlerin yumuşak gücü temsil edilmektedir (Yağmurlu, 2007, s. 9). Kamu diplomasisinde hedef toplumu etkilemek için seçilecek unsurlar devletin resmi organları tarafından belirlenmeli, desteklenmeli ve yönlendirilmelidir. Aksi takdirde uygulama yumuşak güç halinde kalmaktadır (Karadağ, 2016, s. 240).

Gaye Aslı Sancar da dış politika problemlerine yönelik olarak yürütülen kamu diplomasisi faaliyetlerinin, çatışma çözmeye yönelik olduğu ve sert güce hizmet ettiğini söylemektedir (2012, s. 84).

Kamu diplomasisi, yumuşak güç unsurlarını kapsayan ve kullanan şemsiye bir diplomasi yöntemidir. Kamu diplomasisi yalnızca yumuşak güç unsurlarından ibaret değildir. Ülkeler kamu diplomasisi ve yumuşak gücün yanı sıra medya, sinema vb gibi halkla ilişkiler ve iletişim kaynak ve araçlarını kullanmaktadırlar (Ekşi, 2018, s. 62).

Joseph Nye, eğitim ve kültür programlarıyla yumuşak gücün siyasi anlamda kullanılması hususunda, yumuşak güç ve kamu diplomasisi arasında ilişkisel bir bağlantı kurarak, iki kavramı birleştirmiştir (Ekşi, 2018, s. 62).

Tanımlardan yola çıkarak, ancak ülkelerin dış politika amaçları doğrultusunda kamu diplomasisi uygulamalarına dâhil edilen yumuşak gücün ülkelere somut yararlar sağlayabileceği söylenebilir.

1.3.4. Kamu Diplomasisi Araçları

Bir ülkenin ekonomik, askeri, teknolojik gibi milli güç kaynakları ne kadar güçlü olursa kamu diplomasisi uygulamaları ile başarı elde etme olasılığı da o derece etkili olacaktır (Karadağ, 2016, s. 13).

Kamu diplomasisi, diplomatik dönüşüm sürecinde kullanılan modernleşme için bir katalizör olmuştur (Pamment, 2016, s. 239). Sivil toplum kuruluşları ve uluslararası kuruluşlar gibi devlet dışı aktörler, uluslararası ilişkiler alanında diplomasinin bir diğer yaklaşımı olan kamu diplomasisi alanını güçlendirmektedir (Yıldırım, 2015, s. 114).

Mark Leonard, çok taraflı bir kamu diplomasisi türü önermektedir. Elçiliklerin lobi örgütleri haline gelerek ortak bir politika alanı oluşturması ve sınır ötesi siyasi parti ile sivil toplum kuruluşlarını birbirine bağlamak için bir altyapı oluşturması gerektiğini ve proaktif iletişim kampanyalarının planlanması gerektiğini söylemektedir (2002, s. 7).

Kamu diplomasisinin ekonomik ile tarihi ve kültürel olmak üzere iki temel alt yapısı bulunmaktadır (Şekil 1). Ulusal ve uluslararası medya, uluslararası bölgede ikna yönetimi, teknolojik altyapı ve teknoloji kullanımı ve son olarak da uygun ve yeterli teşkilatlanma ise kamu diplomasisini meydana getiren diğer yapıları ifade etmektedir (Karadağ, 2016, s. 44). Tarihi ve kültürel birikimi bulunan devletler tarihi ve kültürel alt yapı açısından üstünlüğe sahip olmaktadır (Karadağ, 2016, s. 11). Buradan yola çıkarak Türkiye'nin güçlü bir tarihi ve kültürel birikiminin olması dolayısıyla alt yapı açısından üstünlüğe sahip olduğu görülmektedir.

Şekil 1: Kamu Diplomasisi ve Alt Yapıları (Karadağ, 2016, s. 44)

Kamu diplomasisinin en uzun vadeli boyutunda, eğitim, değişimler, burslar, seminerler, konferanslar, gerçek ve sanal ağlar ve medya kanalları aracılığı ile anahtar bireylerle kalıcı ilişkiler geliştirmek mümkündür (Leonard, 2002, s. 18). Kamu diplomasisi, kullandığı araçlarla ülkeye karşı tanınırlığı ve beğeniye artırarak insanları o ülkeye eğitim, bilim, turizm, yatırım ve siyasi anlamda ortaklığa ve işbirliğine yöneltebilmektedir (Leonard, 2002, s. 9-10). Kamu diplomasisi faaliyetleri ülkeye karşı olumlu bir imaj yaratmanın yanı sıra, işbirliklerini artırarak ülkenin kamu diplomasi araçlarının gelişimine katkı sağlamaktadır. Kamu diplomasisi faaliyetleri kapsamında kullanılan eğitim, bilim, turizm gibi araçlar kamu diplomasisi faaliyetleri kapsamında gelişmekte ve yaygınlaşmaktadır.

İlişki kurma geleneksel olarak yüz yüze ve kişisel düzeyde yürütülmesi gereken bir süreç olarak görülmüştür. Kalıcı ilişkiler kurmanın en etkili araçları burslar, ziyaretler ve değişim programlarıdır (Leonard, 2002, s. 20).

Medya, kitle iletişim araçları aracılığıyla hem ulusal hem de uluslararası kamuoyunu haber sağlayarak bilgilendirmekte ve etki altına almaktadır (Erzen, 2014, s. 147). Van Dijk farklı siyasi aktörler arasındaki tüm ilişkileri, siyasi (güç ilişkileri), enformasyon ve iletişim ilişkilerinin bütünü olarak yorumlamaktadır. Medya ağları ve bu ağ uygulamaları giderek bu ilişkileri yapılandırmakta ve şekillendirmektedir (Dijk, 2016, s. 148). Kamu diplomasisinde, hem konvansiyonel hem de yeni medyadan yararlanılmaktadır. Yeni medya hızlı ve karşılıklı iletişim ve etkileşime olanak sağlaması açısından kamu diplomasisinde yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Yeni medya bağlamında faaliyet gösteren kamu diplomasisi ‘dijital kamu diplomasisi’ olarak tanımlanmaktadır (Koyuncu & Medin, 2017, s. 1233).

Dış hedef kitle üzerinde olumlu bir algı ve itibar oluşturmak için medya, kamu diplomasisi alanında önemli bir iletişim ortamı olarak yer almaktadır. 21. yüzyılda geleneksel medyanın yanı sıra yeni medyanın hayatımıza girmiş olması yanlış bilginin yayılmasını kolaylaştırmakla birlikte, iletişim olanaklarını da üst seviyelere çıkarmıştır. Geleneksel ve yeni medya ortamı ile dünyanın tüm bölgelerinde ilgili kamuoyları ile temas kurmak, oldukça zahmetsiz bir şekilde gerçekleşmeye başlamıştır (İnceoğlu, 2000, s. 1). Popüler yeni medya ortamlarından Twitter, Facebook, Instagram uluslararası iletişime farklı bir boyut kazandırmaktadır. Bu iletişim ortamlarından yararlanılarak yürütülen kamu diplomasisi faaliyetleri, dijital kamu diplomasisi kavramını ortaya çıkarmaktadır.

Manor ve Aguirre, dijital kamu diplomasisine eleştirel yaklaşarak dijitalleşmenin yanlış ve eksik bilgilerin stratejik kullanımına imkân sağladığını söylemişlerdir. Dijitalleşme süreci, dijital okuryazarlık ile daha açık ve şeffaf bir diplomasi formunu gerekli kılmıştır. Dijitalleşme, diplomatların yabancı nüfuslarla etkileşime girmesini, küresel sanal elçilikler kurmasını ve seçkin haber odası gibi geleneksel eşik bekçilerini yenmelerini sağlamıştır (2018, s. 1).

1.3.5. Kamu Diplomasisi Modelleri

Literatür çalışmaları sonucunda kamu diplomasisinin kavramsal çerçevesini oluşturduğu düşünülen ve uzun süreli ilişki inşasına ve kültürlerarası iletişime odaklanan kamu diplomasisi modelleri burada ele alınmaktadır.

1.3.6. Rohanda S. Zaharna'nın Enformasyon ve İlişkisel İletişim Modeli

Rohanda S. Zaharna, oluşturduğu iletişim odaklı ilk modeli olan Enformasyon Modelinde, siyasi amaçlar için kullanılan iletişimin tasarım ve yayılımına odaklanır. Bu modelde ikna ve denetim amaçlı bilgi aktarımı vardır. Propaganda, turizm gibi araçlar kullanılarak bilgi dağıtımı yapılmaktadır. İkinci model olan İlişkisel Model ise siyasi amaçların geliştirilmesi için sosyal yapının kurulmasına ve ilişki inşasına odaklanmaktadır. İlişkisel Model, ulusların ortak ilgi alanlarına yönelerek kişilerarası doğrudan iletişim yöntemleri ile ulusları birbirine yakınlaştırır. Bu modelde güven, karşılıklılık, ortaklık ve bağlılık temelinde güçlü ilişkiler kurmaya odaklanılır. Kültürel ve eğitimsel değişim programları, dil ve kültür enstitüleri, politik ağlar oluşturma ve koalisyon oluşturma 'İlişkisel Model' çerçevesinde kullanılan uygulama alanlarıdır (2009, s. 86-91).

1.3.6.1. Nicholas J. Cull'un Kamu Diplomasisi Sınıflandırması

Nicholas J. Cull kamu diplomasisini, Kültürel Diplomasi, Değişim Programları Diplomasisi, Dinleme, Savunma ve Uluslararası Yayıncılık olarak 5 farklı sınıflandırma çerçevesinde incelemiştir (2008, s. 32).

Dinleme, toplumları dinleyerek bilgi toplanmasını ve bu doğrultuda politikalar belirlenmesini içermektedir. Savunma ise uluslararası iletişim faaliyetlerini kullanarak bir fikir ve politikayı yayma faaliyetidir. Uluslararası yayıncılık ise geleneksel ve yeni medyayı kullanarak diğer ulusları etkilemeye çalışır. Kültürel diplomasi, bir ulusun kendi kültürünü çeşitli kültürel kaynaklarla diğer ülkelere aktarmaya yönelik politikalarını içermektedir. Değişim programları diplomasisi ise uluslararası bilgi, eğitim, tecrübe ve kültürün alışverişini içeren kamu diplomasisi faaliyetidir (Cull, 2008, s. 32-34). Cull değişim diplomasisini, bir aktörün yurt dışına vatandaşlarını göndererek ve yurt dışından vatandaşları kabul ederek uluslararası çevreyi kontrol etme girişimi olarak tanımlamaktadır. Her iki tarafın da faydalandığı ve dönüştürüldüğü uluslararası bir öğrenme tecrübesi 'karşılıklılık' ve 'iki yönlü iletişim' temelinde gerçekleşmektedir (2009, s. 20-21). Cull'un değişim diplomasisi olarak kavramsallaştırdığı faaliyetler, bu çalışmada eğitim diplomasisi çerçevesinde değerlendirilmektedir.

1.3.6.2. Hansgert Peisert'in Kültürel İletişim Modeli

Piesert, kamu diplomasisinin önemli bir parçası olan kültürel iletişim için dört model geliştirmiştir. Değiş tokuş ve işbirliği olan ilk modelde, taraflar karşılıklı eşit haklara sahiptir. Toplumsal, kültürel ve bilimsel problemleri çözmek için bir araya gelmektedir. Her iki tarafın da davranışlarında değişiklik meydana gelmektedir. Değişim programlarını bu modele örnek verebiliriz. Enformasyon modelinde ise ülke için yurt dışında sempati ve anlayış oluşturulması esastır. Taraflardan birinde davranış değişikliği meydana gelmektedir. Öz tasvir modelinde de, yurt dışında bilinçli olarak kendi ülkenizin özel bir resmi çizilmektedir. Tek yönlü bir enformasyon akışı vardır. Bir kültürün yurt dışına tek yönlü transferi modeli, dengesiz, tek yönlü ve iknaya dayalı bir kültür aktarımını içermektedir. Bu modelin uygulama alanına yurt dışında açılan dil okullarını örnek verebiliriz. Dört model Gruning ve Hunt'un sırasıyla iki yönlü simetrik, iki yönlü asimetrik, kamuoyunu bilgilendirme ve basın ajansı modelleriyle benzerlik göstermektedir (Signitzer & Coombs, 1992, s. 143).

1.3.6.3. Mark Leonard ve Kamu Diplomasisi Sınıflandırması

Mark Leonard, kamu diplomasisini askeri-siyasi, ekonomik ve sosyo-kültürel olmak üzere üç alan çerçevesinde değerlendirmektedir. Bu üç alanın her birinde, kamu diplomasisi faaliyetlerini üç boyutta tanımlamıştır (2002, s. 10-11). Bunlar:

- Haber etkinliklerine stratejik hedeflerle örtüşecek şekilde tepki vermek, kendi vatandaşlarını ve yabancı kamuoylarını bilgilendirmek (Management),
- Temel mesajları güçlendirmek ve algıları yönetmek amacıyla aktiviteler tasarlayarak proaktif bir haber gündemi oluşturmak (Strategic Communication),
- Yabancı halklarla uzun vadeli ilişkiler kurarak karşılıklı değerlerin tanınmasını ve öğrenilmesini sağlamaktır (Relationship Building).

Reaktif süreç günler ve haftalar alırken, proaktif süreç haftalar aylar sürmekte, ilişki inşa etmek ise yıllar alabilmektedir. İlişki inşa etmek tarafsız ve güvenli bir ortam yaratmaya ve yüksek düzeyde güven kazanmaya bağlıdır ve bu genellikle hükümetten bağımsız gerçekleşir. Ülkelerin kamu diplomasisi stratejileri birbirinden farklıdır. Bazı ülkelerde kamu diplomasisi doğrudan devlete bağlıyken bazı ülkelerde tamamen bağımsız gerçekleşmektedir (Leonard, 2002, s. 11).

1.3.6.4. Kathy Fitzpatrick ve Kamu Diplomasisi Perspektifi

Fitzpatrick, kamu diplomasisi literatüründeki ifadelerin öncelikli amaçlarını altı işlevsel perspektif ile açıklamıştır (Fitzpatrick, 2010): Yabancıların tutumlarını, görüşlerini ve davranışlarını etkilemek (Advocay/Influence), Bir ulus ve ulusun politikaları hakkında yabancı vatandaşları bilgilendirmek ve eğitmek için onlarla iletişim kurmak (Communication/Informational), Diğer ülke vatandaşlarıyla yararlı ilişkiler kurmak ve sürdürmek (Relational), Bir milletin belirli yönlerini yabancı halka tanıtmak veya “satmak” (Promotional), Uluslararası politikaya dâhil olmak (Political) ve Askeri çabaları desteklemek ve / veya tamamlamak (Warfare/Propaganda) şeklinde sıralanmaktadır.

1.5. Kamu Diplomasisinin Diğer Alanlarla İlişkisi

Kullandığı teknikler ve yürütülen iletişim stratejisi itibari ile kamu diplomasisinin pek çok alan ile ilişkili olduğundan bahsedebiliriz. Bu bölümde, kamu diplomasisi ile özellikle yakın ilişkili olduğu düşünülen halkla ilişkiler, uluslararası halkla ilişkiler ve ulus markalama başlığı içerisinde marka ve imaj yönetimi alanlarından bahsedilmektedir.

Son yıllarda kamu diplomasisi alanına, iletişim, kamu işleri, halkla ilişkiler ve yer markalama gibi alanlara artan bir ilgi olmuştur (Cross, 2013, s. 3).

Kamu diplomasisi, anlattığından daha fazlasını satmaktadır. Kamu diplomasisinin kökeni, halkla ilişkiler, reklamcılık ve pazarlama gibi ikna edici sektörlerin yanı sıra Bernays, Lippmann, Lasswell ve Filene gibi iletişim ve halkla ilişkiler disiplininde öne çıkan isimlere dayanmaktadır (Snow, 2009, s. 9).

Kamu diplomasisi, iletişim bilimleri, uluslararası ilişkiler, pazarlama ve siyaset bilimi gibi farklı disiplinlerle ortaklaşa uyum içerisinde yürütülen iletişim stratejisi bütünüdür (Şahin & Çevik, 2015, s. 10).

Kamu diplomasisi konusundaki dikkat çeken propaganda, ulus markalama ve yabancı kültürlerle ilişkiler dikkat çeken kavramlardır. Kamu diplomasisine benzer şekilde, propaganda ve ulus-markalama, ülkeye yönelik tutumları değiştirmek veya mevcut inançları güçlendirmek amacıyla bilgi ve fikirlerin yabancı halka iletilmesi ile ilgilidir. Yalnız propaganda ve ulus-markalama, ne diplomasi kavramına işaret

etmekte ne de diplomasideki değişimler bağlamında yabancı halklarla iletişimi kapsamaktadır. Kültürel ilişkiler diplomasiye genel olarak yakın olmuştur ve her iki alandaki gelişmeler iki kavram arasında kayda değer bir örtüşme olduğunu ortaya koymaktadır (Melissen, 2007, s. 16).

Kamu diplomasisi kapsamında halkla ilişkiler, marka yönetimi, imaj yönetimi, algı yönetimi ve itibar yönetimi teknikleri kullanılarak farklı alanlarda başarılar elde edilmektedir (Erzen, 2014, s. 60).

1.5.1. Halkla İlişkiler ve Halkla İlişkiler Modelleri

Halkla ilişkiler, stratejik iletişim yönetimidir (Peltekoğlu, 2014, s. 6-7). Stratejik iletişim yönetimi yaklaşımı çerçevesinde halkla ilişkiler, diplomatik iletişim, lobi faaliyetleri, kamuoyunun yönetime ve kararlara katılımlarının artırılması, sivil toplum örgütlerinin desteğinin sağlanması, sivil toplum ile işbirliği çabaları gibi geniş bir faaliyet alanına sahiptir (Yıldırım, 2015, s. 12). Halkla ilişkiler kamuoyunu etkileme ve kamuoyu oluşturma, gündem belirleme ve popüler kültürü tekrar üretme gibi uygulamalara sahip bir disiplindir (Peltekoğlu, 2014, s. 6-7).

Gruning ve Hunt'a göre halkla ilişkiler, kuruluş ve hedef kitle arasındaki iletişim yönetimidir (Okay & Okay, 2013, s. 118). İletişim, halkla ilişkiler olgusunun temelini oluşturmaktadır (Özkan A. , 2009, s. 12).

Gruning ve Hunt organizasyon teorisi yaklaşımı çerçevesinde basın ajansı ve tanıtım, kamuoyu bilgilendirme, çift yönlü asimetrik ve çift yönlü simetrik halkla ilişkiler modellerini literatüre kazandırmışlardır. Organizasyon teorisi yaklaşımı kuruluş odaklıdır ve kurum ile hedef kitleleri arasında oluşturulan iletişim sürecine dayanmaktadır. Gruning ve Hunt, halkla ilişkilerin dört modelini, tarihsel gelişim periyoduna ve kullanılan iletişim tarzına göre ayırmış (Okay & Okay, 2013, s. 118), iletişimin amacı (karşılıklı anlayış ya da ikna) ve iletişimin doğası (çift yönlü ya da tek yönlü) gibi iki kritere dayanarak tanımlamışlardır (Becerikli, 2005, s. 5).

İlk model olan basın ajansı ve tanıtım modelinde tek yönlü bir iletişim kullanarak hedef kitlenin ve basının dikkatini çekme ve hedef kitleyi satın alma davranışına yönlendirme amaçlanır. Bu modelde hedef kitlenin dikkatini çekecek gerçeklik oranı olmayan ya da sınırlı olan olaylar kullanılır (Okay & Okay, 2013, s. 122).

Kamuoyu bilgilendirme modelinde, göndericiden alıcıya doğru tek yönlü bir iletişim vardır. Ivy Lee bu modelde öne çıkan isimdir. Bu modelde halkla ilişkiler görevlisi, basın bülteni hazırlama, bilgilendirici konferans ve toplantı düzenleme faaliyetleri ile daha çok bir gazeteci gibi çalışmaktadır. Doğru bilginin aktarılması esastır (Okay & Okay, 2013, s. 140).

İki yönlü asimetrik model, kamuoyuna kurumun bakış açısını benimseterek halkın desteğini kazanmayı ve bilimsel iknayı amaçlamaktadır (Peltekoğlu, 2014, s. 128). Hedef kitleden geri bildirim alınmakta fakat geri bildirim hedef kitleyi başarılı bir şekilde ikna etmek için kullanıldığından dolayı asimetrik bir iletişim gerçekleşmektedir. Edward Bernays asimetrik modelin temsilcisidir.

İki yönlü simetrik model diyaloga dayanır. Bu modelde, yönetimin aldığı geri bildirimden etkilenmesi ve politikasını o doğrultuda yönlendirmesi söz konusudur (Peltekoğlu, 2014, s. 128). Bu modelde yoğun olarak sosyal sorumluluk projeleri ve kurumun sosyal sorumluluğunu uygulaması söz konusudur. Edward Bernays, iki yönlü simetrik modeli uygulayan öncülerden birisi olmuştur (Okay & Okay, 2013, s. 194-197). Bu modelde karşılıklı anlayış, müzakere ve ikna vardır (Özkan A. , 2016, s. 8).

Halkla ilişkiler ile benzer teknikleri kullanan kamu diplomasisi, çift yönlü iletişim tekniklerini tercih ederek ölçümleme, geri bildirim ve sürdürülebilirliğe olanak sağlamaktadır (Erzen, 2014, s. 109).

Humphrey Taylor'a göre, kurumsal halkla ilişkiler uzmanları çoğu zaman temel konular ve iletişim konuları arasındaki farkı anlayamamaktadır. Taylor kamu diplomatlarının bu hatayı yapmaması gerektiğini söylemektedir. Ekonomist dergisinin yazdığı gibi "uluslararası ilişkilerde davranış ve ses tonu önemlidir, ama eylemler sözcüklerden daha yüksek sesle konuşur." (2006, s. 64). Taylor, iletişim ile eylemlerin paralel strateji çerçevesinde hareket etmesi gerekliliğine dikkat çekmektedir.

1.5.2. Kamu Diplomasisi ve Halkla İlişkiler İlişkisi

Karşılıklı diyalogu geliştirmek çift yönlü iletişim ve etkileşim anlayışı ile mümkün olmakta ve kamuoyu kavramı ve kamu görüşü öne çıkmaktadır. Kamu diplomasisi karşılıklı ilişki inşa etme ve anlayış oluşturma ile ülkeler ve toplumlar arası çatışmaların azalmasına ve uzun soluklu ilişkiler geliştirilmesine katkı sağlamaktadır.

Halkla ilişkiler kamu diplomasisine katkıda bulunmakta ve bu disiplinde halkla ilişkiler teknikleri kullanılmaktadır. Gilboa, Signitzer ve Coombs gibi uzmanlar halkla ilişkiler ile kamu diplomasisi alanlarının amaç ve araç yönünden benzerliklerine dikkat çekerken her iki disiplinin birbirlerini beslediğini söylemişlerdir (Signitzer & Coombs, 1992, s. 143). Kamu diplomasisinde çift yönlü simetrik ve asimetrik halkla ilişkiler modelleri kullanılmaktadır. Kamularla olumlu ilişkiler geliştirmeyi ve anlayış oluşturmayı misyon edinmiş kamu diplomasisi, çift yönlü simetrik iletişim ve etkileşim gerektiren özellikler taşımaktadır.

Yeni bir kavram olan kamu diplomasisi çoğunlukla propaganda ve kamuoyunu bilgilendirme modeli ile karıştırılmaktadır (Şahin & Çevik, 2015, s. 16). Kamu diplomasisi modelleme çalışmalarında genel olarak, iç ve dış kamuların tek yönlü bilgilendirilmesini amaçlayan enformatik model ve halkla iyi ilişkiler inşa etme ve anlayış geliştirmeyi hedefleyen çift yönlü ilişki model anlayışı ortaya çıkmaktadır. Yeni kamu diplomasi anlayışını yansıtan ilişki model (çift yönlü) model, çift yönlü bir iletişim gerektirmekte ve bu noktada çift yönlü halkla ilişkiler modelleri ile benzer yöntem ve araçları benzer amaçlar için kullanılmaktadır (Köksoy, 2014, s. 221).

Kamusal iletişim biçimi olan halkla ilişkiler ve kamu diplomasisi, genellikle reaktif iletişim, medya ilişkileri, imaj geliştirme ya da halkın lehine olumlu bir imaj geliştirmek için sorun yönetimini içermektedir (Zaharna, 2010, s. 79). Devletler halkla ilişkiler ve iletişimi, diplomatik amaçlarla kamu diplomasisi sanatı haline getirmektedirler (Ekşi, 2018, s. 87).

Uluslararası savaş ve terör tehditlerini yönetmek, yurt içinde ve yurt dışında destek sağlamak için, uluslar ve uluslararası ittifaklar halkla ilişkileri ve kamu diplomasisini küresel, politik, askeri yaklaşımlarla stratejik iletişime yöneltilmektedir. Bu stratejik iletişim programları, başkalarını işbirliği yapmaya teşvik etmek için yumuşak güce (örneğin, popüler medya, kültürel programlar) ve başkalarını ikna etmek ya da hedeflerini benimsemeye zorlamak için sert güce (örneğin, siyasi, ekonomik ve askeri yaptırımlar veya güç) dayanmaktadır. Halkla ilişkiler ile kamu diplomasisi genellikle yumuşak ve sert güç uygulamalarını desteklemek için psikolojik operasyonlar gibi diğer iletişim işlevleriyle birlikte çalışmaktadır (Dyke & Verçiç, 2019, s. 882). Uluslararası ilişkiler perspektifi ile yaklaşan uzmanlar genellikle kamu diplomasisini halkla ilişkilerden çok daha fazlası olarak konumlandırırken, halkla

ilişkiler perspektifinden yaklaşan uzmanlar ise kamu diplomasisinin halkla ilişkilerden bağımsız olamayacağını söylemektedir. Sınırlı sayıda uzman her iki alanı da farklı disiplin olarak kabul etmekte ve ortak yanlarına dikkat çekmektedir. Birçok uzman, kamu diplomasisinin halkla ilişkilerin stratejik iletişim yönünden beslenmesi gerektiği konusunda birleşmektedir.

Halkla ilişkilerin kamu diplomasisi alanına yapacağı en önemli katkı, iletişim faaliyetlerine stratejik bir yaklaşım getirmesi ile sağlanacaktır. Stratejik yaklaşım, kamu diplomasisi faaliyetlerinin araştırma, planlama, uygulama ve değerlendirme gibi tüm kademelerinde büyük katkı sağlayacaktır. Bir diğer mühim katkıysa, olumlu imaj oluşturma sürecini destekleyerek ülkelerin imajlarını yükseltmek olacaktır (Yağmurlu, 2007, s. 25).

Diplomasi ve halkla ilişkiler alanlarındaki benzerlik, uluslararası, ulusal ve kültürel güç ilişkilerinin stratejik iletişim kapsamında geliştirilebileceğini göstermektedir (Kochhar & Molleda, 2015, s. 65). Ev sahibi ülkeler için diplomasi uygulamalarının odak noktası, hükümeti, STK'ları, yerel kanaat önderlerini, özel haber medyasını kapsayan, çevre için kurumsal savunma programları aracılığıyla bir marka itibarı oluşturmayı ve sürdürmeyi, hızlı yanıt veren krizi iletişim stratejileri geliştirmeyi içeren stratejik iletişimin geliştirilmesine yönelik olmalıdır (Kochhar & Molleda, 2015, s. 66).

Diplomasi ve halkla ilişkiler temsil ettiği ülkenin itibarını korumaya, müzakere, güven ve etki yönetimi stratejileri oluşturmaya dayanmaktadır. Aynı şekilde diplomatlar ve halkla ilişkiler uzmanları gündem oluşturma gibi benzer amaçlarla medyayı kullanmaktadırlar (Köksoy, 2014, s. 221). Kamu diplomasisi, amaçlarına ulaşmak için halkla ilişkileri strateji olarak kullanmaktadır (Sancar, 2012, s. 112). Stratejik iletişim, diğer insanları kendi fikir, politika ve davranış biçimi konusunda ikna etmeyi amaçlayan planlı iletişim kampanyalarıdır (Çevik, 2018, s. 214). Kamu diplomasisi, tek yönlü asimetrik halkla ilişkiler kampanyalarının yerini alabilecek stratejik iletişim çabalarını, halkla ilişkiler stratejilerini, iki yönlü simetrik iletişim stratejilerini, ilişki kurma ve etkileme modellerini içermektedir (Snow, 2015, s. 76).

Ortaya çıkan güçlü teknolojiler, küreselleşmiş pazarlar, sürekli krizler, iç savaşlar, terörizm ve nükleer silahlanma karşısında, halkla ilişkiler ve kamu

diplomasisi arasındaki bağlantıları görmeyi öğrenmek gerekmektedir. Birleşmekte olan kamu diplomasisi ve halkla ilişkiler aslında hep birbirine bağlı olmuştur. Hiçbir zaman tek başına olmamışlardır (Brown, 2010, s. 297-298).

Signitzer ve Coombs'a göre, basın ajansı modeli, diğer ülkelerin kültürel değerlerini etkilemeyi veya değiştirmeyi amaçlayan tek yönlü kültürel diplomasinin eş anlamlısıdır. Kamuyu bilgilendirme modeli, kültürel diplomatların kendi kültürel değerlerini ortaya koyma ve gösterme amacı ile benzerlik gösterir. İkna temeline dayanan iki yönlü asimetric model, kültürel imaj reklamcılığı ile benzerlik göstermektedir. Son olarak, iki yönlü simetrik model, ilişkileri geliştirmenin ve uluslararası işbirliğini sürdürmenin kültürel diplomasi hedefleriyle bağdaşmaktadır (Jiang, 2015, s. 171). İki yönlü asimetric iletişim, karşılıklı anlayış ilkesine uymamaktadır. Karşılıklı anlayışın gerçekleşmesi, her iki tarafın davranış ve politikalarını bu doğrultuda düzenlemesi ile mümkündür. Kamu diplomasisi tek yönlü olduğu sürece, propaganda olmaktan çıkamayacaktır (Sancar, 2012, s. 112-134). Çift yönlü iletişim, iki yönlü simetrik modeli örnek almakta ve çift taraflı anlayışı geliştirmeye dayalı faaliyet göstermektedir. Karşılıklı anlayışa dayalı kamu diplomasisi etkinliklerinde karşılıklı kazanç vardır. Her iki tarafın politikalarında değişim ve dönüşüm sağlamak amaçlanmaktadır (Yağmurlu, 2007, s. 16).

Macnamara, halkla ilişkiler disiplininin kamu diplomasisi disiplininden çok fazla şey edinebileceğini ileri sürmüştür. Macnamara'ya göre kamu diplomasisini emsalsiz kılan taraflar, kişilerarası iletişimin olması, ilişkisel güç dengesizliklerinin değerlendirilmesinde başarılı yöntemler kullanılması, anlaşmazlıkları gidermek için resmi anlaşmalar yapılması, gelişmiş görüşme yeteneklerinin olması, ilgi ve görüşlerin alınması, karşılıklı kabullenmenin ve uzun vadenin varlığı şeklinde tanımlamaktadır. Halkla ilişkilerin "daha etkili, daha sosyal odaklı, daha etik ve kabul gören" yeni düşünce yöntemleri ile yeni uygulamalar geliştirebilmesi için kamu diplomasisi kavram ve kaidelerini benimsemesi gerektiğini savunur (Macnamara, 2012, s. 312-322). Macnamara, kamu diplomasisinin benzersiz yönlerini açıklamak isterken aslında halkla ilişkiler ile yöntem ve teknik yönünden kesiştiği noktalara da değinmektedir. Kişilerarası iletişimin varlığı, uzun vadeli bir süreci kapsamaları ve etik çerçevede gerçekleşmesi gibi yönlerden iki alan arasında benzerlikler bulunmaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri Enformasyon Ajansı direktörü Murrow kendisini bir halkla ilişkiler yönetici değil hükümet propagandacısı olarak tanıtarak kamu diplomasisinin halkla ilişkilerden farkına değinmiştir. Halkla ilişkilerin şirketler ve müşterileri, kamu diplomasisinin ise kendi vatandaşlarını ve dünya vatandaşlarını ikna etmek için çalıştığını söylemiştir. Kamu diplomasisi ve halkla ilişkiler alanlarından biri, “halkla ilişkiler mutlaka kamu yararı için çalışırken propaganda her zaman kamu yararına ters düşer” inancını reddettiğinde, iki alan daha ortak bir zeminde buluşabilir. Halkla ilişkiler teorisi ve pratiğinde iki yönlü simetrik iletişim, halkla ilişkilerin propagandadan ayrıldığını göstermektedir. Halkla ilişkiler sektöründeki gelişmelere paralel olarak, halkla ilişkilerin kamu diplomasisi stratejisi içerisindeki artan etkisine şaşkırmamak gerekmektedir. Amerika Birleşik Devletleri hükümeti, Soğuk Savaş döneminden ve özellikle 11 Eylül olayları sonrasında stereotiplerle mücadele etmek, ülkeye karşı olumsuz algıların ve tutumların üstesinden gelmek için halkla ilişkiler ve reklam gibi ikna endüstrilerini kullanarak geniş bilgi yayın kampanyaları yönetmiştir. Kültürlerarası anlayışı engelleyen ve bariyerler koyan şey olumsuz stereotiplerdir (Snow, 2008, s. 203). Kamu diplomasisini halkla ilişkilerden ayıran şey, halkla ilişkilerin kurumsal iletişim ve işletme modelleriyle bağlantılı olmasıyken, kamu diplomasisinin dış ilişkiler ve ulusal çıkarlarla bağlantılı olmasıdır (Snow, 2015, s. 73-79).

Kamu diplomasisi ve halkla ilişkiler arasında amaç ve araç yönünden yakınlık görülmektedir. Halkla ilişkiler, kurumlarla o kurumların hedef kitlesi arasındaki iletişimi yönetir. Kamu diplomasisinde ise hedef kitle bir başka devletin halkıdır (Doster, 2018, s. 3). Halkla ilişkiler kamuoyunu müşteri çıkarları için etkilemeyi amaçlamakta, kamu diplomasisi ise kamuoyunu devletlerin ulusal çıkarı için etkilemeyi amaçlamaktadır (Ekşi, 2018, s. 139).

İyi bir kamu diplomasisine hizmet eden en iyi halkla ilişkiler, bir ülkenin itibarını güçlendirmekte ya da düşürmektedir. Küresel ortamda olumlu bir şekilde algılanmadıkça hiçbir ülke politik, ekonomik ya da kültürel anlamda bir yer bulamamaktadır. Ülkeler güçlü yönlerini akıllıca ön plana çıkartmaktadırlar. Almanya BMW ve Mercedes gibi markalarıyla ulusal imajını, kalite ve lüks üzerine konumlandırmıştır. Büyük Britanya, geçmişi vurgulayan eski markalara destek olan gelenekleriyle tanınmaktadır. Nobel Barış Ödülü'ne ev sahipliği yapan Norveç,

uluslararası arabuluculukta ülkelere tarafsız ve dürüst bir şekilde yaklaşan ulusal üne sahip bir ülkedir (Snow, 2015, s. 84).

Kamu diplomasisi, ülkenin dış politikasını ve yaşam tarzını dış ülkelerdeki insanlara izah etmeyi amaçlamakta, uluslararası anlayışı geliştirmeye çalışarak iki yönlü iletişime önem vermektedir (Karadağ, 2016, s. 62). Yalnız, kamu diplomasisinde bir ülkenin adının çok duyuluyor olmasından ziyade ülkenin güvenilir olarak bilinmesi, ilgi çekmesi ve hayranlık uyandırması önemlidir (Eken, 2015, s. 36).

Amerika Birleşik Devletleri'nde kamu diplomasisi çalışmaları Dış İşleri Bakanlığı bünyesinde bulunan Kamu Diplomasisi ve Halkla İlişkiler Müsteşarlığı tarafından yürütülmekte ve diğer ülke vatandaşlarını bilgilendirmek ve etkilemek amacıyla halkla ilişkiler departmanlarının faaliyetlerinden faydalanılmaktadır. Halkla İlişkiler departmanı aracılığı ile kendi vatandaşlarını da bilgilendirerek halkın nabzını tutmaya çalışmaktadır (Karadağ, 2016, s. 28-36). Amerika'da faaliyet gösteren Kamu Diplomasisi ve Halkla İlişkiler Müsteşarlığı, somut bir örnek olarak her iki disiplinin birbirinden bağımsız düşünülmemeyeceğini gözler önüne sermektedir.

Nye, kamu diplomasisinin bir parçası olan bilginin iletilmesini ve olumlu bir imajın satılmasını, halkla ilişkiler etkinliği ile ilişkilendirmektedir. Nye, devlet politikalarına elverişli bir ortam sağlayan, uzun süreli ilişkiler inşa edilmesini gerektiren kamu diplomasisinin sadece halkla ilişkiler faaliyeti olmadığını söylemiştir (2017, s. 154). Fakat halkla ilişkiler de, sonuçları uzun vadede alınacak imaj geliştirme ve ilişki inşa etme üzerine faaliyet göstermektedir.

Devlet dışı aktörler arasında ilişki kurma, uzun vadeli bir kamu diplomasisi gerektirir ve halkla ilişkilerle yakından ilişkilidir. İki yönlü bir simetrik kamu diplomasisi modeli, uluslararası değişim programları, kültürel diplomasi, uluslararası konferanslar ve seminerler, yüz yüze ve sanal ağlar ile karakterize edilmektedir. Kamu diplomasisindeki ilişki kurma, bir marka satmak yerine, halkların ilgisini çekmeye vurgu yapmaktadır. Halkın ilgisini çekmek, eğitimsel, bilimsel ve spor bağlarını güçlendirme, turizmi geliştirme, uluslararası çalışmaları, ticareti ve değerleri destekleme ile mümkün olabilmektedir. İlişki kurma haftalar veya aylar değil yıllar sürmektedir. Hükümet, özel sektör ve üniversitelerin, hoşgörüyü ve karşılıklı saygıyı geliştirmek için ortak hareket etmeleri gerekmektedir (Snow, 2015, s. 85).

1.5.3. Uluslararası Halkla İlişkiler

Uluslararası halkla ilişkiler, kuruluşların ve halkla ilişkiler görevlilerinin etkinlik alanlarının, diğer milletlerin coğrafi düzlemleriyle bulunduğu bir noktada yer almaktadır (Becerikli, 2005, s. 2). Signitzer ve Coombs çok uluslu şirketlerin yanı sıra ulus devletleri de uluslararası halkla ilişkilere dâhil ederek uluslararası halkla ilişkileri karşılıklı yarara dayalı ilişkiler kurmaya yönelik çabalar olarak tanımlarken (1992, s. 137), Kunczik ise bu çabaların ülkelerin yurt dışındaki imajını geliştirmek için genellikle devlet tarafından gerçekleştirildiğini belirtmiştir (2003, s. 400).

Botan, halkla ilişkilere yönelik monolojik ve diyalojik olmak üzere tek yönlü ve iki yönlü iki yaklaşım tanımlamaktadır. Monoloğa dayalı yaklaşımda halkla ilişkiler uzmanları, insanları kar elde edebilecekleri nesnelere olarak görürler. Diyalojik yaklaşımda ise halkla ilişkiler uzmanları gerçeğin, karşılıklı eşitliğin ve katılımın olduğu bir ortam oluşturmaya çalışmakta ve insanları özneler olarak kabul etmektedirler (Becerikli, 2005, s. 13).

Uluslararası halkla ilişkiler bir devletin, özel veya kamu kuruluşunun farklı bir devletin kamularıyla, kurum ve kuruluşlarıyla karşılıklı iletişim ve anlayış geliştirme, imaj olumlu yönetme, tanıtım faaliyetlerine katkı sağlama ve itibar geliştirme amacıyla gerçekleştirilen stratejik bir iletişim planıdır (Yıldırım, 2015, s. 5).

Başarılı uluslararası halkla ilişkiler faaliyetleri işbirlikleri ve kalıcı ilişkiler inşa etmekte, toplumlar arasındaki diyalogu güçlendirmekte ve kültürleri birbirine yakınlıktır (Özkan A. , 2016, s. 8). Kamu diplomasisi ve uluslararası halkla ilişkilerin çeşitli ortak noktaları bulunmaktadır. Kültürel diplomasi her iki disiplinin ortak noktalarından bir tanesidir (Yıldırım, 2015, s. 3).

Kamu diplomasisi, devletin dış politika hedeflerine ulaşmak için gerçekleştirilen uluslararası halkla ilişkiler faaliyetleridir (Sancar, 2012, s. 113). Uluslararası halkla ilişkiler ve kamu diplomasisi aynı amaca hizmet ederek, kurumların, örgütlerin ve ülkelerin çıkarları doğrultusunda kamuoyunu etkileme amacı gütmektedirler (Becerikli, 2005, s. 17).

Uluslararası şirketlerin, faaliyet gösterdikleri ülkelerin toplumsal, hukuki ve kültürel yapısına dikkat ederek reklam, halkla ilişkiler ve pazarlama çalışmalarını

sürdüremeleri gerekmektedir. Gerçekleştirilen halkla ilişkiler faaliyetleri, ülkenin kültürel ve sosyal normlarını yansıtmak zorundadır (Yıldırım, 2015, s. 67). Uluslararası halkla ilişkiler faaliyetleri yalnızca şirketler tarafından gerçekleşmemekte, devletin özel ve kamu kuruluşları tarafından da gerçekleştirilmektedir.

Uluslararası halkla ilişkiler yalnızca uluslararası şirketlerle sınırlı tutulmamalı, kamu diplomasisi ve politik ilişkiler bağlamında da değerlendirilmelidir (Yıldırım, 2015, s. 54). Devletin dış politika konusundaki menfaatleri için halkla ilişkiler firması aracılığıyla yaptığı faaliyetlere uluslararası halkla ilişkiler yerine kamu diplomasisi denmesi kavram kargaşasının önüne geçmek için daha sağlıklı olacaktır (Sancar, 2012, s. 116). Buradan yola çıkarak uluslararası kuruluşların uluslararası pazarlarda yaptığı halkla ilişkiler faaliyetini uluslararası halkla ilişkiler olarak tanımlamak, devletin dış politikasını desteklemek amacıyla yürüttüğü tüm çalışmaları da kamu diplomasisi olarak adlandırmak daha uygun olacaktır.

1.5.4. Ulus Markalama

Devletler açısından marka yönetimi, o ulusla ya da devletle ilgili olarak diğer ülke vatandaşlarının zihinlerinde olumlu bir imaj inşa etme ve yerleşmiş olan ön yargıları (stereotipleri) kırma sürecini ifade etmektedir. İmaj, toplumların ve devletlerin diğer ülke ve toplumlar hakkındaki düşünceleri ve zihinlerinde resmettikleri tablodur (Ekşi, 2018, s. 142). Bir ulusa karşı ön yargılar aniden gerçekleşmez, ulusun imajı genellikle uzun tarihsel süreç içerisinde oluşur (Kunczik, 2002, s. 48). Kunczik, imajın çocuk kitaplarında, sosyal çevrede ve boş zaman aktivitelerinde belirlendiğini söyler. Kitapların, sporun, kültürel değişim programlarının, kitle iletişim araçları ve haberlerin en güçlü imaj biçimlendiricimiz olduğunu belirtir (Aktaran: Becerikli, 2005, s. 14).

Ülkelerin markalaşması, o ülke için olumlu ve güçlü bir ülke imajını ifade etmektedir (Szondi G. , 2009, s. 301). Ülkelerin markalaşması ile imajı ve itibarı arasında bir ilişki vardır. Güçlü itibar, güçlü marka oluşmasına zemin hazırlamaktadır (Yıldırım, 2015, s. 55). Ülkelerin markalaşması, marka ve pazarlama iletişimi yöntemlerinin ulusların imajlarının yönetilmesi sürecinde kullanılmasıyla ortaya çıkmıştır (Ünal, 2017, s. 182).

Ulus markalama, kamu diplomasisi çerçevesinde bir kavram olarak geliştirilerek, Simon Anholt tarafından 1996 yılında literatüre kazandırılmıştır. Kimlik, imaj ve yumuşak güçle ilişkili olan ulus markalama ile ülkelerin kimliği markalaştırılmakta ve kültür resmedilmektedir. İmajın markalaşması şeklinde de kullanılan ulus markalama, ülkelerin çehresini ve imajını yansıtmaktadır (Ekşi, 2018, s. 148-149). Ulus markalamasının sosyal, kültürel, ekonomik, politik ve teknolojik olmak üzere geniş perspektifli boyutu bulunmaktadır. Ulus markalama süreci de pazarlama ve reklam boyutunun yanı sıra uzun vadeli bir strateji gerektirmektedir (Yıldırım, 2015, s. 200).

Ülkeler için yeni uluslararası düzende etkin olabilmek açısından kamu diplomasisinin öneminin farkında olarak, kamu diplomasisini uygun stratejilerle hayata geçirerek, güçlü, saygın ve itibarlı bir ulus markalama gerçekleştirmek son derece önemli bir hale gelmiştir (Özkan A., 2014). Rekabetin yoğun yaşandığı uluslararası sistemde ülkelerin markalaşması, iletişim, teknoloji ve değer üretiminde farklılaşarak (Özkan A., 2016, s. 20) diğer ülkeler için cazibe merkezi olmak ile mümkün olmaktadır.

Bir ulusun markalaşma süreci kamu diplomasisinden çok daha büyük ve koordineli bir çalışma gerektirmektedir. Kamu diplomasisi uygulayıcılar tarafından başlatılırken, markalaşma bir ülkenin yurt dışındaki imajının tanıtımına katkıda bulunabilecek tüm güçlerin harekete geçirilmesiyle mümkündür (Melissen, 2007, s. 20).

Kamu diplomasisinde önemli bir yeri olan imaj yönetimi ile devletler olumlu bir imaj çizmeye, saygınlıklarını artırmaya ve olumsuz olan algıları olumluya çevirmeye çalışmaktadırlar (Ekşi, 2018, s. 144). Ürünlerin marka imajları kadar, ülkelerin, şehirlerin ve bölgelerin saygınlığının artması da kritik önem taşımaktadır. Güçlü ve pozitif bir ülke imajı, turistleri, göçmenleri, yatırımcıları, kabiliyetli bireyleri ve olumlu medyayı çekerek yabancı uluslara ürün, hizmet, kültür ve fikir aktarmayı nispeten ucuz ve kolay hale getirmektedir (Anholt, 2015, s. 189). Yabancı ulusları ikna sürecini kolaylaştırmak, güçlü ve iyi bir ülke imajı ile mümkün olmaktadır. Olumlu bir ülke imajının oluşması, diğer ulusların bilgilendirilmesi ve ikna edilmesi için, çeşitli kuruluşlar ile aktörlerin birlikte hareket etmesini gerektirmektedir.

Ülke markasını geliştiren, kamuoyundaki algısını sağlamlaştıran ülkeler itibarlı, saygın, güvenilir ülke haline gelmekte ve ülkelerin ikna etme gücü artmaktadır (Özkan A. , 2018, s. 6).

Rekabetin keskinleştiği yeni dünya düzeninde ülkelerin markalaşması ve kamuoyunu ikna süreci, uluslar bakımından büyük bir stratejik önem arz etmektedir. Ülkenin tanıtımı kamu diplomasisi bakış açısıyla ve yumuşak güç kaynakları olan eğitim, bilim, sanat, kültür, spor vb. ile bütüncül bir yaklaşımla gerçekleştirildiği zaman ülke markalaşmasına büyük katkı sağlanmış olacaktır. Ülkeler, kamu diplomasisi bakış açısıyla ülke markalarını inşa ettikleri takdirde, uzun ve kalıcı ilişkiler gelişmekte, kültürel, sosyal, siyasal ve ekonomik alanlarda önemli sonuçlar elde edilmektedir (Özkan A. , 2014).

Günümüzde ulusların doğrudan birbirleriyle rekabet ettiği üç alan vardır: Marka ihracatı, doğrudan yabancı yatırımı ve turizm. Bu alanlarda şeffaflık, heyecan ve şevk konularındaki başarı da, ülkelerin kazanan ve kaybedenlerini büyük ölçüde belirlemektedir. Almanya'nın otomotiv, sigorta ve kozmetik sektöründeki markalarına oluşan güven ve marka sadakati, marka ihracatı konusundaki başarısını ortaya koymaktadır. Küreselleşen ortamda yabancı yatırımı, şirketlerin üretim yaparken daha ucuz yerler bulmak için kendi sınırlarının dışına çıkmaları, başta Amerika olmak üzere Avrupa ülkeleri tarafından da yaygınlaşarak kullanılmaktadır. Dünyanın dördüncü büyük endüstrisi olan ve yılda yaklaşık yüzde 9 oranında büyüyen turizm ise, gelişmeye daha da açıktır. Bazı ülkeler kazançları için büyük oranda turizme bağımlıdır ve çok yönlü bir turizm altyapısı geliştirmiştir (Olins, 2005, s. 172-177).

Kamu diplomasisi, ülkelerin tanıtılması, ülkelerin kimliğinin inşa edilmesi ve ülkelerin markalaştırılması sürecinde önemli bir araçtır (Yıldırım, 2015, s. 199). Kamu diplomasisi, markalaşmayı tamamlayıcı nitelik taşımaktadır (Melissen, 2007, s. 21). İlişki inşası (Gilboa, 2008, s. 68), yabancı halkların etkilenmesi ve uzun vadeli yaklaşımlar sergilenmesi (Melissen, 2007, s. 21) kamu diplomasisi ve markalaşma arasında önde gelen benzer yönlerden sayılmaktadır.

Kamu diplomasisinin temel amacı, ülkelerin imajını ve saygınlığını karşılıklı anlayış yoluyla geliştirmek (Simonin, 2008, s. 24) ve ülkenin marka değerine katkı

sağlamaktır. Kültürel diplomasi de ulusal imaja, markalaşmaya ve sosyal bütünlüğe şüphesiz olumlu katkı sağlamaktadır (Kim, 2017, s. 294).

Kamu diplomasisi ve uluslararası halkla ilişkiler, ülkelerin marka inşa etme süreçlerinde sahip oldukları araç, teknik ve uygulamalar ile önemli rol oynamaktadırlar (Özkan A. , 2016, s. 21).

Öztermiyeci, dünya çapında faaliyet gösteren markalar ve şirketlerin diğer ülke halklarıyla etkileşim içerisine girerek, ulusal ve kültürel değerlerin aktarılmasına ve dolayısıyla marka diplomasisine katkı sağladıklarını söylemektedir (2018, s. 393).

İKİNCİ BÖLÜM

2. KAMU DİPLOMASİSİ TÜRLERİ, KÜLTÜREL DİPLOMASİ VE EĞİTİM DİPLOMASİSİ

Kamu diplomasisinin bileşenleri olan kültürel diplomasi ve eğitim diplomasisi, kültürel iletişim ve etkileşim yoluyla ülkeler ve onların kamuları arasında karşılıklı anlayışı geliştirmekte, ülkelerin dış politikasına da katkı sağlamaktadır.

Kamu diplomasisi, ortak eğitim ve kültür programları ile toplumların yönlendirilmesi ve kamuoyunun kazanılması açısından oldukça önem taşımaktadır (Yıldırım, 2015, s. 115). Kamu diplomasisi yalnızca enformasyon faaliyetlerine odaklanmaktan uzaklaşarak uluslararası eğitim değişim programları, yurt dışında dil öğretimi ve diğer uluslararası kültürel değişimler gibi uzun vadeli kültürel ilişkiler faaliyetlerine daha fazla önem vermektedir (Lima Júnior, 2007, s. 237).

Kamu diplomasisi, bir ulusun dünyadaki imajını geliştirmek amacıyla kültürel değiş tokuşun ve eğitim değişim programlarının uygulanmasını, kültürel ve milli değerlerin yayılmasını sağlayan faaliyetler bütünüdür (Akçadağ, t.y., s. 6). Değişim programları kamu diplomasisinin kültürel diplomasi (Scott-Smith, 2009, s. 51) ve eğitim diplomasisi alanındaki faaliyetleridir.

Yüz yüze iletişimi kapsayan uluslararası eğitim ve kültür değişimleri, kültürler arası saygı ve anlayışı geliştirmenin en iyi yollarından birisi olarak kabul edilmektedir (Himelfarb & Idriss, 2011, s. 1).

Kültürel diplomasi ve eğitim diplomasisi benzer faaliyetlerde bulunmaktadır. Her iki uygulama da insan üzerine odaklanarak ülke çıkarlarına hizmet etmeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda uygulama alanları yabancı halkları etkilemek, yabancı halklar tarafından fikirleriyle birlikte benimsenmek ve yabancı halkların kendilerine taraf olmasını sağlamak şeklinde sıralanabilmektedir (Aydemir, 2018, s. 58).

Örneğin ABD’de kültürel değişim, Amerikan halkının ve diğer ulusların eğitim ve kültürel çıkarlarını gözeterek, uluslararasıdaki bağları güçlendirmekte, eğitim ve

kültürel gelişim amacıyla uluslararası işbirliğini özendirilmekte ve böylelikle insanlar arası dostlukları geliştirerek dünya barışına katkı sağlamaktadır. Amerika Fulbright-Hays Yasası ve Smith-Mundt Yasası eğitim ve öğretim yoluyla diğer ülkelerin halkları arasındaki karşılıklı anlayışı artırmak için yeni bir eğitim ve kültür değişim politikası oluşturma hükümlerini içermektedir. En iyi kamu diplomasisi, en iyi halkla ilişkiler gibi, Fulbright-Hays Yasasında da belirtildiği şekilde ülkelerin halkları arasındaki karşılıklı anlayışı artırmak için küresel iletişime çok yönlü yaklaşmaktadır. Bu çerçevede radyo ve televizyon gibi hızlı medya kullanılarak kültürel anlayış anlamında tek yönlü avantaj sağlamak ve sonuç odaklı olmak yerine, filmler ve sergiler gibi yavaş medya ile eğitim ve değişim programları kullanılarak karşılıklı yarar ve karşılıklı güven için uzun vadeli stratejiler vurgulanmaktadır. Bu çerçevede, iki yönlü simetrik ikna taktiklerinin iletişim sürecine dâhil edilmesini gerektirir. Hem halkla ilişkiler hem de kamu diplomasisi ilişki inşa etme konusu üzerinde durmaktadırlar (Snow, 2015, s. 80-83). Eğitim ve kültür diplomasisi ile uzun vadeli karşılıklı ilişkiler inşa edilmesi mümkün olmaktadır. ABD bunu en iyi uygulayan ülkelerin başında gelmektedir.

2.1. Kültürel Diplomasi

Kültür, toplumların yaşam biçimlerini oluşturur ve yaşam biçimlerini anlatır (Ünal, 2017, s. 98). Kültür, 1981 yılında Antropolog Edward Burnett Tylor tarafından, “bireyin, toplumun bir ferdi olarak kazandığı bilgi, inanç, sanat, gelenek, adet, alışkanlık, ahlak, hukuk ve yeteneklerin karmaşık bütünü” olarak tanımlanmıştır (Aktaran: Yıldırım, 2015, s. 302). Sosyal ortamdan kaynaklanan kültür ailede başlar, okulda, iş ortamında, arkadaş gruplarında ve içinde yaşanılan toplumda devam eder (Hofstede, 1980, s. 25). Kültür öznel olarak üretilmekte ve kamusal olarak sürdürülmektedir.

Kültür, belli bir tarihsel dönemde bir toplumun maddi ve manevi her türlü üretimleri, pratikleri ve değer örüntüleridir. Kültür başta dil birliği olmak üzere, belli bir etnik kimliğe aidiyetten beslenen maddi ve manevi pratikler temelli ortak bir kültür varlığını, bireyleri bir arada tutan değer örüntülerini taşıyan ve nesilden nesile aktarılan bir zemindir (Binark, 2019, s. 45). Goody ve Watt’a göre toplum, öncelikle doğal kaynakları ve maddi araçları ileterek kültür mirasını aktarmakta, sonrasında standartlaşmış davranış tarzlarını iletmektedir. Yalnız, insan kültürünün en önemli

öğeleri, kelimeler aracılığıyla aktarılmaktadır. Bu öğeler yalnızca gelenek ve görenekleri değil, fikirleri, hedefleri, tutkuları, özgül anlam ve tutumların tamamını içermektedir (Aktaran: Özel, 2015, s. 153).

Sosyal demokrasilerin kamusal kültürü 20. yüzyılda giderek ticarileşmiştir. Ulus devletlerin daha önceki bütünleştirici kültürlerinin yerine, daha popüler hazlara odaklanan, parçalı bir küresel kültür oluşmaktadır. Bu küresel kültür, yeni kimlikler oluşturmakta ve daha önceki ulusal dayanışma şekillerini zayıflatmaktadır (Stevenson, 2015, s. 85). Horkheimer, hâkim ideolojinin etkisi ve halkın kendi iç dinamiklerinin etkileşimi ile bireylerin varoluşları ve özgürlüklerinin ortadan kalktığını ve kültür endüstrisi kavramının gündeme geldiğini söylemektedir. Kültür endüstrisi ile birlikte üst düzey kültür erozyana uğramakta, eskinin sanat ve kültürü kaybolmaktadır (Aktaran: Karagöz, 2010, s. 197). Kapitalizmin yükselişi ve teknolojik gelişmeler ile kültürel üretim artmış ve beraberinde kitle kültürü doğmuştur. Kitle kültürünün kitle iletişim araçlarıyla popüler hale gelmesiyle popüler kültür ortaya çıkmıştır (Yaylagül, 2016, s. 91-93). Belirli popüler kültür ürünleri hükümetler tarafından desteklenmekte, uzun vadeli ve dolaylı mesajlar verilmektedir (Eken, 2015, s. 30). Kapitalist sosyo-politik yapıyı eleştiren Frankfurt Okulu düşünlerinden Adorno ve Horkheimer, kültür endüstrisi kavramı üzerinde durmuş, kültürün halktan/kitlelerden kaynaklanmadığını kültür endüstrileri tarafından üretildiğini söylemişlerdir. Egemen kültür insanları yönlendirmekte, bilinçsiz kitleler de popüler kültür denilen yoz kültür üretim sürecine girmektedirler (Aktaran: Karagöz, 2010, s. 198). Kültür endüstrisinin yapılanmasının temellerini araştıran Adorno'ya göre popüler kültürü büyük sermaye ve kültür endüstrisinin ajanları oluşturmaktadır (Aktaran: Öktem & Karagöz, 2015, s.214). Kamu diplomasisi ve yumuşak güç, popüler kültür gibi çeşitli kültürel veya ideolojik etkileşimler aracılığıyla yabancı ulusları cezbetmeye çalışmaktadır.

Kültürel diplomasi, kültürler ve milletler arasındaki anlayışı yükseltmek amacıyla düşünce, bilgi, sanat ve diğer kültür öğelerinin alışverişi olmakla beraber kamu diplomasisinin önemli bir bileşenini oluşturmaktadır (Cummings, 2003, s. 1) ve kültürel diplomasi ile ulus kendisini dünyaya anlatmaktadır (Schneider, 2005, s. 147). Kültürel diplomasi, devlet yahut sivil toplum tarafından, bazen de ortaklaşa yürütülmektedir (Ekşi, 2018, s. 197).

Edmund Gullion kamu diplomasisine, kültürlerarası iletişimi dâhil ederek kamu diplomasisinin iletişimsel yönünü ve kültürel ilişkiler boyutunu vurgulamıştır (Ekşi, 2018, s. 129). Farklı kültürel yapıların uluslararası ortamlara taşınabilmesi için, kamu diplomasisi önemli bir araçtır (Yıldırım, 2015, s. 337).

Uluslararası ve kültürel değişim, gençlerin sadece küresel meseleleri öğrenmeleri için önemli bir yol değil, aynı zamanda farklı kültürlerden ve kökenden gelen insanlarla nasıl çalışacaklarını ve işbirliği yapabileceklerini öğrenme fırsatı da olabilmektedir (Brown, Mcgrath, & Morgan, 2010, s. 79).

Ülkeler arasındaki kültürel ilişkiler, kamu diplomasisinde sergi, konser, spor, fuar vb. kültür ve sanat etkinlikleri ile yürütülmektedir (Ekşi, 2018, s. 190). Toplum temsil eden bu kültürel dinamikler, kamu diplomasisinin en önemli silahlarından birisidir (Yıldırım, 2015, s. 166). Ülkelerin yerel yönetimleri arasında protokol çerçevesinde gerçekleşen kardeş şehir uygulamaları da kültürel faaliyetler arasında yer almaktadır (Karadağ, 2016, s. 94).

Kültürel diplomasi çalışmalarının, siyasi değerler, dış politika ve enformasyon ile bütünlük içerisinde hareket etmesi, etkin kamu diplomasisi faaliyetinin ortaya konulmasında önemli bir rol oynar (Yıldırım, 2015, s. 3).

Kültür, kimlik ve din, kamu diplomasisi için kritik bir önem taşır. Aynı şekilde, bu kültür bir ulusun politik kültürünü, politikalarını, müzakere tarzını veya çatışma yönetimi yaklaşımını da biçimlendirir. Kültür ayrıca bir ülkenin kamu diplomasisi stratejilerini ve taktiklerini de büyük ölçüde etkiler (Zaharna, 2010, s. 118).

Milton Cumming kültürel diplomasiyi, “karşılıklı anlayışı geliştirmek için uluslar ve halklar arasındaki fikirlerin, bilgilerin, kültürün, sanatın ve kültürün diğer yönlerinin değişimi” olarak tanımlamaktadır (2003, s. 1). Kültürün diğer yönleri arasında müzik, film, edebiyat, dil, dans ve drama yer almaktadır. Kültürel diplomasi bağlamında kültürün bu yönleri, ülkelerin değiş tokuş edebileceği, teşvik edebileceği ve hatta ihraç edebileceği kültürel ürünler olarak görülebilir. Kültürel diplomasi, kültürel ürün alışverişi fikrini vurgulasa da, uluslar karşılıklı kültürel alışverişi kolaylaştırmak yerine kendi kültürel ürünlerini kültürel diplomasi yoluyla ihraç etmeye daha isteklidirler (Zaharna, 2010, s. 118-119).

Ülkeler, değerlerini, fikirlerini ve mesajlarını yumuşak gücün önemli bir unsuru olan kültürel diplomasiyle ilettiğinde olumlu bir algı ve imaja sahip olabileceklerdir. Olumlu bir algı ve imaj oluşturulduktan sonra güven ve karşılıklı bir anlayış sağlanabilecektir (Özkan A. , 2015, s. 8). Bir ulusun kültürel imajını yansıtan kültürel değerler, dünyaya kendi ulusunu tanıtmaya gayesi taşıyan kamu diplomasisi için önemli kaynaklardır (Akçadağ, t.y., s. 6).

Hofstede kültürün dört boyutunu tanımlamaktadır. “Güç aralığı” kültürlerarası eşitsizliğin başlıca farklarına işaret etmektedir. Güç aralığı düşükse astlarla üstler arası açık iletişim ve insanlar arası diyalog yaygındır. “Belirsizlikten kaçınma” belirsiz ve riskli durumlarla mücadele etme yeteneğini ifade etmektedir. Belirsizlikten kaçınma derecesi düşük olan kültürlerde bireyler, daha kontrollü ve daha sakin davranış gösterirler. “Erillik ve dişillik” cinsiyete dayalı rollerin farklılaşmasını ifade etmektedir. Eril kültürlerde, erkeklerin biraz daha ön plana çıktığı, sert ve maddi yönelimli oldukları görülürken, dişil kültürlerde kadın ve erkekler dayanışma ve eşitlik içerisindedirler. “Bireysellik ve kolektivism” bireyler arası ilişki ve bağları tanımlamaktadır. Kollektivist kültürlerde toplumun çıkarları, bireysel toplumlarda ise bireylerin çıkarları üstün tutulur (Aktaran: Becerikli, 2005, s. 24). Hofstede’nin kültür tanımlamalarından yola çıkarak kültürel diplomasinin, güç aralığının ve belirsizlikten kaçınma oranının düşük, dişillik ve bireyselliğin yaygın olduğu kültürlerde daha etkin bir şekilde gerçekleşeceğini söyleyebiliriz. Çünkü bu kültürlerde diyalog ve karşılıklı yarar ön plana çıkmaktadır.

Kültürel diplomasinin, eğitim, spor ve edebiyat gibi çok çeşitli boyutları bulunmaktadır (Ekşi, 2015, s. 349). Kamu diplomasisi uygulamalarında yararlanılan kültürel araçlar, görsel ve yazılı basın, yabancı dil eğitimi, filmler, radyo yayınları, müzik, yaygın kültür unsurları, kültür ve sanat ödülleri verilmesi olarak ifade edilebilir (Ünal, 2017, s. 98). Kültürel diplomasinin amacı, bir kültürün arzu edilen şekilde olumlu imajını oluşturmaktır (Signitzer & Coombs, 1992, s. 140). Sanat, kitaplar, değişim programları, kültürel diplomasinin uzun vadede etkisini gösteren yavaş iletişim araçlarıdır. Radyo, sinema, kısa filmler ise hızla ve görünür bir karşılık vadetmektedir (Nye, 2017, s. 147-148). Kamu diplomasisine yönelik olarak gerçekleşen faaliyetler genellikle değişim programları olarak anlaşılmakta ve kültürel diplomasi kapsamında değerlendirilmektedir (Ünal, 2017, s. 94). Yabancı dil eğitimi

ve öğretimi de kamu diplomasisinin kültürel alandaki uygulama araçlarındandır. Dil eğitiminde karşılıklı dilleri öğrenmek için harcanan çift taraflı çabayı kapsamaktadır (Karadağ, 2016, s. 93). Kültürel diplomasi ve eğitim diplomasisi benzer faaliyetlerde bulunduğu için dolayı değişim programları ile dil eğitimi veren kuruluşlar, bazı uzmanlar tarafından kültürel diplomasi kapsamında bazı uzmanlar tarafından da eğitim diplomasisi kapsamında değerlendirilmektedir.

Avrupa ülkeleri dil ve kültürü, kamu diplomasisinin merkezine koymaktadır. Bu amaçla eğitim alanında gösterdikleri çabayla dünyada bir çekim merkezi olmayı hedeflemişlerdir. Sonuçlar göz önüne alındığında birçok hedefe ulaştıkları söylenebilmektedir (Özkan A. , 2015, s. 7).

2.2. Eğitim Diplomasisi

Eğitim programları ile ülkeler, ülkelerini cazibe merkezi haline getirerek, gelecekte karar verme sürecinde aktif rol oynayabilecek kişileri etkilemeye çalışmaktadırlar. Eğitim alanında gerçekleştirilen çalışmalar, kamu diplomasisi kapsamında kültürlerin tanıtılmasına, ortak değerlerin oluşturulmasına ve sivil diyalogun gelişmesine katkı sağlamaktadır (Erzen, 2014, s. 129-130).

Başta üniversiteler olmak üzere, tüm kamu ve özel kurum ve kuruluşları ülke tanıtımında gönüllü etkinlikleri ile önemli bir rol oynarlar (Ünal, 2017, s. 158).

Kamu diplomasisi politikalarını eğitim yoluyla yürütmeyi tercih eden ülkeler, uzun vadede kalıcı bir izlenim bırakmayı amaçlamaktadır. Birçok Avrupa Birliği üyesi ülke, kamu diplomasisi politikalarını eğitim yoluyla yaygınlaştırmaktadır (Özkan A. , 2015, s. 6).

Yirminci yüzyılda ABD ile Çin ilişkisinin en çarpıcı yanı, kültürel, politik ve ekonomik sistemlerdeki keskin farklılıklara rağmen eğitim değişiminin aralarındaki en güçlü bağ olarak ortaya çıkması olmuştur. Eğitim değişimi hem her iki ülke toplumlarının gelişimini hem de iki ulus arasındaki ilişkilerin yeniden şekillenmesini sağlamıştır. Eğitim değişiminin geniş çapta yayılması, bilginin ve fikirlerin farklı medeniyetlerdeki insanlar tarafından yayılabileceğini ve paylaşılabilceğini kanıtlamıştır. Ticaret, seyahat ve hatta savaş kültürel mesajlar taşıırken, eğitim

alışverişi bilgi ve fikirleri farklı medeniyetlere yayma konusunda etkili olmaktadır (Li, 2008, s. 1-2).

Eğitim, değerlerin yayılması için kilit bir alan olarak ortaya çıkmaktadır (Dutta, 2015, s. 405). Kamu diplomasisinin önemli bir boyutunu eğitimsel faaliyetler oluşturmaktadır. Eğitim faaliyetleri çerçevesinde öğrenciler değişim programlarından faydalanmakta ve çeşitli burslar ile diğer ülkelerdeki üniversitelerde eğitim görmektedirler. Akademisyenler de uluslararası konferanslara ve seminerlere katılmakta ve uluslararası yayınlar yapmaktadırlar (Karadağ, 2016, s. 96). Akademisyenler aynı zamanda değişim programlarından da faydalanabilmekte, bu kapsamda diğer ülkelerdeki üniversitelerde ders vermekte ya da eğitim almaktadırlar.

Akademisyenler tarafından uluslararası dergilerde yapılan yayınlar da puanlama sistemi çerçevesinde değerlendirilmekte, üniversiteye ve ülkeye karşı prestij sağlamaktadır (Karadağ, 2016, s. 97). Kişi başına düşen yayın sayısının Birleşmiş Milletler (BM) kalkınma indeksine girdiği bir dönemde uluslararası üretim performansı önem arz etmektedir.

Avrupa'daki yükseköğretim sisteminin tekrar yapılandırılmasına ilişkin olarak başlayan bologna sürecine Türkiye, 2001 yılında dâhil olmuştur (Erzen, 2014, s. 130). Bologna süreci, eğitim alanında uluslararası arenada gerçekleştirilen ve yükseköğretimin gelişmesine katkı sağlayan bir süreci ifade etmektedir. Avrupa'da yükseköğretim ve akademik konularda ortak standartlar geliştirmek amacıyla oluşturulan program, eğitim programlarındaki farklılıkları en az indirerek eğitim değişim programlarının da ülkeler arasında uygulanmasını kolaylaştırmaktadır.

Eğitimin kamu diplomasisi anlamında etkin bir biçimde kullanılabilmesi için, ilgili taraflar açısından birbirlerinin programlarının gerçek bir çekiciliğe sahip olması gerekmektedir. Ayrıca ilgili taraflar arasında iyi bir bağlantı kurulması gerekmektedir (Waithaka & Maluki, 2016, s. 2).

Yabancı kamularla iletişim kurmak için yaygın sistematik bir çaba olarak görülen kamu diplomasisi, eğitim yoluyla etkin bir şekilde gerçekleştirilebilmektedir. Eğitim programlarının en büyük avantajı, kamu diplomasisi için kullanılan diğer

araçlarda olduğu gibi belirli bir görüşe veya davranış biçimine oturmak yerine, tüm yaşam tarzlarına dokunmalarıdır (Waithaka & Maluki, 2016, s. 1-2).

2.2.1. Uluslararası Değişim Programları

Ülkelerin kültürlerini, dillerini, değerlerini aktarmak amacıyla gerçekleştirdikleri kamu diplomasisi faaliyetlerinden olan kültürel ve eğitim değişim programları, ülkeler için önem taşımaktadır (Terzi, 2015, s. 56). Dünyanın dört bir yanından milletler, insanlar ve devletler arasındaki karşılıklı anlayışı geliştirmek için eğitim değişim programlarını kullanarak yumuşak güç üretmektedir (Waithaka & Maluki, 2016, s. 5) En çok bilenen ve yaygın bir şekilde uygulanan programların başında Fulbright ve Erasmus+ değişim programı gelmektedir.

Eğitim değişim programları sadece öğrencilerin sosyal yeteneklerini artırmaları ve dil öğrenmeleri gibi avantaja sahip değildir. Değişim programları milletler ve kültürler arasındaki engelleri ortadan kaldırmak için oldukça faydalıdır (Derelkowska-Misiuna, 2016, s. 287). Eğitim ve kültürle ilgili programlar, genellikle uluslararası politikanın bir parçası olarak politik ve ekonomik ilişkilere dâhil edilmektedir. Kendi başlarına var olan kültürel değişimler, bir ulusun dış politikasını desteklemek zorunda olmasalar da, uluslararası daha iyi ilişkiler gelişmesini desteklemelidir (Mulcahy, 1999, s. 7). Hükümetler tarafından desteklenen ve uzun vadeli sonuçların hedeflendiği burs, konferans, değişim programları gibi kamu diplomasisi faaliyetleri bireylerde olumlu algı oluşturarak, ileride kurulacak olan ilişkilere zemin hazırlamaktadır. Bu faaliyetler ile bireylerin ülke hakkında detaylı bilgi sahibi olmaları ve onlarla derin bağlar kurmaları amaçlanmaktadır (Tepeciklioğlu, Tepeciklioğlu, & Ünal, 2018, s. 608-614).

Sevin'e göre bilimsel değişim programları, ikna, katılımcıların profili ve kültürel yön nedeniyle kamuya ulaşmak ve fikirlerini etkilemek için etkili bir yöntem olabilir. Akademisyenler ve öğretim üyeleri, kendi ülkelerindeki entelektüel ve etkili kişilerdir. Bu nedenle, değişim programlarını bitirdikten sonra fikirlerini daha çok sayıda insanla paylaşma olasılıkları daha yüksektir. Diğer bir deyişle, ev sahibi ülke bilim insanlarını davet ederek, onlara dolaylı olarak fahri elçiler olarak hareket etme olanağı sağlamaktadır. Yerel kamu önderlerinin bu mesajı iletmesi, ev sahibi ülkenin kendi

mesajını iletmesinden daha kolay gerçekleşecektir (2015, s. 579). Sevin'in bu yaklaşımı, değişim programlarının uzun vadede iki ülke arasındaki ilişkileri olumlu yönde etkileme ve ilişki inşa etme sürecine katkıda bulunma işlevlerini açıkça ortaya koymaktadır.

Mulcahy'a göre değişim programları hiçbir zaman siyasi açıdan tarafsız olmamışlar, genellikle uluslararası siyasi krizlere tepki olarak ortaya çıkmışlardır (Mulcahy, 1999, s. 13). Uluslararası değişim programları, dış politikalarla koordineli bir şekilde desteklendiğinde en iyi sonuçları verecektir. Yine de doğru koşullarda tutumda önemli değişiklikler yapabilirler. Doğru koşullarda uygulanan bu kamu diplomasisi biçimi, tutumlarda önemli değişikliklere neden olsa da dünyayı değiştirmeyecek, fakat onu bir arada tutmaya katkı sağlayacaktır (Scott-Smith, 2009, s. 55).

Bettie'ye göre değişim programları, bir yandan belirgin siyasi bir gündem olmaksızın, karşılıklı anlayış ve iyi niyet oluşturmak için farklı geçmişlere sahip bireyleri bir araya getirmektedir. Akademik bütünlüğü korumak için de apolitik uygulanması gerekmektedir. Bettie'ye göre diğer yandan değişim programları, ziyaretçilere ulusal çıkarları destekleme ve ev sahibi ülkenin olumlu bir imajını yansıtma fırsatı sunmaktadır. Kamu tarafından finanse edilen değişim programlarının ulusal çıkarlara katkıda bulunması gerektiğini öne sürmek mantıklıdır. Bazıları bu amaçların birbirinden bağımsız düşünülemediğini öne sürerken, diğerleri bir arada var olamayacaklarını söylemektedir. Bir arada var olamayacağını düşünen kesim, ulusal çıkarlara hizmet etmek amacıyla var olan ikna etme girişimlerinin, akademik bütünlüğü ve gerçek bir karşılıklı anlayışa ulaşma çabalarını baltalayacağını ileri sürmektedirler (2020, s. 213). Değişim programlarının ulusların dış politikasını desteklemesinin, güvenilirliği ortadan kaldırarak akademik bütünlüğe ve karşılıklı anlayışa zarar vereceğini söyleyen görüşler bulunmaktadır. Devletler tarafından finanse edilen değişim programlarını, ülkelerin kamu diplomasisi hedeflerinden bağımsız düşünmemek gerekmektedir. Değişim programları aracılığıyla karşılıklılık esası çerçevesinde propagandadan bağımsız gerçekleşmesi beklenen iletişim, bilgilendirme ve ikna çabalarının, karşılıklı anlayışa ve işbirliğine zarar vermesini beklemek yerinde olmayacaktır. Kamu diplomasisini propagandadan ayıran en belirgin özellik doğru bilginin şeffaf bir biçimde yayılmasıdır. Yayılan doğru bilginin

güvenilirliği ortadan kaldırmasını beklemek doğru olmayacaktır. Ulusların dış politika hedefleri doğrultusunda kamu diplomasisi kapsamında değerlendirilmeyen değişim programları, uluslararası iyi ilişkiler gelişmesine ancak dolaylı yoldan katkı sağlamaktadır. Değişim programı yararlanıcılarının, ülkelerinin tarihi, kültürel geçmişi ve güncel politikaları hakkındaki bilgileri düzeyleri yeterli olmayabilir. Bu gibi nedenlerle ülkeler tarafından finanse edilen değişim programlarının, bir strateji çerçevesinde gerçekleşmesi gerekmektedir.

Değişim programları ile yabancı ülkelere ülkenin tarihi, kültürü ve değerleri öğretilirken, bireylerin ülkeye sempati duymaları ve dost olmaları hedeflenmektedir. Değişim programlarında aktif rol alan üniversiteler ve okullar, kamu diplomasisinin bir aracı ve uygulayıcısı olarak sosyal paydaş rolüne sahiptirler (Ekşi, 2018, s. 189). Değişim programları, karşılıklı anlayışın önemine dayanarak yurt dışında olumlu kamuoyu oluşturmada ve diğer insanların bakış açısını daha iyi anlayarak olası çatışmaların azaltılmasına katkıda bulunmaktadır. Değişim programları belli bir kültürel yakınlık seviyesinin olduğu yerde anlayışı ve güveni de artırır (Waitaha & Maluki, 2016, s. 2-3). Değişim programlarına katılan öğrencilerin, ev sahibi ülkeye yönelik olumlu tutum geliştirmeleri ve ülkelerine döndüklerinde kendi ülkelerinde etkili olmaları beklenmektedir (Pacher, 2018, s. 1).

Organize bir etkinliğe katılan katılımcılar, ev sahibi ülkenin temsilcilerinin yanı sıra kendi içlerinde de bir araya gelerek, insanlar, manzaralar, sanat eserleri, yiyecekler ve diğer yerel kültür unsurları ile tanışmaktadırlar. Ziyaretleri, dersleri ve görüşmeleri içeren programlar sona erdiğinde, katılımcılar hatıralarla kendi ülkelerine dönmektedirler (Pacher, 2018, s. 3). Değişen dünya düzeni networkler üzerine kuruludur ve insanlar kendi networklerini oluşturmaktadır. İnsanlar farklı ülkelerde ziyaret edebilecekleri, akademik çalışmalar yürütebilecekleri ya da iş bağlantısı geliştirebilecekleri arkadaşlıklar kurmaktadır. Konferanslar ve değişim programları da networklerin oluşmasına en çok imkân sağlayan alanları oluşturmaktadır.

Öğrenci değişim programları kapsamında öğrenciler bir veya iki semester başka bir ülkede öğrenim görürken, üniversite eğitim-öğretim yapı ve sisteminin yanı sıra ülkenin kültürel yapısını, ülke vatandaşlarının yapısını ve vatandaşların yaşam tarzını da deneyimlemektedir (Ünal, 2017, s. 99). Uluslararası öğrencilerin ev sahibi ülkeye

gelmesi, kültürler arasında gerçek bir etkileşim sağlar ve ev sahibi ülkenin daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunur (Lima Júnior, 2017, s. 2). Uluslararası öğrenciler ev sahibi ülkeye karşı bir hayranlık duyabilmektedirler.

Eğitim kurumları, eğitim değişim programları aracılığıyla teknik uzmanlık ve bilgi paylaşımından faydalanırken, hükümetler de ülkelerinde öğrenim gören yabancı kamulardan diplomatik amaçlarla anlamlı bir şekilde yararlanabilirler. Yabancı öğrencileri kültürel etkinlik ve önemli ulusal günlere davet etmek ve karşılığında yabancı öğrencilerin ev sahibi ülke hakkında daha fazla ve olumlu bilgiler edinmelerini sağlamak iyi bir yol olabilir. Yabancı öğrenciler ülkelere geri döndüklerinde, başkalarını ve hatta hükümetlerini, ev sahibi milletlere karşı daha olumlu bir tutum sergilemeleri için etkilemektedirler. Hükümetler, yurt dışında okuyan vatandaşlarını, diplomatik amaçlarla da kullanabilirler. Yabancı ülkelerde, öğrenciler kendi hükümetleri tarafından, kendi ülkelerine karşı olumlu bir imaj oluşturmak için iyi niyetli büyükelçiler olarak kullanılabilir (Waithaka & Maluki, 2016, s. 3). Öğrenciler dersler kapsamında, oryantasyon toplantılarında ya da kişiler arası iletişim kurdukları ortamlarda ülkelerini anlatarak varolan olumsuz algıların yıkılmasına katkı sağlayabilirler. Öğrenciler iyi birer rol model olarak da medyada yanlış yansıtılan ve diğer ulusların kafalarında yanlış resmedilen algının değişmesi konusunda destek sağlayabilirler.

Uluslararası eğitim, kalıcı ortaklıklar ve ilişkiler oluşturduğu için kamu diplomasisi aracı olarak faaliyet göstermekte ve dış politikalar oluşturarak ve bu politikaları uygulamak için iyi bir zemin oluşturmaktadır. Eğitim değişim programları ile bireylerin ve ulusların fikirlerini paylaşması için iyi bir platform oluşur ve uzun vadede kalıcı ortaklıklar kurulabilir. Aynı zamanda, ikna etme yoluyla ülkeler değerlerini tekrar tekrar hatırlatarak, hükümetlerin dış politikalarını ortaya koyabilirler. Ağırlıklı olarak seçkinleri hedef alan eğitim değişim programları ile kurulan bağlar ve bağlantılar sayesinde ülkeler, gelecekte hükümetlerini siyasi olarak etkileyebilecek yabancı öğrencilerin iyi niyetini kazanabilmektedir. Çoğu uluslararası öğrenci, ev sahibi ülkeye karşı daha fazla beğeni kazanarak ülkelere geri dönmekte ve sonrasında aynı beğeni ile etrafındakileri etkilemektedir. Bir millet ve misafirleri arasında ortak olarak paylaşılan fikir ve değerler, ev sahibi ülkenin dış politika ve ticaret hedeflerine ulaşma şansını artıracaktır (Waithaka & Maluki, 2016, s. 4).

Uluslararası eğitim işbirliği faaliyetlerini yürüten tarafların, öğrenci değişimlerinin bazı siyasi faydalar sağlayabilecek kilit bireylerle kalıcı ilişkiler kurmak için uzun vadeli planlandığına ve işlediğine dikkat etmeleri gerekmektedir (Lima Júnior, 2017, s. 7).

Eğitim değişim programlarının kamu diplomasisinin bir aracı olarak başarılı olması için, diplomatik müzakerelerde olduğu gibi, anlaşmalar imzalanmadan önce her iki tarafın kritik olan tüm detayları, vaatleri ve beklentileri dikkate almaları gerekmektedir. Kamu diplomasisinin çift yönlü bir iletişim kullanması nedeniyle değişim programlarında uluslar, çıkarlarını koruyacak ve çıkarlarını geliştirecek olsalar da diğer ulusların ne söylediklerini dinlemelidirler (Waithaka & Maluki, 2016, s. 6).

Amerika eski Dışişleri Bakanı Colin Powell, ülkelerinde öğrenim göreceğ geleceğin dünya önderlerinin dostluğunu kazanmanın çok değerli olduğunu söylemiştir. Öğrencilerin ileride önemli politik sonuçları etkileyebilecek mevkilere gelmeleri söz konusudur (Nye, 2017, s. 73-74). Örneğin, Aleksander Yakovlev 1950’li yıllarda Kolombiya Üniversitesinde eğitim görmüş ve ülkesine döndükten sonra Politbüro üyeliğine kadar yükselmiştir. Yakovlev, dönemin SSCB lideri Gorbaçov’u liberalizm konusunda etkilemiştir (Nye, 2017, s. 75).

Değişim programlarında, genç ve açık görüşlü öğrencilerin seçilmesi, kaliteli temaların kurulması ve ev sahibi kurumların dikkatli bir şekilde düzenlenmesi, değişim öğrencisi üzerinde hem iyi izlenim bırakmakta hem de değişim programlarının diplomatik rolünü en üst seviyeye çıkartmaktadır (Lima Júnior, 2007, s. 241). Bu bağlamda, üniversiteler gönderecekleri öğrencileri seçerken, öğrencilerin akademik ve sosyal becerilerini bir arada değerlendirirlerse, ülkelerinin daha iyi bir şekilde temsil edilmesine katkı sağlayabilirler.

Değişim programları kapsamında üniversite öğrencileri başka ülkede geçirdikleri süre zarfında buldukları ülkenin eğitim yapısı, ülke yapısı, kültürel özelliklerini ve yaşam tarzını da öğrenmektedirler. Ülke içerisinde geçirilen zaman o ülkeye karşı sempatiyi artırmaktadır. Bu bağlamda değerlendirilen en yaygın öğrenci değişim programı Erasmus+ olarak bilinmektedir. Öğrenciler ve akademisyenler, ülkeler ve kuruluşlar tarafından çeşitli burslarla desteklenmektedir. Amerika Birleşik

Devletleri'nin verdiği Fulbright bursu yaygın olarak kullanılmakta ve bursiyerlerin ülkeye karşı hoşgörü beslemesine fayda sağlamaktadır. Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı'nca eğitim amacıyla Türkiye'ye gelmek isteyen yabancı uyruklu öğrencilere verilen burslar da aynı amaca hizmet etmektedir (Karadağ, 2016, s. 96-97).

Kamu diplomasisi ve değişim programları ile ulus ötesi geliştirilen ilişkiler, anlaşmazlıkların azalması gibi politik sonuçlar doğurmaktadır. 2. Dünya Savaşı sonrası Fransız ve Alman liseleri arasındaki öğrenci değişim programları, 1997 yılında beş milyon öğrenciye ulaşmış ve iki ülke arasındaki ilişkilerin normalleşmesine katkı sağlamıştır (Scott-Smith, 2009, s. 50). Bu örnek, kamu diplomasisi türü olan eğitim diplomasisi kapsamında uygulanan değişim programlarının uzun vadede ülke ilişkilerine sağlayacağı katkıyı açıkça ortaya koymaktadır.

Lima Júnior'a göre genellikle uluslararası öğrencilerin ev sahibi ülkenin değerleri ve kurumları hakkında daha fazla beğeniyle ülkelerine geri döndüğü ve kültürlerarası iletişimin stereotipleri azaltmaya yardımcı olduğu tartışılmakta, ancak bunun nedenleri yeterince araştırılmamaktadır (2007, s. 235). Lima Júnior bu nedenler üzerine çalışmakta ve değişim programlarının müzakere yönü üzerinde durmaktadır.

Uluslararası eğitim değişimlerinin diplomatik araçlar olarak kullanılması için karşılıklılık, müzakere ve kültürlerarası etkileşim unsurlarının birlikte ele alınması esastır. Kamu diplomasisi karşılıklılık bileşeninde üzerinde durulan nokta, iki yönlü iletişim ve monolog yerine diyalogtur. Müzakere bileşeninde uluslararası eğitim değişim programları, hükümetlerin diplomatik amaçlarının yerine getirilmesi için belli çıkarlara hizmet edecek şekilde yönetilebileceğini ve şekillendirilebileceğini göstermektedir. Uluslararası eğitim değişim programları, anlayış geliştirmek ve imajları oluşturmak için kültürler arası etkileşimi gerektirmektedir (Lima Júnior, 2007, s. 238-239). Lima Júnior kamu diplomasisi kapsamında uluslararası değişim programlarının amaçlarını üçe ayırmaktadır: (1) stratejik kamuoyu ve devletler arasındaki karşılıklı anlayışı derinleştirmek, (2) ev sahibi ülkeye karşı olumlu imajı oluşturmak ve (3) dış politikalara destek sağlamak (2007, s. 241).

Çoğu araştırma, kültürel eğitim değişim programlarının farklı ülkeler ve kültürler arasında karşılıklı anlayışı kolaylaştırmaya yardımcı olabileceğini ve kamu

diplomasisi aracı olarak kullanılabilmesi için bir strateji çerçevesinde uygulanması gerektiğini belirtmektedir (Kim, 2016, s. 138). Strateji çerçevesinde uygulanmayan değişim programlarının, kamu diplomasisine doğrudan katkı sağlamasını beklemek doğru olmayacaktır.

2.2.1.1. Erasmus+ Değişim Programı

Kamu diplomasisi etkinliği olarak görülen Erasmus+ değişim programı, çift yönlü ve yüzyüze iletişime olanak vermesi, karşılıklı anlayış, işbirliği ve dayanışmayı artırması, önyarguların yıkılmasını sağlaması gibi nedenlerden dolayı çift yönlü simetrik halkla ilişkiler modeli ile kesişmektedir. Değişim programlarının kamu diplomasisi için başarılı bir araç olabilmesi için, milletlerin kendi çıkarlarını geliştirip iletmesinin yanı sıra, yabancı halkın ne dediğini de dinlemesi gerekmektedir. İnsanlar birbirini tanıdıkça ve anladıkça birbirine yakınlaşmakta, yanlış anlaşılmalarda düzelmekte ve uzun vadeli ilişkiler inşa edilerek çeşitli işbirliklerine imkân oluşmaktadır.

Erasmus+ programı eğitim ve kültürel değişim aracılığıyla uluslararası yaygın bir anlayış geliştirmek ve küresel barışa katkı sağlamak amacıyla başlatılmıştır. Üniversite öğrencilerinin hareketliliğinde Avrupa Topluluğu Eylem Programı olan Erasmus+, Avrupa Birliği (AB) tarafından 1981-1986 yılları arasında pilot öğrenci değişimi olarak başlatılmıştır. Hollandalı filozof Desiderius Erasmus, programın isim kaynağıdır. Ayrıca ERASMUS+, “European Region Action Scheme for the Mobility of University Students (Üniversite Öğrencilerinin Hareketliliği için Avrupa Topluluğu Eylem Programı)” kelimelerinin baş harflerinden oluşan bir kısaltmadır. 1987 yılında 11 ülkeyi (Almanya, Belçika, Birleşik Krallık, Danimarka, Fransa, Hollanda, İrlanda, İspanya, İtalya, Portekiz ve Yunanistan) kapsayan programa Türkiye 2004 yılında dâhil olmuştur. 1987 yılında 11 ülkeyle başlayan program bugün 33 ülkeyi kapsamaktadır (Türkiye Ulusal Ajansı, t.y.). Erasmus+ her yaştan ve her kökenden insana, farklı ülkelerdeki kurum ve kuruluşlarla bilgi ve tecrübe geliştirmeleri, kendi bilgi ve tecrübelerini paylaşmaları için yardım etmektedir. Kişisel becerileri ve kültürlerarası farkındalığı artırarak insanların katılımcı vatandaş olmalarına yardımcı olmaktadır.

Avrupa ülkeleri, Fransız-Alman savaşlarıyla harap olmuş geçmişleri nedeniyle, barışçı çözümler ortaya koyma konusunda motivasyonu yüksek ülkelerdir. Ortak değerlerin olduğu birbirine benzer ülkelerde, yumuşak gücün önemi artmaktadır (Nye, 2017, s. 43). Ekonomik anlamda birleşme hareketi olarak doğan Avrupa Birliği, sonrasında Avrupa üst kimliği yaratmaya çalışmıştır. Avrupalılık kimliği, kimlik unsurları ile şekillendirilmeye çalışılmıştır (Yılmaz, 2018, s. 17-18). Avrupa Birliği kamu diplomasisinde, eğitim değişim programları öncelikli ve önemli bir yer tutmaktadır.

2017 yılında Erasmus+ Programı 30. yılını kutlamıştır. Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu Başkanı Christian Berger 2017 yılında Erasmus+ Programı'nın 30. yılı vesilesiyle İstanbul'da düzenlenen "Boğaziçi'nde Erasmus+" adlı etkinlikte Erasmus+ programını "Avrupa Birliği'nin yabancı korkusu ve ırkçılık gibi olumsuz eğilimlerin önüne geçmek için oluşturduğu en önemli program" olarak tanımlamış ve yeni politikacıların da bu zorluklarla gelecekte de başa çıkabilmek için yeni politikalar belirlemekte olduğundan bahsetmiştir.

Gençlerin ve yüksek eğitilmiş insanların ülkelerin kaderlerine yüksek etkileri vardır. Erasmus+ değişim hareketliliğinden faydalanan öğrenciler genellikle ülkelerine memnuniyetle döndüklerinde çevrelerini ve hükümetlerinin davranışlarını, misafir oldukları uluslara karşı olumlu yönde etkileyebilmekte ve gönüllü birer paydaş olmaktadır. Memnuniyetle paylaşılan fikir ve değerler, ülkeler arasında işbirliği olasılığını ve ev sahibi ülkenin dış politikasını ve ticari hedeflerini gerçekleştirme imkânını artırabilmektedirler.

Avrupa Komisyonu Eğitim ve Genel Müdürü Martine Reicherts 2017 yılında katıldığı "Boğaziçi'nde Erasmus+" etkinliğinde Erasmus+ programının insanları bir araya getirerek uluslararası arkadaşlık kavramını öne çıkardığını ve barış nesli yetiştirmeye hizmet ettiğini söylemiştir. Değişimin bir parçası olarak, yeni kültürleri ve dilleri öğrenerek dünyanın daha iyi bir yer haline geleceğini vurgulamıştır.

Erasmus+ Programı içerisinde yer alan, okul eğitimi, yükseköğretim, mesleki eğitim, yetişkin eğitimi ve gençlik alanına yönelik faaliyetlere ve spor alanındaki projelere, hibe desteği sağlanmaktadır. Hayat Boyu Öğrenme Programı kapsamında 2004-2013 yılları arasında Erasmus olarak uygulanan program, 2014 yılında

Erasmus+ adını alarak AB'nin değişik yaş grupları ve farklı hedef kitlelere yönelik destekler içeren mevcut bütün eğitim, öğrenim, gençlik ve spor programlarını çatısı altında toplamıştır (Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu, t.y.). Comenius, Erasmus, Leonardo da Vinci, Grundtvig programları ile Gençlik Programı ve 5 uluslararası işbirliği programı (Erasmus Mundus, Tempus, Alfa, Edulink ve Sanayileşmiş Ülkelerle İşbirliği Programı) Erasmus+ çatısı altında yer almaktadırlar. Yüksek lisansını yapmış öğrencilerin eğitimlerine yurt dışında devam edebilmeleri ve yoğun bir işte çalışabilmeleri için gereken becerileri kazanmalarını desteklemek amacıyla hibe garantisi, Yükseköğretim Alanında Sanayileşmiş Ülkelerle İşbirliği (Bilateral Cooperation), gençlik alanını da kapsamak üzere Erasmus+ Programı'nın merkezi projeleri arasında varlığını sürdürmeye devamı, yeni öğretim yöntemleri sunarak yükseköğretim kurumları ve işyerleri arasında yaratıcılık, yenilik ve girişimciliği artırma amacıyla büyük ölçekli ortaklıklar (Bilgi Ortaklıkları) ve sektörlere ilişkin yenilikçi mesleki eğitim-öğretim metotları yoluyla istihdam edilebilirliği artırabilmek için, eğitim ve öğretim kurum/kuruluşları arasında ortaklıklar (Sektörel Beceri Ortaklıkları) sağlanmıştır. Hareketlilik ve ortaklık olanakları yeni dönemde büyük ölçüde güçlendirilmiş ve özellikle yükseköğretim/ mesleki eğitim öğrencileri, öğretmenler, eğitimciler ve gençlik çalışanları için hibe imkânları artırılmıştır (Türkiye Ulusal Ajansı, t.y.). AB tarafından oluşturulan Erasmus+ programının kapsamı her yeni dönemde genişletilmekte ve daha geniş yararlanıcı kitlesine ulaşmak hedeflenmektedir.

Yükseköğretim alanında üniversite öğrencileri, akademisyenler ve yükseköğretim çalışanları; mesleki eğitim alanında meslek okulları öğrencileri, çıraklar, profesyoneller, eğitimciler, mesleki eğitim alanında çalışanlar; okul eğitimi alanında ilk ve ortaöğretim öğrencileri, okul liderleri, öğretmenler ve okul çalışanları; yetişkin eğitimi alanında öğrenciler, eğitimciler, yetişkin eğitimi veren kurumların üyeleri ve çalışanları; gençlik alanında 13-30 yaş arası gençler, gençlik çalışanları, gençlik kuruluşlarının üyeleri ve çalışanları Erasmus+ Programının hedef kitlesini oluşturmaktadır (Türkiye Ulusal Ajansı, t.y.).

Erasmus+ Programı kapsamında toplanan faaliyetler, 3 Ana Eylem (AE, Key Action, KA) ve 2 Özel Eylem olmak üzere 5 Eylemi kapsamaktadır. Bu eylemler, Ana Eylem 1 (Bireylerin Öğrenme Hareketliliği), Ana Eylem 2 (Yenilik ve İyi

Uygulamaların Değişimi için İşbirliği), Ana Eylem 3 (Politika Reformuna Destek, Özel Eylem 1 (Jean Monnet Programı) ve Özel Eylem 2 (Spor Destekleri) şeklinde kategorize edilmektedir. Erasmus+ Programı, AB sınırları içerisinde ve dışarısında 5 milyondan fazla bireye öğrenme fırsatları sunmaktadır. Bireylerin öğrenme hareketliliğine yönelik eylemler eğitim, öğrenim/staj, profesyonel gelişim, yaygın öğrenme temelli gençlik aktiviteleri ve gönüllü çalışmalar biçiminde gerçekleştirilmektedir. Yükseköğretim alanında üniversite öğrencilerine, başka bir ülkede en az 3 ay, en fazla 12 ay süre ile öğrenim görme ya da en az 2 ay, en fazla 12 ay süre ile staj yapma olanağı sunulmaktadır. Yükseköğretim bünyesinde çalışan akademik ve/ veya idari personele, Avrupa sınırları içerisinde veya dünyanın farklı bir ülkesindeki yükseköğretim kurumlarında, en az 2 gün süre ile eğitim alma veya ders verme fırsatı sağlanmaktadır. Erasmus+ Programı ile Avrupa'da yükseköğretime olan ilginin artırılması ve aynı zamanda Avrupa dışındaki ülkelerde yükseköğretimin geliştirilmesi için uygun bir zemin oluşturulması sağlanmaktadır (Türkiye Ulusal Ajansı, t.y.).

Ana Eylem 1, eğitim, öğretim ve gençlik alanındaki hareketlilik faaliyetlerini, büyük ölçekli Avrupa Gönüllü Hizmeti (AGH) etkinliklerini, Ortak Yüksek Lisans Derecelerini ve Yüksek Lisans Öğrencisi Kredi Garantisi unsurlarını desteklemektedir. Eğitim ve öğretim alanında yükseköğretim öğrencilerine ve personeline yönelik hareketlilik projesi, mesleki eğitim ve öğretim öğrencilerine ve personeline yönelik hareketlilik projesi, okul personeline yönelik hareketlilik projesi, yetişkin eğitimi personeline yönelik hareketlilik projesi, gençlik alanında ise gençlere ve gençlik çalışanlarına yönelik hareketlilik projesi uygulanmaktadır. Bu Ana Eylem çerçevesinde desteklenen etkinliklerin, ilgili katılımcılar ile katılımcı kurum/kuruluşların yanı sıra, bu türden faaliyetleri şekillendiren siyasi sistemler üzerinde olumlu ve uzun süreli etkiler doğurması beklenmektedir. Yükseköğretim alanına özel olarak ise, yükseköğretimde kaliteyi artırmayı, yükseköğretim kurumlarının birbirleri ve iş dünyası ile işbirliğini güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Hareketlilik projesinin, katılımcıların farklı kültürler ve ülkeler ile ilgili farkındalığını ve anlayışını geliştirmek, onlara topluma aktif katılım, Avrupa vatandaşlığı ve kimlik anlayışını geliştirmeleri için uluslararası iletişim ağları oluşturma fırsatı sunmak gibi özel amaçları da bulunmaktadır (Türkiye Ulusal Ajansı, t.y.).

Erasmus+ Programı ile birlikte, değişik ülkelerle protokol yapılması mümkün olabilmektedir. 28 AB üyesi ülke (Almanya, Avusturya, Belçika, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi, Hırvatistan, Hollanda, İngiltere, İrlanda, İspanya, İsveç, İtalya, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Macaristan, Malta, Polonya, Portekiz, Romanya, Slovakya, Slovenya, Yunanistan), AB üyesi olmayan program ülkeleri (Norveç, İzlanda, Lihtenştayn, Makedonya, Sırbistan, Türkiye) ve üçüncü ülkeler (Arnavutluk, Bosna Hersek, Kosova, Karadağ Cumhuriyeti, Sırbistan, Ermenistan, Azerbaycan, Belarus, Gürcistan, Moldova, Ukrayna, Rusya Federasyonu, Cezayir, Mısır, İsrail, Ürdün, Lübnan, Libya, Fas, Filistin, Suriye ve Tunus) ile Erasmus+ faaliyeti gerçekleştirilebilmektedir. Bazı merkezi projeler için diğer dünya ülkeleri ile ortaklıklar kurulabilmektedir (Türkiye Ulusal Ajansı, t.y.).

Ana Eylem 1 kapsamında yer alan yükseköğretim eğitim ve öğretim alanında öğrenci ve personele yönelik gerçekleştirilen hareketlilik projeleri iki farklı kategoriye ayrılmaktadır. Bunlardan ilki, 28 AB üyesi ülke (Almanya, Avusturya, Belçika, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi, Hırvatistan, Hollanda, İngiltere, İrlanda, İspanya, İsveç, İtalya, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Macaristan, Malta, Polonya, Portekiz, Romanya, Slovakya, Slovenya, Yunanistan) ve 6 AB üyesi olmayan program ülkeleri (Norveç, İzlanda, Lihtenştayn, Makedonya, Sırbistan, Türkiye) arasında gerçekleşen projeler KA103 (AE, Key Action, KA, Ana Eylem), bir diğeri ise 28 AB üyesi ülke, 6 AB üyesi olmayan ülke ve üçüncü dünya ülkeleri (Arnavutluk, Bosna Hersek, Kosova, Karadağ Cumhuriyeti, Sırbistan, Ermenistan, Azerbaycan, Belarus, Gürcistan, Moldova, Ukrayna, Rusya Federasyonu, Cezayir, Mısır, İsrail, Ürdün, Lübnan, Libya, Fas, Filistin, Suriye ve Tunus) arasında uygulanan ve KA107 (AE, Key Action, KA, Ana Eylem) olarak adlandırılan projelerdir (Türkiye Ulusal Ajansı, t.y.).

Yükseköğretim öğrencilerinin hareketliliği, yurt dışındaki bir yükseköğretim kurumunda öğrenim, yurt dışında bir şirkette veya diğer herhangi bir ilgili işyerinde staj ya da yurt dışında hem öğrenim hem staj şeklinde gerçekleşebilir. Personel hareketliliği kapsamında yer alan “Ders Verme” faaliyeti, yükseköğretim kurumlarının öğretim personelinin, yurt dışındaki bir ortak yükseköğretim kurumunda ders anlatmasına olanak tanımaktadır. “Eğitim Alma” faaliyeti ise yurt dışındaki öğretim

etkinlikleri (konferanslar hariç) ve ortak bir yükseköğretim kurumunda ya da yurt dışındaki diğer ilgili bir kuruluşta işbaşı eğitimi/gözlem süreçleri şeklinde yükseköğretim kurumlarının akademik ve idari personelinin mesleki gelişimine katkı sağlamaktadır (Türkiye Ulusal Ajansı, t.y.).

Avrupa Komisyonu tarafından yürütülen kampanya ile AB'nin 9 milyon Avrupalı'ya yurt dışında çalışma, eğitim, gönüllülük veya mesleki deneyim kazanma fırsatı veren erasmus+ programının 30. yıldönümü "Erasmus'dan Erasmus+ 'a 30 Yıllık Bir Hikaye" sloganıyla 2017 yılında kutlanmıştır.

Kampanyada, 44 ülkede 1900 etkinliğe 750.000'den fazla kişi katılmıştır. Programla ilgili 65.000'den fazla makale - videolar, infografikler, röportajlar ve ilham verici öyküler - sosyal medyada 2 milyondan fazla kez yayınlanmış ya da paylaşılmış ve dünya çapında 92 milyon kişiye ulaşmıştır (Publications Office of the European Union, t.y., s. 11).

2014-2020 yılları arasında Erasmus+ Avrupa'daki gençlerin % 3.7'sine yurt dışında eğitim görme, eğitim alma, gönüllülük yapma veya mesleki deneyim kazanma fırsatı vermek hedeflenmiştir.

Erasmus+ Programı yeni dönem bütçesi'nin (2021-2027) Avrupa Parlamentosu ve Konsey tarafından varılan anlaşma ile onaylanmış ve siyasi uzlaşısı sağlanmıştır. 26 milyar Avro'nun üzerinde bir bütçeyle, yeni programın yalnızca daha kapsayıcı ve yenilikçi olmayacağı, aynı zamanda daha dijital ve daha yeşil projelere imkân sağlayacağı duyurulmuştur. Yeni program, Avrupa Üniversiteleri, Erasmus Akademileri, Mesleki Eğitim Merkezleri ve DiscoverEU gibi yeni öncü girişimleri destekleyecek, 2025 yılına kadar Avrupa Eğitim Alanına ulaşmanın anahtarı olacak ve gelecekteki büyüme için eğitim, öğretim, gençlik ve spor sektörlerini harekete geçirecek ve Avrupalı öğrenciler ile gençler için birçok yeni fırsat sağlayacaktır (Türkiye Ulusal Ajansı, 2020).

Erasmus + eğitim, öğretim, gençlik ve spor alanları için fon sağlayarak eğitim ve gençlik alanlarını güçlendirmekte ve gençlerin istihdam edilebilirliği artırmaktadır. Ülkelerin ulusal ajansları erasmus+ programını kendi ülkelerinde yönetmekten

sorumludur. Yükseköğretim Kurumları tarafından Erasmus+ Programı, programı uygulayan ülkelerde kurulan ulusal ajanslara bağılı olarak yürütölmektedir.

Erasmus+ programıyla paralel faaliyet gösteren ESN (European Student Network - Avrupa Öğrenci Ağı), öğrencilerden oluşmakta ve öğrencilere rehberlik ederek öğrencilerin sorunlarına yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Yükseköğretim kurumlarındaki öğrenci kulüplerine bağılı olarak kurulan ESN şubeleri ile ölkelerde bulunan ulusal ajanslar arasında organik bağı bulunmamakla birlikte, ulusal ajanslar tarafından ESN faaliyetleri teşvik edilmekte ve finansal olarak desteklenmektedir.

1989'da Erasmus+ Bürosu, daha önce Erasmus+ faaliyeti gerçekleştirmiş olan 32 öğrenciyi, bir değerlendirme toplantısı kapsamında Belçika'daki Gent kentine davet etmiştir. Bu toplantı Avrupa'nın en büyük öğrenci topluluğı olan Erasmus+ Öğrenci Ağı'nın başlangıç noktasını oluşturmaktadır. Değerlendirme toplantısında öne çıkan sorunlar, ESN (European Student Network) kurucularının üstünde çalışacakları başlıca görevler olmuştur. Bu görevlerin arkasında, ESN gönüllülerinin halen en önemli sloganı olan "öğrencilere yardım eden öğrenciler" fikri bulunmaktadır. Günümüzde ESN, 39 ölkve ve 800'den fazla yükseköğretim kurumunda temsil edilmektedir (European Student Network, 2019).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. TÜRKİYE'DEKİ KAMU DİPLOMASİSİ, KÜLTÜREL DİPLOMASİ VE EĞİTİM DİPLOMASİSİ FAALİYETLERİ

Kamu diplomasisi bir ulusun dış politikasından bağımsız olarak geliştirilmemeli, orta ve uzun vadeli hedeflerle uyumlu olmalıdır. Kamu diplomasisi güven ve güvenilirlik üzerine kuruludur ve genellikle uzun vadeli bir ufka sahip olduğunda başarılı olur (Melissen, 2005, s. 15). Dış politika kararlarının alınmasında ve benimsetilmesinde yani rızanın kazanılmasında, kitle iletişim araçları (Kavoğlu, 2018, s. 47), spor, sanat, kültür gibi unsurlar önemli bir yere sahiptir.

Bu bölümde öncelikle Türk dış politikası geçmişten günümüze açıklanmaktadır. Türkiye'nin geleneksel dış politikasında Dışişleri Bakanlığı aktif rol almıştır. Kamu diplomasisi anlayışının yaygınlaşmasıyla birlikte Dışişleri Bakanlığı yanına TİKA, Kültür Bakanlığı, Yunus Emre Enstitüsü gibi yeni aktörler eklenmiştir (Şahin & Çevik, 2015, s. 13-14). Yeni eklenen diğer aktörlerle birlikte Türk kamu diplomasisi faaliyetleri, kamu diplomasisi, kültürel diplomasi ve eğitim diplomasisi olarak üç başlık altında incelenmektedir. Birbirinin yerine de kullanılabilen ve benzer faaliyetlerde bulunan kültürel diplomasi ile eğitim diplomasisi, uzun vadede kamu diplomasisine olumlu katkı sağlayabilir. Her iki diplomasi de insan temelinde ülke menfaatlerine hizmet etmeyi amaçlamaktadır.

Kamu diplomasisi faaliyetleri yürüten hükümetler, kendi vatandaşları ile yabancı vatandaşlar arasındaki diyalogu geliştirmeyi ve karşılıklı anlayışı güçlendirmeyi amaçlayan birçok programı finansal anlamda desteklemektedirler. Uluslararası eğitim ve öğrenci değişim programları hükümetlerin kamu diplomasisi faaliyetleri çerçevesinde desteklediği ve ülkelerin halklarını etkilemeye yönelik uyguladığı programlardır. Kamu diplomasisi bağlamında uluslararası eğitim ve öğrenci değişim programları ülkelerin imajını geliştirmekte ve dış politikasına olumlu katkı sağlamaktadır. Örneğin, Avrupa Birliği kamu diplomasisi, dil eğitimleri, kültürel ve eğitimsel değişim programları ile insani ve kalkınma yardımları alanındaki faaliyetleri kapsamaktadır (Kavoğlu, 2018, s. 143). Erasmus+, Mevlana ve Fulbright

değişim programları Türkiye’de en iyi bilinen ve uygulanan uluslararası eğitim ve öğrenci değişim programlarıdır. Bu bölümün dördüncü kısmında, eğitim diplomasisi başlığı altında Türk kamu diplomasisine katkı sağladığı düşünülen aktörlere ve uygulama alanlarına yer verilmekte, eğitim değişim programlarının Türk hükümeti tarafından kamu diplomasisi faaliyetleri çerçevesinde değerlendirilme durumları tespit edilmeye çalışılmaktadır. Bazı kaynaklarda değişim diplomasisi kapsamında değerlendirilen eğitim değişim programları, diğer eğitim diplomasisi aktörlerinden bağımsız değerlendirilemeyeceğinden dolayı bu çalışmada eğitim diplomasisi çerçevesinde incelenmektedir.

3.1.Türkiye’nin Dış Politikası

Genel diplomasinin bir kuralı olarak diplomatik temaslar, 19. yüzyılda ve 20. yüzyılın başlarında büyük bir gizlilik içerisinde yürütülmüştür. Devletler arasındaki temasların genellikle gizlilik içerisinde yürütüldüğü bu sessiz diplomaside amaç diğer devletlerin müzakere sürecinden haberdar olmamalarının istenmesidir. Özellikle savaş durumlarında yüksek insani değerler, hakkaniyet ve adalet gibi kavramlar kolaylıkla bir kenara bırakılmış, ülkeler gizli diplomasi aracılığıyla, kendi çıkarları doğrultusunda başka ülkelerin üzerinden her çeşit tavizi verme hakkını kendilerinde görebilmiştir. Birçok ülkede büyük problemlere yol açan gizli diplomasiye ilk karşı çıkan ABD Cumhurbaşkanı Woodrow Wilson olmuş, diplomasinin halkın gözü önünde açık bir şekilde gerçekleşmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu anlayış özellikle 20. yüzyılın ikinci yarısında güç kazanmıştır. 20. yüzyılın sonlarına doğru basında yaşanan gelişmeler dış politikayı da etkilemiş, uluslararası ilişkileri yönlendirenler kamuoyu oluşturma, basını bilgilendirme konularını öncelikli hedefleri arasına almıştır (Öymen, 2005, s. 36-46).

Tarihsel süreçte dış politika, diplomasinin geleneksel ve kapalı yapısında yaşanan gelişmeler nedeniyle değişmiştir. Demokrasi, ilerleyen teknoloji, eğitim seviyesi ve vatandaşlık bilinci ile beraber rıza mühendisliğine dayalı bir yönetim anlayışının yaygınlaşmaya başlaması, açık diplomasinin uygulanmasını artırmış, hedef ülke vatandaşları da dış politikanın ilgi odağına dâhil olmuştur (Kavoğlu, 2018, s. 20). Bu gelişmelere rağmen diplomasinin gizlilik içerisinde yürütülmesi genel kuralı tamamen değişmemiş, ülkeler tam anlamıyla sessiz diplomasi yönteminden vazgeçmemiştir. Bazı önemli uluslararası anlaşmazlıklara, kamuoyu önündeki

tartışmalarla çözüm bulunamayacağı anlaşılmıştır. Bulgaristan'ın bir dönem Türk azınlıklara yaptığı baskılar sessiz diplomasi yönteminin de önemli etkileriyle son bulmuştur (Öymen, 2005, s. 46-49). Fakat günümüzde uluslararası meselelerde medya ve yeni medya aracılığıyla da kamuoyu hızlı bir şekilde oluşmakta ve tepki çeken uluslararası politikaların son bulması bu sayede mümkün olabilmektedir.

Dış ilişkilerde başarının yolu uzun vadeli düşünerek sabırlı olmaktan geçmektedir. Türkiye'nin dış ilişkilerde sabırlı davranması sayesinde, birçok konuda olumlu sonuçlar alınmıştır. Dış politikada izlenecek stratejinin ileri görüşlülükle saptanması, kararlılıkla uygulanması gerekmektedir. Ulusal çıkarları korumak için milli gücün bütün unsurlarının kullanıldığı askeri ve siyasi strateji ile "Büyük Strateji" ifade edilmektedir. Türkiye'nin Birinci Dünya Savaşı sonrasındaki "Milli Misak sınırları içerisinde bağımsız, egemen ve çağdaş bir devlet kurmak" stratejisi, başarı kazanmış büyük strateji örnekleri arasında yer almaktadır. Diplomatik Strateji ise savaş gerektirmeyen yöntemler aracılığıyla sonuç almayı gerektiren bir yaklaşımdır. Türkiye'nin İkinci Dünya Savaşı dışında kalmak için uyguladığı strateji buna örnek olarak verilebilir. İnönü'nün bu strateji konusundaki kararlı ve ileri görüşlü tutumu Türkiye'yi olası büyük sıkıntı ve felaketlerden kurtarmıştır. Büyük ülkelerin baskısına direnç gösterilmiş, ulusal çıkarlar korunmuştur. Türkiye'nin varlığını, gücünü, etkinliğini koruyabilmesi kararlı, kişilikli, halkının gururunu, itibarını ve menfaatlerini koruyan politikaların korkusuzca savunulmasıyla mümkün olacaktır. Cumhuriyet döneminde dış politika alanında sağlanan başarılar Türkiye'nin en zor koşullarda neler yapacağını kanıtlamaktadır (Öymen, 2005, s. 24-517). Türkiye savaş sırasında Batılı müttefiklerine ülkenin egemenliğinden ödün vermeyerek yakın durmuş, bunu da SSCB'yi karşısına almadan yapmaya çalışmıştır. Türkiye başarılı bir diplomasi sanatı gerçekleştirmiştir. Türkiye, savaşa katılmayarak ulusal çıkarlarını korumasına rağmen, savaş Türkiye'yi çok çeşitli biçimlerde ve derinden etkilemiştir. Üretim, sınılaşma ve toplumsal alan dolaylı yoldan olumsuz bir şekilde etkilenmiştir (Oran, 2009, s. 388-475).

Türkiye Cumhuriyeti'ni kuranlar dış politika konusunda ülke çıkarlarının korunmasının güçlü bir ordu ile mümkün olabileceğinin bilinci ile Türk ordusunu dünyanın en güçlü ordularından biri haline getirme konusunda her türlü fedakârlığı göstermişlerdir. Türkiye, içinde bulunduğu zor coğrafi ve stratejik şartlarda dahi güçlü

ordusunun sayesinde olası saldırıları caydırmayı ve barış içerisinde yaşamayı başarmıştır. Birliğini ve bütünlüğünü korumayı dış politika hedefleri arasında sayan ve milli çıkarlarını her daim koruyan Türkiye, gerektiğinde güç kullanabileceğini göstermekten çekinmemiştir (Öymen, 2005, s. 67).

Türkiye Cumhuriyeti'nin toprakları çok stratejik bir noktada yer almaktadır. Bir taraftan Balkanlara, diğer taraftan Kafkaslara ve bir diğer taraftan da Ortadoğu'nun Bereketli Hilal'ine ulaşmaktadır. Türkiye toprakları sınırlanmış Batı ile enerji kaynakları (Orta Doğu, Hazar) arasında yer almaktadır. Bu konumu, Türkiye'ye önem ve avantaj sağlamaktadır (Oran, 2009, s. 24).

Türkiye, tarihi, stratejik konumu, siyasi yapısı, toplumsal özellikleri ile dünyadaki sayılı devletlerden biridir. Doğu ile Batı, Kuzey ile Güney arasındaki geçiş yolları üzerinde bulunması, dünyanın önemli enerji kaynaklarına yakınlığı, Avrupa'nın en büyük ve en dinamik nüfusa sahip ülkelerinden biri olması, NATO'nun ikinci en büyük askeri gücüne sahip olması, laik devlet düzenini benimsemiş tek Müslüman ülke konumunda yer alması gibi özelliklerinden dolayı tarihten bu yana çoğu zaman düşman olmasa bile rakip bir ülke olarak görülmüştür (Öymen, 2005, s. 514).

Bloklar arasında karşılıklı 'söz düellosu' ile savaş tehlikesinin azaldığı ve komünist ile komünüst olmayan devletler arasında siyasal, ekonomik, kültürel ve teknolojik anlaşmaların sayısında artış yaşandığı dönem "yumuşama" olarak tanımlanmaktadır. 1960'lı yıllarda başlayan ve 1970'lerde gelişen yumuşama politikaları ile Doğu ve Batı ilişkilerinde çatışma ve gerginlikler azalmış, yakınlaşma, anlaşma ve işbirliği aşamalarının oluşturduğu ilişkiler gelişmiştir (Sander, 1994, s. 399-400). 1960 yıllarında oluşmaya başlayan günümüzde kamu diplomasisi kavramı ile benzerlik gösteren yumuşama sürecinin oluşumunun tam olarak tamamlandığını söylemek mümkün değildir. Uluslararası ilişkilerde sert güç hâlâ geçerliliğini korumakta, büyük devletlerin askeri ve diğer yollarla özellikle Avrupa dışındaki bölgelere müdahale süreci devam etmektedir.

Geleneksel olarak Türk dış politikası, ulusal menfaatlerin korunması, ülke güvenliğinin sağlanması, refah ve kalkınma için yabancı kaynakların temin edilmesi, tüm ülkelerle iyi ilişkiler inşa etme, dost ve müttefiklerin temin edilmesi, uluslararası

istikrar, barış, güvenlik ve refaha katkı sağlama gibi amaçlar etrafında oluşturulmaya çalışılmıştır (İskit, 2007, s. 354).

Osmanlı Devleti, Avrupa siyasi tarihini doğrudan etkileyen en önemli güçlerden birisi olmuştur (Davutoğlu, 2001, s. 536). Türkiye Osmanlı Devleti, on dokuzuncu yüzyılın ikinci yarısından itibaren Avrupalı kabul edilmenin mücadelesini vermeye başlamıştır (Gönlübol & Kürkçüoğlu, 1996, s. 518-727). Türkiye Cumhuriyeti, pek çok önemli özelliğini Osmanlı İmparatorluğu'ndan devralmıştır. Batılılar, 1923 yılında kurulan Türkiye Cumhuriyeti gerçeğini hemen kabul edememiş, Batılılarla normal münasebetler içine girmek uzun yıllar sürmüştür. 1930 yılına kadar özellikle İngiltere ve Fransa ile münasebetler, zaman zaman şiddetli safhalardan geçmiştir. Bu nedenle Sovyet Rusya, Türk dış politikasının temel dayanağı olarak devam etmiştir. Fakat 1936 yılından itibaren durum değişmeye başlamış, Akdeniz'de İtalya tehdidine karşı İngiltere ile Türkiye ilişkileri gelişme göstermiştir. Türkiye İngiltere ile yakınlaşırken, Sovyet Rusya ile uzaklaşmaya başlamıştır. Akdeniz'e inme emellerine sahip olan Rusya, ilerleyen yıllarda Türkiye için bir tehdit olmaya başlamıştır. 1947 yılı itibari ile Amerika, Sovyetlere karşı Türkiye'yi desteklemeye karar vermiştir. 1947 Truman Doktrini ile ABD'nin Türkiye'ye ekonomik yardımları artmış ve Türkiye bu tarihten itibaren dış politikasını Batı yönlü ve ABD eğilimli sürdürmüştür (Kavoğlu, 2018, s. 65). NATO Bakanlar Konseyi, müttefik devletleri Türkiye'nin askeri ihtiyaçlarını karşılamaya davet etmiş, Almanya başta olmak üzere bazı devletler Türkiye'yi desteklemeye başlamış ve Türkiye tek devlete (Amerika Birleşik Devletleri) bağlanmaktan kurtulmuştur (Gönlübol & Kürkçüoğlu, 1996, s. 522-523). Avrupa'daki Sovyet yayılma ve emperyalizmine karşı 1949 yılında kurulan Atlantik İttifakı (NATO)'na Türkiye de 1952 yılında dâhil olarak Sovyet Rusya karşısında güvenliğini sağlayabilmiştir. NATO üyeliğinin ardından Türk dış politikası, Orta Doğu ve Doğu Akdeniz bölgesindeki güvenlik ve savunma sistemlerinin pekiştirilmesine yönelmiştir. Türkiye, 1950 yılında patlak veren Kore Savaşı'nda Birleşmiş Milletler emrine tugaylık bir kuvvet tahsis ederek savaşa aktif ve geniş katılım sağlayan bir kaç devletten biri olmuştur. Kore savaşlarında Türk askeri büyük bir kahramanlık ve mücadele göstererek büyük övgü görmüştür. Türk dış politikasının 1955-1960 arasındaki başlıca konusunu Kıbrıs meselesi oluşturmuştur (Armaoğlu, 2016, s. 43-492).

Türkiye 1950’li yıllara kadar, dış politika hedefi olarak belirlemiş olduğu barış paradigması doğrultusunda tarafsız bir tutum izlemeye çalışmıştır (Ünal, 2017, s. 137). Batı ittifakı lehine bozduğu tarafsızlık dış politikası, 2000’li yılların başlarına kadar da batı odaklı ve tek boyutlu olarak devam etmiştir (Özkan, 2015, s. 135; Ünal, 2017, s.137). Türkiye’nin 1960’ların ortalarından itibaren Amerika’dan bazı yönlerden ayrılarak Avrupa’ya yönelmesinde Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) –Ortak Pazar- ile kurduğu yeni ilişkilerin önemli rolü olmuştur (Gönlübol & Kürkçüoğlu, 1996, s. 518-727).

12 Eylül 1963 tarihinde imzalanarak 1 Aralık 1964 tarihi itibariyle geçerli olan Ankara Anlaşması, Türkiye’nin Avrupa Ekonomik Topluluğu’na katılım sürecinde en az 5 sene sürecek Hazırlık Dönemine girmesini sağlamıştır. Türkiye-AET Ortaklık Anlaşması, Hazırlık, Geçiş ve Son Dönem’den oluşan üç aşama öngörmekteydi. 1 Aralık 1969 tarihinden itibaren ikinci aşama olan Geçiş dönemi başlamıştır. 27 Temmuz 1971 tarihinde Türkiye ile AET arasında imzalanan "Geçici Anlaşma" ile Katma Protokol’ün ticari kararları 1 Eylül 1971 yılında yürürlüğü girmiştir (Gönlübol & Kürkçüoğlu, 1996, s. 519-522). 1996 senesinde Gümrük Birliği yürürlüğe girmiştir. 1999 Helsinki Zirvesinde Avrupa Konseyi, Türkiye’nin AB üyeliğine aday ülke statüsü vermiştir. 3 Ekim 2005 tarihindeki AB ve Türkiye arasındaki katılım müzakereleri, uzun bir yolcuğun başlangıcı kabul edilir (Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu, t.y.). 1957 yılında Roma Antlaşması ile kurulan Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) ile birlikte üye ülkeler arasında gümrük birliği 1968 yılında gerçekleşmiş, daha sonra da mal ve hizmetler ile sermayenin serbest dolaşımı 1987 yılında başlamıştır. Bu nedenle adı Avrupa Topluluğu’na dönüşmüştür. 1992 senesinde imzalanan Maastricht Anlaşması ile Avrupa Birliği olarak anılmaya başlamıştır. Topluluk, Batı Almanya, Fransa, İtalya, Belçika, Hollanda ve Lüksemburg’un dâhil olduğu altı üyeden oluşmaktaydı. 1973 senesinde İngiltere, İrlanda ve Danimarka, 1981 senesinde Yunanistan ve 1986 senesinde de İspanya ve Portekiz Topluluğa katılmıştır. 1995’te Avusturya, Finlandiya ve İsveç’in katılımıyla üye sayısı on beşe çıkmıştır. 12 Eylül 1980 askeri müdahalesi Türkiye’nin Avrupa ve AET ile münasebetlerin bozulmasına da yol açmıştır (Gönlübol, 1996, s. 605-715). İnsan hakları konusunda da Türkiye, Avrupa’da tek sorunlu ülke olarak gösterilmekte ve AB üyeliği geciktirilmektedir. Fakat aralarında Fransa, İtalya ve Polonya’nın da

olduğu 7 AB üyesi ÷lke, 1959-2019 döneminde en az bir insan hakkı ihlali olduğuna hükmedilmiş davaya sahip 10 ÷lke arasında yer almaktadır. Bu durum Türkiye'yi insan hakları konusunda haklı çıkarmamakta, fakat buradan yola çıkarak insan haklarında sorunu olan tek ÷lkenin Türkiye olmadığı ve 'insan hakları' bariyerinin sadece Türkiye'nin üyelik sürecinde bir sorun teşkil ettiği anlaşılmaktadır (European Court of Human Rights, t.y.). 2003 yılında yüksek verimlilik amaçlayan Nice Anlaşması yürürlüğe girmiştir. 2004 yılında Kıbrıs, Çek Cumhuriyeti, Estonya, Macaristan, Letonya, Litvanya, Malta, Polonya, Slovak Cumhuriyeti ve Slovenya katılmıştır. 2007 yılında Bulgaristan ile Romanya'nın da katılımıyla Avrupa Birliği üye sayısı 27 olmuştur. Hırvatistan, 2013 yılında AB'nin 28. üye ÷lkesi olmuştur (Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu, t.y.). İngiltere'nin Brexit olarak adlandırılan Avrupa Birliği (AB) üyeliğinden ayrılma süreci 31 Ocak 2020 tarihinde resmen gerçekteşmiş, AB üye sayısı 27'ye düşmüştür. Brexit'in gerçekteştiği 31 Ocak 2020 tarihinden sonra tanınan bir yıllık geçiş süreci de 1 Ocak 2021 tarihinde fiilen son bulmuştur.

Türkiye, Cumhuriyet döneminde dış politika konusunda bazı prensipleri savunma ve tutarlı olma konusunda gayret göstermiştir. Kıbrıs politikası, Türkiye'nin dış politika alanındaki tutarlı yaklaşımının en açık örneklerinden birisidir. 60 yıla yakın zamandan beri Türkiye'de kurulan hükümetler Kıbrıs konusunda temel prensiplerden ödün vermemiş ve bu meseleyi milli bir dava kabul etmişlerdir. Türkiye'nin Yunanistan ile ilişkileri ve Ege meselelerine yaklaşımı için de aynı durum söz konusu olmuştur (Öymen, 2005, s. 61-62).

Türkiye, Türkiye Cumhuriyeti tarihsel birikiminden gelen tecrübeye binaen ekonomik, siyasi ve askeri yapılanmasını güçlendirmeye çalıştığı dönemde denge üzerine bir dış politika yürütmüştür. Uluslararası alanda yaşanan Körfez Savaşı, Bosna Krizi, Güney Kıbrıs ve Yunanistan ile çatışma riski gibi doğrudan tehdit unsurları, Türkiye dış politikasında güvenlik konusunun ön plana çıkmasına neden olmuştur (Kavoğlu, 2018, s. 22-77).

Türkiye'ye karşı düşmanca amaçlara sahip olan ÷lkeler, özellikle 19. yüzyılın ortalarında Türkler aleyhine her türlü propagandaya başvurmuşlardır. Dünya kamuoyunu Türkler aleyhine yönlendirmek için gerçekte dışı haberler yaymaktan dahi çekinmemişlerdir (Öymen, 2005, s. 335). Bu durum, basının kamuoyu üzerindeki

önemini yansıtan ve bu yanlış algıyla mücadele etmek için kamu diplomasisine olan ihtiyacı gösteren önemli konulardan bir tanesidir. Türkiye'nin kendini dünya kamuoyuna doğru bir şekilde anlatmaya ihtiyacı vardır.

1950'li yıllarda Türk dış politikası batı yönlü ve ABD eğilimli sürerken, Soğuk Savaş sonrası Balkan, Orta Asya ve Ortadoğu ülkelerine insani yardım faaliyetleri artırılmış ve bu ülkelerle de olumlu ilişkiler inşa edilmeye çalışılmıştır. Dünya'nın sert güç ile şekillendiği dönemde Türkiye, dış politikasını güç dengesi üzerine kurmuş ve tutarlı pozisyonunu korumuştur.

Soğuk Savaş sonrası sosyal, ekonomik ve siyasi yapının yeniden dış politikayı şekillendirmesi ve sert güç unsurunun yetersiz ve yüksek maliyetli kalması, rıza mühendisliğine dayalı bir dış politika aracı olan yumuşak güç kullanımının önem kazanmasına neden olmuştur. Türkiye'nin Balkanlar, Ortadoğu vb. ülkelerde insani yardım faaliyetleri sürdürmesi ekonominin yumuşak güç yönüne işaret etmektedir. İstisnalar olmakla birlikte ekonomik güç sahibi ülkeler ile askeri güç sahibi ülkelerin aynı ülkeler olduğu görülmektedir (Kavoğlu, 2018, s. 22-77).

2010 yılı Arap baharı öncesinde ve ilk dönemlerinde gelişen ekonomisi ve alt yapısıyla Türkiye, doğuyla olan tarihi, coğrafi, kültürel bağı ve Batı ile kurmuş olduğu NATO ve AB üyelik süreci ile önemli bir çekim noktası olmuştur (Şahin & Çevik, 2015, s. 12).

Bir bütün olarak bakıldığında, Cumhuriyet döneminde Türkiye'nin ulusal gücüne dayalı, bağımsızlığın ve egemenliğin korunmasına yönelik, gerçeklerden uzaklaşmayan, Türkiye'nin temel menfaatlerine saygı duyan ülkelerle dostluk ilişkileri kurmayı ve her alanda işbirliği yapmayı amaçlayan bir dış politika izlenmiştir. Lozan Konferansı, Hatay'ın Anavatan'a katılması, Kıbrıs müdahalesi ve Kardak sorunu ile ilgili gelişmelerin ortak özelliği, Türkiye'nin sahip olduğu güce dayanarak dış baskılara karşı yüksek bir direnme gücü göstermesi ve izlediği kararlı tutum ile hedeflediği sonuca ulaşmasıdır (Öymen, 2005, s. 348).

Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı web sitesinin dış politika sayfasında, Türkiye'nin uyguladığı genel dış politikanın ayrıntılarına yer verilmektedir. "NATO ve G20 üyesi, AB aday ülkesi olan Türkiye, 25 ülkeyle var olan Yüksek Düzeyli İşbirliği Konseyi oluşumlarına ilave olarak üçlü veya daha çok üyeli bölgesel

oluşumlar, ayrıca 20 Serbest Ticaret Anlaşmasıyla birlikte kapsamlı bir işbirliği ağı içerisinde yer almaktadır. Balkanlar, Orta Doğu ve Kuzey Afrika, Güney Kafkasya, Güney Asya ve Orta Asya'daki ülkelerle yakın bağlarını korumaktadır. Yeni küresel düzende Türkiye, Afrika Ortaklık Politikasını, Asya-Pasifik ve Latin Amerika ile Karayipler'e yönelik Açılım Politikalarını derinleştirmektedir. Türkiye, var olan stratejik ilişkilerini sağlamlaştırmayı ve yeni ilişkiler inşa etmeyi hedeflemektedir. NATO müttefiki ABD ile stratejik bir ortaklığa sahiptir ve Avrupa'nın güvenliği ve refahı için transatlantik bağları hayati önemde görmektedir. NATO'nun aktif bir üyesi olarak Türkiye, Kuzey Atlantik İttifakına ve İttifakın "Güvenliğin Bölünmezliği" temel ilkesine ciddi katkılar sağlamakta, İttifakın operasyonlarına büyük ölçüde destek olan ilk beş ülkeden biri olmaya devam etmektedir. Türkiye'nin, Avrupa Birliği üyeliği hedefiyle hem AB hem kendisi için yarar sağlayacağı üzerinde durmaktadır. Avrupa'yı da ilgilendiren pek çok probleme çözüm sunma gayretlerine aktif bir şekilde katkı sağlamaktadır. Türkiye, Avrupa'nın ve takriben bütün Avrupa kuruluşlarının bir parçası olmakla birlikte, Avrupa Konseyi kurucu üyesi, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı ve diğer pek çok kuruluş üyesidir. Türkiye terörizmle aktif bir biçimde savaş vermektedir. Küresel problemlerin çözülmesi, işbirliği ve etkili çok taraflılık temelindeki müşterek gayretler ile mümkün olacaktır. Türkiye, kurulduğu günden bu yana G20'nin aktif bir üyesi olarak varlığını sürdürmektedir. 2015 yılında G20 Dönem Başkanlığın yapan Türkiye, G20'de kapsayıcı finansal büyüme ve adaletli bölüşümü içeren insani kalkınma boyutuna vurgu yapmaktadır. BM Güvenlik Konseyi'nde 2009-2010 döneminde görev alan Türkiye, küresel barış, istikrar ve güvenliğe olumlu katkılar sağlamıştır. Anlaşmazlıkların giderilmesi ve arabuluculuk konusunda önder bir konuma sahip Türkiye, BM, AGİT ve İİT'de arabuluculuk konusunda dostlar (temas) gruplarının eş-başkanı olan tek ülkedir. Arabuluculuk alanında Türkiye, düşünce ortamına katkı sağlama amacıyla İstanbul Arabuluculuk Konferanslarını ve kapasite inşası hedefiyle "Barış için Arabuluculuk" Sertifika Programını düzenlemektedir. Türkiye, başka kültürler ile dinler arasında karşılıklı saygı ve müşterek değerleri teşvik etmeye gayretleri ile öncü bir role sahiptir. Türkiye'nin sözde "medeniyetler çatışması" tezlerine duyarlı bir cevap mahiyetinde, İspanya ile ortaklaşa başlatılan BM Medeniyetler İttifakı girişimi bulunmaktadır. Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü (KEİ), Güneydoğu Avrupa İşbirliği Süreci (GDAÜ), Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (EİT) gibi çeşitli bölgesel örgütlerin ve girişimlerin de

kurucu üyesi olan Türkiye, bölgesel problemlerde bölgesel sahiplenme ve çözümleri savunmaktadır. Bölgesel işbirliğini kurumsallaştıran "Asya'nın Kalbi-İstanbul Süreci"nin oluşumunda ülkemiz, istikrarlı bir Afganistan hedefini desteklemek için öncü rol oynamıştır. İİT, Gelişen Sekiz Ülke (D-8), Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi ve MIKTA'nın (Meksika, Endonezya, Kore, Türkiye ve Avustralya) aktif üyesi olan Türkiye, halen Asya'nın Kalbi-İstanbul Süreci eş-başkanlığını, Asya Parlamenter Asamblesi, Akdeniz için Birlik Parlamenter Asamblesi ve D-8 dönem başkanlığını sürdürmektedir. İnsani yardım anlamında Türkiye, 2017 yılında yaptığı 7,2 milyar ABD Doları tutar yardımda bulunarak, kişi başına düşen insani harcama oranına göre dünyanın en cömert ülkesi olmuştur. Türkiye, ülkelerinden ayrılmak zorunda kalan 3,6 milyonu aşkın Suriyeliye kucak açmıştır. Türkiye, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği verilerine göre dünyada en çok sığınmacıya kucak açan ülkedir. Suriyelilere hizmet ve yardımları tam manasıyla sağlamak adına, günümüze kadar 33 milyar ABD Dolarını aşkın ulusal harcama yapılmış bulunmaktadır. İlk Dünya İnsani Zirvesi Mayıs 2016'da İstanbul'da gerçekleştirilmiştir. Enerji hatlarının merkezi ve transit ülkesi konumuyla Türkiye, Avrupa'nın ve dünyanın enerji güvenliğinde önemli bir role sahiptir." (T.C. Dışişleri Bakanlığı, t.y.). Türk dış politikasında önemli yer tutan insani yardımlar, yumuşak güç unsuru olarak kamu diplomasisine de katkı sağlamaktadır. Kamu diplomasisi yalnızca dış kamuları hedeflememeli, kendi kamularıyla da iyi ilişkiler yürütmeyi kapsamalıdır. Kamu diplomasisi devlet dışı aktörler tarafından da gerçekleştirildiğinden dolayı, ülkelerin kendi kamularının refahını da önemsemesi gerekmektedir. Refah ortamı içerisinde olan vatandaşların ülkelere karşı gelişmiş aidiyet duygusuna sahip olmaları ve ülkelerini dışarda daha olumlu bir şekilde tanıtmaları beklenmektedir. Türkiye'nin kendisini dünyaya daha iyi anlatabilmesi, vatandaşların aidiyet duygusu kazanmasıyla doğrudan ilişkilidir.

3.2. Türk Kamu Diplomasisi

Kamu diplomasisi kavramı batılı kaynaklar ile literatürümüze girdiğinden dolayı, kamu diplomasisi tarihsel gelişimi de batılı örneklerle aktarılmaktadır. Bu bağlamda Osmanlı Devleti'nden bu yana Türkiye ve Türkiye doğusundaki örnekler, kaynaklarda pek fazla yer almamaktadır. Oysaki, Cumhuriyet öncesi ve sonrasında iç ve dış kamuoyunun nabzını tutmak üzere faaliyetler gerçekleşmiş, sosyal yardım,

eğitim faaliyetleri gibi bir takım insani yardım faaliyetleri aktif bir şekilde uygulanmıştır (Kocabıyık, 2019, s. 171-172).

Osmanlı'nın kuruluş yıllarında uyguladığı "istimalet politikası", günümüzde icra edilen kamu diplomasisi kavramına Türkiye için başarılı bir örnek oluşturmaktadır. On dördüncü yüzyılda icra edilmeye başlanan ve Halil İnancık tarafından istimalet politikası olarak ifade edilen "kendi tarafında meylettirme, kazanma" faaliyetleri yeni toprakların fethedilmesinde önemli rol oynamıştır (Karadağ, 2016, s. 22-23). Osmanlı fethettiği bölgelerde hâkimiyet kurmakta ve bu hâkimiyet asimilasyon yoluyla değil, ikna etme yoluyla kalıcı hale getirilmekteydi (Karadağ, 2016, s. 193). Sağlanan ibadet özgürlükleri ve vergi özgürlükleri bu eylemlerden başlıcaları olarak tanımlanabilir.

Osmanlı İmparatorluğu, sert gücü yumuşak güçle birleştirme kapasitesinden dolayı altı yüzyıl boyunca hüküm sürmüştür. İmparatorluk içinde yaşayan milletler için sağladığı dini, sosyal, kültürel yaşam avantajları, Osmanlı Devleti'nin cazip bir güç olmasını sağlamıştır (Demir, 2015, s. 44). Osmanlı Devleti yüzyıllar boyunca sert güçle ülkeleri fethetmiş ve yumuşak güç ile de insanların gönüllerini fethederek (Demir, 2012, s. 179) başarılı bir akıllı güç uygulayıcısı olmuştur. Osmanlı Devleti'nin yumuşak gücünün temelini, fethedilen topraklarda yaşayan halka karşı gösterilen hoşgörölü davranışların oluşturduğu söylenebilir.

Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinde icra ettiği kamu diplomasisi uygulamalarına verilebilecek en başarılı örnek Kırım Savaşı (1853-1856)'dır. Kırım Savaşı başlangıcında Çarlık Rusya karşısında güç kaybeden Osmanlı, Fransa ve İngiltere'nin desteğine ihtiyaç duymuş ve İngiliz basınına da yanına alarak Rusya'ya karşı mücadele çağrısında bulunmuştur. Avrupa'da siyasi dengenin bozulmasını da istemeyen İngiltere ve Fransa, Osmanlı İmparatorluğu lehine Kırım Savaşı'na katılmıştır (Karadağ, 2016, s. 195-196).

1.Dünya Savaşı' na kadar hükümdarların çıkarlarının devlet ve kamuoyunun çıkarlarından üstün tutulduğu, ad hoc (tek yönlü) bir diplomasi uygulamıştır (Yıldırım, 2015, s. 251-258). Osmanlı İmparatorluğu' nun egemenliği ve toprak bütünlüğu Avrupa tarafından tehdit edilmediği müddetçe kullanılan ad hoc diplomasisi çerçevesinde görevlendirilen elçiler tarafından barış görüşmeleri yapılması, siyasal,

vergi ya da askeri destek istenmesi, kazanılan zaferlerin bildirilmesi, tahta çıkan kralların tebrik edilmesi gibi faaliyetler gerçekleştirilmiştir (Erzen, 2014, s. 11). Osmanlı İmparatorluğu 1870’li yıllarda, duraklama döneminde, sürekli diplomasiye ağırlık vererek Avrupa başkentlerinde sürekli elçi bulundurmaya başlamıştır (Tuncer, 2002, s. 50).

Geçmişteki Türk devletlerinin farklı bölgelerde hüküm sürmüş olması ve özellikle son altı yüzyıllık süreçte üç kıtada uzun süre hâkim pozisyonunu korumuş olması, kamu diplomasisi uygulamaları anlamında Türkiye’ye önemli bir avantaj sağlamaktadır (Karadağ, 2016, s. 45). Yalnız, kamu diplomasisi faaliyetlerinin yetersiz olması, dış politikada Türkiye’nin istediği sonuçları almasına engel olmaktadır. Ülkeler Türkiye ile ilgili bir karar alırken kamuoylarının Türkiye ile ilgili olarak düşüncelerine ve bakış açılarına başvurumaktadırlar. Bu nedenle o ülkelerin kamuoylarının kafalarındaki önyargıları yıkmak ve onları hazırlamak, Türkiye açısından büyük önem teşkil etmektedir. Halkların birbirlerine karşı sempati duymaları ve dostça duygular beslemeleri etkin bir kamu diplomasi faaliyeti ile mümkündür (Akçadağ, t.y., s. 18).

Türkiye de yeryüzünde bulunan bütün devletler gibi gerçekleştirmek istediği milli çıkarlara sahiptir. Tarihsel ve coğrafi olarak üç kıtadaki ülkeler ile bağları olan Türkiye, uluslararası ortamda çok yönlü bir kamu diplomasisi faaliyeti yürütmektedir (Karadağ, 2016, s. 21-71). Türkiye’nin kamu diplomasisi, ülkenin milli imajına ve milli bir marka olmasına odaklanmıştır. Türkiye markasının oluşturulması ve sürdürülebilirliği iki yönlü olmuştur. Bunlardan birincisi, uluslararası kamuoyunu şekillendirmek için yeni Türkiye Cumhuriyeti reform ve yeniliklerine odaklanan mesajların iletilmesi üzerine kurulması şeklindedir. Kamu diplomasisinin ikinci katmanını ise politika oluşturmakta ve Türkiye’nin merkezi konumuna, tarihi ve kültürel geçmişine odaklanmaktadır (Sancar, 2015, s. 13-15). Osmanlı İmparatorluğu'nun ardından Türkiye için kimlik oluşturma ve imaj yönetiminde – bugünün deyimiyile ulus markalama – Mustafa Kemal Atatürk, ülkenin imajını ve kimliğini tam anlamıyla değiştirmiştir. Bu değişiklik olmasaydı Türkiye'nin Avrupa'ya entegrasyon umutları Avrupa Birliği'nin siyasi gündeminde olmayabilirdi (Melissen, 2005, s. 3-4). Türkiye ulus marka iletişimi ve yönetimi ile ulusun itibarını yönetmeye çalışmaktadır (Çevik, 2018, s. 216). Diğer ülkelerde yatırımlar ve faaliyetler

gerçekleştiren birçok Türk şirketi ve markası, Türkiye'nin ekonomik kapasitesini artırmakla beraber ülkenin imajına ve itibarına katkı sağlamaktadır (Öztermiyeci, 2018, s. 394).

Tarihsel süreç içerisinde kamu diplomasisi çerçevesinde değerlendirilebilecek yukarıda bahsedilen uygulama örneklerine rağmen, T.C. Cumhurbaşkanlığı sözcüsü ve aynı zamanda akademisyen olan İbrahim Kalın bir eleştiri getirerek, Türkiye'nin uzun yıllardır izlenen yanlış politikalar yüzünden olumsuz bir imaja sahip olduğunu ve bu nedenle fiilen kamu diplomasisi uygulayabilecek bir noktaya yıllardır gelemediğini söylemiş (t.y.) ve böylelikle dış politika ile kamu diplomasisi arasındaki ilişkiye dikkat çekmiştir.

Türk kamu diplomasisi kapsamında komşularla sıfır sorun politikasına, son yıllarda önem verilmeye başlanmıştır. Türkiye'nin, eğitim ve kültür alanında uzun vadede kendisine yarar sağlayacak olan çalışmalara da önem vererek, ihtiyaç duyulan yatırımlar yapması gerekmektedir (Erzen, 2014, s. 99). Türkiye, dış politika açısından uluslararası değişim programlarının ve bursların önemini anlayarak, bu programları uzun vadede kamu diplomasisi türü olan eğitim diplomasisi çerçevesinde kullanmayı hedeflemelidir. Eğitim diplomasisi çerçevesinde uygulanacak programlar diğer ülkelerle sorunları çözmeye yardımcı olacağı gibi, uzun süreli ilişki inşa etme sürecine de katkı sağlayacaktır.

Ahmet Davutoğlu, Türkiye'nin konumuna ve dış politikadaki aktif rolüne dikkat çekerek kamu diplomasisine önemli katkı sağlamıştır. 2013 yılının yarısı itibari ile yaşanan Gezi Parkı olayları ve Suriye'ye karşı olan tutumun, Türkiye'nin itibarına ve ülkenin kamu diplomasisine zarar verdiği söylenebilir (Yıldırım, 2015, s. 267-269). 2019 yılında gerçekleştirilen Yerel Seçimler sonrasında sürecin bir süre belirsiz kalması ve İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçimlerinin tekrarlanması yine Türkiye'nin uluslararası imajına ve itibarına gölge düşüren olaylar arasında sayılabilir. Bu gibi durumlar demokratik bir ülke imajının önündeki bariyerler olarak durmaktadır. Türkiye'nin demokratik unsurları da içine katacağı ciddi bir akıllı güç stratejisine ihtiyacı vardır (Eken, 2015, s. 40-41)

Türkiye, ülke içinde barışı, demokrasiyi, özgürlüğü inşa etmek ve uluslararası siyasi amaçlarına ulaşmak için kamu diplomasisi vizyonuna ihtiyaç duymaktadır. 21.

yüzyılda inşa edilecek Türkiye markası “Demokrasi kültürüne sahip, insan haklarına saygılı, hukuk devleti ilkelerine bağlı, özgürlükleri esas alan bir yapıyı hedeflemelidir. Türkiye böyle bir yapıyla ancak bölgesel güç iddiasına sahip olabilir, hatta küresel güç olma yolunda ilerleyebilir. Ayrıca böyle bir Türkiye Markası dünya kamuoyuna kendisini daha etkili şekilde anlatabilir, daha ikna edici olabilir, daha kalıcı başarılarla imza atabilir” (Özkan, 2018, s. 17-25). Ülkelerin itibarı açısından tarihi ve kültürel birikime sahip olmak yeterli değildir. Demokrasi, eşitlik, özgürlük gibi kavramlar kamu diplomasisi açısından önem teşkil etmektedir. İnsan hakları alanında en ileri standartlara ulaşmak temel hedef olmalı, fakat bazı eksikliklerin yabancılar tarafından farklı siyasi amaçlarla istismar edilmesine de müsaade edilmemelidir.

Freedom House’un 2020 yılındaki özgürlük anketi sonuçlarında Türkiye, hür olmayan ülkeler arasında sıralanmıştır. Hak ve özgürlükler konusunda ülkelere notlar veren Freedom House Türkiye’yi, sivil hak ve özgürlüklerin gözetilmediği bir ülke olarak tanımlamaktadır (Freedom House, t.y.).

Ancak Kalın, ülkelerin sahip olduğu siyasal sistemin yumuşak güç açısından önemine değinerek, özgürlüklerin önünü açan, paylaşımcı, insanı merkeze alan, adil, açık ve demokratik bir siyasal düzenin, bir ülkenin yumuşak güce sahip olmasını sağlayan unsurların başında geldiğini söylemektedir (t.y.). Kalın bu sözleriyle insan hakları, demokrasi, adalet gibi konulara verdiği önemi dile getirmektedir. Yalnız son zamanlarda demokrasi, adalet, özgürlük gibi konularda aksaklıklar olduğu, Türkiye’de demokrasinin yeterince kurumsallaşmadığı ve halk arasında meşruiyetinin güçlenmediği yönündeki tartışmalar da devam etmektedir.

3.2.1. Türkiye’nin Kamu Diplomasi Faaliyetleri

Mustafa Kemal Atatürk kurduğu Türkiye Cumhuriyeti ile kamuoyuna önem veren, Batı eğilimli ve yurtdışı barış dünyada barış ilkesini benimseyen barışçıl bir diplomasi izlemiştir. İç politikanın dış politikayı belirlediğini ifade eden Atatürk, yaptığı tüm uygulamalarda ve ortaya koyduğu her eserde yumuşak güç unsurlarına verdiği önemi ve kamu diplomasisi anlayışını açık bir şekilde göstermektedir.

Kurtuluş Savaşı esnasında Mustafa Kemal Atatürk önce ülke içerisinde birlik sağlayarak işgal kuvvetleriyle mücadele etmiş, sonrasında Afganistan ve Hindistan’a

maddi yardımda bulunarak, subay ve öğretmen göndererek o ülke kamuoylarında büyük sempati kazanmıştır (Karadağ, 2016, s. 191-199). Türkiye, Kıbrıs Barış Harekâtı esnasında haklı gerekçelere sahip ülke konumundayken kamu diplomasisi araçlarını yeterince kullanamamış ve uluslararası kamuoyu nezdinde sahip olduğu desteği kaybetmeye başlamıştır (Karadağ, 2016, s. 203-207).

Kültürel değerler, tarihi miras ve konum avantajları Türkiye'nin yumuşak gücünde büyük ilerleme kaydedilmesini sağlamıştır. Türkiye'nin kamu diplomasi faaliyetleri arasında kültürel diplomasi, değişim diplomasisi, yurttaş diplomasisi, kalkınma yardımları ve insani diplomasi sayılmaktadır. Türk kamu diplomasisi ve yumuşak güç faaliyetlerindeki çeşitlilik ve ilerlemeye rağmen daha fazla aktörün kamu diplomasisi faaliyetlerine dâhil edilmemesi ve uzun vadeli kamu diplomasisi stratejisi oluşturulmamasından dolayı kamu diplomasisi hâlâ devam eden bir çalışmadır (Sancar, 2015, s. 13-15). Türkiye, ABD ve Avrupa ülkeleri gibi kamu diplomasisi konusunda erken davranmamıştır. Çeşitli spor ve müzik faaliyetlerine katılmak dışında 21. yüzyıla kadar Türkiye'nin sistemli bir şekilde uyguladığı hedef ülkelerin kamularını etkileme ve ikna etme faaliyetlerinden söz etmek mümkün değildir (Poyraz & Dinçer, 2016, s. 41). Türkiye'nin kamu diplomasisi faaliyetlerinin günümüzde de profesyonel düzeyde tam manasıyla gerçekleşmediği görülmektedir.

Türkiye, yumuşak gücünü Amerika, Fransa, İngiltere gibi uluslararası kullanmanın aksine bölgesel amaçlarla ve bölge ülke vatandaşlarını etkilemek için kullanmaktadır. Türkiye yumuşak güç unsurlarını yalnızca dini, kültürel ve tarihsel bağlar olarak görmekte ve ekonomik refah, teknolojik üstünlük ve uluslararası değerler gibi unsurları dış politikasında göz ardı etmektedir. Türkiye yeterli kamu diplomasisi uygulamalarının olmaması, devlet ve sivil toplum arası bir işbirliğinin olmaması ve dış politika için amaçların net bir şekilde belirlenmemiş olması gibi nedenlerden dolayı dış politikada somut başarılar elde edememektedir (Aydemir, 2018, s. 160-161).

Türkiye'nin NATO üyesi olması, bir dönem Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi geçici üyesi olması, Dünya İnsani Yardım Zirvesi' ne ev sahipliği yapmış olması uluslararası alanda önemli adımlardır (Şahin & Çevik, 2015, s. 15).

Avrupa Birliği üyelik süreci ile birlikte oluşan AB perspektifi Türkiye'yi, iktidar politikalarından ticarete, çok-boyutlu yatırımlardan kültürel değiş tokuşa ve sivil

toplumla işbirliğine dayanan çok boyutlu bir politikaya yöneltmiştir (Boskovic, Reljic, & Vracic, 2015, s. 103).

Ahmet Davutoğlu 2009 yılında Dışişleri Bakanlığına getirilmiş, ardından komşu ülkeler başta olmak üzere pek çok ülke ile ticari ve ekonomik anlamda yoğun açılımlar gerçekleştirmiştir (İskit, 2011, s. 419-420).

Suriye bölgesinin PKK/YPG ve DEAŞ (İŞİD) terör örgütlerinden arındırılması ve güvenli bölge oluşturulması amacıyla Türk Silahlı Kuvvetleri, Suriye Milli Ordusu ile birlikte Barış Pınarı Harekâtı'na 9 Ekim 2019 tarihinde resmi olarak başlamıştır. Bölgeye barış ve huzuru getirmek amacıyla başlayan harekât sonrası PKK gibi pek çok terör örgütleri, özellikle Avrupa ülkelerinde şiddet birleşikli gösteri ve eylemler gerçekleştirmiştir. Bunun üzerine de Türkiye Dışişleri Bakanlığı açıklama yaparak Türk toplumuna yönelik yapılan saldırılara seyirci kalan ülkeleri kınamıştır (Çam, 2019). Dünya genelinde Türkiye itibarsızlaştırılmaya çalışılmış ve yoğun bir dezenformasyona maruz kalmıştır. Harekât amaç dışı lanse edilmiş, Türk askerinin sivil halka zarar verdiği iddia edilmiş ve eski fotoğraflar uluslararası medya aracılığı ile servis edilmiştir. Dünya kamuoyunda Türkiye karşıtı bir tutum oluşmuştur. Bu süreçte Türkiye'nin etkin bir kamu diplomasisi uygulamadığını düşünen kesimler de olmuştur. Dünya zaten ön yargılar üzerine kurulmuştur. Özellikle Dünya genelinde Türkiye'ye karşı ön yargılar mevcuttur ve bu ön yargılar diller aracılığı ile kültürel tarihler tarafından nesilden nesile aktarılmaktadır. Anti-semitizm, İslam ve Türk düşmanlığı Avrupa'nın önyargısıdır. Türkiye'nin Barış Pınarı Harekâtı sırasında yoğun dezenformasyona maruz kalması, Avrupa'nın uyuyan ön yargılarını da yeniden uyandırmıştır (Öğün, 2019). İletişim Başkanı Fahrettin Altun, İngilizce yayın yapan TRT World'ün Twitter hesabının sansürlendiğini ve uluslararası kamuoyunun haber alma hakkının ihlal edildiğini söylemiş ve Twitter CEO'su Jack Dorsey' i kınamıştır (Ekiz, 2019). Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 16 Ekim 2019 tarihinde T.C. Cumhurbaşkanlığı Twitter hesabında (@tcbestepe) Barış Harekâtı ile ilgili Türkçe ve İngilizce basın bildirisi yayınlarak Barış Harekâtı'nın Suriye topraklarında istila ve savaş değil, terörle mücadele harekâtı olduğunu uluslararası kamuoyuna duyurmuştur. Tel Abyadlı Hasan Suhne, YPG/PKK'nın ilçenin gerçek sahipleri Araplara uyguladığı ayrımcı politikalar nedeniyle yurdundan ayrılmak zorunda kaldığını anlatmıştır. Barış Pınarı Harekâtı kapsamında terörden arındırılan evlerine dönüş yapan siviller,

YPG/PKK'nın işgali sırasında dini özgürlüklerinin ellerinden alındığını ve İmamların Türkiye aleyhinde hutbe ve propaganda yapmaya zorlandığını belirtmişlerdir (Musa, Karacaoğlu, Misto & Kako, 2019).

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile birlikte doğrudan Cumhurbaşkanlığına bağlı bir İletişim Başkanlığı'nın oluşturulması ve medya kurum ve kuruluşlarının da Başkanlıkla ilişkili duruma getirilmesi, kültür diplomasisi kurumlarının birbiriyle daha yakın işbirliği içerisinde çalışmalarına yardımcı olacak şekilde Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde toplanması, kamu diplomasisi anlamında önemli adımlar olarak kabul edilebilir (Kocabıyık, 2019, s. 172).

3.2.2. Kamu Diplomasisi Aktörleri

Aydemir'e göre Türkiye'nin kamu diplomasisinde yeri olan devlet aktörleri en başta Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı, Yurtdışı Türkler ve Akrabalar Topluluğu ile Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü'dür. Ülke aynı zamanda değişim programlarını desteklemekte, çeşitli burslar vermektedir. Kamu diplomasisi anlamında sivil toplum kuruluşlarının faaliyetlerine de rastlanmaktadır (Aydemir, 2018, s. 161).

Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü 2019 yılında kapandığından dolayı, kamu diplomasisi faaliyetleri Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı tarafından yürütülmektedir. Cumhurbaşkanlığı, Başbakanlık, Dışişleri Bakanlığı, Avrupa Birliği Başkanlığı, Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu, İletişim Başkanlığı, Türk Kızılayı, Anadolu Ajansı ile Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı Türkiye'de yaygın kamu diplomasisi faaliyetleri yürüten diğer kuruluşlardır.

Türk kamu diplomasisi aktörleri, insan hakları, şeffaflık, düşünce ve din özgürlüğü gibi pek çok alanda yeni Türkiye öyküsünü ve ulus markasını yansıtmak için stratejik iletişim kullanmaktadırlar (Sancar, 2015, s. 15). Türk kamu diplomasisi aktörleri ve kamu diplomasisi türleri olan kültürel diplomasi ve eğitim diplomasisi aktörleri, ağırlıklı olarak yurt dışında Türk dilinin ve kültürünün tanıtılmasına odaklanmakta ve yurt dışında yaşayan özellikle Türk vatandaşları ve soydaşları ile iyi ilişkiler geliştirilmesi konusunda faaliyet göstermektedirler. Kamu diplomasisi kapsamında değerlendirdiğimiz aktörlerin genel faaliyet alanlarına baktığımızda,

Türkiye'ye gelen yabancı vatandaşlara yönelik kapsamlı bir çalışmanın olmadığı görülmektedir.

3.2.2.1. Dışişleri Bakanlığı

Dışişleri bakanlıkları ilgili ülkelerin dış politikasını oluşturan, işleten ve elçilikler ile büyükelçilik aracılığıyla o ülkenin diğer ülkelerdeki ayağı olan en önemli dış politika organdır (Karadağ, 2016, s. 117). Bir ülkenin diğer bir ülkeyle ekonomik ve siyasi ilişkileri, vatandaşların da ülkeye ve ülke ilişkilerine algısını doğrudan etkilemektedir.

Çoğu ülkede olduğu gibi Türkiye'de de dış politika Dışişleri Bakanlığı tarafından yürütülmektedir. Bakanlık, karar vericilere durumlara göre çeşitli alternatifler hazırlayıp sunan, uygulanan dış politikayı değerlendirerek gereken düzeltmelerin yapılmasını sağlayan bir devlet kurumudur. Bakanlık üyeleri, Türk dış politikasını yürüten ve halk arasında "hariciyecisi" veya "diplomat" denilen meslek memurlarından ve diğer personelden oluşmaktadır (Oran, 2009, s. 55-73).

19. yüzyıl öncesinde Reis-ül Küttap, Osmanlı İmparatorluğu'nun Dışişleri Bakanlığı gibi faaliyet göstermekteydi. Günümüz Dışişleri Bakanlığında farklı olarak Reis-ül Küttap, devlet yazışmalarını yapmakta ve Devletin ana kayıtlarını tutmaktaydı. İlk sürekli Büyükelçilik, III. Selim döneminde 1793 yılında Londra'da açılmış ve ilk sürekli Osmanlı Büyükelçisi olarak Yusuf Agah Efendi atanmıştır. Böylelikle sürekli temsil ve karşılıklılık esaslarına müstenit diplomasi, Osmanlı Devleti'nde uygulanmaya başlamıştır. Görevlerini Avrupa sürdüren Osmanlı Büyükelçileri, ikili ilişkilerin yürütülmesinin yanısıra atandıkları ülkelerle ilgili bilgiler aktararak İmparatorluğun Batılılaşma ve reform sürecini etkileyerek, modernleşme adımları atılmasını sağlamışlardır (T.C. Dışişleri Bakanlığı, t.y.).

Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, radikal değişimlerin deneyimlendiği belirsizliklerin fazla olduğu bir dünya ile siyasi ve ekonomik anlamda kırılganlıkların yaşandığı bir coğrafyada inisiyatif alabilen, girişimcilik ruhunu ve insani değerleri yansıtan bir dış politika izlemekte ve Cumhuriyetin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün "Yurtta Barış, Dünyada Barış" ilkesi doğrultusunda hareket etmektedir. "Türk dış politikası, birbirini tamamlayan çok sayıda siyasi, ekonomik, insani ve

kültürel işbirliği araçlarından istifade etmekte ve küresel ölçekte düşünen ancak dünyanın her köşesinde yerel düzeyde etkinlik gösteren bir diplomasi uygulamaktadır.” (T. C. Dışişleri Bakanlığı, t.y.).

3.2.2.2.Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü

Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü, kamu diplomasisi alanında yapılacak çalışmaları yürütmek, kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum örgütleri arasında bağlantıyı ve işbirliğini sağlamak amacıyla 2010 yılında Başbakan Baş Müşavirinin sorumluluğunda kurulmuştur (Resmi Gazete, 2010). Günümüzde kamu diplomasisi faaliyetleri Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı tarafından yürütülmektedir. 2018 yılının Temmuz ayında kurulan ve Türkiye markasını güçlendirmek amacıyla yola çıkan İletişim Başkanlığı bünyesinde ulusal ve uluslararası kamuoyları ile yürütülen faaliyetlerin amacı, 2023 hedeflerine ilerleyen Türkiye'nin ilerlemesine ve anlaşılmasına hız kazandıracak bireysel ve kurumsal seviyede temsil gücünü artırmaya yarayacak hizmetlere öncelik vermektir (T.C. İletişim Başkanlığı, 2018). İletişim Başkanlığı tarafından gerçekleştirilen kamu diplomasisi faaliyetleri, İletişim Başkanlığı başlığı altında daha detaylı olarak incelenecektir.

Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi (TASAM) çatısı altında faaliyet gösteren Kamu Diplomasisi Enstitüsü ise Türkiye'nin stratejik önemine dikkat çekmek, aktif yumuşak güç kullanmasına olanak tanıyacak etkinlikler yapmak, sivil inisiyatifi kullanmak, ülkenin birikim ve olanaklarından en etkin biçimde faydalanılmasına ortam ve zemin hazırlamak amacıyla hareket etmektedir (Kamu Diplomasisi Enstitüsü, t.y.).

3.2.2.3. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD)

Türkiye 2000'li yıllarda dış yardımlar konusunda önemli gelişmeler kat edilmiştir. Afetlerden etkilenen ülkelere insanî yardımlar önceden yalnızca TİKA (Türkiye İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı) ve Kızılay aracılığı ile yapılırken, günümüzde çok fazla sivil toplum kuruluşu ile 2009 yılında kurulmuş olan AFAD (Afet ile Acil Durum Yönetimi Başkanlığı) tarafından yapılmaktadır (Kalaycı & Koca, 2015, s. 157-158).

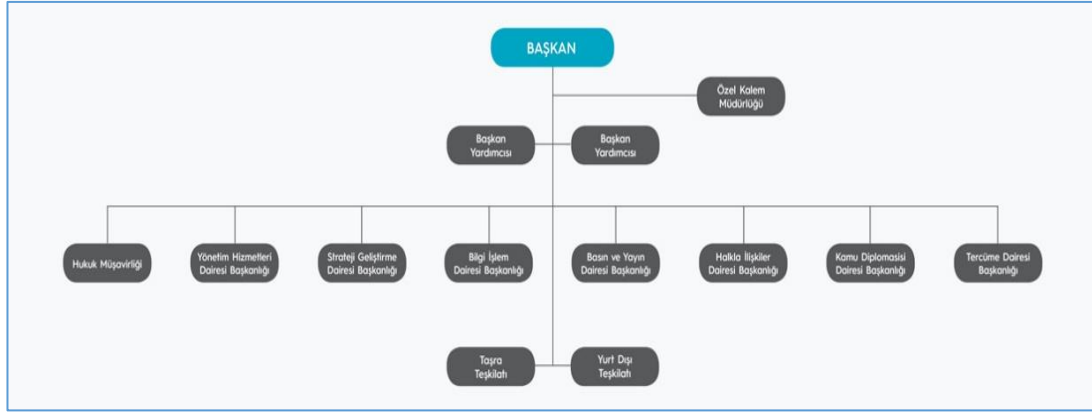
Ülkemizde 1939 yılında yaşanan Erzincan Depremi'nden sonra, doğal afetlere ilişkin ilk politikalar geliştirilmiş, 1959 yılında çıkan 7269 sayılı "Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun", konuyla ilgili yasal boşluk giderilmek istenmiştir. Afetlere ilişkin yasal düzenlemeler 1988 yılında çıkan "Afetlere İlişkin Acil Yardım Teşkilatı ve Planlama Esaslarına Dair Yönetmelik" ile devletin tüm olanaklarının afet bölgesine en hızlı şekilde ulaşmasını ve afetlerde vatandaşlara en uygun ilk müdahalenin yapılması amaçlanmıştır. Ciddi oranda can ve mal kaybına neden olan 1999 Marmara Depremi, ülkemizde afet yönetimi konusunu tekrar tartışmaya açmıştır. Afet yönetimi kapsamında, afetlerle ilgili faaliyet gösteren İçişleri Bakanlığı'na bağlı Sivil Savunma Genel Müdürlüğü, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı'na bağlı Afet İşleri Genel Müdürlüğü ve Başbakanlık'a bağlı Türkiye Acil Durum Yönetimi Genel Müdürlüğü kapatılmış 2009 yılında çıkarılan 5902 sayılı yasa ile Başbakanlık'a bağlı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı kurularak yetki ve sorumluluklar tek bir merkezde toplanmıştır. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile alakalı gerçekleşen düzenlemeler çerçevesinde, 15 Temmuz 2018 tarihinde yayınlanan 4 Nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı İçişleri Bakanlığına bağlanmıştır (AFAD, t.y.).

AFAD son dönemde, kuraklık, kıtlık, sel, yangın, iç karışıklık gibi sebepler yüzünden yardıma ihtiyaç duyan 5 kıtada son 6 yılda 50'yi aşkın ülkeye insani yardım sağlamış, arama kurtarma çalışmalarında faaliyet göstermiştir. Bu konuda dünyada en iyi ve önder ülkeler arasına girmiş bulunmaktadır. Zor durum bulunan insanlara ve insanlığa umut olan Türkiye, Kalkınma İnisyatifleri adlı kuruluşun Küresel İnsani Yardım 2017 Raporu'na göre 2016 yılında 6 milyar dolar yardım yaparak ABD'den sonra en çok insani yardım sağlayan ikinci ülke olmuştur. Türkiye'nin yapmış olduğu 6 milyar dolar insani yardım, o yıl dünyada yapılan yardımın %22'sini oluşturmaktadır. İnsani yardım çalışmaları, hem devlet düzeyinde hem de sivil toplum kuruluşları tarafından üzerinde durulan bir konudur. Türk sivil toplum kuruluşlarının üzerinde durduğu ve başarılı olduğu alanların başında insani yardım faaliyetleri gelmektedir (Eren, 2017, s. 44).

Türkiye 2013, 2014 ve 2015 Küresel İnsani Yardım Raporlarına göre, üç yıl üst üste, en çok insani yardım yapan üçüncü ülke, 2018 yılında ise en çok insani yardım yapan ikinci ülke olmuştur (AFAD, t.y.).

3.2.2.4. İletişim Başkanlığı

İletişim Başkanlığı, ‘Türkiye markasını güçlendirmek’ hedefiyle 14 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Resmi Gazetede 24 Temmuz 2018 tarih ve 30488 sayı ile yayınlanmasıyla kurulmuştur. Aynı tarihte hizmet vermeye başlayan Başkanlık, bütüncül bir iletişim stratejisi ile devletin bütün kurumları ile iletişim çabalarını eşgüdümlü yürütmekte, ülkeye fayda sağlamakta olan kurum ve kuruluşlarla işbirliği çerçevesinde faaliyet göstermektedir. Başkanlık temel faaliyet alanlarını, “iletişimi gerçekçi, sürdürülebilir ve sağlıklı bir zeminde yürütme bilinciyle ulusal ve uluslararası kamuoyları ile her düzeyde anlama, anlatma, anlam ve değer katma çabaları” şeklinde tanımlamaktadır. Ülke vatandaşlarının soru ve sorunlarının hızlı bir şekilde çözülmesi için etkin ve nitelikli bir devlet-millet ilişkisinin oluşturularak uygulanmasını de önemli bir sorumluluk alanı olarak ifade etmektedir. “Uluslararası medya ve düşünce kuruluşlarının yakından takip edilmesi, çıktılarının değerlendirilmesi, analizi, raporlanması ve duyurulması, basın kartı ve akreditasyon gibi rutin işlemlerin ve bu süreçlerin geliştirilmesinin yanı sıra meslek mensuplarının eğitimleri, çalışma şartlarının iyileştirilmesi ve kitle iletişim araçlarında eğitici, öğretici, ufuk açıcı içeriklerin artırılmasına dönük çabalar” Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı’na sürdürülmektedir. “Kamu kurumları, ulusal ve uluslararası medya, iş dünyası, sivil toplum örgütleri, akademi ve düşünce kuruluşları gibi pek çok organizasyon ile ortak çalışmalar yürütmek” başkanlığın ana ilkeleri arasında yer almaktadır (T.C. İletişim Başkanlığı, 2018). İletişim Başkanlığı’na bağlı Kamu Diplomasisi Dairesi Başkanlığı çerçevesinde kamu diplomasisi faaliyetleri yürütülmektedir (T.C. İletişim Başkanlığı, 2018). Kamu Diplomasisi Dairesi Başkanlığı’nın organizasyondaki yeri Şekil 2’de yer alan teşkilat şemasında görülmektedir. Cumhurbaşkanı’nın “iletişim seferberliği” çağrısı çerçevesinde hayata geçirilen Kamu Diplomasisi Koordinasyon Kurulu, ilk toplantısını 26 Şubat 2020 tarihinde gerçekleştirmiştir (Türkten, 2020).

Şekil 2: İletişim Bakanlığı Teşkilat Şeması (T.C. İletişim Bakanlığı, 2018).

Kamu diplomasisi faaliyetlerinin koordinasyonu görevi, 24.07.2018 tarihli ve 14 No’lu İletişim Bakanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi birlikte Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı’na verilmiştir. Kültürel diplomasi ve eğitim diplomasisi kapsamında değerlendirebilecek faaliyetler İletişim Başkanlığı dışında Dışişleri Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA), Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, Yunus Emre Enstitüsü, Yükseköğretim Başkanlığı başta olmak üzere farklı kurum ve kuruluşlar aracılığıyla yürütülmektedir.

Uluslararası medya ve düşünce kuruluşlarının yakından takip edilmesi ve kitle iletişim araçlarında eğitici, öğretici, ufuk açıcı içeriklerin artırılmasına yönelik faaliyetler gerçekleştirilmesi gibi konularda İletişim Başkanlığı etkin bir şekilde çalışmaktadır. Fakat ilkeleri içerisinde yer alan “kamu kurumları, ulusal ve uluslararası medya, iş dünyası, sivil toplum örgütleri, akademi ve düşünce kuruluşları gibi pek çok organizasyon ile ortak çalışmalar yürütme” konusu etkin bir şekilde işletilememekte, kuruluş ve organizasyonlar bir strateji içerisinde ortak bir zeminde hareket etmemektedirler.

Türkiye oldukça fazla kamu diplomasisi imkânına sahiptir. Tarih boyunca kamu diplomasisine hizmet edecek bir dizi faaliyet yapılmış; fakat kamu diplomasisi olarak niteleyebileceğimiz bu faaliyetler bir kamu diplomasisi stratejisi ile gerçekleşmemiştir. 2010 yılında kurulan Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü ile resmi anlamda başlayan kamu diplomasisi faaliyetlerinin, 24.07.2018 tarihinde kurulan Kamu Diplomasisi Daire Başkanlığı tarafından devam ettirilmesi beklenmektedir. Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü sürecinde belli bir yöntem ve sistem içerisinde

gerçekleştirilmeye başlayan kamu diplomasisi çalışmaları, Kamu Diplomasisi Daire Başkanlığı çalışmalarına entegre edilmemiştir. Kamu Diplomasisi Daire Başkanlığı ilk toplantısını, 26 Şubat 2020 tarihinde gerçekleştirmiş, bir kamu diplomasisi politikası henüz ortaya konulmamıştır. İletişim Başkanlığı'na bağlı olarak kurulan Kamu Diplomasisi Daire Başkanlığı çalışmalarının yer aldığı bir internet sayfası da bulunmamaktadır. Türk kamu diplomasisi anlamında çalışmaların sekiz yıllık süreçte etkin bir şekilde gerçekleştiği, iki yıldır da kamu diplomasisi politikası konusunda bir boşluk olduğu görülmüştür.

İletişim Başkanlığı'nda görev yapmakta olan iletişim uzmanı ile yapılan görüşmede, kamu diplomasisi alanında koordinasyon görevinin etkin ve verimli bir biçimde sürdürülmesini teminen tüm paydaş kurum ve kuruluşlarla işbirliği sağlanarak, konu bazlı ortak çalışmalar da yapılabildiği kaydedilmiştir. Yurt dışına yönelik tüm faaliyetler Dışişleri Bakanlığı ile işbirliği içerisinde sürdürülmektedir. Görüşmede, İletişim Başkanlığı'nın Türkiye Ulusal Ajansının danışma kurulunda yer aldığı ve farklı alanlarda işbirliğine yönelik iletişim kanalları ve istişare mekanizmalarına sahip olduğu ifade edilmiştir. Stratejik hedefler doğrultusunda özellikle Erasmus+ gibi değişim programları kapsamında bu işbirliği mekanizmalarının geliştirilmesi ve çeşitlendirilmesi, İletişim Başkanlığının kısa ve orta vadeli planlamaları ve hedefleri arasında yer almaktadır. 2020 yılı içerisinde Ulusal Kamu Diplomasisi Strateji Belgesinin oluşturulmasının planlanmakta olduğu ve hâlihazırda hazırlık çalışmalarının sürdürüldüğü ifade edilmiştir (Özdemir, 2020).

İletişim Başkanlığı'nda görev yapmakta olan Özdemir, Kamu Diplomasisi alanında Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı tarafından son bir yıl içerisinde gerçekleştirilen faaliyetlerinden bazılarını aktarmıştır:

Lider Diplomasisi faaliyetleri kapsamında tematik kitaplar düzenlenmiş uluslararası arenada ilgili kişilere sunulmuştur:

- Türkiye'nin Terörle Mücadelesi (ABD Ziyareti, Kasım 2019), ABD Başkanı Donald Trump'a, Amerikan heyeti ve senatörlere sunulmuştur.
- Stratejik İttifakın Güçlü Üyesi, Türkiye (NATO Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi, Aralık 2019), Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron, Almanya Başbakanı Angela Merkel ile İngiltere Başbakanı Boris Johnson'a sunulmuştur.

- Güvenli Liman Türkiye'nin Dünyaya Çağrısı Mülteciler için İşbirliği (Küresel Mülteci Forumu, Aralık 2019), BM Genel Sekreteri Antonio Guterres ve foruma katılan tüm muhataplara sunulmuştur.
- Doğu Akdeniz Denkleminde Stratejik Adım Türkiye-Libya Mutabakatı (TürkAkım Doğal Gaz Boru Hattı Açılış Töreni, Ocak 2020), Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'e sunulmuştur.

Türkiye'nin krizlere, aktüel konulara ve dönemsel sorunlara ilişkin pozisyonunun kamuoyuna anlatılmasına dair faaliyetler bir takım faaliyetler gerçekleştirilmiştir:

- Kaşıkçı Cinayeti, Kaşıkçı cinayetine ilişkin elde edilen detayların diplomatik kanallar ve uluslararası medya aracılığıyla şeffaf bir şekilde paylaşılması, olayın hem dünya kamuoyunun gündeminde yer almasını hem de Suudi Arabistan üzerinde uluslararası baskı oluşmasını sağlamıştır.
- Hollandalı Gazetecinin Sınırdışı Edilmesi; Hollanda makamlarının vatandaşları FD gazetesi muhabiri Johanna Cornelia Boersma'nın "bir terör örgütüyle bağlantılı olabileceği" istihbaratı üzerine Türkiye'den sınır dışı edilmesi olayında, çeşitli medya kanalları aracılığıyla Türkiye karşıtları tarafından "basın özgürlüğünün ihlali" iddiasıyla ülkemiz aleyhine yapılan kara propaganda faaliyetlerinin, yürütülen doğru bir iletişim stratejisiyle, önüne geçilmesi sağlanmıştır.
- Suriyeli Mülteciler konusunda, yabancı basın mensuplarına yönelik "Türkiye'nin Göç ve İltica Politikası" başlıklı toplantı gerçekleştirilmiştir. (1 Ağustos 2019 – İstanbul). Suriyeli mülteciler konusunda doğru bilinen yanlışlar hakkında uluslararası kamuoyunu doğru bilgilendirmek için infografikler hazırlanmıştır. Second Home videosu yayınlanmıştır. Bizzat Suriyeli mültecilerin Türkiye'ye destek veren ve uluslararası kamuoyunu da mülteci sorununun çözümüne katkı vermeye çağıran bildirisinin uluslararası medyada haberleştirilmesi sağlanmıştır.

Stratejik iletişim kampanyaları düzenlenmiştir:

- FETÖ ile mücadele konusunda uluslararası alanda farkındalık yaratmak amacıyla, "The Network" belgeseli ABD, İngiltere, Belçika, Arnavutluk, Fransa, Kuzey Makedonya, Almanya, Bosna-Hersek, Kazakistan, Güney

Afrika, Kırgızistan, İtalya ve Kosova olmak üzere toplam 13 ülke ve 16 şehirde gösterime girmiştir. FETÖ'nün yurt dışındaki faaliyetleri ile ilgili farkındalık artırmak amacıyla Türk ve yabancı sivil toplum kuruluşları ve kanaat önderleri ile çeşitli görüşmeler gerçekleştirilmektedir. FETÖ mensubu Enes Kanter'in açıklamalarına karşı dünyanın en önemli spor televizyonlarından ESPN'de Hidayet Türkoğlu'nun röportajının ve twitter açıklamasının yayınlanması sağlanmıştır.

- PKK/PYD-YPG ile mücadele konusunda, uluslararası kamuoyuna hitaben PKK/PYD-YPG işbirliğinin ve konuya ilişkin ABD'li tarafların düşüncelerinin derlendiği İngilizce ve Türkçe videolar hazırlanmış ve uluslararası dağıtımını sağlanmıştır. PKK/PYD-YPG'nin gerçek yüzünü göstermek amacıyla CNN, BBC, CBS, SKY-NEWS gibi uluslararası medyada faaliyet gösteren gazetecilerin Suriye bölgesine götürülerek gazetecilere haber yapma imkânı sağlanmıştır. Zeytin Dalı harekâtında Afrin kent merkezinin kurtarılmasının birinci yılında (18 Mart 2019) yayımlanmak üzere Türkiye'nin Afrin'de istikrara, sosyal ve ekonomik hayata katkılarını anlatan infografikler ve PKK/PYD-YPG ile mücadelede video çalışmaları yapılmıştır.

15 Temmuz etkinliklerinin koordinasyonu konusunda aşağıdaki etkinlikler gerçekleştirilmiştir:

- 15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü Anma faaliyetlerinin koordinasyonu 2019 yılında İletişim Başkanlığınca gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda, yurtiçinde bakanlıklar ve kamu kuruluşları, üniversiteler ve STK'lar tarafından yurtiçinde 1019; yurt dışında ise 460 olmak üzere toplam 1479 etkinlik gerçekleştirilmiştir. Koordinasyon faaliyetleri 2020 yılında da devam ettirilmesi planlanmaktadır. Diğer taraftan, 15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü Anma Etkinlikleri çerçevesinde doğrudan gerçekleştirilen faaliyetlerden bazıları; 15temmuz.gov.tr sitesinin hazırlanması, Londra ve İstanbul'da eş zamanlı flashmob etkinliği, New York Mobile LED Truck Screen etkinliği, Taksim 15 Temmuz Dijital Gösterim Merkezi, Network belgesel gösterimi şeklindedir.

Bariş Pınarı Harekatı kapsamında kamuoyu bilgilendirme çalışmaları yapılmıştır:

- 11 Ekim 2019-10 Ocak 2020 tarihleri arasında sabah ve akşam günde iki kez toplam 184 Türkçe, 92 de İngilizce olmak üzere toplam 276 brifing hazırlanarak devlet makamları, kamu kurumları, ulusal kamuoyu ve uluslararası basın mensupları ile paylaşılmıştır.
- İletişim Stratejisi Çalıştayı düzenlenerek ulusal ve uluslararası kamuoyu tarafından Bariş Pınarı Harekatı'nın gerçeği bir şekilde yorumlanabilmesi için sürdürülecek stratejik iletişim etkinlikleri masaya yatırılmıştır.
- Gelişmeleri takip etmek isteyen basın mensuplarının ilgili makamlar tarafından belirlenerek güvenli bölgede meslekî çalışmalarını kolaylaştırmak maksadıyla şanlıurfa/Akçakale'de Basın Akreditasyon Merkezi kurulmuştur.
- 'Türkiye'nin DEAŞ'la mücadelesi' ve 'Bariş Pınarı Operasyonu'nun Gerçekleri' başlıklı bilgilendirme video çalışmaları Türkçe ve İngilizce olarak hazırlanmış ve kamuoyuna sunulmuştur. Bu kapsamda, Türkiye'nin bakış açısını ve hareketin amaçlarını ortaya koyan ve farklı ülkelerdeki kamuoyuna ulaşmayı hedefleyen 130 op-ed ve makale yayınlanmış; Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve diğer yetkililerin, ulusal ve uluslararası alanda 212 TV programına katılımı ve gazete mülakatları gerçeğleşmiş, Dış Temsilciliklerimiz tarafından toplam 214 basın toplantısı düzenlenmiş, Operasyona ilişkin, dezenformasyona yönelik olanlar da dâhil olmak üzere, 172 etkin sosyal medya açıklaması yapılmıştır.
- 21-23 Kasım 2019 tarihlerinde Fransa'nın Nice şehrinde Fransa Cumhurbaşkanı Macron himayesinde "8. Terör Mağdurları Uluslararası Kongresi" düzenlenmiştir.
- 35 ülkeden 700'ün üzerinde katılımcının yer aldığı kongreye, ülkemizden PKK/PYD-YPG mağduru bir kişi, DEAŞ mağduru iki kişi ve FETÖ mağduru bir kişinin katılımı sağlanmıştır.

Suriyeli Mülteciler ve Kadın Girişimciliği kapsamında:

- Suriyeli mülteci kadınların emekleri ile hazırlanan bir kreasyon Londra Moda Haftası'nda tanıtılarak mültecilerin ülkemize entegrasyonları konusunda güzel bir örnek verilmiştir.

Pozitif İletişim Kampanyaları: Uluslararası Turkey Talks (Türkiye Konuşmaları) Paneller Serisi düzenlenmektedir:

- “Turkey Talks” ABD Panelleri (Mayıs 2019), Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, son dönemde ikili ilişkilerde yaşanan bir takım olumsuz gelişmeler ve buna bağlı olarak ortaya çıkan güven bunalımını dikkate alarak, ülkemiz tezlerini proaktif bir yaklaşımla anlatabilmek için ABD kamuoyu ve siyaset çevrelerine yönelik yeni bir kamu diplomasisi hamlesi başlatmıştır. Bu çerçevede, Başkanlığımız Vaşington ve New York'ta 21-24 Mayıs 2019 tarihleri arasında, ABD'de karar alma süreçlerinde etkin rol oynayan aktörleri ülkemizin çeşitli alanlardaki politikaları ve tezleri hakkında doğru bir şekilde bilgilendirme amacıyla bir dizi panel ve görüşmeyi içeren “Türk-Amerikan İlişkileri: Aynı Köken, Yeni Vizyon” başlıklı bir program düzenlemiştir.
- “Turkey Talks” Japonya - Çin Panelleri (25-28 Haziran 2019), Küresel gündemdeki konuların etraflıca ele alındığı ve Türkiye'nin de üyesi olduğu G20 Liderler Zirvesi, 28-29 Haziran 2019 tarihleri arasında Japonya'da gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın G20 Zirvesi'ne katılımları ile Japonya ve Çin Halk Cumhuriyeti resmi ziyaretleri öncesinde, Japonya ve Çin'de çeşitli temaslarda bulunulmuş, değişen küresel dünyada aktif kamu diplomasisini sürdürme gayesiyle “Türkiye Konuşmaları” panel serisi düzenlenmiştir. “Türkiye Konuşmaları” panel serisinin Japonya'nın başkenti Tokyo'da gerçekleştirilen ilk etabında, Türkiye'nin bulunduğu coğrafi koşullar neticesinde küresel düzende karşılaştığı zorluklar ve sürdürdüğü mücadelelerin Japon kamuoyuna doğru şekilde aktarılması hedeflenmiştir. Bu bağlamda düzenlenen panelde, farklı coğrafyalarda yer alan iki ülkenin hâlihazırdaki işbirliği potansiyelinin geliştirilmesi, özellikle doğrudan yatırım olanakları ile iki ülke arasındaki ticaret hacminin yükseltilmesinin önem arz ettiği vurgulanmıştır. Söz konusu panel vesilesiyle Japon siyaset,

akademi, düşünce kuruluşu ve medya kuruluşu temsilcilerine ulaşılarak Türk dış politikası ve Türk-Japon ikili ilişkilerini etkileyen parametreler aktarılmıştır. “Türkiye Konuşmaları” panel serisinin Pekin’de gerçekleştirilen ikinci etabında ise “Yeni Dönemde Türkiye ve Çin: İkili Perspektifle Küresel Zorluklarla Mücadele” konulu panel, Çin Çağdaş Uluslararası İlişkiler Enstitüsü (CICIR) işbirliğinde düzenlenmiştir. Diplomatik misyon, medya, akademi ve sivil toplum temsilcilerinin katılım sağladığı panelde, iki ülke arasındaki ilişkiler ve çeşitli gündem maddelerine ilişkin değerlendirmeler yapılmıştır.

- "Turkey Talks" 15 Temmuz Darbe Girişimi ve FETÖ Yapılanmasına İlişkin Paneller (11-18 Temmuz 2019), dünyanın çeşitli merkezlerinde Türkiye'nin tezlerinin anlatılması amacıyla başlatılan “Türkiye Konuşmaları” panel serisi çerçevesinde, 15 Temmuz’a özel olarak Madrid ve Washington DC’de düzenlenen programlarda 15 Temmuz darbe girişimi ve FETÖ yapılanması konu edilmiştir. Böylece, İletişim Başkanlığı Türkiye'nin 15 Temmuz’a ilişkin mesajlarını uluslararası kamuoyuna duyurulmasına aracılık etmiştir.
- “Turkey Talks” ABD Panelleri (14-20 Eylül 2019), İletişim Başkanlığı tarafından Washington D.C. ve New York’ta 14-20 Eylül 2019 tarihlerinde, ABD’de karar alma süreçlerinde etkin rol oynayan aktörlerin ülkemizin çeşitli alanlardaki politikaları ve tezleri hakkında doğru bir şekilde bilgilendirilmesi amacıyla "Türkiye-ABD İlişkileri: Eski Ortaklığı Güçlendirmek, Yeni Alanlar Aramak" başlıklı bir program düzenlenmiştir.
- NATO Liderler Zirvesi Paneli kapsamında Londra’da 2-4 Aralık 2019 tarihleri arasında panel ve çeşitli etkinlikler düzenlenmiştir. Türkiye Konuşmaları panel serisi kapsamında, “Türkiye'nin NATO’daki Rolü ve Bölgesel Güvenlik Sınamaları” başlıklı panel düzenlenmiş ve Türkiye-Birleşik Krallık ilişkilerinin ekonomi ve güvenlik boyutları Londra’da düzenlenen yuvarlak masa toplantısında ele alınmıştır.

Pozitif İletişim Kampanyaları düzenlenmiştir:

- 21- 24 Ekim 2019 tarihleri arasında İstanbul’da yüksek etkileşime sahip sosyal medya kullanıcılarının katıldığı “Inflow Global Zirvesi” uluslararası sosyal medya zirvesi düzenlenmiştir. İstanbul’daki üç günlük programa ek

olarak 24 Ekim – 27 Ekim 2019 tarihleri arasında Türkiye’deki üç farklı destinasyona tematik geziler düzenlenmiştir. Tematik destinasyonlar Ankara-Kapadokya, Gaziantep- Kilis- Şanlıurfa, Trabzon- Rize olarak belirlenmiştir.

- Parlamenter Diplomasi kapsamında ABD Kongre üyeleri ile ikili ve heyetler arası görüşmeler gerçekleştirilerek ülkemizin FETÖ, PKK/PYD-YPG ve S-400’ler gibi konulardaki politikaları ve tezleri paylaşılmıştır.
- Yunus Emre Enstitüsü ile işbirliği içerisinde İngiliz Parlamentosu üyelerinin Türkiye ziyareti organize edilmiştir.

NATO Kamu Diplomasisi Birimi (PDD) ile birlikte yürütülen stratejik iletişim faaliyetleri:

- 18-19 Temmuz 2019 tarihlerinde NATO Karargâhı’nda "#WeAreNATO İletişim Kampanyası Birinci Yıllık Konferansı” düzenlenmiştir.

Kamu Diplomasisi aracı olarak Türk Dizileri Çalıştayı:

- Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın sektör temsilcileriyle yaptığı görüşmenin bir sonraki adımı olan çalıştayda, Türk dizi sektörünün daha ileriye taşınabilmesi ve kamu diplomasisi aracı olarak kullanılması için atılması gerekli adımlar ele alınmıştır.

Akdamar Kilisesi faaliyetleri:

- 1100 yıllık Akdamar Kilisesi için bir web sitesi hazırlanmıştır. Web sitesi “www.akdamarkilisesi.gov.tr” Türkçe, İngilizce ve Ermenice olarak 3 farklı dilde kapsamlı bilgi ve görsel materyaller sunmaktadır. Web sitesinde 360 derece sanal tur, İzzet Keribar Fotoğraf Sergisi (Aya İrini) ve tanıtım filmi yer almaktadır.
- “Anadolu’nun saklı anıtları gün yüzüne çıkıyor” projesi kapsamında düzenlenen "Akdamar Kilisesi Fotoğraf Sergisi" Londra’da açılmıştır.

Stratejik aktörlere yatırımlar gerçekleştirilmiştir:

- Burslar: Türkiye Bursları (YTB)
- Öğrenci Değişimi: Değişim Programları (YÖK)
- Lobcilik (Lobi Faaliyetleri)

Kamuoyunu bilgilendirme faaliyetleri gerçekleştirilmiştir:

- Türkiye'nin ulusal ve uluslararası sahada ortaya koyduğu tezleri ve siyasi seçimlerini ulusal ve uluslararası kamuoyuna aktarmak için infografik, Op-ed ve videolar hazırlanmaktadır. Ayrıca yurt dışında paneller düzenlenmektedir.
- Yerleşik uluslararası basın mensuplarına yönelik faaliyetler gerçekleştirilmiştir:
- Ulusal ve uluslararası medyada yer alan ve önem arz eden konularda yerleşik uluslararası basın mensupları ile ilgili bakanlık, kurum ya da kuruluş yetkililerini bir araya getiren organizasyonlar düzenlenmektedir. Bu organizasyonlar ile uluslararası basın mensupları ve onlar aracılığı ile uluslararası kamuoyuna ilk elden ve doğru bilgi akışının sağlanması amaçlanmaktadır.

Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı tarafından son bir yıl içerisinde gerçekleştirilen ve Kamu Diplomasisi çerçevesinde değerlendirilen faaliyetlerin, bilhassa terörle mücadele gibi konularda dezenformasyonun önlenmesi ve doğru bilgi akışının sağlanabilmesi için uluslararası medya ve çeşitli konferanslar aracılığıyla kamunun bilgilendirilmesi ve ülkeye dair olumlu bir algı oluşturulmaya çalışılması şeklinde gerçekleştiği görülmektedir.

3.2.2.5. Sivil Toplum Kuruluşları

"Sivil Toplum" kavramı, 18. yüzyılda Batı Avrupa'da toplum halinde yaşamının nasıl mümkün olduğunu anlamaya yönelik analitik bir araç olarak ortaya çıkmıştır. Kavram, çeşitli aşamalardan geçerek bugünkü anlamına ulaşmıştır. Sivil toplumun geçirdiği ilk aşama bir devletin üyesi olmakla özdeşleşen anlamından kurtulmasıdır. İkinci aşama, sivil toplum içindeki bağımsız toplulukların kendilerini devlete karşı savunmalarının meşruiyet kazanmasıdır. Üçüncü aşama sivil toplumun içerdiği özgürlüğün, toplumsal çatışmaların kaynağı, devlet müdahalesinin bu çatışmaları önleyici faktör sayıldığı bir anlayışı yansıtır. Son aşama ise, üçüncü aşamaya tepki olarak, devlet müdahalesinin sivil toplumu yavaş yavaş boğacağından korkulmaya başladığı noktayı ifade etmektedir (Sarıbay, 2000, s. 448).

Türkiye'nin imajının iyileştirilmesinde, bireysel hak ve özgürlüklerin geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Sivil Toplum Kuruluşları ülkenin demokratik yapısını geliştirmekle kalmayıp, kamu diplomasisi çalışmalarına da katkı sağlamaktadır.

Kamu diplomasisine göre Sivil Toplum Kuruluşları, uluslararası kültürel diyalogu sağlayan bir köprü görevi görmektedirler. Bu nedenle ülkeler arasında sivil diyalogun gelişmesine katkı sağlayacak programlar oluşturulması gerekmektedir (Erzen, 2014, s. 58).

Sivil toplum kuruluşları yumuşak gücün uygulanmasında yabancı ülke kamuoyunu etkileyerek olumlu bir algı oluşturulmasını ve toplumlararası karşılıklı anlayış oluşmasını sağlamaktadırlar (Aydemir, 2018, s. 114).

Sivil toplum olarak, STK'lar, üniversiteler ve üniversite bünyesinde çalışanlar, öğrenciler, düşünce kuruluşları, eğitim örgütleri gibi sivil toplum kuruluşları kamu diplomasisine bir kaynak ve aynı zamanda sosyal paydaş olarak sırlanabilir (Ekşi, 2018, s. 136).

Devletler kamu diplomasisi faaliyetlerinde STK'lar ile birlikte çalışarak onların yüksek güven oranından yararlanmaktadırlar. STK'lar devletten bağımsız kamu diplomasisi faaliyeti yürütebilecekleri gibi hükümetin dış politikasıyla paralel hareket ederek devletlerin kamu diplomasisine de katkı sağlayabilmektedirler (Kurtuluş, 2015, s. 192-193). STK'lar, kamu diplomasisi alanında yürütülen kampanyalarda araştırma aşamasına destek sağlayarak sürece katkıda bulunmaktadırlar (Sancar, 2012, s. 92).

Sivil toplum kuruluşları, devlet destekli kamu kurumlarının yanı sıra insani yardım faaliyetleri gerçekleştiren özel destekli kuruluşlardır. İnsani yardım faaliyetleri kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşları tarafından koordineli bir biçimde gerçekleşmekte ve yönetilmektedir. Türkiye'nin insani yardım faaliyetleri bağlamında uluslararası ölçekte etkili sivil toplum kuruluşlarına Türk Kızılayı, Diyanet Vakfı, İnsan Hak ve Hürriyetleri İnsani Yardım Vakfı (İHH), Gönüllüler, Hayrat İnsani Yardım Vakfı, Aziz Hüdayi Vakfı, Cansuyu Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği, Yardımlı Uluslararası İnsani Yardım Derneği, Yeryüzü Doktorları, Arama Kurtarma

Derneği, Beşir Derneği, Sadakataşı Derneği, Vuslat Derneği gibi kuruluşlar örnek olarak verilebilir (Eren, 2017, s. 44).

Sivil toplum kuruluşları dış politikada ve dış ekonomik ilişkilerde de önemli bir rol oynamaktadır. Türkiye’de sivil toplumun gelişimi 1990’lı yıllardan sonra mümkün olmuş hatta 2000’li yıllarda STK’lar karar alma süreçlerinde daha etkin rol oynamıştır. Avrupa Birliği üyelik süreci de sivil toplumun gelişmesinde rol oynamıştır (Kurtuluş, 2015, s. 196-197). STK’lar ve iş dünyası, Türk kültür değerlerinin korunmasında, tanıtımında ve yayılmasında önemli bir rol oynamaktadır (Özkan A. , 2015, s. 9). Sivil toplum kuruluşları arasında yer alan insani yardım kuruluşları da ülkenin Müslüman kimliği ve değerleri ile uyumlu hareket ederek, Türk dış politikasına ve Türkiye’deki kamu diplomasisi faaliyetlerine katkı sağlamaktadır (Kurtuluş, 2015, s. 201-213). Türk STK’ları ve yardım kuruluşları son yıllarda küresel çapta çok daha etkin rol oynamaktadırlar (Yılmaz, 2018, s. 31). STK’lar kamu diplomasisi politikalarının uygulanmasında en önemli araçlardır. Bu nedenle, Türkiye tüm STK’ların kamu diplomasisi potansiyelini harekete geçirmelidir (Özkan A. , 2015, s. 9). STK’lar kamu diplomasisi faaliyetlerine katkı sağlamları bakımından hedefi destekleyecek projeler için özendirilmeli ve teşvik edilmelidir (Yılmaz, 2018, s. 36).

Sivil toplum kuruluşları, eğitim ve kültür konusunda kamu diplomasisi alanında faaliyet göstermektedir. Düşünce kuruluşları başlığı altında yer verdiğimiz Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı (SETA), Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi (TASAM) gibi kuruluşlar, eğitim ve kültür konusunda uluslararası ölçekte etkin faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları arasında yer almaktadır (Eren, 2017, s. 45)

STK’ların yabancı STK’larla diyalog geliştirmesi, özellikle kültürel alan olmak üzere birçok alanda işbirliği kurması ve karşılıklı iletişim sürecini sürdürmesi, ülkeler arası anlayışı artıracaktır. STK’ların mesajları ve görüşleri, bir otoritenin varlığından bağımsız olduğu için daha rahat kabul edilebilmektedir (Özkan A. , 2015, s. 9).

3.2.2.6. Türk Kızılayı

İlk Türk yardım kuruluşu olarak kurulan Türk Kızılayı hiçbir ayırım gözetmeksizin bütün insanlara hizmet etmektedir. Türk Kızılayı insani diplomasisinin

bir parçası olarak hareket etmekte ve ülkenin değerlerini yurt dışında aktaran bir diplomasi adına faaliyet göstermektedir (Dağdelen, 2015, s. 237-239).

Kızılay, savaş yerinde hastalanan veya yaralanan askerlere ayrımcılık yapmaksızın yardım etme arzusuyla ‘Osmanlı Yaralı ve Hasta Askerlere Yardım Cemiyeti’ adıyla 11 Haziran 1868 tarihinde kurulmuştur. Kızılay'ın amacı, nerede görülürse görülsün, hiçbir ayırım gözetmeksizin insanın acısını önlemeye veya dindirmeye destek olmak, insan hayatını ve sağlığını korumak, insanın kişiliğine saygı duyulmasını sağlamak ile insanlar arasındaki karşılıklı anlayışı, dostluğu, saygıyı, işbirliğini ve sürekli barışı sağlamaya çalışmaktır. Kızılay ihtiyaç zamanında dayanışmanın, sıkıntı zamanında eşitliğin, savaşın en kızgın zamanında insancılığın, tarafsızlığın ve barışın sembolüdür. 1947 senesinde ‘Türkiye Kızılay Derneği’ adını almıştır. Kızılay, 1876 Osmanlı- Rus Savaşı'ndan 1974 Kıbrıs Barış Harekati'na kadar olan zaman zarfında, Türkiye'nin taraf olduğu bütün savaşlarda, cephe gerisinde kurduğu gezici ve sabit hastaneler, hasta taşıma servisleri, donattığı hastane gemileri, yetiştirdiği hemşireler ve gönüllü hasta bakıcılar vasıtasıyla savaş alanında hastalanan veya yaralanan on binlerce dost ve düşman askerinin bakım ve tedavisine destek olmuştur. Herhangi bir ayırım gözetmeksizin düşmanlara ya da savaş esirlerine ihtiyaç duyulan insancıl desteği sağlamış, savaştan etkilenen sivil halkın bakımı ve korunması için gayret sarfetmiştir. I. Meşrutiyetin ilanının ardından İstanbul' da görülen büyük kolera pandemisinden bu yana ülkede görülen doğal felaketlerde mağdur olan kişilerin bakım, barınak ve beslenme gibi ihtiyaçlarını sağlamış, uluslararası yardım etkinliklerinde görev almış, hemşirelik eğitimi, ilkyardım ve kanla alakalı hizmetler konusunda önderlik etmiş, korunma ihtiyacı olan pek çok vatandaşa gerekli olan sosyal yardım ve hizmetleri sağlamıştır (Türk Kızılay, t.y.).

Uluslararası alanda Kızılay, son 10 yılda 138 farklı ülkede doğal ve insan kaynaklı afetlere müdahale etmiş, ihtiyaç sahiplerinin barınma ve beslenme gibi temel ihtiyaçlarını karşılamıştır. Türk Kızılay, Filistin, Sudan, Endonezya, Sri Lanka, Kırgızistan, Kosova, Somali, Pakistan başta olmak üzere 138 farklı ülkede son 10 yıl içerisinde her türlü afete müdahale etmiş, barınma, beslenme ve bakım gibi konularda ihtiyaç sahiplerine destek olmuş ve pek çok daimi refah çalışmalarına imza atmıştır. İhtiyaç sahibi ülkelerde yapılan projelerde, daha çok ev, mektep, ibadethane, toplum merkezi, kamu tesisleri inşası, geçim kaynaklarının temini ve desteklenmesi, sağlık,

eğitim, sosyal yardım, tarım ve sulama gibi konulara odaklanılmıştır (Türk Kızılay, t.y.).

3.2.2.7. Türk İş Kuruluşları

İş dnyasının kamu diplomasisi için stratejik önemi vardır. İş evresi iş yapmanın yanı sıra ülkesini de temsil eder. İş evresi ayrıca ülkesinin kültürel, sosyal, politik ve ekonomik olarak tanıtımında da önemli bir rol oynamaktadır (zkan A. , 2015, s. 9).

Türk iş kuruluşları, kamu diplomasisi kapsamında özel sektörle işbirliğinin gerekli olması bakımından önem taşımaktadır. Türk iş çevrelerini temsil etmekte olan başlıca kuruluşlar TÜSİAD, DEİK, TOBB, MÜSİAD, TMB ve TUSKON'dan oluşmaktadır. DEİK ve TOBB kanunla kurulmuş olan resmi kuruluş statsindedir. TÜSİAD, MÜSİAD, TMB ve TUSKON gönüllü üyeliğe dayalı olan sivil toplum kuruluşlarıdır (zkan B. , 2015, s. 275). Bu iş kuruluşları uluslararası alanda uzun vadeli ve güven üzerine kurulu ilişkiler geliştirerek yumuşak güce katkı sağlamakta ve Türkiye'nin pozitif imajını güçlendirmektedir (zkan B. , 2015, s. 285).

İş dnyasından beklentiler hükümet temsilcileri tarafından iş insanı, yurt dışında bir elçi gibi hizmet verecek kadar bilgi, beceri ve vizyona sahip olmalıdır (zkan A. , 2015, s. 9).

3.2.2.8. Türk Hava Yolları (THY)

Türk Hava Yolları (THY) 1933 senesinde "Devlet Hava Yolları İşletmesi" adıyla Milli Savunma Bakanlığı ile ilişkili olarak kurulmuştur. Türkiye Cumhuriyeti'nin Bayrak Taşıyıcı Havayolu olan Türk Hava Yolları (THY), güvenilirliği, uçuş güvenliği, ürün çeşitliliği, hizmetin niteliği ve rekabetçi konumu ile tercih edilen, Avrupa'da başı çeken ve uluslararası çapta aktif bir havayolu olma misyonuyla hareket eden bir hava yolu kuruluşudur (Türk Hava Yolları, t.y.).

THY, Türkiye'nin imajını olumlu bir şekilde etkilemektedir. THY uluslararası spor kulüpleri, organizasyonları ve oyuncularıyla sponsorluk anlaşmaları yaparak, Türkiye'nin adını da dnyanın dört bir yanında duyurmaktadır. Ulusal hava yollarının bir ülkenin uluslararası imajına katkı sağlaması doğrudan yumuşak güç ve kamu

diplomasisi ile örtüşmektedir. THY'nin küresel alanda iddialı bir hava yolu firması olması, siyasi irade tarafından bir strateji çerçevesinde desteklendiğini göstermektedir (Selçuk, 2015, s. 323-342). THY, bir taraftan dünya havayolları arasına girerken bir yandan da Türkiye'nin görünürlüğüne katkı sağlamıştır (Ekşi, 2018, s. 383).

THY, Türkiye'nin mesajlarını iletme ve Türk kültürünü taşıdığı yolculara ve yaptığı reklam ve sponsorluk çalışmalarıyla adını tüm dünyaya aktarma amacıyla hareket etmektedir (Sancar, 2012, s. 221).

3.2.2.9. Türkiye Radyo ve Televizyonu Kurumu

Kitle iletişim araçları ve medya, önde gelen kamu diplomasisi aygıtlarıdır. Medyanın, kamuoyunu yönlendirme, etkisi altına alma ve kamuoyu oluşturma kabiliyeti bulunmaktadır (Özkan A. , 2018, s. 19).

Türkiye Radyo ve Televizyonu Kurumu (TRT), kamu yayıncılığı sorumluluğu ile hareket etmekte, ülkemizin kültür, sanat ve eğitime önemli destek sağlarken, anında ve güvenilir haberciliğin adresi olarak, farklı dillerde yaptığı uluslararası yayımlarıyla da Türkiye'nin gücünü, sesini tüm dünyaya yansıtmaktadır. Tüm dünyaya yayın yapan TRT'nin, günümüzde 14 televizyon kanalı, 14 radyo kanalı, www.trt.net.tr ve 41 dilde hazırlanan www.trtvotworld.com web siteleri ve 5 basılı dergisi bulunmaktadır. TRT sadece Türkçe konuşulan bölgelerde değil TRT 1, TRT ÇOCUK, TRT WORLD, TRT AVAZ, ve TRT-EL ARABIA kanalları ile dünyada birçok yerinden izlenebilmektedir. Türkiye'nin Sesi Radyosu (Voice Of Turkey), 37 dil ve lehçede yayın yaparak yurt dışında yaşamakta olan vatandaş ve soydaşların Türkiye ve Türk Kültürü ile bağını devam ettirmektedir. TRT ile Dışişleri Bakanlığı'nın müşterek bir projesi olarak Memleketim FM, mekleketinden uzakta yaşayan vatandaşların hem ülke hasretini gidermekte hem de dinleyicilerin Türk dili ile bağlarını güçlendirmektedir. Türkiye'nin Sesi Radyosu ise kısa dalga, uydu, kablo yayın altyapısı, internet ve mobil yayın aracılığı ile uluslararası alanda yayınlarını daha geniş kitlelere ulaştırmaktadır (T.C. Dışişleri Bakanlığı, t.y.).

Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu (TRT) kamu hizmeti yayıncılığı faaliyetini yürütürken, algı oluşturma ve imaj yaratma süreçleriyle Türkiye'nin kamu diplomasisine etki etmektedir (Ekşi, 2015, s. 370). TRT kanallarından TRT Belgesel,

Türkiye'nin tarihi, doğası, bilim, kültür ve sanat alanlarında belgesel içerikli yayınları ile Türkiye'nin kültürel ve turistik değerlerini uluslararası alanda tanıtmayı amaçlamaktadır (Ekşi, 2015, s. 377). Devletler kamu diplomasisi stratejileri doğrultusunda uluslararası yayınları bir araç olarak kullanmaktadırlar (Ekşi, 2015, s. 371).

TRT yabancılara yönelik uluslararası yayınlarıyla, devletin her sahada tanıtılmasına ve yurt dışında yaşayan Türk vatandaşlarının Türkiye Cumhuriyeti ile ilişkilerinin devam ettirilmesine katkı sağlamayı amaçlamaktadır (TRT Kurumu, t.y.).

Ülkeler gündem belirleme gücüne sahipse, zorlama ve teşvikin ötesinde cazibe oluşturarak hedef ulusları etkileyebilirler (Kavoğlu, 2018, s. 30).

TRT ile Türkiye'deki gelenek ve görenekleri, çok dinliliğe ve çeşitli mezheplere karşı hoşgörüyü, ülkenin önemli işbirliklerini ve ortaklıklarını, çeşitli birliklerdeki ve üyeliklerdeki aktif rolünü tanıtmak mümkün olmaktadır (Ekşi, 2015, s. 381). Bu sayede ülkeye karşı olumlu bir kamuoyu ve sempati oluşturmak, ülkenin dış politikasını ve ekonomik işbirliklerini tanıtmak mümkün olabilmektedir.

3.2.2.10. Anadolu Ajansı

Türkiye Büyük Millet Meclisi kuruluşundan 17 gün önce 6 Nisan 1920 tarihinde açılan Anadolu Ajansı (AA), TBMM'nin ilk yasalarını duyurmuş, Milli Mücadele'nin ve Kurtuluş Mücadelesi'nin her kademesine, Cumhuriyet reformlarına tanık olmuştur (Anadolu Ajansı, t.y.). 1920 yılında Anadolu Ajansı, kamuoyunu bilgilendirme ve ulusal mücadeleyi destekleme amacıyla kurulmuştur (Kavoğlu, 2018, s. 151). AA, Kurtuluş Mücadelesi sürecinde, içeride mücadele eden ve dış dünyadan haber alamayan bir halkı ülke ve dünya olaylarıyla bilgilendirmek için, bazı yabancı ve İstanbul gazetelerinin kabullenmiş yaklaşımlarıyla mücadele etmiştir. Dışarıda, milli mücadeleyi savunmak, Türkiye'nin haklı talepleri konusunda kamuoyunu bilgilendirmek ve bazı çevrelerin Kurtuluş Savaşı'na karşı yürüttüğü oyunları boşa çıkarmak adına mücadele etmiştir. Atatürk'ün, Anadolu Ajansı'na Batılı bir haber ajansı kimliği kazandırmak adına yetkilendirdiği bir grup tarafından, 1 Mart 1925 tarihinde "Anadolu Ajansı Türk Anonim Şirketi" kurulmuştur. O yıllarda, Batılı ülkelerde bile emsaline rastlanmayan bir yapılanmayla Anadolu Ajansı, özerk bir

yapıya kavuşmuştur (Anadolu Ajansı, t.y.). Hedef kitlelerin algılarını yönetmek bakımından medya, başvurulan en eski yöntemlerden biridir. Kamu diplomasisi ve halkla ilişkilerin kesiştiği en önemli noktalardan biri gündem belirlemek ve bu şekilde algıları yöneterek yabancı halkları etkilemeye çalışmaktır (Sancar, 2015, s. 441-444). Bir ülkenin özgürce mesajını iletebileceği kanallara sahip olması onun yumuşak güç ve kamu diplomasisi avantajıdır. Anadolu Ajansı Türkiye'nin uluslararası kamuoyunu oluşturmada en önemli araçtır. Haberler devlet politikaları süzgecinden geçmekte aynı zamanda sivil toplumun görüşlerine de yer vermektedir (Sancar, 2015, s. 442-464). Anadolu Ajansı internet sitesinin Türkçe dâhil toplamda 13 dil seçeneği mevcuttur.

3.2.2.11. Düşünce Kuruluşları

Bir ülkenin ulusal ve uluslararası arenada kendisini tanıtmada düşünce kuruluşları önemli yer tutar ve ülkenin yumuşak gücüne katkı sağlarlar. Türkiye' de özellikle SAM (Stratejik Araştırmalar Merkezi), USAK (Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu) ve TESEV (Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı) benzeri düşünce kuruluşları yumuşak güce katkı sağlamaktadır (Telci, 2015, s. 521-549). 1965 yılında kurulan İktisadi Kalkınma Tesisi (İktisadi Kalkınma Vakfı), Türkiye'deki ilk özel düşünce kuruluşudur (Ekşi, 2018, s. 384).

Kamu diplomasisi konusunda Türkiye'de toplumsal bilinç oluşturmaya katkı sağlayan önemli düşünce kuruluşlarından bir tanesi de Türkiye Stratejik Araştırmalar Merkezi (TASAM) bünyesinde açılan Kamu Diplomasi Enstitüsü (KDE)' dür (Ünal, 2017, s. 150).

Düşünce kuruluşlardan kapsamlı çalışmalar yürüten SETA, iç ve dış siyaset, eğitim ve sosyal politikalar, ekonomi, güvenlik, toplum ve medya, hukuk ve insan hakları, strateji, Avrupa araştırmaları ve enerji müdürlükleri kapsamında bilimsel bilgi üreterek bu bilgiyi problem çözücü yöntemler şeklinde sunmayı amaçlamaktadır (SETA, t.y.). Birçok alanda çalışmalar yapan SETA, Toplum ve Medya ofisinin hazırladığı "Uluslararası Medya Kuruluşlarının Türkiye Uzantıları" konulu rapor ile düşünce kuruluşlarının faaliyetlerini anlatmakta, Türkiye'de yayın yapan uluslararası medya kuruluşlarından bazılarını tek yanlı ve tarafsız olmadıkları için eleştirmekte ve

uluslararası medya kuruluşlarının kamu diplomasisinde oynadığı role dikkat çekmektedir (Çağlar, Aydemir, & Toker, 2019).

Kamu diplomasisinde düşünce kuruluşları genel olarak iletişim, müzakere, bilgi ve yayın dağıtımını, kamuoyu oluşturma, iyi ilişkiler geliştirme, dış politikanın meşrulaştırılması gibi işlevleri yerine getirmektedir (Ekşi, 2018, s. 387).

3.3. Türkiye’ de Kültürel Diplomasi Faaliyetleri

Türk kültürü, farklı coğrafyalardaki kültürlerle etkileşim ile yoğrularak oluşmuş zengin ve köklü bir kültürdür. Bu kültür temelde, Anadolu kültürü, İslam kültürü ve Batı kültürünün sentezinden oluşmaktadır.

Türk dış politikası çerçevesinde hem kamu kurumları hem de sivil toplum örgütleri Türk kültürünün tanıtılması ve yabancı kamuoyları üzerinde olumlu algı oluşturmaya gibi amaçlarla kültürel faaliyetler düzenlemektedir. Çeşitli ülkelerde açılan Türk Kültür Merkezleri ülkeler arasında ikili ilişkilere katkı sağlamaktadır (Ünal, 2017, s. 128).

Kültürün en önemli unsurların bir tanesi dildir. Cumhuriyet dönemi ile birlikte kurulan Milli Eğitim Bakanlığı, Musiki Muallim Okulu, Orta Öğretmen Okulu, Gazi Eğitim Enstitüsü, Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu ve Halkevleri, Türkçe’nin bilim ve kültür dili olmasında ve kültürel değerlerin yerleşmesinde önemli rol oynamıştır (Yıldırım, 2015, s. 342). Muharrem Ekşi, Türkiye’nin kültür diplomasisi katılımcıları arasında, Yunus Emre Enstitüsü, TİKA, Türksoy, Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları, Dışişleri Bakanlığının Yurtdışı Tanıtım ve Kültür İşleri kurumlarını saymaktadır (2015, s. 351). Eğitim ve kültür diplomasisi faaliyetlerinin benzer amaçlarla hareket ettiğini ve birbirleri yerine kullanılabildiklerini ikinci bölümde açıklamıştık. Bu çalışmada Yunus Emre Enstitüsü ile Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları eğitim diplomasisi içerisinde değerlendirilmektedir.

Mevlana Celalettin Rumi, Yunus Emre gibi kültürümüzün önemli tarihi figürleri ve eserleri küresel anlamda kamu diplomasisi faaliyet alanı olarak değerlendirilmeli (Yılmaz, 2018, s. 33) ve kültürel mirasımıza sahip çıkılmalıdır. Hindistanı fetheden Babür İmparatorluğunun batılı kaynaklarda Mugal İmparatorluğu olarak adlandırılması bir kültür hırsızlığı örneğidir (Yılmaz, 2018, s. 29). Türk kültürü ile

ilgili güreş ve cirit gibi sportif faaliyetlerin ne çıkartılarak popüler hale getirilmesi gerekmektedir (Yılmaz, 2018, s. 33). İstanbul'un yanı sıra Mardin, Antakya, Nevşehir gibi şehirler de markalaştırılarak birer kültür turizm merkezi haline getirilebilir (Yılmaz, 2018, s. 34).

2010 senesinde İstanbul'un Avrupa Kültür Başkenti olarak belirlenmesiyle birlikte kültürel diplomasi kapsamında sergi, konser, kongre, fuar, sanatsal ve sportif gibi pek çok faaliyet gerçekleştirilmiştir. Bir dizi İngilizce tanıtım filmleri çekilerek Kültür ve Turizm Bakanlığı internet sitesinde ve çeşitli sosyal medya platformlarında paylaşılmıştır. Böylelikle İstanbul'un ve Türkiye'nin tanıtımına ve imajına büyük katkı sağlanmıştır.

2001 senesinden bu yana her sene bir şehrin sahip olduğu Spor Başkenti unvanı, 2012 senesinde İstanbul'a verilmiş ve Avrupa Parlamentosu'nda gerçekleşen bir tören ile İstanbul Avrupa Spor Başkenti olmuştur (T.C. Dış İşleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı, 2011).

2003 yılında gerçekleşen 48. Eurovision şarkı Yarışması'na Türkiye'yi temsilen "Every Way That I Can" şarkısı ile katılan Sertap Erener, Türkiye'nin ilk kez Eurovision şarkı Yarışması'nda birinci olmasını sağlayarak Avrupa'yı etkilemiştir. Bir sonraki Eurovision şarkı Yarışması'na ev sahibi olan Türkiye'nin, "farklı medeniyetlerin, kültürlerin, dinlerin buluştuğu sular lkesi Türkiye" konseptli gösterisi önemli bir kültürel diplomasi başarısı olmuştur (Yıldırım, 2015, s. 370).

Türk kültür unsurlarının tamamının kullanıldığı sistematik ve devamlılık içeren etkinlikler dizisi planlanmalıdır (Yılmaz, 2018, s. 36). Türk kültür diplomasi faaliyetlerinde, dil, tarih, edebiyat, müzik, dans, eko-turizm ve güzel sanatlar ne çıkarılmalıdır. İngilizcenin günümüzdeki küresel gücü, dilin yumuşak gücüne, Batılılarca Roma ve Eski Yunan'ın ağdaş medeniyete temel gösterilme algısı tarihin yumuşak güç etkisine, Paulo Coelho'nun Latin Amerika'nın tanınırlığına katkısı da Edebiyatın yumuşak güç etkisine oldukça iyi birer örnektir (Yılmaz, 2018, s. 20).

3.3.1. Kùltür Diplomasisi Aktörleri ve Uygulama Alanları

Kùltür diplomasisi aktörleri arasında Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA), Kùltür ve Turizm Bakanlığı, Uluslararası Türk Kùltürü Teşkilatı (TÜRKSÖY), İstanbul Kùltür Sanat Vakfı (İKSÖ), Gençlik ve Spor Bakanlığı ve Türk Milli Olimpiyat Komitesi sıralanabilir. Türk sanatı, Türk sineması, Türk dizileri, ulusal gastronomi ve fuar gibi organizasyonlar da kùltür diplomasisinde önemli bir yere sahiptir. Eğitim diplomasisi kapsamında incelenecek olan üniversiteler (Yükseköğretim Kurumları) aynı zamanda kùltür diplomasisi aktörü olarak da faaliyet göstermektedirler. Üniversiteler uyguladıkları değişim programları aracılığı ile yabancı üniversiteler ile kùltürel etkileşim içerisinde yer almaktadırlar.

3.3.1.1. Türkiye İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA)

TİKA, Almanya'nın destek ve işbirliğini içeren Federal Teknik Yardım Ajansı (THW) ve Almanya Teknik İşbirliği Topluluğu (GTZ), Danimarka Yardım Ajansı (DANIDA) gibi uluslararası destek ajanslarına benzer amaçlarla kurulmuştur (Ünal, 2017, s. 146).

TİKA (Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı), ÷lkemizin müşterek tarihi ve kùltürel değerleri olan Türk Cumhuriyetleri ile birlikte sağlam bir işbirliği geliştirmek için 1992 senesinde kurulmuştur. TİKA, 480 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Dışişleri Bakanlığı'na bağlı bir şekilde kurulmuş, 1999 senesinde ise Cumhurbaşkanlığı tezkeresi ile Başbakanlığa bağlanmıştır. 24 Ekim 2011 tarihli 656 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile teşkilat ismi ve kanunu güncellenen TİKA, daha inisiyatifli ve süratli karar alabilen bir yapıya kavuşmuştur. 15 Temmuz 2018 tarihi itibariyle TİKA, kamu tüzel kişiliğine sahip ve kendi bütçesine sahip olarak Kùltür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı bir şekilde etkinliklerini sürdürmeye devam etmektedir. TİKA günümüzde, Orta Asya ve Balkanlar'dan Afrika, Latin Amerika ve Pasifik adalarına kadar 60 ÷lkede 62 Program Koordinasyon Ofisi ile dünyanın 150 ÷lkesinde faaliyette bulunmaktadır. Türkiye, TİKA vasıtasıyla dost, kardeş ve akraba ÷lkeler için bir barış kuşağı oluşturma çabasına yönelik çalışmalar yapmaktadır (T.C. Kùltür ve Turizm Bakanlığı Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı, t.y.).

TİKA birçok ülkede gerçekleştirdiği faaliyetlerle bölgesel ve küresel sorunlara kalıcı çözümler üretmek amacıyla, diğer ülke vatandaşlarını etkilemeyi ve itibar sağlamayı hedeflemektedir. Osmanlı mirasını korumak amacıyla da tarihi ve kültürel bağı olan ülkelerde restorasyonlar yapmaktadır (Yılmaz & Pacolari, 2019, s. 1225).

TİKA, öncelikle Türkçe'nin konuşulduğu bölge ve ülkeler olmak üzere gelişme aşamasında bulunan ülkelere ticari, finansal, sosyokültürel ve eğitim alanlarında işbirliği aracılığıyla teknik yardım sağlamaktadır (Erdağ, 2015, s. 244). Dünya'nın pek çok bölgesinde ekonomik, ticari, politik, sosyal ve kültürel kalkınmalara yardımcı olmak için faaliyetlere başlayan TİKA, altyapı çalışmalarını da büyük ölçüde desteklemiştir. TİKA, eğitim programları, projeler ve teknik yardımlar aracılığıyla başta Balkanlar ve Orta Asya olmak üzere geniş bir coğrafyada aktif bir rol oynamaktadır. TİKA dünyanın birçok yerinde ihtiyaçları karşılamak amacıyla başladığı faaliyetlere, ülkeler arası ilişkileri geliştirmeye çalışma şeklinde devam etmiş, Türkiye'nin görünürlüğünü ve imajını artırma konusunda kamu diplomasisinin önemli bir aracı olmuştur.

3.3.1.2. Türk Sanatı

Kültürel diplomasi bağlamında müzik, dans, tiyatro, edebiyat gibi kültürel unsurlarımız, ülkelerin değiş tokuş edebileceği, teşvik edebileceği ve ihraç edebileceği kültürel ürünler olarak görülmekte ve ülkelerin kamu diplomasisine katkı sağlamaktadır. Aynı zamanda bu kültürel unsurlar çeşitli yarışmalar aracılığı ile ülke markalama sürecine de katkı sağlamaktadır. Özellikle Türk müziği ve Türk dansları yabancı öğrencilerin ilgisini çekmektedir. Dünya'nın dört bir yanında ülkemizi temsil etmiş olan ve etmekte olan başarılı sanatçılarımız vardır. Sanatçılarımız bu temsiliyetleriyle hem ülke imajına hem de kamu diplomasisine katkı sağlamaktadırlar. Bu sanatçılarımızın bazılarını aşağıda yer verilmektedir.

Abidin Dino, sanatın her alanında faaliyet göstererek çağdaş kültürün gelişmesine büyük emek vermiş bir sanatçıdır. Picasso'ya göre Dino en düzgün el ve parmak çizen iki kişiden birisidir. Pek çok popüler sanat dalında dünya çapında başarıyı yakalamış olan Türk sanatçımız Ferhan Şensoy, tek kişilik gösterisi "Ferhangi Şeyler" aracılığıyla Amsterdam ve Rotterdam'da 1400'den fazla kez seyirciyle bir

araya gelmiştir. Şensoy “Ce Fou De Gogol” adlı oyunuyla da, “En İyi Yabancı Yazar” ödülünü almıştır (Arasan, 2018). Yurt dışında da tanınan Türk Tiyatro sanatçısı Genco Erkal 1993-1998 tarihleri arasında, Paris Avignon Festivali'nde üç Fransız yapımında (Nâzım Hikmet'ten 'Sevdalı Bulut', Philippe Minyana'dan 'Ou vas-tu Jérémie?' ve Paulo Coelho'nun ünlü kitabından uyarlanan 'Simyacı'.) rol almıştır (Salik, 2017). Orhan Pamuk 2006 yılında kazandığı Nobel Edebiyat Ödülü ile Nobel kazanan ilk Türk vatandaşı ve bu ödüle sahip olan en genç iki insandan biri olmuştur. Dünya bilardo camiasının ‘Mr. Magic’ ve ‘Turkish Prince’ lakaplarıyla tanıdığı Semih Saygıner, 1994 yılında Dünya Kupası’nı kazanmıştır. Türk motosiklet yarışçısı Kenan Sofuoğlu, 183 puanla 2012 SüperSport Dünya klasmanından şampiyon olarak ayrılmıştır. Amerika başta olmak üzere dünya genelinde tanınan Harvard Üniversitesi mezunu Türk Doktor Mehmet Öz, kalp alanında dünyanın sayılı tıpçıları arasında yer almaktadır. Azra Akın, 2002 yılında Miss World Dünya Güzellik Yarışması’nda dünya güzeli ünvanını almıştır. Anadolu’nun tarihi kültüründen beslenerek yazdığı önemli ve modern romanlarla Yaşar Kemal, dünya genelinde tanınmaktadır. Kitapları yurt dışında 140’tan fazla baskı yapmış, pek çok ödül kazanmıştır. Ünlü Türk piyanist Fazıl Say, dünyanın dört bir yanında verdiği konserlerle tanınmaktadır. Güher ve Süher Pekinel kardeşler dünya genelinde tanınmış en iyi piyano ikilileri arasında yer almaktadır. Ülkemiz tarafından “Devlet Sanatçısı” ünvanına da layık görülen Pekinel kardeşlerin hayatı 2 farklı belgesele de konu olmuştur. Türkiye’nin mega starı olarak dünyaca en çok tanınan Tarkan Tevetoğlu’nun ‘Dudu’ şarkısı, Rusya’da 1 milyonluk satış rekoru ile en iyi yabancı şarkı olarak ödüllendirilmiştir. Dünya çapında en kapsamlı repertuvara sahip piyanisti ünvanını taşıyan Türk piyano sanatçısı İdil Biret, 16 yaşından itibaren çeşitli dünya sahnelerinde yer almış ve hayatı Fransız bir yazar tarafından kitaba aktarılmıştır. Dünya çapında tanınan Türk neyzen Mercan Dede, sufi müzik ile etnik enstrüman ve sanatçıları birleştirerek elektronik müzikle harmanlamaktadır. Bu sayede eski ile yeni, Doğu ile Batı birleşmektedir. Kasım 2007 tarihinde çıkardığı ‘800’ adlı albümü bilhassa Avrupa’da çok alaka görerek, Nisan tarihinde Avrupa Dünya Müziği Listesi’nde (World Music Chart Europe) ilk sıraya yükselmiştir (Arasan, 2018) (İpek, 2014). Yayın Birliği tarafından 1956 senesinden bu yana gerçekleştirilen Eurovision Şarkı Yarışması, Avrupa, 56 ülkede 116 üye kuruluşu ve Asya, Afrika, Avustralasya ve Amerika’da 34 Ortak’ı temsil eden, şarkı yarışmasıdır (Eurovision Song Contest, t.y.). Türkiye, 2013'ten beri Eurovision'a katılmıyor. TRT

Genel Müdürlüğü yaptığı resmi açıklamada, kararın yarışma kurallarında yapılan değişiklikler ve "haksızlık"ların etkili olduğu gerekçeleriyle yarışmaya katılmama kararı almıştır. Türkiye Eurovision'a ilk kez 1975 yılında katılmıştır. 1997 yılında Şebnem Paker'in yorumladığı "Dinle" şarkısı üçüncü olmuş ve 2003 senesinde Sertap Erener'in "Everyway That I Can" şarkısı Türkiye'yi Letonya'daki Eurovision finalinde birinciliğe taşımıştır.

3.3.1.3. Kültür ve Turizm Bakanlığı

Kültür ve Turizm Bakanlığı, 10.07.2018 tarihli Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı hakkında Cumhurbaşkanlığı'nın 1. Nolu Kararnamesi ile kurulmuştur. Bu kanun ile amaç, kültürel değerleri sürdürmek, yükseltmek, tanıtmak, yaymak, değerlendirmek ve kabullendirmek, tarihî ve kültürel değerlerin tahribini ve yok edilmesini engellemek, yurdun turizme uygun tüm olanaklarını ülke ekonomisini pozitif yönde artıracak şekilde değerlendirmek, turizmin canlandırılması, pazarlanması, teşvik ve desteklenmesi için gereken önlemleri almak, kültür ve turizm konularıyla ilgili kamu kurum ve kuruluşlarını yönlendirmek ve bu kuruluşlarla işbirliği yapmak, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve özel sektör ile iletişimi ilerletmek ve işbirliği sağlamak için Kültür ve Turizm Bakanlığının kurulmasına, teşkilât ve görevlerine yönelik esasları kararlaştırmaktır (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, t.y.). Kültür ve Turizm Bakanlığı, "Ülkenin evrensel kültür, sanat ve turizm değerlerinin sürdürülebilir korunmasını sağlayarak yaşatmak ve tanıtmak, toplumsal bilincin oluşmasında bilgiye erişimi kolaylaştırmak ve ülkenin dünya turizminden alacağı payı artırmak" misyonu ile görev yapmakta ve "Üstün evrensel değerlere sahip kültür mirasının, ulusal ve uluslararası sürdürülebilir korunma çabalarını başarı ile yöneten ve ülkeyi turizm alanında dünya liderleri arasında ilk sıralara taşıyan güçlü, saygın ve vazgeçilmez bir kurum olmak" vizyonuyla faaliyet gerçekleştirmektedir (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, t.y.).

Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığınca yürütülen ve kısa adı "TEDA" olan "Kültür ve Turizm Bakanlığı Türk Kültür, Sanat ve Edebiyat Eserlerinin Dışa Açılımını Destekleme Projesi", Türk kültür, sanat ve edebiyatıyla alakalı Türk dilinde ya da başka bir dilde yayımlanmış yapıtların, yurt dışında duyurulmasını sağlamak amacıyla ulusal ya da uluslararası alanda aktif olan yayıncıları teşvik eden

bir çeviri, tanıtım ve yayım destek programıdır. 2005 yılı itibariyle başlayan TEDA Projesi, Türkiye'nin sahip olduğu kültürel ve edebi birikimi uluslararası okurlara kendi dillerinde okuma imkânı sağlayarak, Türk yazarların eserlerinin uluslararası kitap pazarlarındaki tanıtımını desteklenmiş olmaktadır. Bakanlık tarafından yürütülen TEDA Projesi ile Türk edebiyatının uluslararası alanda dolaşımını teşvik etmek amacıyla TEDA Danışma ve Değerlendirme Kurulunca uygun bulunan başvurular teşvik edilmektedir (Teda, t.y.). İnternet sitesinde başvuru ve değerlendirme süreciyle ilgili ayrıntılı bilgilere yer verilmektedir. İnternet sitesi İngilizce, Almanca ve Fransızca dil seçenekleri ile geniş hedef kitlesine hitap etmektedir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı son yıllarda sosyal medya mecralarını aktif bir şekilde kullanmakta, ulusal ve uluslararası kamuoyuna yönelik paylaşımlar yapmaktadır. Geçtiğimiz günlerde Kültür ve Turizm Bakanlığı, yurt dışı tanıtımında kullanılmak üzere çekilen bir dizi reklam filminin bazı bölümlerini sosyal medya hesabı Twitter'den ilgili not ve etiketlerle paylaşmıştır ve paylaşmaya devam etmektedir (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2019).

3.3.1.3.1. Kültür ve Turizm Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü

Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü, 10 Haziran 1935 tarih ve 2773 sayılı kanunla, klasik, çağdaş ve geleneksel sanat akımlarını takip etmek, sanat etkinliklerinin milli kültür ve çağdaş anlayışa uygun bir biçimde yürütülmesini ve yaygınlaşmasını sağlamak, bu kapsamda güzel sanatlar galerileri ile orkestralar, korolar, çalgı, ses ve halk oyunları toplulukları, resim ve heykel müzeleri gibi sanat kurumları açmak, bunlarla ilgili etkinlik ve hizmetleri sürdürmek, ulusal resim ve heykel sanatı ile geleneksel Türk süsleme ve el sanatları koleksiyonlarını geliştirmek, sanatsal değerleri anlatmak amacıyla kurulmuştur. İlk zamanlar Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü bünyesinde bulunan, Devlet Tiyatroları ile Devlet Opera ve Balesi, ayrı birer Genel Müdürlüğe, Sinema Dairesi, Sinema Genel Müdürlüğüne, Devlet Güzel Sanatlar Akademisi, Mimar Sinan Üniversitesine dönüştürülmüş, Genel Müdürlük tarafından kurulup geliştirilen dört Devlet Konservatuvarı da dört ayrı üniversiteye bağlanmıştır (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Güzel Sanatlar Müdürlüğü, t.y.).

Kültür ve Turizm Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü, Güzel Sanatlar alanında, ülkemiz sanatçılarının tüm dünyada etkinlik yapabilmelerine ve isimlerinin

duyurulmasına destek olma, sanatsal üreticiliği destekleme, uluslararası alanda yapılan sanatsal gelişmeleri yakından izleme ve değişik faaliyetlerle ülkemizin önemli bir sanat merkezi olması için çalışma, sanatsal ve kültürel faaliyetleri yaygınlaştırma ve eğitim etkinlikleri yoluyla toplumda ilgilileri, bilinci ve duyarlılığı artırma misyonuyla hareket etmektedir (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Güzel Sanatlar Müdürlüğü, t.y.).

3.3.1.4. Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı (TÜRKSÖY)

Uluslararası Türk Kültür Teşkilatı (TÜRKSÖY), Türkiye'nin ekonomik ve siyasi iş birliğini artırmaya yardımcı olan ve dış politikaya etki etmesi beklenen bir kamu diplomasisi projesidir (Sevin, 2015, s. 479).

TÜRKSÖY, Türk Halklarının gönül bağlarını ve kardeşliğini sağlamlaştırmak, ortak Türk kültürünü gelecek kuşaklara taşımak ve dünyaya duyurmak için faaliyet göstermektedir. Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı, 1993 senesinde Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Türkmenistan ve Türkiye'nin Kültür Bakanlarının imzalamış olduğu anlaşmayla kurulmuştur. TÜRKSÖY'un 6 kurucu ve 8 gözlemci üyeden oluşan toplam 14 üyesi vardır. Türk Konseyi, Türk Akademisi, Türk Kültür ve Mirası Vakfı TÜRKSÖY'un koordinasyon içerisinde çalıştığı kardeş kuruluşlardır. TÜRKSÖY, benzer ilke ve amaçlara sahip UNESCO, ISESCO ve Bağımsız Devletler Topluluğu İnsani İşbiliği Vakfı gibi uluslararası örgütlerle yürüttüğü projelerde işbirlikleri oluşturmaktadır. Ressam buluşmaları, opera günleri, edebiyat kongreleri gibi geleneksel etkinlikleriyle TÜRKSÖY, Türk dünyası bilim adamı ve sanatçılarının tecrübe paylaşımlarına imkân sağlamaktadır. TÜRKSÖY, Türk dünyası kültür başkenti etkinliği ile şehirlerin kültür ve sanat yaşamına renk katmıştır. Bu etkinlik kapsamında 2013 senesinde Türkiye'nin modern yüzü Eskişehir, 2018 senesinde ise Türkiye'nin Kastamonu şehri Türk Dünyası Kültür Başkenti olmuştur (TÜRKSÖY, t.y.). Türk dünyasında kültür ve sanat alanındaki edebiyatçı ve sanatçılar, TÜRKSÖY çalışmaları aracılığıyla tüm dünyaya tanıtılmaktadır. Türk kültür eserlerinin dünya dillerine çevrilmesi aracılığıyla Türk dünyasının eserleri, düşünceleri ve değerleri geniş kitlelere ulaştırılmaktadır. Yine Türk Dünyasının ortak geleneği olan nevruz bayramının, TÜRKSÖY'un çalışmaları sonucunda tüm dünyaya tanıtılarak, bir Türk kültürü unsuru olarak dünya kültür mirasına mal edildiği söylenebilir (Ekşi, 2017, s. 15-16).

3.3.1.5. İstanbul Kültür Sanat Vakfı (İKSV)

İstanbul Kültür Sanat Vakfı (İKSV) kamu yararına 1973 yılından bu yana kültür ve sanat alanında faaliyet gösteren ve kâr amacı gütmeyen bir kültür kuruluşudur. Vakıf, İstanbul Müzik, Film, Tiyatro ve Caz Festivalleri, İstanbul Bienali, İstanbul Tasarım Bienali, Leyla Gencer Şan Yarışması ve Filmekimi'ni düzenlemekte ve yıl içerisinde özel etkinlikler gerçekleştirmektedir. İKSV, kültür politikalarının geliştirilmesine katkıda bulunmak amacıyla Venedik Bienali'nde dönüşümlü olarak Uluslararası Mimarlık ve Sanat Sergilerindeki Türkiye Pavyonu'nun organizasyonunu üstlenmekte, araştırmalar yürütmekte ve raporlar hazırlamaktadır. İKSV, festivallerinde ödüller sunarak, eser siparişleri vererek, yerel ve uluslararası ortak yapımlarda yer alarak, Fransa'daki Cité Internationale des Arts sanatçı atölyesinde bir misafir sanatçı programı yürüterek ve Aydın Gün Teşvik Ödülü, Talât Sait Halman Çeviri Ödülü ve Gülriz Sururi-Engin Cezzar Tiyatro Teşvik Ödülünü sunarak güncel kültür-sanat üretimine katkı sağlamaktadır. İKSV, 2018 yılından bu yaba UNESCO Türkiye Millî Komisyonu'nun genel kurul üyeleri arasında yer almaktadır (İstanbul Kültür Sanat Vakfı, t.y.)

3.3.1.6. Türk Sineması ve Dizileri

Bir ülkenin kültürünün tanıtılmasında, siyasi mesajların aktarılmasında ve olumlu imaj oluşturulmasında görsel simgelerin önemli bir yeri vardır (Akçadağ, t.y., s. 11). Sinema ve diziler, ulusların görünürlüğüne, farkındalığına ve tanınırlığına katkı sağlamakta olan imaj ve yumuşak güç üretimidir (Ekşi, 2018, s. 378). Türk sineması ve Türk dizileri son yıllarda ülkenin kamu diplomasisine önemli katkılar sağlamıştır. Günümüzde Türk dizileri pek çok Avrupa ve Balkan ülkesinde Latin Amerika dizilerinin yerini almakta ve uluslararası bir köprü kurmaktadır. Yabancı kamular tarafından Türk dizilerine ve dizi oyuncularına artan bir ilgi bulunmaktadır. Türkiye'deki bazı lokasyonlar da, dizi ve sinemalar aracılığı ile turistlerin ilgisini çekmektedir.

Popüler kültür üretimi olan Türk dizileri ve sinema filmleri Türkiye'nin yumuşak gücünü pekiştiren birer kültürel diplomasi araçlarıdır. Türkiye son yıllarda sinema ve dizi üretimi adına önemli başarılar elde etmiştir (Çevik, 2015, s. 396-436).

Kültür Bakanlığı filmlerin yapım ve tanıtımını desteklemenin yanı sıra yurt dışında düzenlenen Türk film festivallerine de sponsorluk desteği sağlamaktadır. Festivallerde alınan ödüller ve uluslararası film festivallerinde Türk sinemacılarının jüri üyelikleri ülkenin imajına olumlu katkı sağlamaktadır (Çevik, 2015, s. 400-414). Anadolu ve Trakya bölgelerinin zengin tarihi kültürel mirasını içeren belgeseller ve filmler dünya genelinde olumlu bir algı oluşturabilir (Yılmaz, 2018, s. 32). Yönetmenler, hedef kitleye mesajların hedef kitleye iletilmesinde rol alan önemli kanaat önderidirler (Sancar, 2012, s. 95). 2008 yılında Cannes Film Festivali'nde 'n iyi yönetmen ödülünü alırken Nuri Bilge Ceylan, ödülü "tutkuyla sevdiği yalnız ve güzel ülke" sine adaması uluslararası kamuoyunun dikkatini çekerek kamu diplomasisine hizmet etmiştir (Sancar, 2012, s. 96). Yılmaz Erdoğan ile Cem Yılmaz'ın rol aldığı, Gelibolu'yu betimleyen ve bazı sahnelerinin Çanakkale'de çekildiği Russell Crowe yönetmenliğindeki "The Water Diviner" film, Türkiye'nin kültürel diplomasi alanında Hollywood/Avustralya sineması ile işbirliği Türkiye'nin kamu diplomasisine katkı sağlamıştır (Çevik, 2015, s. 414). Türk yönetmen ve senaryo yazarı Fatih Akın, Avrupa'nın en iyi yönetmenlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Yönettiği filmlerle ve yazdığı senaryolarla Fatih Akın, Avrupa genelinde düzenlenen pek çok ödül töreninde ve festivalde ödüle layık görülmüştür. Oyuncu Serra Yılmaz, İtalyan sinema dünyasındaki sayılı isimlerden biri olarak 2011 Venedik Film Festivali'nde ilk eser kategorisinde jüri üyeliği yapmış, 2017 yılında ise İtalya'da MIX Milano Festivali'nde "Komedi Kraliçesi' (Queen of Comedy)" ödülünü kazanarak ülkemizin tanıtımına katkıda bulunmuştur (Arasan, 2018). Oyuncu Sibel Kekilli, Fatih Akın'ın Altın Ayı ödülünü aldığı Duvara Karşı filmiyle dünya çapında tanınmış, 2004 senesinde Almanya'da en önemli 100 kişi arasından 33 üncü olmuştur (İpek, 2014) (Sabah Gazetesi, 2014).

Türk dizileri bir strateji çerçevesinde sunulmadığı takdirde kamu diplomasisi açısından bir başarı getirmeyecektir. Sınıf ve statünün ön planda olduğu diziler ülkenin yumuşak gücünü artırmaktan ziyade azaltacaktır (Aydemir, 2018, s. 168-169). Türk dizileri ve ülke algısı konusunda Aşk-ı Memnu gibi dizilerin Türk kültürünü doğru temsil etmediği ve ahlaki değerlere aykırı olduğu için ciddi tartışmalara sebebiyet vermiştir (Çevik, 2015, s. 425). Planlanmadığı halde büyük etki oluşturan Türk dizileri, avantajlı yönlerini diziler içerisinde aktive ederek imajı için olumlu katkı

oluşturabilecektir. Diziler ile Türk halkının kültürel bağlantıları kurularak bir reklam aracına dönüşmeleri sağlanabilir (Yılmaz, 2018, s. 13-33).

11 Mart 2019 tarihinde Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı ve İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi aracılığıyla düzenlenen "Kamu Diplomasisi Aracı Olarak Türk Dizileri Çalıştayı" nda, Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkan Yardımcısı Doç. Dr. Mehmet Zahid Sobacı tarafından, sinema ve dizi sektörleri aracılığı ile ülkelerin birbirlerini ve birbirlerinin kültürlerini daha yakından tanıma fırsatı buldukları, ülkelerin turistik ve kültürel bölgelerinin tanıtıldığı ve gıda turizminin canlandırıldığı dile getirilmiştir. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanı Prof. Dr. Fahrettin Altun, Türk dizilerinin ülkemizin tarihi yapısını modern görünümüyle birlikte anlatarak önemli bir başarı öyküsüne imza attığına dikkat çekmektedir. Orta Doğu'dan başlayıp, Balkanlar ve Orta Asya ile devam eden başarı öyküsü, günümüzde Fransa'dan Japonya'ya, Şili'den Peru'ya, Hindistan'a kadar dünyanın dört bir yanından 156 ülke ve takriben 500 milyon seyirciyle buluşmuştur. Günümüzde Türk dizi sektörü, 350 milyon doların üstünde ihracat hacmine sahip olmakta ve Amerika'dan sonra ikinci sırada yer almaktadır. Dünya'ya açılan diziler Türkiye'nin ve Türk kültürünün tanıtımına katkı sağlamaktadır. Dizilerde yer alan Türk tasarımları, tekstil eşyaları ve mobilyalar, Türk mutfağı ve Türk gıda ürünleri ile Türkiye menşeli teknoloji ürünleri dünyaya tanıtılmakta, Güney Amerika'dan Japonya'ya ulaşan bu kültürel diplomasi ağı aracılığıyla Türk markaları yeni pazarlara ulaşma fırsatı bulmaktadırlar (T.C. İletişim Başkanlığı, 2019).

3.3.1.7. Türk Spor

Kültürel diplomasi araçlarından olan spor, ülkelerin önemli bir imaj biçimlendiricisidir. Spor, bir ülkenin en medeni, en barışçıl ve en fazla kitleye ulaşma imkânı sağlayan önemli bir kamu diplomasisi unsurudur (Kurt, 2014). Ülke markalamada spor diplomasisi önemli bir yere sahiptir. Spor diplomasisi, sporcular, antrenörler, spor yöneticileri ve hakemler aracılığıyla ülkenin temsil edilmesini ve hatta o ülkenin hükümet yetkilileriyle birlikte hareket ederek diplomatik etkinlikler gerçekleştirilmesini kapsamaktadır. Spor diplomasisinde amaç yabancı kamuoyu ve spor örgütleri ile etkileşim içerisinde olarak onları kendi ülkeleri hakkında bilgilendirmek aynı zamanda da ülkeleri hakkında olumlu imaj oluşturmak ve

hükümetin dış politika hedeflerini ifade etmeye yardımcı olmak için hedef kitlelerin algılarını şekillendirmekte kullanılmaktadır (Gök, 2016).

Türkiye'nin ülke markalama sürecinde Türk sporunun ve Türk sporcusunun önemli bir rolü bulunmaktadır. Tenis, futbol, güreş, atletizm, yüzme gibi branşlarda sporcularımız çeşitli turnuvalarda ve yarışmalarda ülkemizi temsil etmektedirler. Son zamanda ampute sporcularımız da önemli başarılarla imza atmış, ülkemizin tanıtımına katkı sağlamışlardır.

Oyuncak markası Barbie'nin, kendi potansiyellerinin farkında olmayan kız çocukları için, çeşitli ülkelerde başarılı kadınları rol model olarak seçti. 2020 yılının Türkiye'den seçilen rol modeli ise yüzme dalında başarılarla imza atan ampute yüzücü Sümeyye Boyacı olmuştur.

Türkiye'yi temsil ederek markalama sürecine katkı sağlayacak olan sporcularımızın teşvik edilmesi ve desteklenmesi gerekmektedir. Türkiye Cumhuriyeti Gençlik ve Spor Bakanlığı, Türk Milli Olimpiyat Komitesi gibi sivil toplum kuruluşları, Türkiye merkezli teknolojik iletişim operatör şirketi olan Turkcell gibi çeşitli şirketler, Türk sporunun gelişime katkı sağlamak amacıyla sporcularımızı teşvik etmekte ve desteklemektedirler.

Pek çok başarılı sporcumuz, kazandıkları başarılar ve aldıkları ödüllerle ülkemizin imajına katkı sağlamışlardır. NBA'de oynayan Türkiye doğumlu ilk basketbolcu Hidayet Türkoğlu, 2008 sezonunda NBA'de en fazla gelişme gösteren oyuncu olmuştur. Türk Milli Basketbol Takımı yıldız oyuncusu Mehmet Okur, 2002'de Detroit Pistons'a transfer olmuş, NBA tarihinde ilk Türk oyuncu olarak All-Star seçilmiştir. 2002 ve 2003 yıllarında Avrupa Ağır Sıklet Boks Şampiyonu olan Sinan Şamil Sam, 2004 ve 2005 yıllarında da Dünya Kıtalararası Ağır sıklet Boks Şampiyonu unvanına sahip olmuştur. Üç büyük futbol takımından biri olan Galatasaray, 2000 yılında UEFA Kupası'nı Türkiye'ye kazandırarak kulüpler düzeyinde başarıya imza atmıştır. 1999-2000 sezonunda ise Şampiyonlar Ligi'nde de üçüncü olmuş ve UEFA'ya katılmaya hak kazanmıştır. Türk halterci Naim Süleymanoğlu, 1984, 1985 ve 1986 yılları dünya genelinde 'yılın haltercisi' seçilmiştir. 1988 Seul, 1992 Barcelona ve 1996 Atlanta Olimpiyatları ile üç kez olimpiyat şampiyonu olmuştur. 8 defa dünya şampiyonu olmuş, 46 defa dünya rekortmeni

olmuştur. 1988 yılında ise ünlü Time dergisine kapak olmuştur. 1992 yılında Uluslararası Halter Basın Komisyonu'nun "Dünyanın En İyi Sporcusu" seçtiği Süleymanoğlu, Türkiye'ye Olimpiyatlarda güreş dışında ilk altın madalya kazandıran sporcudur. Diğer bir Türk halterci Halil Mutlu, üç defa olimpiyat, beş defa dünya ve dokuz defa Avrupa şampiyonu olmuş, 52, 54 ve 56 kiloda 20'nin üzerinde dünya rekortmeni olmuştur. Türk asıllı futbolcu Mesut Özil ve Türk futbolcu Arda Turan dünyanın ünlü takımlarında oynamışlardır (İpek, 2014) (Sabah Gazetesi, 2015). Kerem Kamal İtalya'nın başkenti Roma'da düzenlenen 2020 Avrupa Grekoromen Güreş Şampiyonası 60 Kg'da gümüş madalyanın sahibi olarak yine ülkemizin tanıtımına katkı sağlamıştır. Dünyanın en büyük motor sporları organizasyonu Formula 1, 9 yıl aradan sonra 15 Kasım 2020 tarihinde Intercity İstanbul Park'ta gerçekleşmiştir. Formula 1 DHL Turkish Grand Prix 2020 etkinliğini, 200 ülkede 2 milyardan fazla kişi ekranları başından takip etmiştir (Fanatik Gazetesi, 2020). İletişim Başkanlığı tarafından Türkiye'nin ve İstanbul'un tanıtımı amacıyla İstanbul'un çeşitli bölgelerini içeren bir tanıtım filmi çekilmiştir. Tanıtım filminde dünyaca ünlü Formula 1 takımları Redbull Racing ve AlphaTauri F1 takımları ve pilotları Alexander Albon ile Pierre Gasly yer almıştır. Tanıtım filminde Sultanahmet, Galata Köprüsü, Avrasya Tüneli, Arnavutköy-Bebek sahil yolu, Üsküdar Kız Kulesi ve 15 Temmuz Şehitler Köprüsü gibi önemli lokasyonlara yer verilmiş ve tanıtım filmi küresel çapta milyonlarca izleyiciye ulaşmıştır (TRT Haber, 2020). Kadın Ritmik Cimnastik Grup Milli Takımı, Ukrayna'nın başkenti Kiev'de düzenlenen 2020 yılı Ritmik Cimnastik Avrupa Şampiyonası'nda '3 çember 2 labut' dalında şampiyonluk elde etmiştir. Türkiye'nin bu kategoride elde ettiği ilk şampiyonluk olmuştur (Hürriyet Gazetesi, 2020). Erkek Artistik Cimnastik Milli Takımı da, Mersin'de düzenlenen Avrupa Erkekler Artistik Cimnastik Şampiyonası'nda gümüş madalya ile ikincilik kazanmıştır. Büyükler kategorisi takım finallerinde dereceye giren ülkelerin sporcularına madalyaları verilmiş ve milli sporcumuz İbrahim Çolak, "Parlayan Yıldız" ödülüne layık görülmüştür (TRT Haber, 2020).

2020 Tokyo Olimpiyatları'na katılacak olan sporcularımız, kamu diplomasisi aktörü olarak ülkemizi temsil edeceklerdir. Japonya'nın başkenti Tokyo'da yapılması planlanan 2020 Olimpiyatları COVID-19 pandemisi nedeniyle 2021 yılına ertelenmiştir.

3.3.1.7.1. Gençlik ve Spor Bakanlığı

29 Haziran 1938 tarih ve 3530 sayılı kanunla Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü kurulmuştur. 1969 Türkiye genel seçimlerinden sonra ilk olarak Spor Bakanlığı ismiyle kurulmuş ve adı 1972 senesinde Gençlik ve Spor Bakanlığı olarak değiştirilmiştir. 1983 yılı Türkiye genel seçimlerini takiben ise Milli Eğitim, Gençlik ve Spor Bakanlığı adına sahip olmuştur. 1 Nisan 1989 tarihinden itibaren Gençlik ve Spordan Sorumlu Devlet Bakanlığı ile Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü adıyla etkinliklerine devam etmiştir. 2011 senesindeyse Türkiye Cumhuriyeti Gençlik ve Spor Bakanlığı adı ile tekrardan kurulmuştur (T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı, t.y.).

Gençliğin bireysel ve sosyal gelişimine destek olacak politikaların tespit edilmesi amacıyla gereken faaliyetleri gerçekleştirmek, değişik genç grupların gereksinimlerini de önemseyerek gençlerin kendi kapasitelerini hayata geçirmelerine olanak sunmak, karar alma ve uygulama süreçleri ile sosyal yaşamın her sahasına etkin katılımın gerçekleşmesi amacıyla öneriler sunmak ve bu yönde etkinlikler yapmak, ilgili kurumların gençlikle alakalı olan faaliyetlerinde koordinasyon ve işbirliği sağlamak gibi geniş görev alanına sahip olan Bakanlık, dünya çapında gerçekleşen organizasyonlarla alakalı faaliyetleri koordine etmek, değerlendirmek ve teftiş etmek gibi görevleri de üstlenmektedir (T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı, t.y.).

Bakanlığa bağlı olan Uluslararası Organizasyonlar ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, 'spor yoluyla ülkenin tanıtımı ve ülke algısının pozitif bir şekilde dönüştürülmesi anlamında sporun çok etkin ve kritik bir rol oynadığı' farkındalığı ile faaliyet göstermektedir. Dünyada spor turizminden daha büyük bir pay almak için adımlar atan Bakanlığa bağlı olan Müdürlük bünyesinde, bir spor turizmi birimi oluşturarak Türkiye'nin spor turizmiyle ilgili tüm potansiyelini tüm envanterini ortaya koymaya yönelik çalışmalar yapılmaktadır (Uluslararası Organizasyonlar ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, t.y.).

3.3.1.7.2. Türk Milli Olimpiyat Komitesi

Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (TMOK) gönüllülerin oluşturduğu, kâr amaçlamayan, topluma fayda sağlamayı amaçlayan, özerk bir sivil toplum kuruluşudur. Yüzyıldan fazla bir süredir Türk sporunun ilerlemesi yönünde faaliyet

gösteren üst düzey bir hizmet kuruluşudur. TMOK, Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin (IOC) 'Olimpik Antlaşma'sına uygun tüzüğü, görev ve etkinlikleriyle Olimpik Hareket'i Türkiye'de ve Türk sporunu da Olimpik Hareket içerisinde temsil etmektedir. Yaz ve Kış Olimpiyat Oyunları öncelikli olmakla beraber, Gençlik Olimpiyat Oyunları, Avrupa Oyunları, Avrupa Gençlik Olimpik Festivalleri ve Akdeniz Oyunları gibi Uluslararası Olimpiyat Komitesi yönetimindeki spor faaliyetlerine Türk sporcularının katılım sağlaması konusunda ve Olimpik Oyunlara adaylık hususlarında Türkiye'nin tek yetkili kuruluşu olarak faaliyet sürdürmektedir. TMOK, sporu öncelikle çocuklar ve gençlerin sonrasında tüm insanların yaşamına entegre ederek, Türkiye'nin spor konusunda başarılı bir ülke olması ve Türk sporunu dünyaya dostluk, mükemmellik ve saygı gibi Olimpik değerler ile tanıtmak için çalışmaktadır (Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi, t.y.). Milli sporcularımız 1908 Londra Olimpiyatlarından bu yana çeşitli Olimpiyatlara katılarak Türkiye'yi uluslararası platformda temsil etmektedirler. Spor dallarında kazanılan toplam 91 Madalya ile Türkiye'nin yumuşak gücüne katkı sağlamışlardır.

3.3.1.8. Ulusal Gastronomi

Türk Dil Kurumu'nda sözlük anlamı “Yemeği iyi yeme merakı. Sağlığa uygun, iyi düzenlenmiş, hoş ve lezzetli mutfak, yemek düzeni ve sistemi” olan gastronomi, ülkeler için bir markalama unsuru olarak kullanılmaktadır.

Gastronomi, yiyecek ve içeceklerin geçmişten bu yana bütün özelliklerinin detaylı bir şekilde anlaşılacak uygulanması ve geliştirilerek günümüz koşullarına adapte edilmesi sürecini kapsayan, içinde sanatsal unsurları barındıran bir bilim dalı şeklinde tanımlanmaktadır (Eren, 2007).

Pişirme yöntemleri, masa düzeni, kendine özgü servis yöntemleriyle Fransız ve Çin'in de aralarında olduğu dünyadaki sayılı üç mutfaktan birisi olan Türk mutfağı, Orta Asya'dan Anadolu'ya varan geniş ve etkin bir coğrafyada etkili olmuştur. Türk mutfak kültürünün yeni yapısını kazanmasında, uzun tarihsel gelişim sürecinde farklı pek çok kültür ile etkileşim yaşanması ile Selçuklu ve Osmanlı gibi imparatorlukların saraylarında yeni tatlar gelişmesi önemli rol oynamıştır (Sürücüoğlu & Özçelik, 2019, s. 34).

Yerel ürünlere, geleneksel mutfağa, otantik tariflerine ve ikonik restoranlara dikkat çekmeyi, onları korumayı ve tanıtmayı amaçlayan TasteAtlas 2021 dünyanın en iyi geleneksel yemekleri arasında Adana kebabı ikinci sırada yer almıştır (Onedio, 2021). Dünya çapında bilinen yerel yemekler ve kaliteli restoranlar arama motoru TadıAtlas, Türk mutfağının ve bununla birlikte Türk kültürünün dünyaya tanıtılmasında dolaylı rol oynamaktadır (TasteAtlas, 2021, t.y.)

Hall ve arkadaşları gastronomi turizmini, “özel bir yemek deneyimlemek ya da bir yemeğin üretim sürecini gözlemlemek amacıyla, yiyecek üreten tesisleri, yiyecek festivallerini, restoranları ve özel mekânları gezmek” şeklinde tanımlamaktadır (Birdir & Akgöl, 2015, s. 58). Gastronomi turizmi sayesinde yabancı turistler tarafından ev sahibi ülkenin kültürel özellikleri de öğrenilmekte ve kültürel diplomasiye hizmet edilmektedir. Türkiye’de gastronomi turizmi ile ilgili yeterince çalışma bulunmamaktadır. Birbirinden farklı yemek pişirme yöntemlerimiz, zengin yemek ve sofraya çeşitlerimiz gastronomi turizmi kapsamında ve bir strateji çerçevesinde dünya ülkelerine tanıtılarak, ülkemiz cazibe merkezi haline getirebilir ve gastronomi kültürel diplomasi unsuru olarak kullanılabilir.

3.3.1.9. Fuarlar ve Çeşitli Organizasyonlar

Ülkelerin başka ülkelerde açtıkları dil okulları, radyo kanalları, fuarlar, diplomatik ilişkileri destekleyici yöndeki resmi ve gayriresmi seyahatler, festivaller, ilk kamu diplomasisinin uygulamaları arasında yer almaktadır. Bu etkinliklerin amblem ve sloganlarıyla yine uluslararası TV kanallarında ve broşürlerde yer alması, ulus markalamaya katkı sağlamaktadır. Szondi, ulusların 19. yüzyıldan itibaren imaj yönetimine önem vermeye başladıklarını ifade etmiş, bilhassa dünya fuarlarını, ulusların ürünlerini ve teknolojik yeniliklerini diğer ulusları ve vatandaşlarını etkilemek amacıyla sergiledikleri pazarlama unsuru olarak değerlendirmiştir (Szondi G. , 2008, s. 3-18).

Osmanlı döneminden bu yana Exposition (EXPO) Dünya Sergileri’ne katılım gerçekleşmektedir. Ülkeleri biraraya getiren Dünya Sergilerinin amacı, dünyanın geleceğine yön verecek düşünceleri, kültürel zenginlikleri ya da projeleri tanıtmak, bilimsel ve kültürel birikimleri paylaşmak ve evrensel boyutta sosyo-kültürel gelişime

katkı sağlamaktır. Bu kültürel etkinliklerin birincisi 1851 yılında Londra’da gerçekleşmiş, son sergi ise 2019 Pekin’de gerçekleşmiştir. Türkiye, 1851 yılından bu yana toplam 38 sergiye katılmıştır (T. C. Dışişleri Bakanlığı, t.y.).

Doğu Akdeniz Uluslararası Turizm ve Seyahat Fuarı (EMITT) gibi uluslararası fuarlar dünyanın dört bir yanından gelen katılımcıları ağırlamakta, sektör profesyonellerini buluşturarak işbirliği olanakları da sunmaktadır. Bu tarz fuarlarda ülkelerin farklı bölgeleri, dünyanın dört bir yanından gelen katılımcılara kendilerini tanıtmaya olanağı elde etmektedirler.

09 Şubat 2020 tarihinde Avrupa Birliği (AB) ve Türkiye ulaştırma işbirliği kapsamında özel Doğu Expressi yolculuğu organize edilmiştir. Avrupa Birliği Türkiye Delegasyon Başkanı Büyükelçi Christian Berger ve Avrupa Birliği Büyükelçileri, Doğu Expressi ile seyahat ederek, Türkiye’nin değişik kentlerini ve kentlerin tarihi yapılarını ziyaret etmiş, kentlerin sıcak konukseverlikleriyle karşılaşmışlardır. Karşılıklı ilişki geliştirilmesinde imkân sağlayan bu etkinlik, AB Türkiye Delegasyonu resmi sosyal medya hesaplarında da bu paylaşılarak ziyaret edilen bölgelere ve insanlarına içten teşekkür edilmiştir.

3.4. Türkiye’nin Eğitim Diplomasisi Faaliyetleri

Yurt dışında açılan dil okulları, uluslararası akademik konferanslar, yabancı öğrencilere verilen burslar ve uluslararası öğrenci değişim programları aracılığıyla eğitim diplomasisi faaliyetleri gerçekleşmektedir.

Kamu diplomasisinde okullar ile üniversiteler bilhassa araştırma sürecine katkı sağlama anlamında, önemli sosyal paydaşlar arasında yer alırlar. Üniversite ve okullar diğer ülke vatandaşlarına kültürel değerlerin aktarılmasında da önemli rol oynarlar. Üniversiteler Erasmus+ gibi değişim programlarının uygulayıcıları olarak bu değişim programlarında mesajı veren kaynak ve özne konumunda bulunurlar (Sancar, 2012, s. 92-93).

Türkiye’ de faaliyet gösteren üniversitelerin büyük bir çoğunluğu, eğitim ve kültür alışverişi çerçevesinde yurt dışındaki üniversiteler ile Erasmus+ ve Mevlana gibi öğrenci değişim programları çerçevesinde ortak çalışmalar gerçekleştirmektedir (Yıldırım, 2015).

Bir ülkede çıkan yayın sayısı, üniversitelerin verimliliği, oradaki bilimsel makalelerin dünya çapındaki yeri gibi unsurlar ülke markalamasında son derece önemli rol oynamaktadır.

3.4.1.Eğitim Diplomasisi Uygulama Alanları

Türkiye'nin eğitim diplomasisi uygulama alanları ve uygulayıcıları arasında Yunus Emre Enstitüsü, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB), Diploması Akademisi, Türkiye Maarif Vakfı, Türkiye Bursları, Büyük Öğrenci Projesi, Türkiye Ulusal Ajansı, Mevlana Değişim Programı ve Yükseköğretim Kurumları (üniversiteler) sayılabilir.

3.4.1.1. Yunus Emre Enstitüsü

Dil, bir milleti millet yapan ve millet olarak varolmasını sağlayan en önemli unsurlardan biridir. Yunus Emre Enstitüsü de Türk dilini korumak, dünyada Türk dilini ve kültürünü yaymak amacıyla çeşitli faaliyetler gerçekleştirmektedir.

Yunus Emre Vakfı, 05.05.2007 tarih ve 5653 sayılı kanun ile kurulmuş, 2009 yılında faaliyetlere başlamış bir kamu vakfıdır. Amacı, yurt dışında bilgi ve belgelerle birlikte Türkiye'yi, Türkçe'yi, Türk tarihini, kültür ve sanatını tanıtmak, Türk dili, kültür ve sanatı konularında eğitim almak isteyenlere yurt dışında bu hizmeti sağlamak, Türkiye'nin diğer ülkeler ile kültürel alışverişini artırıp dostluğunu geliştirmektir. Vakfın amaçlarını gerçekleştirmek üzere Vakfa bağlı olarak kurulan Yunus Emre Enstitüsü, yurt dışında açtığı merkezlerde yabancılara Türkçe öğretimi verilmesi, ülkemizin tanıtımı amacıyla kültür ve sanat faaliyetlerinin yürütülmesi ile bilimsel faaliyetlere destek olunması şeklinde çalışmalar yürütmektedir. Yunus Emre Enstitüsü'nün, günümüzde yurt dışında 58 kültür merkezi bulunmaktadır. Kültür merkezlerinde Türkçe eğitimi verilmekte, farklı ülkelerdeki eğitim kurumlarıyla iş birlikleri gerçekleştirilmekte ve Türkoloji bölümleri ile Türkçe öğretimi desteklenmektedir. Kültür merkezleri vasıtasıyla Türk kültür ve sanatını tanıtmak için pek çok faaliyet düzenlenmekte, ulusal veya uluslararası faaliyetlerde ülkemiz temsil edilmektedir (Yunus Emre Enstitüsü, t.y.).

Yunus Emre Enstitüsü, Türkçenin popülerliğinin ve bilinirliğinin artmasına ve Türk dilinin öğretilmesi ve yaygınlaştırılmasına hizmet etmektedir.

Yunus Emre Enstitüsü, Fransız dil ve edebiyatının yurt dışında öğretilmesini amaçlayan Alliance Française isimli sivil toplum kuruluşu, Alman Goethe Enstitüsü, British Council gibi kurumlar ile benzer bir biçimde eğitimin yanı sıra kültürel diplomasi faaliyeti yürütmektedir.

Enstitü açtığı Türk kültür merkezleri ile Türkçeyi dünya dili haline getirmeyi amaçlamaktadır. Düzenlediği kültür ve sanat etkinlikleriyle Türk Kültürünü dünyaya tanıtarak Türkiye'yi zengin kültürel zenginliğe sahip büyük bir devlet imajıyla uluslararası alanda konumlandırmak istemektedir (Ekşi, 2015, s. 361).

Yunus Emre Enstitüsü, Türkiye Cumhuriyeti'nin 100. yaşına erişeceği 2023 yılına yönelik vizyonu ile kültür, sanat ve yabancılara Türkçe öğretimi çerçevesinde dünyanın pek çok ülkesinde faaliyetler gerçekleştirerek ve işbirlikleri oluşturularak dünya ülkelerinin Türkiye'yi daha iyi ve daha doğru tanımalarını amaçlamaktadır (Yunus Emre Enstitüsü, t.y. s. 1).

3.4.1.2. Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB)

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB) yurtdışındaki vatandaşlar ve kardeş topluluklar ile Türkiye'de öğrenim görmekte olan burslu yabancı uyruklu öğrencilere yönelik etkinlikleri koordine etme, bu yöndeki hizmet ve yapılan etkinlikleri geliştirme amacıyla 6 Nisan 2010 tarihinde kurulmuştur (Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, t.y.). Dünyanın farklı bölgelerinde yaşayan vatandaşlarımız ve ortak değerler taşıyan akraba toplulukları ile varolan ilişkiler sistemli bir şekilde yürütülmeye çalışılmaktadır (Cankurtaran, 2015, s. 93). Yurt dışında yaşayan Türklerin, temel hak ve özgürlükleri uluslararası hukuk kuralları ve insan hakları evrensel değerleri kapsamında koruma altına alınmıştır. Fakat yurt dışında yaşayan Türkler, ayrımcılık, ırkçılık, İslam düşmanlığı gibi insan hakları ihlalleri ile karşılaşmaktadırlar. YTB, yurt dışında yaşayan vatandaşların yasal hak ve yükümlülükleri hakkında bilgilendirirken, vatandaşların karşı karşıya kaldıkları hukuki sorunların çözümü konusunda çalışmalar yürütmektedir.

YTB, yurt dışındaki çocuk ve gençlerin okul eğitimlerine destek olmak, ailelere rehberlik sağlamak, dil becerilerini geliştirmek, yükseköğretime devam eden öğrencilerin akademik gelişimini teşvik ederek mesleki ve kişisel yetkinlikleri

artırmak amacıyla çalışmalar gerçekleştirmekte ve bu konuda yürütülecek çalışmalarını desteklemektedir (Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, t.y.).

Topluluğun en önemli bir çalışma alanı da eğitim görmek üzere Türkiye'ye gelen "uluslararası öğrenciler"le etkileşim sağlanması ve uzun vadeli bir iletişim kurulmasıdır (Cankurtaran, 2015, s. 97). Türkiye'de son dönemde üniversite, araştırma merkezi ve akademisyen sayılarında artış olmuş, uluslararasılaşma stratejileri ile birlikte yükseköğretim alanında büyük bir değişim yaşamıştır. Son 10 yılda, yükseköğretim kurumlarında öğrenim gören yabancı öğrenci sayısı yüzde 75 oranında artmış ve güncel verilere göre 25 bini burslu yaklaşık 148 bin yabancı öğrenci ile Türkiye dünyanın en fazla yabancı öğrenci kabul eden ülkelerinden biri olmuştur. Ülkemiz, 2023 yılında 200 bin yabancı öğrenciyi ağırlamayı hedeflemektedir. Dünya genelinde, yabancı bir ülkede eğitim gören öğrenci sayısı hızlı bir şekilde artmaktadır. Yabancı bir ülkede eğitim gören öğrenci sayısı 1975 senesinde yalnızca 800 bin iken, 2010 senesinde bu sayı 4 buçuk milyon olmuştur. Günümüzde 7 buçuk milyon olan bu sayının 2030 senesinde ise 20 milyona ulaşması beklenmektedir. Diğer yandan, bir yükseköğretim programına kayıtlı öğrenci sayısı da dünya genelinde hızla artmaktadır. 2009 senesinde dünya genelinde herhangi bir yükseköğretim kurumunda kayıtlı bulunan öğrenci sayısı 170 milyon iken, 2025 yılında bu sayının 262 milyon olacağı öngörülmektedir (Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, t.y.).

YTB koordinatörlüğünde Uluslararası Öğrenci Akademisi, "Türkiye'de yükseköğrenim gören yabancı öğrencilerin akademik, sosyal ve kültürel gelişmelerinin desteklenmesini, ilgi ve çalışma alanlarına yönelik yeni olanakların sağlanmasını, öncelikle eğitim aldıkları akademisyenlerle ve sonrasında yazar ve sanatçılarla yakın ilişkiler kurabilmelerine imkân sağlanmasını, öğrencilerin birbirleri arasındaki iletişimin güçlendirilmesini ve öğrencilerin birikimlerini diğer öğrenciler ile paylaşmasını amaçlamaktadır. Uluslararası Öğrenci Akademisinin diğer hedefleri arasında öğrencilerin akademik ve mesleki donanımlarının artırılması, proje üretme, gerçekleştirme ve yönetme kabiliyetlerinin geliştirilmesiyle birlikte öğrencilere sivil toplum bilinci ve organizasyon becerisinin kazandırılması, sosyal sorumluluk ve farkındalık oluşturulması yer almaktadır." (Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, t.y.).

3.4.1.3. Diplomasi Akademisi

Diplomasi Akademisi, Dışışleri Akademisi olarak 22 Ocak 1968 tarihinde kurulmuştur. 4009 sayılı “Dışışleri Bakanlığı’nın Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun” ile 24 Haziran 1994 tarihinde “Dışışleri Eğitim Merkezi” adını almıştır. 6004 sayılı “Dışışleri Bakanlığı’nın Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun” ve 2010 tarihli kanun ile “Dışışleri Bakanlığı Diplomasi Akademisi Başkanlığı” adını alarak faaliyet alanı genişletilmiş ve Bakanlığa bağlı hizmet sağlayan bir birim olarak tekrar yapılandırılmıştır. Bu yapılanma, 3 sayılı ve 10 Temmuz 2018 tarihli Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi korunmuştur (Diplomasi Akademisi, t.y.).

Dışışleri Bakanlığı Diplomasi Akademisi Başkanlığı, Türk diplomatlara eğitimler düzenlemekte, uluslararası genç diplomatlar için ise ikili ve çok taraflı eğitim programları organize etmektedir. Farklı kültürlerin bir arada olduğu bir ortamda karşılıklı öğrenme amacıyla 1992 yılından itibaren gerçekleştirilen ‘Uluslararası Genç Diplomatlar Eğitim Programı’ içeriği ve davetli sayısı açısından genişleyerek ve zenginleşerek faaliyet göstermeye devam etmektedir. Çeşitli ülkelerle imzalanan İşbirliği Mutabakat Muhtıraları çerçevesinde karşılıklı ihtiyaçlar temelinde genel dış politika ve protokol mevzularına odaklanan ikili eğitim programları düzenlenmektedir. Günümüzde, Türk dış politikasında yaşanan gelişmelerle doğru orantılı olarak, Diplomasi Akademisi’nin yurt dışındaki etkinlikleri de büyük ölçüde genişlemiştir. Diplomasi Akademisi’nin, uluslararası diplomatlara yönelik etkinlikler düzenlemesi, kamu diplomasisi açısından önem taşımakta ve ülkemizin doğru şekilde tanıtılmasında büyük katkı sağlamaktadır. Uluslararası diplomatlara yönelik etkinlikler, ikili ve çok taraflı eğitim programları şeklinde organize edilmektedir. Dünyanın dört bir yanından her yıl ülkemize davet edilen genç diplomatlar, çok kültürlü bir zeminde gerçekleşen eğitim programına dâhil olmaktadır. Dış politika, Türk dış politikası, diplomasi, uluslararası ilişkiler, uluslararası ekonomi, bölgesel ve çok taraflı sorunlar, müzakere teknikleri ve protokol konularını çerçevesinde detaylı eğitim programları düzenleyen Akademi, katılımcılara en iyi şekilde eğitim vermeyi amaçlamaktadır. Haziran 2019 tarihi itibariyle 1255 uluslararası diplomata ulaşan eğitimlerin, gerek Diplomasi Akademisi’nin gerek Türkiye’nin tanıtımı ve itibarı açısından önemli bir yeri vardır (Diplomasi Akademisi, t.y.). Eğitim amacıyla gerçekleşen ve karşılıklılık esasına

dayanan faaliyetler, eğitim diplomasisinin en güzel uygulama örnekleri arasında yer almaktadır.

3.4.1.4. Türkiye Maarif Vakfı

Türkiye Maarif Vakfı, Türkiye Cumhuriyeti adına Milli Eğitim Bakanlığı'nın yanı sıra doğrudan eğitim kurumu açma yetkisine sahip olan tek kuruluştur. Türkiye Maarif Vakfı, kâr amacı gütmeyen ve kamu yararına çalışmakta olan bir vakıftır. Her ülkede okul öncesinden yükseköğretime kadar eğitimin her kademesinde etkin faaliyet sürdürme hedefiyle kurulmuştur. Vakıf, eğitim-öğretim, eğitim yardımı, yayın, destek ve barınma alanlarında faaliyet göstermektedir. Vakıf 'İlmini ve irfanını insanlığın barış ve huzuru için kullanacak iyi insanların yetiştiği öncü bir eğitim kurumu olmak.' vizyonu ve "Bütün dünyada insanlığın ortak birikimini ve Anadolu'nun kadim irfan geleneğini esas alan kapsamlı eğitim faaliyetleri yürütmek." misyonu ile hareket etmektedir (Türkiye Maarif Vakfı, t.y.).

Fetullah Gülen cemaati tarafından başlangıçta Türk okulları olarak lanse edilerek yurt dışında açılan okulların, Fetullahçı Terör Örgütü (FETO)'nün uzantısı olarak faaliyet gösterdiklerinin anlaşılması sonrası, okulları kapatma ve devralma süreci Türkiye Maarif Vakfı tarafından yürütülmüştür.

Türkiye Maarif Vakfı eğitimleri, gerçeğin evrenselliğini ve hikmeti esas almakta, insanlığın ortak birikim ve değerlerini kendi değerleri olarak görmekte, Anadolu'nun eski geleneklerini evrensel insanlık gelenekleriyle buluşturmakta, 193 ülkenin çocuklarını, gençlerini, kendi potansiyel öğrencisi, eğitimcilerini kendi potansiyel eğitimcisi olarak görmekte; başarı için temel unsurun insan gücü olduğunun bilincinde olarak tüm insanlığı kuşatıcı bir vizyona sahip bulunmaktadır. Eğitim sistemini dünya genelinde uygulanabilir ve kabul edilebilir, uyarlanabilir modeller üzerine inşa etmekte, iş birliği ve koordinasyona önem vermekte; müfredat ve programlarını uluslararası eğitim standartlarına, modern eğitim yaklaşımlarına uygun şekilde hazırlayıp uygulamakta, Türkiye'nin eğitim deneyimini uluslararası rekabete ve etkileşime açmakta, nitelikli eğitim faaliyetleriyle Türkiye'nin etkin biçimde tanıtılmasına ve temsiline çalışmakta, tüm faaliyetlerinde kamusal sorumluluk içinde hareket etmektedir (Türkiye Maarif Vakfı, t.y.). Eğitim çalışmalarını resmi internet sitesinde yukarıdaki gibi tanımlayan Türkiye Maarif Vakfı, iki yıldır uluslararası

fuurlar dzenleyerek yksekğretim kurumlarına kendilerini yurt dışında daha dđřk bütçeler ile tanıtma imkânı sağlamaktadır.

3.4.1.5. Yüksekğretim ve Yurt Dışı Eğitim Genel Müdürlüğü

30 Nisan 1992 tarih ve 3797 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Kanunu ile "Yüksekğretim Genel Müdürlüğü", "Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü" ve "Yurtdışı Eğitimi Genel Müdürlüğü" birbirinden bağımsız üç genel müdürlük olarak yapılandırılmıştır. 14 Eylül 2011 tarih ve 28054 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamesinde yeni düzenleme yapılarak Yüksekğretim Genel Müdürlüğünün görev ve faaliyetleri Ortağretim Genel Müdürlüğüne, Yurtdışı Eğitim Genel Müdürlüğünün görev ve faaliyetleri de Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü sorumluluğuna verilmiştir. 14 Mart 2014 tarih ve 28941 sayılı Resmi kanun, 6528 sayılı ‘Millî Eğitim Temel Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’ ile Bakanlık merkez teşkilatı tekrardan yapılandırılmıştır. Bu doğrultuda, Bakanlık merkez teşkilatında yeni hizmet birimleri ağılarak, tüm birimlerin görev ve yetkileri belirlenmiştir. Bu kanunla birlikte Yüksekğretim ve Yurt Dışı Eğitim Genel Müdürlüğü kurularak Ortağretim Genel Müdürlüğü sorumluluğunda yer alan yüksekğretim görev ve faaliyetleri ile Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü sorumluluğundaki yurt dışı eğitim görev ve faaliyetleri Genel Müdürlüğe verilmiştir (T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Yüksekğretim ve Yurt Dışı Eğitim Genel Müdürlüğü, 2017).

Türk kültürünün yurt dışında tanıtılması, yayılması ve korunması, yurt dışındaki vatandaşlarımız ve soydaşlarımızın kültürel bağlarının korunması, güçlendirilmesi ve dinî konularda aydınlatılması ile Türk dilinin öğretilmesi amacıyla öğretim üyesi, öğretim görevlisi, okutman, öğretmen ve din görevlisi olarak yurt dışında personeller görevlendirilmektedir. Yurt dışında görevlendirilecek personel, “Mesleki Yeterlilik Sınavı” ile “Temsil Yeteneği Sınavı” ile tespit edilmektedir (T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, 2019). Seçilen personellerin yurt dışında gerçekleştirdiği faaliyetler doğrudan kamu diplomasisine hizmet etmektedir.

Müdürlüğe bağlı Yurt Dışı Eğitim ve Öğretim Daire Başkanlığı'nın gerçekleştirdiği bazı faaliyetleri de kamu diplomasisi kapsamında değerlendirmek mümkündür (T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Yükseköğretim ve Yurt Dışı Eğitim Genel Müdürlüğü, 2014):

- Yurt dışında bakanlığa bağlı olan okul ve kurumlarının eğitim ve öğretim programlarını, ders kitaplarını, eğitim araç ve gereçlerinin hazırlanmasını sağlayarak Talim ve Terbiye Kurulunun görüşüne sunmak,

- Yurt dışındaki okulların sosyal ve kültürel faaliyetlerini planlamak, uygulamak ve teşvik etmek,

- Yurt dışında bulunan Türk vatandaşlarının ve çocuklarının, millî ve kültürel kimliklerini koruyucu, yaşadıkları topluma adapte olmalarını sağlayıcı ve eğitim düzeylerini yükseltici tedbirler almak,

- Yurt dışında bulunan Türk vatandaşlarının ihtiyacına istinaden okullar açmak,

- Türk dilini ve Türk Kültürünü yaygınlaştırma amacıyla Türkçe öğretim merkezleri kurmak,

- Yurt dışındaki okulların ihtiyaç duyduğu öğretmen kadrosunu oluşturmak,

- Türk vatandaşlarının, bulunulan ülkenin eğitim imkânlarından verimli bir şekilde yararlanmaları bakımından gerekli eğitim ve öğretim hizmetlerini yürütmek, yurda dönüşlerinde eğitim sistemimize kolay adapte olmalarını sağlamak amacıyla çalışmalar yürütmek.

3.4.1.6. Yükseköğretim Kurumları

Üniversiteler ve okullar, kamu diplomasisi mesajlarını aktardıkları ve kültürel diplomasinin araştırma sürecine ve uygulanmasına destek sağladıkları için, kamu diplomasisinde önemli rol oynamaktadır. Erasmus+ uygulayıcıları olarak üniversiteler hem öğrenci değişim programlarının hem de mesajların kaynağı konumdadırlar. Bu durumu koruyarak, üniversitelerin kamu diplomasisinin mimarları ile doğrudan temas halinde olmaları ve istenen mesajları iletmeleri gerekmektedir. Türk kültürünün olumlu bir imajını oluşturmak ve uzun vadeli ilişkiler kurmak bu eğitim değişimlerinin önemli sonuçları arasındadır. Üniversitelerin mesajları iletmesinin bir başka yolu da uluslararası konferanslar ve kongreler düzenlemektir. Bu etkinliklere yurt dışından katılan veya yurt dışında Türkiye'yi temsil eden akademik personel, mesajların hem göndericisi hem de alıcısı olarak hizmet vermektedir. Ayrıca, Türkiye'deki ortakları

olan yabancı üniversiteler bir başka önemli aktördür. Türk üniversitelerinin uluslararası işbirliği, dünya çapında tanınmaları ve uluslararası itibarları, Türkiye'nin imajı ve markası için önemli bir değere (Sancar, 2015, s. 30) ve kamu diplomasisi açısından stratejik bir öneme (Özkan A. , 2018, s. 18) sahiptir. Bu akademik kurumlar aracılığıyla kamu diplomasisinin bilimsel yönüyle incelenerek, Türkiye'nin izleyeceği yol haritasının oluşturulmasına katkıları alınmalıdır (Özkan A. , 2018, s. 18).

Türkiye'nin entelektüel sermayesini temsil eden üniversiteler, Türk kamu diplomasisi vizyonunun oluşturulması ve uygulamaya konulması anlamında stratejik önem taşımaktadırlar. Bu sermayenin kamu diplomasisi konusunda topluma rehberlik edecek nitelikte olması gerekmektedir. Üniversiteler bünyesinde çeşitli kamu diplomasisi merkezlerinin kurulması, eğitim programlarının açılması, kamu diplomasisi ile bağlantılı derslerin eklenmesi, sertifika programlarının oluşturulması alanda uzman kişilerin yetişmesinde destek olurken, kamu diplomasisi öneminin toplum tarafından anlaşılmasına katkı sağlayacaktır. Türkiye'de 2010 yılında sivil toplum çatısı altında kurulan "Kamu Diplomasisi Enstitüsü" gibi yapılanmaların çoğalması da teşvik edilmelidir (Özkan A. , 2018, s. 26).

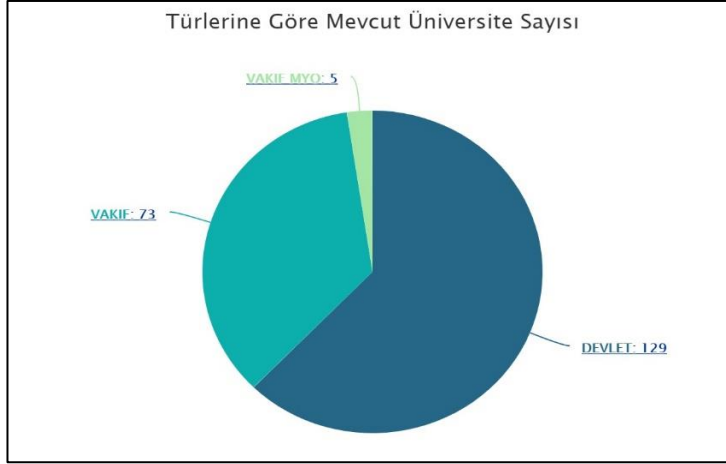
Günümüzde Türkiye yükseköğretim sistemi, 7, 2 milyon dolaylarında öğrenci, 150 binden fazla öğretim üyesi ile 182 yükseköğretim kuruluşundan meydana gelmektedir (2017 yılının verilerine göre). Dünya genelinde artmakta olan öğrenci potansiyelinden mümkün olduğunca yararlanabilmek maksadıyla, yükseköğretimde uluslararasılaşma önemli yer tutmakta ve yabancı öğrenciler konusunda farklı stratejiler geliştirilmektedir. Yükseköğretimde uluslararasılaşma faaliyetleri, öğrenci ve öğretim üyesi değişimi başta olmak üzere yükseköğretim alanıyla ilgili her türlü uluslararası etkinlik ve işbirliklerini içermektedir. Uluslararası eğitim, bir öğrencinin ya da bir akademisyenin başka bir ülkede öğrenimine devam etmesi şeklinde tanımlanmaktadır. Yükseköğretimde uluslararasılaşmanın, akademik ve bilimsel etkileşim sağlama, dış politika, kamu diplomasisi ve kalkınma konularında işbirliğine imkân oluşturma, uluslar ve kültürler arası etkileşime ortam sağlama ile ekonomik katkı sağlama şeklinde faydası mevcuttur. Uluslararasılaşmanın, kamu diplomasisi konusunda önemli katkısı bulunmaktadır. Yabancı öğrenciler kendi ülkelerine döndükten sonra farklı mevkilere gelebilmekte ve ülkelerin dış politikasının belirlenmesinde rol oynayabilmektedirler. Hem dış politikada hem de kamu

diplomasisi ve kalkınma alanlarında ulusların çıkarlarının gözetilmesi önem taşımaktadır. Dünyada uluslararasılaşma konusunda yaşanan gelişmeler, Türk yükseköğretim sistemini de olumlu yönde etkilemiştir. Türkiye’deki yükseköğretim kurumlarına daha fazla ülkeden daha çok öğrenci ve akademisyen çekerek uluslararası bir cazibe merkezi olabilmek adına, farklı stratejiler geliştirilmektedir. Yükseköğretim Kurulu (YÖK)’na göre “Bologna Süreci, TURQUAS Projesi, Erasmus+ programı, Türkiye Bursları, Mevlana Değişim Programı, Ortak Diploma programları, Proje Tabanlı Uluslararası Değişim Programı, YABSİS Projesi, Okul Tanıma ve Denklik Yönetmeliği, mezuniyetleri sonrası doktora öğrencilerinin Türkiye’de kaldıkları sürenin uzatılması, YÖK’ün yabancı öğrencilere yönelik verdiği burslar”, uluslararasılaşma sürecini destekleyici önemli girişimlerden bir kaçı olarak kabul edilmektedir (Yükseköğretim Kurulu, 2017, s. 8-15).

Yükseköğretim Kurulu (YÖK), uluslararasılaşma alanında 2018-2022 tarihlerini kapsayan stratejik amaçlar ve hedefler belirlemiş ve 30 Haziran 2017 tarihinde yayınladığı strateji belgesinde bunu duyurmuştur. Bu strateji çerçevesinde YÖK, Üniversitelerin uluslararasılaşma faaliyetlerini yakından takip etmektedir. Yıllık olağan denetim ziyaretlerinde uluslararasılaşma stratejisi kapsamına giren, değişim programları ile gelen giden öğrenci ve akademik personel sayısına, bu sayıların toplam öğrenci ve akademik personel sayısına oranına ve uluslararası ikili anlaşma sayılarına bakmaktadır. Yükseköğretimde uluslararasılaşmada üç önemli görüş bulunmaktadır: Yükseköğretime Erişim, Kalite ve Kurumsal Kapasitedir. Yabancı öğrenci ve akademisyenlerin yükseköğretim sistemine entegre olmalarını kolaylaştıracak politikalar büyük önem arz etmektedir. Yükseköğretime erişim kolaylaştırılarak, Türk yükseköğretim kurumlarına olan talep de yükseltilebilecektir. Yükseköğretim kurumlarına yönelik artan talebin, yükseköğretim sistemindeki kaliteyi de paralel olarak artıracığı öngörülmektedir. Önemli görüşlerden bir diğeri ise kalitedir. Yükseköğretimde kalitenin artırılmasına yönelik politikalar aracılığıyla, Türk yükseköğretim sisteminin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Tüm bu üç görüş içerisinde yer alan amaçlar ve hedeflerin her biri kalite temelinde belirlenmiştir. Yükseköğretimde uluslararasılaşmada önemli olan görüşlerden sonuncusu ise kurumsal kapasitedir. Yükseköğretim Kurulu ile yükseköğretim kurumlarının kurumsal anlamda uluslararasılaşabilmelerine yönelik politikalar izlenmesi

hedeflenmektedir (Yükseköğretim Kurulu, 2017, s. 51). Uluslararası öğrenci sayısının artmasına yönelik 2019-2020 eğitim ve öğretim yılında yabancı öğrencilere yönelik kontenjanlar kaldırılmış ve öğrencilerin üniversiteye başvuru ve kabul koşulları kolaylaştırılmıştır. YÖK, öğrenci ve akademisyen değişimi hususunda yükseköğretim kurumlarını destekleyerek, uluslararası değişimlerin çeşitliliğini, sayısını ve niteliğini artırıcı politikalar geliştirmeyi hedeflenmektedir. 2022 senesine kadar hedeflenen ülkeler başta olmak üzere öğrenci ve akademisyen değişimi hususunda işbirliği gerçekleştirilen ülke ve kurum sayısı yükseltilerek, bu işbirliklerinin gelen ve giden açısından aktif olmalarının sağlanması hedeflenmektedir (Yükseköğretim Kurulu, 2017, s. 57).

Türkiye'deki şu an 207 yükseköğretim kurumu bulunmaktadır. Bu yükseköğretim kurumlarından 129'u devlet üniversitesi, 73'ü vakıf üniversitesi ve 5'i vakıf meslek yüksekokuludur (Yükseköğretim Kurumu, t.y.). Türlerine göre Türkiye'deki üniversite sayısı Şekil 3'te yer almaktadır.

Şekil 3: Türlerine Göre Mevcut Üniversite Sayısı (Yükseköğretim Kurumu, t.y.).

Yükseköğretim kurumları YÖK'ün oluşturduğu uluslararasılaşma stratejisi kapsamında yükseköğretimde erişim, kalite ve kurumsal kapasite konusunda gelişmeyi, bu gelişmeye paralel olarak uluslararası anlaşma ve uluslararası değişim hareketliliği sayısını ve niteliğini artırmayı ve daha fazla uluslararası öğrenciyi kurumlarına çekmeyi hedeflemektedirler. Bu hedefler doğrultusunda yükseköğretim kurumlarındaki yabancı öğrenci hareketliliğinin son yıllarda hızla yükseldiği görülmektedir. Uluslararası değişim programları da üniversitelerin uluslararasılaşma

stratejisine katkı sağlamak ve üniversiteler değişim programlarını pazarlama stratejisi kapsamında öğrenci potansiyellerini artırmak amacıyla kullanmaktadırlar. Yükseköğretim kurumları uluslararası anlaşmalarını ve uluslararası değişim programlarını artırarak YÖK'ün uluslararası amaç ve hedeflerine yaklaşırken, kendi ulusal hedeflerine de ulaşmaktadırlar. Uluslararası programlara entegre olmak ve uluslararasılaşmak, yükseköğretim kurumlarının itibarını artırmakta ve Türk öğrenciler tarafından da tercih edilmelerini sağlamaktadır. Özellikle vakıf yükseköğretim kurumları, öğrenciler için çekim merkezi olan uluslararası program ve faaliyetleri halkla ilişkiler ve tanıtım çalışmalarında ön plana çıkartarak kurumlarının tercih edilebilirliğini artırmayı hedeflemektedirler.

Uluslararasılaşma, akademik ve bilimsel bir etkileşime imkân tanırken, kamu diplomasisine ve Türk dış politikasına katkı dolaylı olarak sağlanmaktadır. Uluslararası etkinlik ve işbirliklerini içeren yükseköğretimde uluslararasılaşma faaliyetlerinin başında öğrenci ve öğretim üyesi değişiminin geldiği vurgulanmaktadır. Uluslararasılaşma faaliyetlerinin kamu diplomasisine katkı sağlama potansiyeli bulunmaktadır. Yabancı öğrenci ve akademisyenler kendi ülkelerine döndükten sonra ülkelerin dış politikasının belirlenmesinde rol oynayarak karşılıklı ülke ilişkilerinin gelişmesine katkı sağlayabilmektedirler. Fakat, Yükseköğretim Kurulu'nun uluslararasılaşma stratejisi daha çok yabancı öğrenci sayısının artılmasına odaklanmakta, yükseköğretim kurumlarının kamu diplomasisindeki rolüne değinilmemektedir. 2018-2022 Yükseköğretimde Uluslararasılaşma Strateji Belgesi'nde Uluslararasılaşma'nın önemini anlatıldığı bölümde kamu diplomasisinden kısaca bahsedilerek, yabancı öğrencilerin öğrenim gördükleri ülkeyle kuracağı bağların uzun vadede iki ülke ilişkilerine sağlayabileceği katkı anlatılmaktadır. Ancak bu katkının ne şekilde gerçekleşeceği açıklanmamakta, kamu diplomasisine ayrı bir bölümde yer verilmemektedir.

Tüm yükseköğretim kuruluşlarının ortak zeminde hareket ederek uluslararası üniversite tanıtım çalışmalarında ulus markalamaya önem vermeleri, gelen yabancı öğrencileri çeşitli tarihi ve kültürel süreçlere de entegre ederek kamu diplomasisine hizmet etmeleri hedeflenmelidir. Tüm bunlar Kamu Diplomasisi Dairesi Başkanlığı tarafından geliştirilecek bir eğitim diplomasisi stratejisi ile mümkün olacaktır.

3.4.1.7. Bologna Süreci

Avrupa'daki yükseköğretim sisteminin tekrar yapılandırılmasına ilişkin olarak 1999 senesinde İtalya'nın Bologna kentinde, 29 Avrupa ülkesinden yükseköğretim ile ilgili bakan bir araya gelerek bildirge imzalamış ve Türkiye 2001 senesinde bu Bologna Sürecinin bir parçası olmuştur. Türkiye'nin Bologna sürecine katılmasıyla birlikte, yükseköğretim yeniden yapılandırılma dönemine girmiş, Avrupa yükseköğretim kapsamındaki öğrenci ve akademisyen hareketliliği daha sağlıklı bir şekilde gerçekleşmeye başlamıştır. Bologna şehrinde imzalanan bildiride, Bologna Süreci'nin temel amaçlarından altısı duyurulmuştur. Bu amaçlar aşağıdaki gibidir (Yükseköğretim Kurulu, 2017, s. 15):

- Kolay anlaşılabilir ve birbirleriyle karşılaştırılabilir yükseköğretim diploma ve/veya dereceleri oluşturulması (bu amaç yönünde Diploma Eki uygulamasının geliştirilmesi),
- Yükseköğretimde Lisans ve Yüksek Lisans şeklinde iki aşamalı derece sistemine geçilmesi,
- Avrupa Kredi Transfer Sistemini (European Credit Transfer System, ECTS)'nin uygulanması,
- Öğrencilerin ve öğretim görevlilerinin hareketliliğinin sağlanması ve yaygınlaştırılması,
- Yükseköğretimde kalite güvencesi sistemleri ağının oluşturulması ve yaygınlaştırılması,
- Yükseköğretimde Avrupa boyutunun geliştirilmesi.

19 Mayıs 2001 tarihinde Prag'da, Bologna Süreci'nin takibi ve sonraki yıllar için önceliklerin belirlenmesi amacıyla, Türkiye'nin de aralarında olduğu üç yeni ülke (Türkiye, Hırvatistan ve Kıbrıs Rum Kesimi) ve 32 Avrupa ülkesinin yükseköğretimden sorumlu Bakanlarının katılımıyla Bologna Süreci için 3 yeni hedef daha belirlenmiştir (Yükseköğretim Kurulu, 2017, s. 16):

- Yaşam boyu öğrenimini teşvik etmek,
- Öğrencilerin ve yükseköğretim kurumlarının sürece etkin katılımını sağlamak,
- Avrupa Yükseköğretim Alanı'nı çekici hale getirmek.

Türkiye Bologna sürecine katıldığı gün itibariyle belirlenen hedefleri yerine getirmek amacıyla gayret göstermiş ve sürece tam uyum gerçekleştirmiştir. Bu uyum sayesinde Erasmus+ programı kapsamında Avrupa ülkelerinden ülkemize etkin öğrenci akışı olmuş ve Türk yükseköğretim yapısının uluslararasılaşmasına katkı sağlanmıştır (Yükseköğretim Kurulu, 2017, s. 16).

3.4.1.8. TURQUAS Projesi

Erasmus+ Programı çerçevesinde üye ülkeler ve aday ülkelere için 2016 yılında açılan bir proje çağrısına, Avrupa Yükseköğretim Alanı (AYA) yeniliklerinin uygulanmasını teşvik etmek, kolaylaştırmak ve içselleştirilmesini sağlamak amacıyla Yükseköğretim Kurulu başvuru yapmış ve yüksek puanla kabul edilerek, desteklenmeye uygun bulunmuştur. Türk Yükseköğretim Sisteminde Avrupa Yükseköğretim Alanı Yeniliklerinin Uygulanması ve bu Uygulamaların Sürdürülebilirliği konulu (TURQUAS) proje, “Yükseköğretim Kalite Güvencesi Yönetmeliği” ile “Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Yönetmeliği” nin zorunluluklarını yerine getirerek Türkiye’deki yükseköğretim sistemine katkı sağlamayı amaçlamaktaydı. Proje çerçevesinde belirlenmiş olan amaçlar aşağıdaki gibi belirtilmiştir (Yükseköğretim Kurulu, 2017, s. 17-18):

- Yükseköğretim kurumlarında kalite güvencesine ilişkin farkındalığın artırılması ile kalite kültürünün yaygınlaştırılması ve içselleştirilmesi,
- Yükseköğretim kurumlarında kurumsal dış değerlendirme sürecinin yaygınlaştırılması,
- Program akreditasyonuna yönelik sürecin tüm alanlara yayılımının sağlanması,
- Öğrenim ve öğretim süreçlerinin kalite odaklı iyileştirilmesi,
- Yükseköğretim kurumlarında AKTS ve Diploma Eki (DS) uygulamasının yaygınlaştırılması ve konu kapsamındaki farkındalığın artırılması,
- Tanıma ve denklik süreçleri ve prosedürlerine ilişkin yükseköğretim kurumlarında iyileştirme ve farkındalık yaratılması,
- Derece ve kredi sistemi, ortak kalite güvencesi standartları, hareketlilik ve ortak diploma programları için işbirliği olanaklarının artırılması ve sürecin yaygınlaştırılması,

- Yükseköğretimden mezun olanların istihdam edilebilirliğinin teşvik edilmesi ve
- Yükseköğretim sisteminin dezavantajlı grupları da (engelliler, göçmen çocuklar vb.) içine alacak şekilde kapsayıcılığının artırılması.

Ayrıca, AB'nin hibelendirdiği YÖK'ün yürüttüğü bu uluslararası 'TURQUAS' projenin yükseköğretim sistemine yönelik amaçları ile AYA (Avrupa Yükseköğretim Alanı)'nın paralel amaçlara sahip olmasının kolaylaştırması, Bologna Sürecine dâhil bir ülke olarak 2018 yılına kadar tamamlanması planlanmış, eylem ve raporlandırmalara katkı sağlaması, sürdürülebilir bir yükseköğretim kalite güvence sisteminin kurulması ve içselleştirilmesi sürecine katkı sağlamakla birlikte yükseköğretim sisteminin uluslararasılaşma alanındaki faaliyetlerini kolaylaştırıcı bir araç olması beklenmektedir (Yükseköğretim Kurulu, 2017, s. 18). TURQUAS Projesi Kapanış Toplantısı, 25 Nisan 2019 tarihinde Yükseköğretim Kurulu'nda üniversiteler, akreditasyon ajansları ve ilgili bakanlıklardan 240 kişinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir (TURQUAS Project, 2020)

3.4.1.9.Mevlana Değişim Programı

Mevlana Değişim Programı, yurtiçinde eğitim vermekte olan yükseköğretim kurumları ile yurt dışında eğitim veren yükseköğretim kurumları arasında öğrenci ve akademisyen değişimine imkân sağlamaktadır. Mevlana Değişim Programı, 23 Ağustos 2011 tarih ve 28034 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanan Yönetmelik ile birlikte uygulanmaya başlamıştır. Coğrafi bölge ayrımı yapmadan bütün dünyadaki yükseköğretim kurumlarını kapsayan bir programdır. Öğrenciler en az bir en fazla iki yarıyıl eğitim için, akademisyenler ise en az 1 hafta en fazla 3 ay süreyle dünyadaki yükseköğretim kurumlarında ders vermek amacıyla değişim programından faydalanabilmektedirler. Yine aynı şekilde dünyanın tüm bölgelerinden de öğrenciler ve akademisyenler Türk yükseköğretim kurumlarına gelebilmektedirler. Öğrenciler, Mevlana Değişim Programı öğrencisi oldukları süreçte, ödemekle mükellef oldukları katkı paylarını ya da eğitim ücretlerini kayıtlı oldukları örgün yükseköğretim kurumlarına ödemeye devam ederler. Değişim programı kapsamında bulunduğu yükseköğretim kurumuna herhangi bir eğitim öğretim ücreti ödemesi yapmazlar. Öğrencilerin değişim programına kapsamında gittikleri ülkenin ekonomik hayat

standartları doğrultusunda, öğrencilere hareketlilik süresi boyunca hibe verilmektedir. Değişim programı çerçevesinde dünyanın farklı coğrafyalarından Türk yükseköğretim kurumlarına gelen öğrencilere ve Türkiye’den farklı ülkelere giden burslu Mevlana Değişim Programı öğrencisine YÖK Yürütme Kurulu tarafından belirlenen oranlarda, hibe verilmektedir (Mevlana Değişim Programı, t.y.).

Vakıf Üniversitelerinin, 2017-2018 akademik yılı itibari ile Mevlana değişim programından faydalandırılmamaları 8 Şubat 2017 tarihinde yapılan Yürütme Kurulu toplantısında uygun bulunmuştur. Konu ile ilgili bilgilendirme yazısı, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığınca tüm Vakıf Üniversitesi Rektörlüklerine 13 Şubat 2017 tarihinde gönderilmiştir.

3.4.1.10. Büyük Öğrenci Projesi

Türki Cumhuriyetler’in kültürel, politik ve ekonomik bağlarını tekrardan ortaya çıkarmak ve mevcut olan kültürel bağları pekiştirmek amacıyla, 1992 yılında “Büyük Öğrenci Projesi” yürürlüğe girmiştir. Türkiye Cumhuriyeti 1992-93 akademik yılı itibariyle Orta Asya ülkeleri ile eski SSCB coğrafyasından gelen öğrencilere Büyük Öğrenci Projesi çerçevesinde burs vermektedir (Ergin & Türk, 2010, s. 36).

Başlangıçta 5 ülke ile (Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Türkmenistan, Özbekistan) başlayan proje, 57 devlet ve topluluğun dâhil olmasıyla önemli bir öğrenci değişim programı haline gelmiş; fakat alt yapı vb. hazırlıklar olmadan başlatılan programdan tatmin edici sonuçlar alınamamıştır (Terzi, 2015, s. 56-61).

Devlet burslusu olarak Türkiye’de öğrenim gören öğrenciler için dil eğitimi, barınma için yurt, bazı şehirlerde şehir içi ulaşım ve sağlık harcamaları, kendi ülkelerine yapacakları seyahatlerin organizasyonu, burs, kırtasiye, kıyafet, ikamet tezkere ücreti ve üniversite harcı gibi alanlarda destek sağlanmıştır (Özoğlu, Gür, & Coşkun, 2012, s. 58).

Tanıtım, yapılanma ve uygulama alanlarında bazı yeniliklere ihtiyaç duyulan Büyük Öğrenci Projesi, 2011 senesinde Türkiye Bursları adını alarak yeniden yapılandırılmış ve Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı’na devredilmiştir (Terzi, 2015, s. 62-63).

3.4.1.11. Türkiye Bursları

Türkiye’de eğitim alan yabancı öğrenciler, “dünyaya ve anavatanlarına ait problemlere çözümler üretecek nesiller yetiştirmek, fırsat eşitliği ve uluslar üstü bir bakış açısına sahip olmak” Türkiye’nin amacına hizmet etmektedirler. 1960 yıllarında burslar devletlerarasında imzalanan karşılıklı anlaşmalar kapsamında verilirken, Cumhurbaşkanı Turgut Özal desteği ile 1992 yılında “Büyük Öğrenci Projesi” başlatılarak ilk defa yabancı öğrencilerle ilgili politikalar bir sistem içerisinde oturtulmuştur (Türkiye Bursları, t.y.).

Türkiye’nin soydaşlarına yönelik duygusal ve tarihi sorumluluk bilinci ile başlattığı Büyük Öğrenci Projesi (BÖP) 2011 yılında Türkiye Bursları programına evrilmiştir (Terzi, 2015, s. 56). Büyük Öğrenci Projesinin kapsamlı bir stratejinin olmaması, kurumların yoğun öğrenci hareketliliğine hazırlıklı olmayışları, tanıtım konusunda sıkıntılar olması, aynı yıllarda diğer ülkelerin başlattığı bursluluk programlarının daha cazip olması, öğrencilerin eğitim sırasında yoğun bürokrasiyle karşılaşmaları gibi sebepler yeni bir yapılanma gerektirmiştir (Terzi, 2015, s. 56-63).

Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı öncülüğünde 2011 senesinde oluşturulan Uluslararası Öğrenci Stratejisi Belgesi aracılığıyla Türkiye’de eğitim almakta olan yabancı öğrencilerin hareketliliğinin, bölge çıkarları ve ülke menfaatleri göz önünde bulundurularak gerçekleşmesi ve uluslararası gelişmelere cevap verebilecek dinamik bir yapının oluşturulması amaçlanmıştır (Terzi, 2015, s. 63).

Türkiye tarafından Devlet, Hükümet, Bakanlık, Türk Diyanet Vakfı gibi çeşitli burslar, 2012 senesinde tek bir merkezde toplanarak Türkiye Bursları kapsamına alınmıştır. Bu tarih itibari ile kabul edilecek olan burslu uluslararası öğrencilerin başvuru ve kabul süreci yeni burs programına göre yapılandırılmıştır (Terzi, 2015, s. 63).

Türkiye Bursları, mali yardım sağlamanın yanı sıra öğrencilerin üniversitelerde tercih ettikleri bölümlere yerleştirilmesine imkân sağlama özelliğiyle dünyadaki diğer burs programlarından ayrılmaktadır. Türkiye Bursları programı kapsamındaki farklı araştırma modülleri ve Türk dili eğitimi ile farklı ülkelerdeki akademik personel, araştırmacı ve kamu çalışanlarına da destek vermektedir. Türkiye’de yükseköğrenim gören öğrencilerin ülkelerine döndükten sonra ülkemiz ile köprüler kuran gönüllü ülke

elçileri olma potansiyeli sebebiyle Türkiye Mezunları Ağı oluşturularak, dünya çapındaki mezunlarla bağlar devam ettirilmeye çalışılmıştır (Türkiye Bursları, t.y.).

3.4.1.12. Türkiye Ulusal Ajansı

Türkiye Ulusal Ajansı'nın başlıca görevleri arasında Avrupa Birliği'nin eğitim ve gençlik programlarını ülke içerisinde duyurulması, bu programlara katılım süreçlerinin düzenlenmesi, yürütülmesi ve takip edilmesi, Avrupa Komisyonuna rapor halinde sunulması, program uygulamaları hakkında Avrupa Komisyonu ile gerekli görüşmelerin yapılarak uygulama sözleşmelerinin imzalaması yer almaktadır. Türkiye Ulusal Ajansı, Türkiye'nin bilgi toplumu olma amacı doğrultusunda, farklı ülkeler ve uluslararası kurumlarla eğitim ve gençlik alanlarında çok kapsamlı işbirliğine ulaşmış anahtar kuruluş olma vizyonuyla hareket etmektedir. Ulusal Ajans aynı zamanda Türkiye'nin eğitim ve kültür alanlarında uluslararası alanda tanıtılmasını ve sosyo-kültürel değerlerin geniş coğrafyaya yayılmasını sağlayan bir kurum olma vizyonunu benimsemiştir (Türkiye Ulusal Ajansı, t.y.).

Erasmus+ değişim programı Avrupa Komisyonu tarafından koordine edilmekte, yükseköğretim kurumları ile ilgili diğer kuruluşların erasmus ofisleri tarafından, Dış İşleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı Türkiye Ulusal Ajansı'na bağlı olarak yürütülmektedir.

AB programlarından Türkiye'nin faydalanmasına imkân tanıyacak olan ve taraflarca 26 Şubat 2002 tarihinde imzalanan Çerçeve Anlaşmayı onaylayan 4763 sayılı Kanun 28 Haziran 2002 tarihinde Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Türkiye'de bu programları yönetmek amacıyla Ocak 2002 tarihinde Bakanlar Kurulu Kararı ile Devlet Planlama Teşkilatı çatısı altında Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Dairesi oluşturulmuştur. Türkiye Ulusal Ajansı, 6 Ağustos 2003 tarih ve 25191 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 540 sayılı Devlet Planlama Teşkilatı'nın kuruluş ve görevleri hususunda Kanun Hükmünde Kararname'de Değişiklik Yapılması Hakkında 4968 sayılı Kanun ile kurulmuştur. İdarî ve malî özerkliğe sahip yasal bir kuruluş olan Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı Türkiye Ulusal Ajansı, 2011 senesinde 634 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Avrupa Birliği Bakanlığı'na bağlanmıştır. Başkanlık

2018 yılında 4 no'lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Dışışleri Bakanlığı'na bağlı olan Avrupa Birliği Başkanlığı'na bağlanmıştır. Ulusal Ajans, 2003 senesinde pilot uygulamalara başlamış, 1 Nisan 2004 tarihinde ise tam üyesi olduğu AB Eğitim ve Gençlik Programlarını 2006 yılına kadar Socrates, Leonardo da Vinci ve Gençlik adlarıyla yürütmüştür. 2007-2013 dönemi içerisinde Hayatboyu Öğrenme ve Gençlik adıyla programlar, Türkiye Ulusal Ajansı tarafından başarıyla yürütölmüştür. 2014-2020 yıllarını kapsayan ve Erasmus+ başlığı altında toplanan tüm programlar, AB Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı Türkiye Ulusal Ajansı tarafından yürütölmeye devam etmektedir (Türkiye Ulusal Ajansı, t.y.).

Türkiye Ulusal Ajansı'nın vizyonlarından biri, resmi internet sayfasında "yurt içinde ve yurt dışında gerçekleştirilecek uluslararası faaliyetlerde ölkemizin en iyi şekilde temsil edilmesine ve katılımcıların kendi költürünü ve değerlerini doğru tanınması ve tanıtmasına yönelik tedbirler almak" şeklinde tanımlanmaktadır (Türkiye Ulusal Ajansı, t.y.). Bu vizyonun doğrudan kamu diplomasisi vizyonu ile örtüştüğu görölmektedir. İletişim Başkanlığı uzmanlarından Özdemir ile yaptığımız görüşmede de İletişim Başkanlığı'nın Türkiye Ulusal Ajansı'nın danışma kurulunda yer aldığı öğrenilmiştir. Fakat bu vizyonun hayata geçirilmesine yönelik herhangi bir uygulamanın yapılmadığı ve bir strateji boşluğu olduğu görölmektedir. Türkiye Ulusal Ajansı'nın Yükseköğretim Kurumları ile gerçekleştirdiği periyodik toplantıların gündemini erasmus+ süreci ve işleyişi konuları oluşturmakta, yükseköğretim kurumlarının bilgilendirilmesi ve karşılıklı bilgi alışverişinin sağlanması şeklinde gerçekteşmektedir. Yurt içinde ve yurt dışında gerçekleştirilen uluslararası faaliyetlerde ölkemizin en iyi şekilde temsil edilmesine ve katılımcıların kendi költürünü ve değerlerini doğru tanınması ve tanıtmasına yönelik tedbirlerden bahsedilmemektedir.

3.4.1.12.1. Erasmus+ Değişim Programı

Erasmus+, her yaştan ve her zeminden kişilerin farklı ölkelerdeki kurum ve kuruluşlarda bilgi ve deneyimlerini geliştirmelerine ve paylaşmalarına yardımcı olmaktadır. Erasmus+ programı, yetenekleri ve költürlerarası farkındalığı artırmakta, költürlerarası diyalogu güçlendirmekte ve insanların yakın ilişkiler kuran vatandaşlar olmalarına katkı sağlamaktadır. Avrupa Komisyonu'nun 2017 raporuna göre

erasmus+ faaliyetine katılan yükseköğretim öğrencilerinin %93'ü farklı kültürlerin değerini daha iyi anladıklarını ifade etmektedirler.

Her yıla ilişkin Erasmus+ bütçe miktarı farklılığına paralel olarak hibe oranları da her yıl değişiklik göstermektedir. T.C. Avrupa Birliği Başkanlığı tarafından yaklaşık olarak hibenin %65'lik kısmı finanse edilmekte, kalan %35'lik kısmı ise Avrupa Komisyonu tarafından karşılanmaktadır. Değişim programlarının temel ilkesi, tam burslu öğrenciler dışında tüm öğrencilerin kendi üniversitesinin ücretini ödemesi ve ziyaret ettiği üniversitede eğitim için herhangi bir ödeme yapmamasıdır. Öğrencilere yurt dışında geçirdikleri faaliyet süreleri boyunca masraflarına yardımcı olmak üzere hibe verilmektedir. Öğrenim ve staj hareketliliği faaliyetleri ülkelerin hayat standardı düzeylerine göre 3 gruba ayrılarak ülke grupları için aylık öğrenim ve staj hibeleri bulunmaktadır. 1. ve 2. grup program ülkelerinde yer alan, hareketlilikte bulunulan Danimarka, Finlandiya, İrlanda, İsveç, İzlanda, Lihtenştayn, Lüksemburg, Norveç, Almanya, Avusturya, Belçika, Fransa, Güney Kıbrıs, Hollanda, İspanya, İtalya, Malta, Portekiz ve Yunanistan ülkelerinde öğrenim faaliyeti için her ay 300 Avro, staj faaliyeti için 400 Avro hibe verilmektedir. 3. grup program ülkelerinde yer alan, hareketlilikte misafir olunan Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Estonya, Hırvatistan, Letonya, Litvanya, Macaristan, Makedonya, Polonya, Romanya, Sırbistan, Slovakya, Slovenya ve Türkiye ülkelerinde öğrenim faaliyeti için aylık 500 Avro, staj faaliyeti için 600 Avro hibe verilmektedir. Personel hareketliliğinden faydalanan personele de yurt dışında geçirilen döneme ilişkin masraflara katkı sağlama amacıyla hibe desteği verilmektedir. Personel hareketliliği kapsamında yurt dışına giden personele verilecek olan günlük hibe oranı, gidilen ülke ve hareketlilik süresine göre hesaplanmaktadır. 1. grup program ülkelerinde yer alan, Danimarka, Finlandiya, İrlanda, İsveç, İzlanda, Lihtenştayn, Lüksemburg ve Norveç ülkelerinde eğitim alma ya da ders verme faaliyeti için günlük 153 Avro hibe verilmektedir. 2. grup program ülkelerinde yer alan Almanya, Avusturya, Belçika, Fransa, Güney Kıbrıs, Hollanda, İspanya, İtalya, Malta, Portekiz ve Yunanistan ülkelerinde eğitim alma ya da ders verme faaliyeti için günlük 136 Avro hibe verilmektedir. 3. grup program ülkeleri olan Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Estonya, Hırvatistan, Letonya, Litvanya, Macaristan, Makedonya, Polonya, Romanya, Sırbistan, Slovakya, Slovenya ve Türkiye ülkelerinde eğitim alma

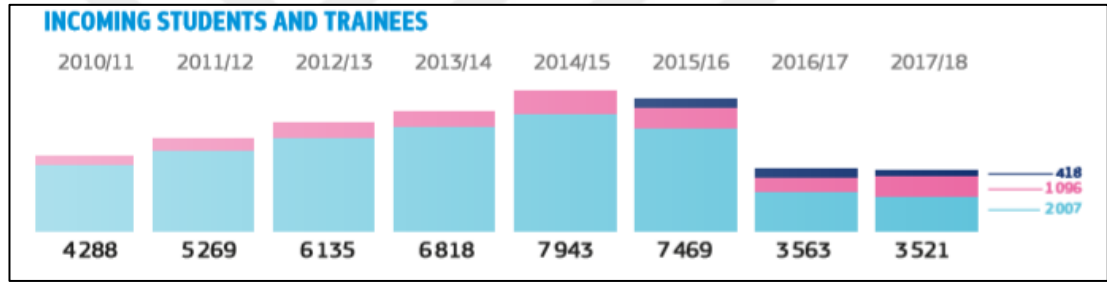
ya da ders verme faaliyeti için günlük 119 Avro hibe verilmektedir (Türkiye Ulusal Ajansı, 2019).

2016-2017 eğitim ve öğretim yılı itibariyle Türkiye’de Yükseköğretim Erasmus+ Beyannamesi sahibi olan 164 yükseköğretim kurumundan 160’ı, öğrenci ve personel hareketliliği faaliyetlerine katılmaktadır (Yükseköğretim Kurulu, 2017, s. 20).

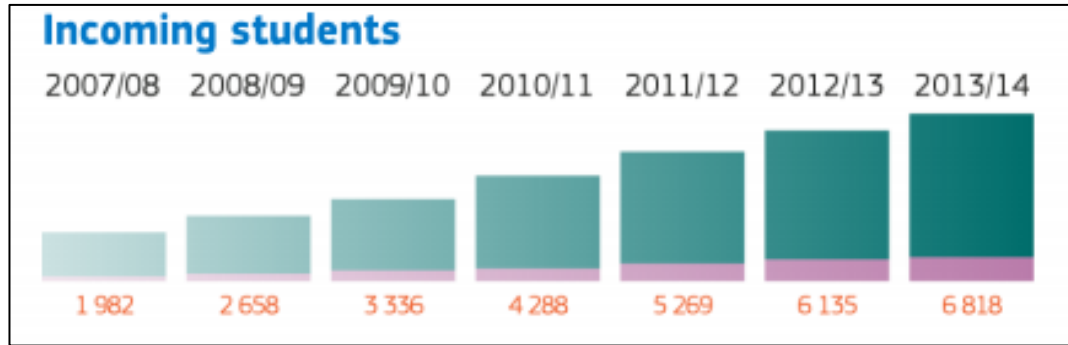
2018 yılında 1.417 Türk projesinden 44.930 katılımcı, yükseköğretim, mesleki eğitim ve öğretim, okul eğitimi, yetişkin öğrenimi ve gençlik hareketliliklerinden toplam 83.96 milyon € hibe desteği ile faydalanmıştır. 2017/2018 akademik yılında Türkiye’deki üniversitelerden 17.957 öğrenci ve 3245 personel erasmus+ değişim programı kapsamında yurt dışına gitmiş ve sırasıyla Polonya, Almanya ve İtalya’yı tercih etmişlerdir. Aynı akademik yıl içerisinde 3103’ü program ülkelerinden olmak üzere toplam 3521 öğrenci ve 2288 personel erasmus+ faaliyeti için Türkiye’ye gelmiştir (European Commission, 2020).

2017 yılında 1.304 Türk projesinden 43.097 katılımcı, yükseköğretim, mesleki eğitim ve öğretim, okul eğitimi, yetişkin eğitimi ve gençlik hareketliliklerinden toplam 76.73 milyon € hibe karşılığında yararlanmıştır. Bu katılımcılardan 21.069’u 215 proje kapsamında 45.462.887 € hibe desteği ile yükseköğretim hareketliliği gerçekleştirmiştir. 2016/2017 akademik yılında Türkiye’deki üniversitelerden 17.008 öğrenci ve 3334 personel erasmus+ değişim programı kapsamında yurt dışına gitmiş ve sırasıyla Polonya, Almanya ve İtalya’yı tercih etmişlerdir. Aynı akademik yıl içerisinde 3034’ü program ülkelerinden olmak üzere toplam 3563 öğrenci ve 1199 personel erasmus+ faaliyeti için Türkiye’ye gelmiştir (European Commission, 2019). Yıllara göre Türkiye’ye gelen öğrenci sayılarındaki değişim Şekil 4 ve Şekil 5’te yer almaktadır. Avrupa Komisyonun internet sayfasında yayınladığı raporlar, 2007/2008 yılı itibari ile istatistiki veri sunmaktadır (European Commission, 2016). Yükseköğretimde Uluslararasılaşma Strateji Belgesi’nde erasmus+ öğrenci hareketliliği ile Türkiye’ye gelen öğrenci sayısı 2004/2005 akademik yılında 299, 2005/2006 akademik yılında 828, 2006/2007 akademik yılında 1321’dir (Yükseköğretim Kurulu, 2017, s. 20). Şekil 4’te açık mavi renk gelen öğrenim öğrencilerini, pembe renk gelen stajyer öğrencileri ve koyu mavi renk program ülkeleri

(33 Erasmus+ program ülkesi: 28 Avrupa Birliği üyeleri, İzlanda, Lihtenştayn, Norveç, Kuzey Makedonya ve Türkiye) dışındaki tüm dünya ülkelerinden değişim programıyla gelen öğrencileri ifade etmektedir. Şekil 5'te ise öğrenim hareketliliği yeşil renk ile gösterilmektedir. 2010/2011 akademik yılından 2015/2016 yılına kadar gelen öğrenci sayısında düzenli bir artış devam ederken, 2016/2017 akademik yılında gelen öğrenci sayısından ciddi bir azalma yaşanmış ve gelen öğrenci sayısı bir önceki akademik yılın yarısının altında kalmıştır. Türkiye'ye gelen öğrenci sayısı azalmaya devam etmektedir (European Commission, 2019). 2015 çağrısı ile 2015/2016 akademik yılında Türkiye'ye program ülkelerinden toplam 6945 öğrenci ve 1235 personel gelmiştir (European Commission, 2018, s. 32-35). 2017 çağrısı ile 2016/2017 akademik yılında Türkiye'ye gelen öğrenci sayısında yarıdan fazla bir azalma olmuştur.

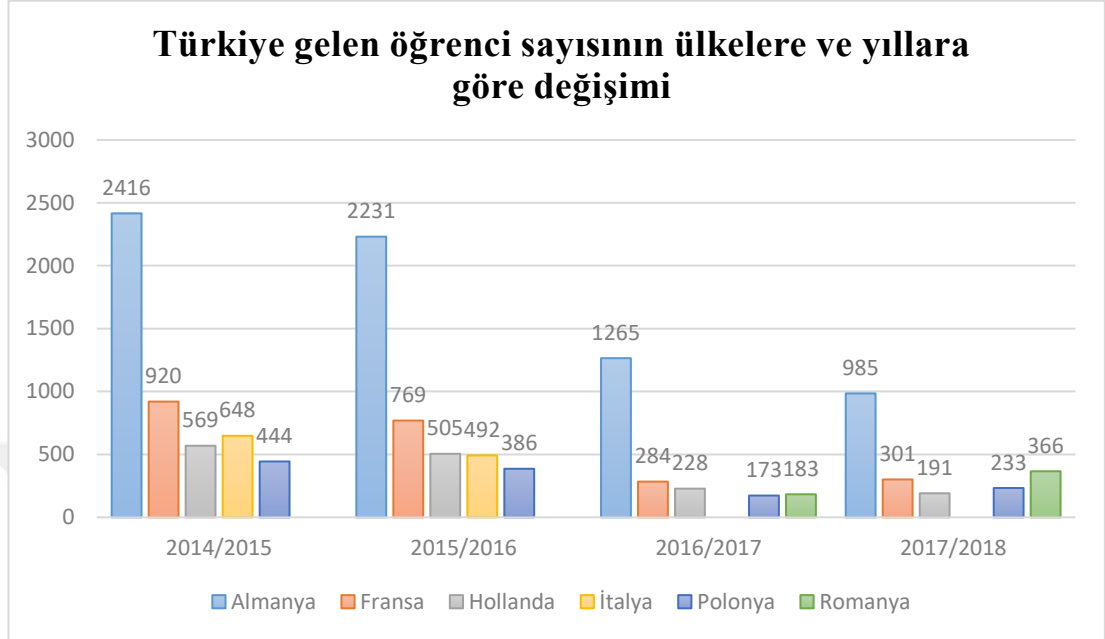
Şekil 4: 2010/2011-2017/2018 yılları arasında Türkiye'de erasmus+ kapsamında bulunan öğrenci sayıları (European Commission, 2019).

Şekil 5: 2007/2008-2013/2014 yılları arasında Türkiye'de erasmus+ kapsamında bulunan öğrenci sayıları (European Commission, 2016).

2017/2018 akademik yılında Türkiye'ye en fazla öğrenci sırasıyla Almanya, Fransa ve Romanya'dan gelmiştir. 2016/2017 akademik yılında ise Türkiye'ye en çok öğrenci sırasıyla Almanya, Fransa ve Hollanda'dan gelmiştir. En çok personel ise Polonya, Romanya ve Almanya'dan gelmiştir (European Commission, 2019, s. 36-39). 2014/2015 ve 2017/2018 akademik yılları arasında, KA103 Erasmus+ projesi

kapsamında Türkiye’yi en çok tercih eden öğrencilerin geldiği ilk beş ülke Şekil 6’da sunulmaktadır.

Şekil 6: 2014/2015 ve 2017/2018 akademik yılları arasında, program ülkelerinden Yüksek Öğrenim hareketliliği ile Türkiye’yi en çok tercih eden öğrencilerin geldiği ilk beş ülke (European Commission, 2018, s. 32-39).

2014/2015 ve 2016/2017 yıllarında Fransa Türkiye’ye en fazla öğrencinin geldiği ikinci ülkeyken, 2017/2018 yılında Fransa’nın yerini Romanya almış ve Fransa Türkiye’ye en fazla öğrenci gönderen üçüncü ülke olmuştur. 2017/2018 yılında ise Romanya, Türkiye’ye en fazla öğrenci gönderen 2. ülke olmuş, Fransa 2. sıraya gerilemiştir. 2014/2015 ve 2015/2016 yıllarında İtalya Türkiye’ye en fazla öğrenci gönderen ilk beş ülke arasındayken, 2016/2017 yılları arasında ilk beş içerisinde yer almamıştır. İtalya’dan Türkiye’ye gelen öğrenci sayısı her yıl düşmekte olup, 2017/2018 akademik yılında Türkiye’ye İtalya’dan yalnızca 35 öğrenci gelmiştir. 2017/2018 akademik yılında Türkiye’ye İzlanda, Lihtenştayn, Lüksemburg ve Malta’dan hiç öğrenci gelmemiştir.

3.4.2. Eğitim Faaliyetlerinin Kesintiye Uğraması

Doğal afet, uluslararası bir kriz, savaş gibi olağanüstü durumlardan sonra eğitim faaliyetlerinin kesintiye uğraması söz konusu olabilmektedir. Çin’in Wuhan kentinde başlayarak dünyaya yayılan Koronavirüs (COVID-19) salgını sağlık, ekonomi, eğitim, sosyal yaşam gibi pek çok alanı dünya çapında olumsuz olarak etkilemiştir. Salgının

yayılmasını önlemek ve salgını kontrol altına tutmak amacıyla birçok ülke okullarda eğitime bir süreliğine ara vermek zorunda kalmıştır.

3.4.2.1. Salgın Hastalıklar

İnsanlık tarihinin başından beri, salgın hastalıklardan kitle ölümleri meydana gelmiştir. Salgın hastalıklar, pek çok hastalıkla kıyaslanmayacak kadar ölüme neden olurlar. İnsanlık tarihi süresince veba, kolera, çiçek gibi pandemiler toplumdan topluma taşınmış ve milyonlarca insanın ölümüne yol açmıştır. Pandemiler, iktisadî ve ticarî yaşamda büyük sarsıntı ve aksaklıklara, çeşitli mal ve hizmetlerde pahalılığa ve enflasyona sebep olmuştur (Özdemir H. , 2005, s.4).

Avrupa'da 6. yüzyılda başlayan veba salgını, 14. yüzyılda tekrar nüksetmiş, 18. yüzyılda da devam etmiştir. Ortaçağ nüfusunun büyük bir bölümünün ölümüne yok olmasına neden olan hastalığın mikrobi, 19. yüzyılda teşhis edilebilmiştir. 1918-1919 yılları arasında görülen İspanyol gribi, dünya çapında 50 milyon kişinin ölümüne neden olmuştur. 1980'lerde başlayan HIV virüsü, yaklaşık 35 milyon kişinin ölümüne neden olmuştur. 2003 yılında yaşanan SARS salgını, 774 kişinin ölümüne sebep olmuştur (Kahraman & Cinman, 2019, s. 62). 14 ve 15. yüzyıllarda veba salgınları 1348-1349, 1416, 1447-1448 yıllarında Türkiye'de, özellikle İstanbul'da dehşetli tahribatlara yol açmıştır. İlk gerçek salgın olduğu varsayılan kara ölüm (siyah ölüm), 1348 yılında Avrupa nüfusunun yarısı ile Çin ve Hindistan'ın büyük bir kısmını öldürmüştür. Dünya genelinde önemli pandemilerle 1817'den sonra karşılaşılımıştır. 1826-1837, 1840-1849, 1856, 1863-1865, 1879-1884, 1891-1896, 1914-1918 yıllarında olmak üzere 7 büyük pandemi görülmüştür. Bunlardan bazıları Türkiye'ye de sıçramış ve büyük kayıplara yol açmıştır. Türkiye'de ilk kolera pandemisi 1830-1831 yıllarında kaydedilmiştir. Bu pandemi İstanbul'da 5-6 bin ölüme yol açmıştır. 1910 yılında Türkiye'de tekrardan ciddi bir kolera pandemisi baş göstermiştir (Özdemir H. , 2005, s. 32).

3.4.2.1.1. Koronavirüsü Salgını

Coronavirüsler, hayvanlarda veya insanlarda hastalığa neden olabilen önemli bir virüs ailesini ifade etmektedir. Orta Doğu Solunum Sendromu (MERS) ve Şiddetli Akut Solunum Sendromu (SARS) gibi koronavirüsü hastalıklarının, insanlarda

solunum yolu enfeksiyonlarına kadar şiddetli hastalıklara yol açtığı bilinmektedir. Son olarak keşfedilen koronavirüs, COVID-19 koronavirüs hastalığına neden olur. COVID-19, en son keşfedilen koronavirüsün sebebiyet verdiği bulaşıcı hastalıktır. Aralık 2019'da Çin'in Wuhan kentinde salgın başlamadan önce, bu yeni virüs ve hastalık bilinmemekteydi (World Health Organization, 2020). İlk etapta Çin'in Wuhan Eyaleti'nde 2019 yılının sonlarında sonlarında solunum yolu belirtileri (ateş, öksürük, nefes darlığı) şeklinde gelişen, bazı hastalarda yapılan araştırmalar sonucunda 23 Ocak 2020 tarihinde tanımlanan Yeni Koronavirüs Hastalığı (COVID-19), bölgedeki deniz ürünleri ve hayvan pazarından insanlara geçerek Vuhan başta olmak üzere Hubei eyaletindeki çeşitli şehirlere ve Çin Halk Cumhuriyeti'nin diğer eyaletlerine ve dünya ülkelerine yayılmıştır (Sağlık Bakanlığı, t.y.). COVID-19 şu anda küresel olarak birçok ülkeyi etkileyen bir salgın haline gelmiş bulunmaktadır (World Health Organization, 2020). 213 ülke ve/veya bölgede 2.959.929 kişiye bulaşan hastalık, 202.733 kişinin ölümüne neden olmuştur (World Health Organization, t.y.).

3.4.2.1.2. Türkiye'de Koronavirüs Salgını

Dünya geneline yayılan ve pek çok ülkeyi etkileyen koronavirüs salgınının Türkiye'de ilk saptanan COVID-19 vakası, Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı'nca 10 Mart 2020 tarihinde açıklanmıştır. Ülkedeki virüse nedeniyle ilk ölüm ise 15 Mart 2020 tarihinde gerçekleşmiştir. 11 Haziran 2020 tarihi itibarıyla 174.023 kişi koronavirüsü ile enfekte olmuş, 4.763 kişi yaşamını yitirmiştir (Sağlık Bakanlığı, t.y.). Türkiye bir yandan salgınla mücadele etmiş, diğer yandan aralarında İtalya, İspanya, Amerika'nın da bulunduğu pek çok ülkeye tıbbi ekipman yardımıyla bulunmuştur. Türkiye salgının başlangıcında Çin'e tıbbi malzeme gönderen ilk ülkeler arasında yer almaktadır. Yardımlar, TİKA, Kızılay, Sağlık Bakanlığı, Savunma Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı ve Cumhurbaşkanlığı gibi çeşitli kuruluşlar aracılığıyla organize edilerek ihtiyaç sahibi ülkelere ulaştırılmaktadır. Türkiye, sağlık malzemesi gereksiniminde bulunan ülkelerin ihtiyaçlarına kayıtsız kalmayarak, ülkenin imajını ve itibarını olumlu yönde artırmıştır. Yardıma ihtiyaç duyan ülkeler ve onların kamularıyla oluşan olumlu ilişkiler, uzun vadede ülkeler arası ilişki ve işbirliği gelişmesine katkı sağlayarak kamu diplomasisine hizmet etme potansiyeline sahiptir. Dünya Sağlık Örgütü (WHO) Avrupa Bölge Direktörü Hans Kluge, Türkiye'nin koronavirüs salgını ile mücadelede İngiltere, İtalya, İspanya ve

Balkan ülkelerine yaptığı tıbbi destek için, 2 Nisan 2020 tarihinde Sağlık Bakanı Fahrettin Koca ile gerçekleşen görüşmede (telekonferans yöntemiyle) Türk hükümetine göstermiş olduğu dayanışma için teşekkür etmiştir. Ayrıca Kluge, bu görüşmede, 2 yıllık yeni bir anlaşmaya da imza atıldığını da belirtmiştir (Sabah Gazetesi, 2020).

Avrupa Parlamentosu Milletvekili Ryszard Czarnecki, “Biz Avrupa Parlamentosu olarak Türkiye’nin cömertliğini takdir ediyoruz. Türkiye zor dönemlerde güvenilir bir ortak ve müttefik olduğunu gösterdi.” sözleriyle koronavirüs sürecindeki tutumu için Türkiye’ye teşekkür etmiş ve “Kriz bittiğinde Türkiye için birçok ekonomik fırsat doğacağını düşünüyorum. AB ile Türkiye arasındaki Gümrük Anlaşmasının güncellenmesinin faydalı olacağına inanıyorum.” demiştir (A Haber Gece, 2020). Avrupa Parlamentosu Milletvekili Ryszard Czarnecki’nin yaklaşımı Türkiye’nin koronavirüs sürecini başarılı bir şekilde yönettiğini ve Türk kamu diplomasisine katkı sağladığını kanıtlar niteliktedir. Yapılan insani yardımlar, uzun vadede ikili ilişkilere ve Türk dış politikasına olumlu yönde katkı sağlayacaktır.

3.4.2.1.3. Türkiye’de Koronavirüsü Salgını ve Erasmus+ Programı’na Etkileri

Türkiye’de 10 Mart 2020 tarihinde ilk vakanın görülmesi ve salgının yayılmaya başlamasıyla, 16 Mart 2020 tarihi itibarıyla okulların geçici süre kapatılması kararı alınmış ve 23 Mart 2020 tarihinde uzaktan eğitime geçilmiştir. Bu salgının yol açtığı süreçten en fazla etkilenen alanlardan biri de Erasmus+ Yükseköğretim hareketliliği olmuştur.

Türkiye aldığı tedbirlerle, salgının ülkedeki etkisini asgariye indirme konusunda gayret göstermiştir. 13 Mart tarihinde vakaların görüldüğü 11 ülkeye uçuşlar askıya alınmış, 21 Mart tarihinde ise 46 ülkeye daha uçuşlar durdurulmuştur. Türkiye geniş çaplı bir tahliye operasyonu yürütmüş, 24 Mart tarihi itibarıyla toplam 8 ülkeden 11 seferle 2 bin 721 Türk öğrenci Türkiye’ye getirilmiştir.

Faaliyet halinde olan öğrenci ve personeller açısından bir kriz süreci yaşanmış, olası faaliyetler askıya alınmıştır. 27 Şubat tarihinde Türkiye Ulusal Ajansı, Yükseköğretim kurumlarına koronavirüs sebebiyle Erasmus+ Yükseköğretim KA103

öğrenci hareketlilik faaliyetini bitirmek/ara vermek ya da farklı bir ülkede faaliyete başlamak isteyen öğrenciler hakkında bilgilendirme e-maili göndererek, bu durumun mücbir sebep kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Ülkemizden yurt dışına veya yurt dışından ülkemize yönelik hareketliliklerle ilgili alınacak tedbirler Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından yayımlanmış, belirtilen kural ve ilkelerin projelere ilişkin iptal veya erteleme gerektirmesi halinde ortaya çıkabilecek masrafların “mücbir sebep” kuralları dâhilinde değerlendirilebileceği 6 Mart tarihinde duyurulmuştur. Uluslararası hareketliliklerin yüksek risk arz etmesi nedeniyle projeler kapsamında yurt dışına çıkılmaması gerektiğini bildiren Ulusal Ajans, yurt dışına çıkmış olan katılımcılardan Türkiye’ye dönmek isteyenlerin, ev sahibi üniversiteleri ile buldukları ülkedeki Türkiye büyükelçilikleri veya konsolosluklarıyla iletişime geçmeleri gerektiğini 13 Mart tarihinde Yükseköğretim kurumlarına bildirmiştir. YÖK Başkanı Prof. Dr. Yekta Saraç, yurt dışında olan ve Türkiye’ye dönmek isteyen akademisyenlerin ve öğrencilerin, ilgili büyükelçilikler/ başkonsolosluklar ile iletişime geçmelerinin ve Dışişleri Bakanlığının kurumsal internet sayfası ile sosyal medya hesaplarını takip etmelerinin önem taşıdığını duyurmuştur. Ulusal Ajans bu süreçte Corona Virüs (COVID-19) salgınının KA103 Öğrenci ve Personel Hareketliliğine etkileriyle ilgili olarak internet sitesinde 23 Mart 2020 tarihinde bir rehber yayınlamış ve tüm yükseköğretim kurumları ile bunu paylaşmıştır. Rehber yükseköğretim kurumlardan gelen sorular çerçevesinde son olarak 16 Nisan tarihinde güncellenmiştir. Yurt dışından ülkemize dönen tüm katılımcılar, Sağlık Bakanlığının uyarıları doğrultusunda 14 gün süreyle tahsis edilen yurtlarda karantina altında tutulmuştur. Ulusal Ajans, yükseköğretim kurumlarının yürüttüğü 16 veya 24 aydan oluşan mevcut KA 103 projelerinin, 36 aya kadar uzatılabileceğini duyurmuştur. Mücbir sebeplerden kaynaklı iptal, yarıda bırakma gibi durumlardan dolayı ortaya çıkan masrafların üniversitelerin KA 103 bütçelerinde yaratacağı yük nedeniyle, Ulusal Ajans ilave bütçeler verilebileceğini açıklamıştır.

Erasmus+ faaliyeti kapsamında Türkiye’de bulunan yabancı uyruklu öğrencilerden bir kısmı Türkiye’de kalarak uzaktan eğitim yolu ile eğitimlerine devam etmiş, ülkelerine dönmek isteyen öğrenciler de konsolosluklar/ elçilikler ile iletişime geçerek kendi ülkelerine dönüş yapmışlardır. Koronavirüs salgını nedeniyle alınan bir takım önlemlerin yakın zamanda esnetilme ihtimaline karşın, 2020-2021 akademik

döneminde salgının yarattığı korku ve tedirginliğin, gelen-giden öğrenci ve personel sayılarını önemli ölçüde etkileyeceği öngörülmektedir.

3.4.2.1.4. Sanal Hareketlilikler

Sanal Hareketlilikler, bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımı ile aynı faydaları elde etmek için seyahat etmeye gerek kalmadan gerçekleşen hareketlilik türüdür. Sanal Hareketlilik, bilgi ve iletişim teknolojileri destekli ortamlar aracılığıyla mümkün olmaktadır. Örneğin, ortak çalışma alanları, bilgisayar ortamında konferans, canlı yayın ve video konferans şeklinde gerçekleştirilebilmektedir. Fiziksel olmayan bu program kültürlerarası anlayışın ve bilgi alışverişinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Yüksek Öğretim Kurumlarında Sanal Hareketlilik, farklı geçmişlerden ve kültürlerden insanlarla sınır ötesi işbirliğini içeren, birlikte çalışan ve okuyan, tamamen bilgi ve iletişim destekli bir öğrenme ortamı aracılığıyla sanal bileşenlerden oluşan bir öğrenme şeklidir (Helena Bijmens vd., 2006, s. 25).

Erasmus+ Virtual Exchange Projesi, 2018 yılında Avrupa Komisyonu tarafından başlatılmıştır. Erasmus+ programının bir parçası olarak uygulanmakta ve gençlerin kültürlerarası öğrenime katılmaları için erişilebilir bir yol sağlamaktadır. Gençlik Kuruluşları ve Üniversiteler ile birlikte çalışan program, Avrupa ve Güney Akdeniz'de ikamet eden 18-30 yaş arası tüm gençlere açıktır. Bir dizi etkinlik ile bir süre boyunca sürdürülen teknoloji destekli kişiler arası diyaloglar olan Sanal Hareketlilikler aracılığıyla, Erasmus+ programının erişiminin ve kapsamının genişletilmesi amaçlanmaktadır. Erasmus+ Sanal Hareketlilikler, sanal hareketlilikler yoluyla tartışmalara katılmak, kültürlerarası farkındalığı artırmak ve 21. yüzyıl becerilerini geliştirmek için güvenli bir çevrimiçi topluluk sunmaktadır. Program kültürlerarası diyalogu, istihdam edilebilirliği ve vatandaşlığı teşvik etmekte, AB komşuluk politikasının gençlik boyutunu güçlendirmektedir. Bu amiral gemisi programı, Eğitim, Görsel-İşitsel ve Kültür Yürütme Ajansı ile yapılan bir sözleşme kapsamında oluşturulmuş olup Avrupa Birliği bütçesi tarafından finanse edilmektedir ve “Search for Common Ground, Anna Lindh Foundation, UNIMED, Sharing Perspectives Foundation, Soliya, UNICollaboration, Kiron Open Higher Education ve Migration Matters” kuruluşlarından oluşan bir konsorsiyum tarafından uygulanmaktadır (European Commission, 2020).

Sanal hareketliliklerin, 1990'lı yıllardan bu yana teşvik edilmesine ve farklı projeler ile desteklenmesine karşın sanal hareketlilikler beklenen düzeyde gerçekleşmemektedir. Pandemi sürecinde Avrupa Komisyonu, hareketliliklerin çevirim içi tamamlanabilmesini onaylamakla birlikte, 2020-2021 Akademik yılında hareketliliklerin fiziksel olarak başlayamaması durumunda çevrimiçi başlayabilmesine imkân tanımaktadır. Bu kapsamda gerçekleşen sanal hareketlilik süresinde katılımcılar bireysel destek hibesi alamamakta, yurt dışında fiziksel hareketlilik başladığında hibe almaya hak kazanmaktadırlar. Üniversiteler arası ikili ilişkilerin devam etmesi için sanal hareketliliklerin özendirilmesi amaçlanmaktadır. Bilgisayar ortamında gerçekleşecek Sanal Hareketlilik için Yükseköğretim Kurumları, sanal hareketliliklerin erasmus ruhuna uygun olmadığını ve kültürlerarası anlayışın geliştirilmesine yeterince katkı sağlayamayacağını düşünmektedirler. Sanal hareketliliklerin erasmus ruhuna aykırı olması ve hibe desteğinin de bulunmaması gibi nedenlerle erasmus+ hareketliliklerinin 2020-2021 akademik yılında sınırlı seviyede gerçekleşeceği öngörülmektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. KAMU DİPLOMASİSİ ARACI OLARAK ERASMUS+ DEĞİŞİM PROGRAMLARI

Değişim programları, iki yönlü kamu diplomasisinin en uygun biçimidir. Değişim programları iletişime ve fikir alışverişine olanak sağlamakta ve karşılıklı anlayışı geliştirmektedir. Değişim programlarının kamu diplomasisine hizmet edebilmesi için devletin resmi organları tarafından desteklenmesi ve yönlendirilmesi gerekmektedir.

4.1. Türkiye' de Kamu Diplomasisi Aracı Olarak Erasmus+ Değişim Programı

Avrupa Birliği tarafından oluşturulan erasmus+ değişim programı, 2004 yılından bu yana Türkiye' de uygulanmakta ve T.C. Avrupa Birliği Başkanlığı ile Avrupa Komisyonu tarafından finanse edilmektedir. Türkiye'deki üniversitelerin uluslararasılaşmaya olan ilgisi, Yükseköğretim Kurulu'nun ve Türkiye Ulusal Ajansı'nın Türkiye'ye gelen öğrenci ve personel sayısına verdikleri önem, erasmus+ programına olan ilginin artmasına neden olmaktadır.

Bu çalışma, erasmus+ değişim programının Türkiye'de kamu diplomasisi türü olan eğitim diplomasisi çerçevesinde uygulanma durumlarını analiz etmeyi amaçlamaktadır. Eğitim diplomasisini, diyalog geliştirme, önyargıları yıkma, iletişim ve ilişki inşa etme işlevleriyle ele almaktadır.

4.2. Araştırmanın Problemi

Kamu diplomasisi çerçevesinde değerlendirilmeyen değişim faaliyetleri aracılığıyla dış politika amaçları açısından belli bir sonuç elde edilmemekte, bu faaliyetler ancak kamu diplomasisi çerçevesinde değerlendirildiğinde doğrudan ya da dolaylı etkisi olacak somut yararlar sağlanmaktadır.

Kamu diplomasisi kapsamında eğitim diplomasisi aktörleri ve uygulama alanları incelendiğinde, Türkiye'deki bazı kuruluşlar tarafından değişim programlarının kamu

diplomasisinin önemli bir unsuru olarak görüldüğü fakat; değişim programlarının bir kamu diplomasisi stratejisi çerçevesinde uygulanmadığı görülmüştür. Gelen yabancı öğrencileri bilgilendirme, ilişki inşa etme, karşılıklı iletişim ile uzun vadede kültürlerarası diyalogu ve işbirliğini geliştirme işlevlerini artırmak amacıyla kamu diplomasisi bileşenlerinden olan eğitim diplomasisi ekseninde oluşturulacak bir stratejiye ihtiyaç duyulmaktadır. Bu doğrultuda erasmus+ değişim programı ile Türkiye'ye gelen öğrencilerle hareketlilikleri öncesi ve sonrasında görüşmeler gerçekleştirilerek, öğrencilerin anlayış ve ikna düzeylerindeki değişim tespit edilmeye çalışılmıştır.

4.3. Araştırmanın Amacı

Türkiye'nin Avrupa Birliği yolculuğunda her fırsatta evrenselliği ve çoğulculuğu savunan Avrupalı seçkinler ve siyaset bilimciler tarafından medeniyet ve kültür farklılığı, olumlu bir etkileşimden çok olumsuz bir ötekileştirme konusu olarak gündeme getirilmektedir. Avrupa'da yaygın ırkçı temayüller ve İslam karşıtı tavır AB'nin temel ilkeleriyle özdeşleşmemektedir. Kültür parametreleri ile ilgili olarak, önyargılardan bağımsız, ufuk açıcı ve derinlikli açılımın önündeki engellerin kaldırılması gerekmektedir (Davutoğlu, 2001, s. 542-547). Kamu diplomasisi kapsamında değerlendirilen öğrenci değişim programlarının, ülke imajının iyileştirilmesi, ön yargıların yıkılması ve uzun vadeli ilişki inşa edilmesi konusunda önemli katkıları bulunmaktadır.

Uluslararası öğrencilerin misafir oldukları ülke ve ülkenin değerleri hakkında daha fazla bilgi ve beğeniye sahip olarak kendi ülkelerine döndükleri ve bunun kamu diplomasisine katkı sağladığı yıllardır tartışılmaktadır. Özellikle erasmus+ değişim programı ve bu konuda oluşturulmuş kamu diplomasisinin türü olan eğitim diplomasisi politikasının varlığı kapsamlı bir şekilde araştırılmamıştır.

Bu araştırmanın amacı, Türk hükümetinin desteklediği erasmus+ değişim programının kamu diplomasisindeki rolünü değerlendirmek ve eğitim diplomasisi çerçevesinde uygulanma durumlarını belirlemektir. Erasmus+ değişim programı ile Türkiye'ye gelen öğrencilerin gelmeden önceki bilgi düzeyleri ve varsa ön yargıları öğrenilerek, hareketlilik bittikten sonraki kültürel ve sosyal deneyimlerinden yola çıkılarak algı, öğrencilerin anlayış ve ikna düzeylerindeki değişim tespit edilmeye

çalışılmıştır. Türkiye'ye karşı ön yargıları olan ülke ve ülke vatandaşlarının varlığı karşısında geliştirilen stratejiler olup olmadığı araştırılarak, erasmus+ programının Türkiye'nin değerlerine, kültürüne ve siyasi sistemine karşı sempati oluşturmak için uygulanıp uygulanmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır.

Avrupa Komisyonun 2017 "Program Ülkeleriyle Yükseköğretim Hareketliliği – Öğrenci Gönderen ve Alan Ülkeler" raporuna göre Türkiye'ye 2017 yılında gelen öğrenci sayısı 3034'dür. Türkiye'ye program ülkeleri arasından en çok öğrenci sırasıyla Almanya (1265), Fransa (284) ve Hollanda (228) ülkelerinden gelmektedir. Almanya, Fransa ve Hollanda gibi ülkelerde gurbetçi Türk vatandaşlarının varlığı göz önüne bulundurulduğunda, bahsi geçen ülkelere gelen Erasmus+ öğrencilerinin Türk ağırlıklı olduğu öngörülmektedir. 2017 raporuna göre Türkiye'den öğrenciler en çok sırasıyla Polonya, Almanya ve İtalya'ya gitmektedir (Publications Office of the European Union, 2019).

Kültürlerarası iletişimin ve diyalogun oluşmasına imkân sağlayan kamu diplomasisi, yanlış anlamaları ve ön yargıları yıkarak uzlaşma ortamları oluşturmaktadır.

Bu araştırmada, uzun vadede kültürlerarası diyalogu artırma ve işbirliğini geliştirme işlevleri açısından Türkiye'de erasmus+ değişim programı, kamu diplomasisi türü olan eğitim diplomasisinde nasıl bir yer bulmalıdır sorusundan yola çıkılarak aşağıdaki hipotezlerin cevapları aranmaktadır.

H1: Erasmus+ değişim programı ile Türkiye'ye gelen öğrencilerin karşılıklı iletişim ve ikna yoluyla Türkiye'ye karşı ön yargıları yıkılmaktadır.

H2: Erasmus+ değişim programı aracılığıyla Türkiye ve Türk kültürü hakkında olumlu imaj oluşturulmakta, karşılıklı anlayış ve ilişki inşa edilmektedir.

H3: Erasmus+ değişim programı ile çift yönlü bir iletişim gerçekleşmektedir.

H4: Türkiye'deki Erasmus+ değişim programı sonrası kendi ülkesine dönen öğrenciler, iki ülke vatandaşları ve hükümet yetkilileri arasındaki ilişkileri uzun vadede olumlu yönde etkilemektedir.

Hipotezlerin sınanması amacıyla oluşturulan altı sorunun yanı sıra, öğrencilerin Türkiye'deki hareketliliklerini ve Türkiye hakkındaki bilgi düzeyini

öğrenmek amacıyla toplamda on iki soru öğrencilere derinlemesine görüşme esnasında yöneltilmiştir.

Sınanan Hipotezler	Soru
H1	Türkiye hakkında ne biliyorsunuz? Bu bilgiyi nereden edindiniz?
H1, H2	Türkiye ve Türk kültürü hakkındaki bilginiz ve düşünceleriniz nelerdir?
H3	Türkiye’deki hareketliliğiniz esnasında kendi ülkenizi ve kültürünüzü anlatma imkânınız oldu mu?
H4	Ülkenize döndükten sonra Türkiye’deki tecrübenizi, Türkler ve Türkiye hakkındaki düşüncelerinizi paylaşmayı düşündüğünüz kişiler ya da kurumlar var mı?
H4	Türkiye ile kendi ülkeniz arasındaki ilişkilere katkı sağlamayı düşünür müydünüz? Cevabınız evet ise, lütfen açıklayınız.

Tablo 3: Hipotezleri Sınayan Sorular

4.4.Tanımlar

Erasmus+ Programı: 1987 yılında Avrupa Birliği (AB)’nin başlattığı bir öğrenci değişim programıdır. Hollandalı filozof Desiderius Erasmus, programın isim kaynağıdır. Ayrıca ERASMUS+, “European Region Action Scheme for the Mobility of University Students (Üniversite Öğrencilerinin Hareketliliği için Avrupa Topluluğu Eylem Programı)” kelimelerinin baş harflerinden oluşan bir kısaltmadır.

Ana Eylem 1: Erasmus+ eylem programlarından olan ‘Bireylerin Öğrenme Hareketliliğini’ni ifade etmektedir. Ana Eylem 1, eğitim, öğretim ve gençlik alanındaki hareketlilik faaliyetlerini, büyük çaplı Avrupa Gönüllü Hizmeti etkinliklerini, Ortak Yüksek Lisans Derecelerini ve Yüksek Lisans Öğrencisi Kredi Garantisi unsurlarını desteklemektedir. Ana Eylem 1 çerçevesinde ‘eğitim ve öğretim’

alanında yükseköğretim öğrencilerine ve personeline yönelik hareketlilik projesi, mesleki eğitim ve öğretim öğrencilerine ve personeline ilişkin hareketlilik projesi, okul personeline yönelik hareketlilik projesi, yetişkin eğitimi personeline ilişkin hareketlilik projesi uygulanırken, ‘gençlik’ alanında ise gençlere ve gençlik çalışanlarına ilişkin hareketlilik projesi uygulanmaktadır. Ana Eylem 1 eğitim ve öğretim alanında yükseköğretim öğrencilerine ve personeline ilişkin olan hareketlilik projeleri KA103 ve KA107 olmak üzere ikiye ayrılmaktadır (Türkiye Ulusal Ajansı, 2013).

KA103 (AE, Key Action, KA, Ana Eylem): Ana Eylem 1 kapsamında yer alan yükseköğretim eğitim ve öğretim alanında öğrenci ve personele yönelik olarak, 28 AB üyesi ülke (Almanya, Avusturya, Belçika, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi, Hırvatistan, Hollanda, İngiltere, İrlanda, İspanya, İsveç, İtalya, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Macaristan, Malta, Polonya, Portekiz, Romanya, Slovakya, Slovenya, Yunanistan) ve 6 AB üyesi olmayan program ülkeleri (Norveç, İzlanda, Lihtenştayn, Makedonya, Sırbistan, Türkiye) arasında gerçekleşen projelerdir.

KA107 (AE, Key Action, KA, Ana Eylem): Ana Eylem 1 kapsamında yer alan yükseköğretim eğitim ve öğretim alanında öğrenci ve personele yönelik olarak, 28 AB üyesi ülke (Almanya, Avusturya, Belçika, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi, Hırvatistan, Hollanda, İngiltere, İrlanda, İspanya, İsveç, İtalya, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Macaristan, Malta, Polonya, Portekiz, Romanya, Slovakya, Slovenya, Yunanistan) ve 6 AB üyesi olmayan program ülkeleri (Norveç, İzlanda, Lihtenştayn, Makedonya, Sırbistan, Türkiye) ve üçüncü dünya ülkeleri (Arnavutluk, Bosna Hersek, Kosova, Karadağ Cumhuriyeti, Sırbistan, Ermenistan, Azerbaycan, Belarus, Gürcistan, Moldova, Ukrayna, Rusya Federasyonu, Cezayir, Mısır, İsrail, Ürdün, Lübnan, Libya, Fas, Filistin, Suriye ve Tunus) arasında uygulanan projelerdir.

4.5. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

Araştırma, Erasmus+ programı KA103 projesi çerçevesinde eğitim ve staj hareketliliği faaliyeti için Avrupa'daki çeşitli ülkelerden Türkiye'de bulunan yükseköğretim kurumlarına gelen ve en az üç ay Türkiye'de yaşayan yabancı öğrencileri kapsamaktadır.

Araştırmanın sınırlılığı, daha fazla öğrenciye ulaşabilmek amacıyla, Türkiye'de bulunan yükseköğretim kurumlarında 2017-2020 yılları arasında en az üç ay süre ile gerçekleşen erasmus+ öğrenim ve staj faaliyetlerinin değerlendirilmesi olarak belirlenmiştir.

Erasmus+ programının karşılıklı ilişki inşa ederek uzun vadede ülkeler arası ilişkileri olumlu yönde geliştirme etkisini değerlendirmek amacıyla 2008/2009 akademik yılı güz döneminde İstanbul'da öğrenim hareketliliği gerçekleştirmiş olup, 2017 yılından bu yana Türkiye'de bulunan kendi ülkesinin Büyükelçiliği'nde siyasi ve ekonomik ilişkiler bölümünde diplomat olarak çalışmakta olan Diplomat N.P. ile görüşme yapılmıştır.

4.6. Araştırmanın Örnekleme

Erasmus+ Ana Eylem 1 eğitim ve öğretim alanında yükseköğretim öğrencilerine ilişkin KA103 projesi çerçevesinde 2017-2020 yılları arasında Türkiye'ye Erasmus+ öğrenim ve staj hareketliliği kapsamında gelen öğrenciler araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır.

Araştırma kapsamında katılımcılar belirlenirken amaçlı örnekleme yöntemleri arasından ölçüt örnekleme uygulanmıştır. Ölçüt örnekleme yönteminde hâkim olan anlayış, önceden belirlenen bir takım ölçütü karşılayan tüm hususların dikkate alınmasıdır. Ölçüt örneklemede daha önceden araştırmacı tarafından belirlenmiş ya da var olan ölçü veya ölçütler kullanılmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2016, s. 122). Araştırma kapsamında katılımcıların belirlenmesinde araştırmacının oluşturduğu temel ölçüt, KA103 projesi kapsamında çeşitli ülkelerden Türkiye'de bulunan yükseköğretim kurumlarına 2017-2020 yılları arasında gelmiş olmak ve Türkiye'de en az 3 ay erasmus+ kapsamında bulunmuş olmaktır. Araştırma kapsamında farklı ülkelerden Türkiye'deki çeşitli üniversitelere gelen öğrencilerle görüşülmesinin

nedeni, farklı ülkelerden gelen öğrencilerin Türkiye hakkındaki düşüncelerinin ve tutumlarının benzerliğinin ya da farklılığının öğrenilme düşüncesidir.

4.7. Araştırmanın Yöntemi

Nitel araştırma yöntemlerinden olan betimsel analizin kullanıldığı bu çalışmada, Erasmus+ Ana Eylem 1 eğitim ve öğretim alanında yükseköğretim öğrencilerine yönelik KA103 projesi çerçevesinde Türkiye'ye Avrupa ülkelerinden gelen öğrencilerle ve daha önce Türkiye'ye erasmus+ faaliyeti kapsamında gelmiş olup şu an Türkiye'de çalışmakta olan katılımcıyla yapılan yapılandırılmış görüşmeler aracılığıyla, amaç kısmında ortaya konulan hipotezlere yönelik oluşturulan soruların cevapları aranmıştır. Yapılandırılmış görüşmeler ile amaç, katılımcılardan alınan bilgiler arasındaki benzerliği ve farklılığı ortaya koymak ve bu doğrultuda karşılaştırmalar yapmaktır. Araştırmayı yapan kişi, katılımcılar aracılığıyla belirli konuları anlamaya çalışır. Araştırmacı görüşme esnasında bazı konularla alakalı özel alanlarla karşılaşır, ayrıntılı sorularla bu alanları derinlemesine irdeleyebilir. Yapılandırılmış görüşme büyük ölçüde açık uçlu sorulardan oluşmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2016, s. 130).

Hipotezlerin sınıandığı görüşmeler, öğrencilerin hareketlilikleri öncesinde ve sonrasında gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin hareketlilikleri öncesinde çevrim içi görüntülü ortamda İngilizce görüşmeler yapılmış, öğrencilerin hareketlilikleri sonrasında ise İngilizce yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Derinlemesine görüşmelerde veriler, ilk görüşme için üç ve ikinci görüşme için dokuz sorudan oluşan görüşme formları ile toplanmıştır. Diplomata yapılan görüşmede veriler altı sorudan oluşan görüşme formu ile toplanmıştır. Formlardaki sorular 4 farklı uzman görüşü alınarak soruların anlaşılabilirliği ve konuyu kapsama durumu tekrar gözden geçirilmiş ve formların son biçimi verilmiştir. Araştırmaya ilişkin veriler 24 Mayıs 2017 ile 23 Ocak 2020 tarihleri arasında toplanmıştır. Diplomata yapılan görüşme 23 Ocak 2020 tarihinde gerçekleşmiştir. Katılımcılarla yapılan yüz yüze görüşmelerde, araştırmacı tarafından ses kayıt cihazı kullanılmıştır. İlk görüşmeler ortalama 20 dakika sürerken, ikinci görüşmeler yaklaşık 40 dakika sürmüştür. Diplomata yapılan görüşme yaklaşık 30 dakika sürmüştür. Görüşmelerden elde edilen veriler çözümlenirken, betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Betimsel analizde, araştırmadan ulaşılan veriler,

belirlenen temalara göre özetlenmekte ve yorumlanmaktadır. Bu yaklaşımda, katılımcıların aynı soru hakkındaki düşüncelerini belirgin bir şekilde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılar sıklıkla kullanılmaktadır. Bu analizin amacı, okuyucuya elde edilen bilgileri düzenli ve yorumlanmış bir biçimde vermektir. Bu amaç doğrultusunda ulaşılan veriler öncelikle düzenli ve açık bir şekilde betimlenmektedir. Sonrasında uygulanan betimlemeler açıklanmakta ve yorumlanmakta, sebep-sonuç bağlantısı irdelenmekte ve bir takım neticelere ulaşılmaktadır. Ortaya çıkan temalar, araştırmacı tarafından ilişkilendirilmekte, anlamlandırılmakta ve ileriye yönelik tahminlerde bulunabilmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2016, s. 239-240). Kişinin aldığı uyarıların ya da mesaj öğelerinin özelliklerini ve etkilerini tarafsız bir şekilde ortaya koymak söz konusudur (Bilgin, 2014, s. 12). Araştırma verilerinin çözümlenmesi amacıyla hipotezler doğrultusunda oluşturulan sorular çerçevesinde temalar belirlenmiştir. Veriler ilgili temalar altında düzenlenerek verilmiş, gerekli yerlerden doğrudan alıntılarla desteklenmiştir.

4.8. Bulgular

Bu araştırma, Türkiye'ye Erasmus+ değişim programı ile gelen öğrencilerin Türkiye'de öğrenim ya da staj hareketliliği gerçekleştirdikten sonra Türkiye'ye yönelik bakış açılarında ve düşüncelerinde olumlu yönde değişiklik olup olmadığını, Türkiye'ye ve vatandaşlarına karşı ön yargıların yıkılıp yıkılmadığını ve ikili ülke ilişkileri konusunda ileride sağlayabileceği olası önemli katkıları ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Bu doğrultuda, hipotezleri değerlendirmeye dayalı olarak gelen 18 erasmus+ öğrencisiyle ve öğrencilik yıllarında yükseköğretim öğrencisi olarak ülkemize gelen ve şu an Türkiye'de ülkesinin Büyükelçiliği'nde çalışan bir diplomat ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Bu bölümde, gelen öğrencilerle ve diplomatla gerçekleştirilen görüşmelerin neticesinde elde edilen bulgular sunulmaktadır.

4.8.1. Öğrenciler ile Yapılan Görüşmeler

Hipotez 1: Erasmus+ değişim programı ile Türkiye'ye gelen öğrencilerin karşılıklı iletişim ve ikna yoluyla Türkiye'ye karşı ön yargıları yıkılmaktadır.

Hipotez 2: Erasmus+ değişim programı Türkiye ve Türk kültürü hakkında olumlu imaj oluşturmakta ve karşılıklı anlayış ve ilişki inşa edilmektedir.

Erasmus+ kapsamı çerçevesinde farklı bir ülkeye giden öğrencilerin o ülkeye karşı ön yargıları var ise, karşılıklı iletişim ve ikna yoluyla bu ön yargılar yıkılabilmektedir. Bu doğrultuda katılımcı öğrencilerle yapılan ilk görüşmede öğrencilere “Türkiye hakkında ne biliyorsunuz? Bu bilgiyi nereden edindiniz?” sorusu sorulmuş, öğrencilerin hareketlilikleri sonrası gerçekleştirilen ikinci görüşmede ise “Türkiye ve Türk kültürü hakkındaki bilginiz ve düşünceleriniz nelerdir?” sorusu sorularak erasmus+ faaliyeti sonrası öğrencilerin karşılıklı iletişim ve ikna yolu ile Türkiye ve Türk kültürü hakkında varsa ön yargılarının yıkılarak düşüncelerinde olumlu yönde bir değişiklik olup olmadığı öğrenilmek istenmiştir. Sorulan ilk soru ile var olan olumsuz düşüncelerin açıkça ifade edildiği cevaplar ile ön yargıların yıkıldığı ve algıların olumlu yönde değiştiği cevaplar şu şekildedir:

Bir katılımcı öğrenci, Türkiye’ye gelmeden önce Türk kültürünün alışık olduğu kültürden çok farklı olduğunu düşünmektedir (E1). Öğrenci ikinci görüşmede, Türkiye’de öğrenim gördükten sonra sosyal ve kültürel anlamda Türkiye hakkında algısının olumlu yönde değiştiğini ve Avrupa-Asya karışımı sentez bir kültürle karşılaştığını söylemiştir.

İspanya’dan gelen bir öğrenci Türkiye’yi medyanın gösterdiği ve izin verdiği kadar tanığını söyleyerek, gerçekte nasıl olduğunu merak ettiğini ve gerçekten tehlikeli olup olmadığını anlamak istediğini söylemiştir. Türk kültürünün Avrupa kültüründen çok farklı olduğunu ve dinden çok fazla etkilendiğini söylerken, Akdeniz ülkesi olduğu için İspanya ile ortak değerleri de olabileceğini düşünmektedir (E8). Türkiye’ye birçok önyargı ile gelen bu katılımcı, sonrasında Türkiye’nin sandığı gibi tehlikeli bir ülke olmadığını ve Türk halkının gerçekten iyi ve yardımsever olduklarını ifade etmiştir. Önceki önyargılarının gerçeklikten tamamen uzak yanlış bir bilgi olduğunu aktarmış ve Türkiye’ye ve ülke insanlarına âşık olduğunu söylemiştir. Türkiye’de yaşadığı deneyimin kendisine, başka kültürlere ve dinlere de saygı duymayı öğrettiğini paylaşmıştır.

Danimarka’dan gelen bir öğrenci, sosyal medyada ve internet sitelerinde hayvan şiddeti, tecavüz ve politika ile ilgili konularda kötü haberler gördüğünü ve Türkiye’yi

böyle tanıdığını söylemiştir. Türk insanının geniş tarihinden dolayı akıllı olabileceğini düşünmektedir (E12). Katılımcı ikinci görüşmede farklı bir Türkiye ile karşılaştığını söyleyerek, Türkiye’de aileye değer verilmesini, insanların birbirine saygılı ve yardımsever olmasını sevdiğini söylemiştir. Fakat bazı Türkleri yeterince medeni ve kibar bulmadığını ifade etmiştir.

Katılımcılardan biri Türk kültürünü Osmanlı ile ilişkilendirmekte ve Türk kültürünü Osmanlı’nın devamı olarak görmektedir (E15). Katılımcı Türkiye’de öğrenim gördükten sonra Türk kültürünü, değerlerini ve mutfağını çok sevdiğini söylemiştir. Gelmeden önce Türkiye’nin Avrupa’dan çok farklı olduğunu düşündüğünü ama gelince öyle olmadığını gördüğünü ve İstanbul’un Doğu ezgilerini de içinde barındıran tam bir Avrupa şehri olduğunu söylemiştir. Türkleri çok misafirperver, kibar ve saygılı bulduğunu ifade etmiştir.

Arap kökenli bir aileden gelen İtalyan bir katılımcı, ailesinde Türkiye’ye karşı sempati hâkim olmasına rağmen, düşünce özgürlüğü, toplumsal kurallar ve uluslararası hukuk kuralları konusunda Türkiye’nin iyi bir imajının olmadığını düşünmektedir. Bu öğrenci Türkiye hakkındaki bu düşüncelere medya, internet, dersler ve kitaplar aracılığı ile sahip olmuştur. Aynı öğrenci, Türk kültürünü geleneksel bulmakta, yeterince modern olduğunu düşünmemekte ve Türk kültürünün aynı zamanda etik ve rustik olduğunu ifade etmektedir (E16). Türkiye’de öğrenim gördükten sonra Türkiye’de teknolojiyi ve mimariyi çok gelişmiş, insanların saygılı, çalışkan ve laik bulduğunu söylemiştir. Müslüman bir Avrupa ülkesiyle tanıştığını söyleyen katılımcı, medyada yansıtılandan bambaşka bir ülke ile karşılaştığını aktarmıştır.

Katılımcılardan biri Türkiye’nin, kendine has kültüre sahip olduğunu düşünmektedir. Fakat haberlerde Türkiye ile ilgili iyi şeyler duymadığını söylemiştir (E13). Hırvatistan’dan gelen katılımcı ikinci görüşmede, Türkiye’de öğrenim gördükten sonra Türklerin harika, iletişime açık, arkadaş canlısı, yardımsever, misafirperver, eğlenceli ve kibar olduklarını düşündüğünü söylemiştir. Türk geleneğini ve kültürel yaşamını çok sevdiğinden ve kültürel anlamda pek çok farklılığı keşfederek keyif aldığından bahsetmiştir.

Katılımcılardan biri, ilk görüşmede Türk kültürü hakkında yeterince bilgisi olmadığını söylemekle birlikte, Türk kültürünün İspanya’da sahip olduğu kültürden çok farklı olduğunu düşündüğünü ifade etmiştir (E9). Türkiye’de öğrenim gördükten sonra Türk kültürünü kendi İspanyol kültüründen çok farklı bulmaya devam etmekte ve bazı unsurların olumlu bazılarının da olumsuz olduğunu düşünmektedir. Türkiye’de başka insanlara saygı duyulduğunu görmenin kendisini mutlu ettiğini ifade ederken, Türkiye’de herşeyin yasak olduğunu, düşünce özgürlüğü olmadığını ve Türk toplumunun açık fikirli olmadığını söylemiştir. Aynı katılımcı bir sürü Türk arkadaş edindiğini söylerken, Türklerin harika insanlar olduğunu ifade etmiştir. Katılımcı Türk kültürüne ve Türklere karşı olumlu algısını ve görüşlerini ifade ederken, Türkiye’deki sosyal haklar ve özgürlük konularındaki eleştirel düşüncelerini de dile getirmiştir. Türkler ve Türk kültürü hakkında olumlu imaj elde etmesine rağmen, ülkeye karşı bakış açısında olumlu yönde bir değişiklik görülmemiştir. Birinci ve ikinci hipotezi katılımcının cevabı doğrulamamaktadır.

Görüldüğü gibi Türkiye’de erasmus+ faaliyeti gerçekleştiren öğrenciler arasından, gelmeden önce önyargıları olduğunu açıkça ifade eden yedi öğrenciden altısının Türkiye’ye, Türk kültürüne ve Türklere karşı önyargılarının yıkıldığı ve düşüncelerinin olumlu yönde geliştiği görülmektedir. Diğer öğrencinin algısı kısmen olumlu yönde gelişmiştir. Altı öğrencinin cevapları ile birinci ve ikinci hipotezin doğrulandığı görülmektedir.

Hipotez 1	Türkiye ve Türk kültürü hakkındaki ön yargıları erasmus+ faaliyetinden sonra yıkılmıştır. (önyargıları olduğunu açıkça ifade eden öğrenciler arasından)
Destekleyen	6
Desteklemeyen	1

Tablo 4: Hipotez 1’in Sınama Sonuçları

Türkiye’ye ön yargıları ile gelen öğrencilerin yanı sıra, ön yargısını dile getirmekten çekinen, ülke ve kültürü hakkında yeterli bilgi sahibi olmayan katılımcıların Türkiye’de öğrenim görmesi ve Türklere birebir iletişim kurmasının

ardından oluşan ilişki ve güven inşa süreci, Türkiye'ye ve Türklere karşı olumlu yönde bir algı oluşturmaktadır.

İspanya'dan gelen bir katılımcı, erasmus+ faaliyeti sayesinde Türk kültürünün değerini öğrendiğini ifade etmiştir (E2).

Romanya'dan gelen bir katılımcı, farklı bir millet ile tanışıp farklı bakış açılarını gördükten sonra hayata bakış açısının değiştiğinden bahsetmiştir. Türk kültürünü Batılı insanlar için çok özel olarak tanımlayan katılımcı, Türkiye'ye âşık olduğunu söylemiştir. Türklerin alışkanlıklarından etkilenmiş ve misafirperverliklerine hayran kalmıştır. Birçok arkadaşlık ve bağlantı kurduğundan bahseden katılımcı, gelecekte Türkiye'de çalışmak istemektedir (E3).

Hırvatistan'dan gelen bir katılımcı, Türk kültürünü geleneksel, Türk insanını ise arkadaş canlısı ve misafirperver bulmakta, Türkiye ile bağlantısı olan her şeye âşık olduğunu ifade etmektedir (E4).

İspanya'dan gelen bir katılımcı, erasmus+ sayesinde Türkiye'nin ve Türk halkının gerçekten iyi olduğunu gördüğünü ve ailesine de gösterebildiğini söylemiştir. Aldığı bir ders sayesinde Türk toplumunun yapısını ve Orta Asya kökenini öğrendiğini ve bu sayede Türk toplumunu daha iyi anlamaya başladığını ifade etmiştir. Türklerin yabancılara ev sahipliği yapmasının, aileye önem vermesinin ve konuklara yemekler ikram etmesinin kendisini çok etkilediğini söylemiştir (E6).

Hırvatistan'dan gelen bir katılımcı, gündelik yaşamda yerel halkla etkileşimde bulunarak kültürel değerler, sosyal yaşam, din ve gelenekler hakkında çok şey öğrendiğinden bahsetmiştir. Türk insanını cömert, sıcakkanlı ve misafirperver bulmaktadır. Türk yemeklerine, Türk insanının sıcak karşılımlarına ve misafirperverliklerine hayran kaldığını söylemiştir (E7).

Litvanya'dan gelen bir katılımcı, erasmus+ hareketliliği sayesinde tanıştığı Müslüman Türklerin çok iyi, açık yürekli ve misafirperver olduklarını öğrenmiştir. Litvanya'dan gelen bu katılımcı, Türk insanının güçlü manevi değerlere ve iyi insan ilişkilerine sahip olduğunu düşünmekte ve Türkleri çok sevdiğini ifade etmektedir (E17).

İspanya'dan gelen bir katılımcı, Türkiye'de kadın erkek arasındaki ilişkinin eşit olmadığını düşünmektedir. Türklerin göçmenlere gösterdiği toleransı, kadın ve erkek ilişkilerinde göstermediği kanaatini taşımaktadır (E5). Katılımcının verdiği yanıtlar ikinci hipotezi desteklememektedir.

Romanya'dan gelen bir katılımcı, Türkiye'de konuşma özgürlüğü olmadığını, cinsiyet eşitsizlikleri olduğunu ve Türklerin yeniliklere açık olmadığını düşünmektedir. Türk halkını misafirperver ve çevresine saygılı bulmaktadır. Türklerin, mutfak, dans, resim gibi yerel gelenekleri uygulamada katı olduklarını düşünmektedir (E10). Katılımcının Türkiye ve Türk kültürü hakkındaki algısı bütün olarak değerlendirildiğinde, ikinci hipotezi doğrulamadığı görülmektedir.

Türkiye'de dinsel ve kültürel çeşitlilik olduğundan bahseden katılımcı, bu özgür ve saygılı ortamı görmekten mutluluk duyduğunu ifade etmiştir. Annesinin hareketlilik öncesinde kendisini Türkiye'ye gönderme konusunda kaygılı olduğundan bahseden katılımcı, Türkiye'deki eğitimi boyunca hiçbir sorunla karşılaşmadığını ve ailesinin de kendisini Türkiye'de ziyaret ettiğini söylemiştir. Fakat Türkiye'de bazı internet sitelerine giriş yapmanın yasak olduğuna değinen katılımcı, düşünce özgürlüğü olmadığını söylemiştir (E11). Katılımcının Türk kültürüne karşı algısı olumlu yönde gelişirken Türkiye'ye karşı algısı olumsuz yönde gelişmiştir. Öğrencinin verdiği cevaplar ikinci hipotezi tamamen desteklememektedir.

Slovakya'dan gelen bir katılımcı, Türkleri belirlenen zamanlamaya uymayan, plansız ve çok rahat insanlar olarak tanımlamaktadır (E14). Katılımcının verdiği yanıtlar ikinci hipotezi doğrulamamaktadır.

Litvanya'dan gelen bir katılımcı farklı dinlere karşı sevgisinin arttığını, ilgi düzeyinin geliştiğini ve farklılıkları kabullenmeyi öğrendiğini ifade etmiştir. Türklerde, özellikle kentten daha uzak yerleşim yerlerinde, geniş aile yapısının ve sosyal yaşamın önemli olduğunu düşünmektedir. Ailelerin iletişim halinde bulunmasının ve bir araya gelip yemek yemesinin hoşun gittiğini söylemiştir. Türklerin ülkesine ve kültürüne çok bağlı ve sadık olduğunu gözlemlemiştir. Türk kültürüne ve insanına hayran olduğunu söyleyen katılımcı, siyasi ve sosyal nedenlerden dolayı özellikle kadın için Türkiye'yi çok yaşanılır bulmadığını söylemiştir (E18). Katılımcının Türk kültürüne karşı algısı olumlu yönde gelişirken

Türkiye'ye karşı algısı olumsuz yönde gelişmiştir. Katılımcının verdiği cevaplar ikinci hipotezi doğrulamamaktadır.

Yukarıda bir önceki hipotez doğrulanırken, katılımcılardan (E1, E8, E12, E13, E15, E16) Türkiye'de öğrenim gördükten sonra Türkiye'ye ve Türklere karşı olumlu yönde bir algıya sahip olduğuna yer verilmiş ve bu katılımcıların ikinci hipotezi doğruladığı görülmüştür. Bir diğer katılımcı (E9) ise Türkler ve Türk kültürü hakkında olumlu düşüncelere sahip olduğunu söylerken, Türkiye'ye karşı olumsuz algısından bahsederek ikinci hipotezi desteklemeyen yönde görüş bildirmiştir

Türkiye'de erasmus+ faaliyeti gerçekleştiren öğrencilerin on sekizinden on ikisi, Türkiye, Türk kültürü ve Türkler hakkında olumlu bir imaja sahip olmuştur. Diğer altı öğrenci Türklere karşı olumlu yönde düşünce geliştirmelerine rağmen, Türkiye'ye karşı eleştirel yaklaşarak ikinci hipotezi desteklemeyen cevaplar vermiştir.

Hipotez 2	Erasmus+ faaliyetinden sonra Türk kültürü ve Türkler hakkında olumlu bir imaja sahip olmuştur.
Destekleyen	12
Desteklemeyen	6

Tablo 5: Hipotez 2'nin Sınama Sonuçları

Hipotez 3: Erasmus+ değişim programı ile çift yönlü bir iletişim gerçekleşmektedir.

Erasmus+ kapsamı çerçevesinde farklı bir ülkeye giden öğrenciler karşılıklı ve çift yönlü iletişim aracılığıyla, kendi ülkelerini ve kültürlerini orada bulunan yerel halka aktarabilmektedirler. Bu doğrultuda katılımcı öğrencilerle yapılan ikinci görüşmede öğrencilere "Türkiye'deki hareketliliğiniz esnasında kendi ülkenizi ve kültürünüzü anlatma imkânınız oldu mu?" sorusu sorularak üçüncü hipoteze cevaplar aranmıştır.

Katılımcı öğrenciler üniversitedeki bazı dersler kapsamında, düzenlenen çeşitli kültürel etkinliklerde ve günlük yaşamda hem Türk kültürünü öğrendiklerini hem de kendi kültürlerini anlatma fırsatı bulduklarını ifade etmişlerdir (E2, E3, E5, E6, E7,

E8, E9, E10, E11, E12, E13, E15, E16, E17, E18). On beş öğrenci karşılıklı diyalog aracılığı ile kendi ülkelerini ve kültürlerini anlattıklarını söyleyerek üçüncü hipotezi destekleyen cevaplar vermişlerdir.

Katılımcılardan bazıları, herhangi bir organizasyon çerçevesinde ya da günlük yaşamda kendi kültürlerini anlatma fırsatı bulamadıklarını ifade etmişlerdir (E1, E4, E14). Katılımcılardan üçü, kendi kültürlerini ve ülkelerini anlatma fırsatı bulamadıklarını söyleyerek üçüncü hipotezi doğrulamamışlardır.

Hipotez 3	Gelen öğrenciler karşılıklı diyalog aracılığı ile kendi ülkelerini ve kültürlerini anlatmaktadırlar.
Destekleyen	15
Desteklemeyen	3

Tablo 6: Hipotez 3'ün Sınama Sonuçları

Hipotez 4: Türkiye'deki Erasmus+ değişim programı sonrası kendi ülkesine dönen öğrenciler iki ülke vatandaşları ve hükümet yetkilileri arasındaki ilişkileri uzun vadede olumlu yönde etkilemektedir.

Değişim programları aracılığı ile başka bir ülkede öğrenim ya da staj faaliyeti gerçekleştiren öğrenciler, kendi ülkelerine döndükten sonra kendi ülke vatandaşlarını ve uzun vadede iki ülke arasındaki ilişkileri olumlu yönde etkileyebilmektedirler. Bu nedenle erasmus+ programının kamu diplomasisi enstrümanı olarak uzun vadede dış politika üzerinde olumlu etkisi vardır. Bu yönde belirlenen dördüncü hipoteze cevaplar aramak amacıyla katılımcılara doğrultulan birinci soru “Ülkenize döndükten sonra Türkiye'deki tecrübenizi, Türkler ve Türkiye hakkındaki düşüncelerinizi paylaşmayı düşündüğünüz kişiler ya da kurumlar var mı?” dır.

Katılımcı öğrenciler ülkelerine döndükten sonra Türkiye'de yaşadıkları tecrübelerini aileleri, arkadaşları ve gönderici üniversite temsilcileri ile olumlu yönde ve tavsiye niteliğinde paylaşmayı planladıklarını ifade etmişlerdir (E1, E2, E3, E4, E5, E6, E7, E8, E9, E10, E11, E12, E13, E14, E15, E16, E17, E18).

Öğrencilerden bazıları Türkiye’yi pek çok açıdan önerebileceklerini ifade ederken, bazı öğrenciler de Türkiye’de yaşadığı erasmus+ deneyimi sonrasında Türkiye ve kendi ülkesi arasında iş yapmak istediklerini söylemişlerdir (E10, E17). On sekiz katılımcı da verdiği cevaplarla dördüncü hipotezi doğrulamaktadır.

Dördüncü hipoteze cevap aramak amacıyla katılımcılara sorulan bir diğer soru “Türkiye ile kendi ülkeniz arasındaki ilişkilere katkı sağlamayı düşünür müydünüz? Cevabınız evet ise, lütfen açıklayınız.” dır. Bu soru aracılığıyla erasmus+ programının kamu diplomasisi enstrümanı olarak uzun vadede dış politika üzerindeki rolü öğrenilmek istenmiştir.

Katılımcılardan neredeyse tamamı ikili ülke ilişkilerine katkı sağlama ve karşılıklı ön yargıları yıkma isteklerini ifade etmiş (E1, E2, E3, E4, E5, E6, E7, E8, E9, E10, E11, E12, E13, E15, E16, E17, E18), yalnız bir öğrenci çekimser kalmıştır (E14). Görüldüğünü gibi on sekiz öğrenciden on yedisi dördüncü hipotezi doğrulamışlardır.

Hipotez 4	S1: Türkiye’deki tecrübelerini kendi ülkelerindeki kişi ve kurumlarla paylaşarak uzun vadede kamu diplomasisine sağlama söz konusudur.	S2: Uzun vadede iki ülke vatandaşları ve hükümet yetkilileri arasındaki ilişkilere olumlu katkı sağlama istek ve ihtimalleri vardır.
Destekleyen	18	17
Desteklemeyen	-	1

Tablo 7: Hipotez 4’ün Sınama Sonuçları

4.8.2. Diplomat ile Yapılan Görüşme

Değişim programları karşılıklı ilişki inşa ederek uzun vadede ülkeler arası ilişkileri olumlu yönde geliştirmektedir. Bu konuyla ilgili, erasmus+ değişim programı ile Türkiye’ye gelen ve sonrasında Türkiye’de çalışmaya başlayan bir diplomat ile derinlemesine görüşülerek hipotezlere cevaplar aranmak istenmiştir. Diplomat N.P.,

2008/2009 akademik yılı gz döneminde İstanbul'da öğrenim hareketliliği gerçekleştirmiş olup, 2017 yılından bu yana Türkiye'de bulunan kendi ülkesinin Büyükelçiliği'nde siyasi ve ekonomik ilişkiler bölümünde diplomat olarak çalışmaktadır.

Erasmus+ değişim programı, kültürler hakkında olumlu imaj oluşturmakta ve karşılıklı anlayış ve ilişki oluşmasına imkân sağlamaktadır. Bu anlamda katılımcıya yöneltilen soru şöyledir: "Türk kültürü hakkında ne düşünüyorsunuz? Türk kültürüne ait değerlerden en çok beğendikleriniz ya da beğenmedikleriniz nelerdir?"

N.P. soruyu, "Türkiye'ye herhangi bir ön yargı ile gelmedim. Türk kültüründen çok hoşlandım. İnsanlar dürüst ve arkadaş canlısı. Türk geleneklerinden, özellikle aile ve arkadaşlarla yapılan uzun kahvaltılardan hoşlanıyorum." diyerek ikinci hipotezi destekler nitelikte bir cevap vermiştir.

Erasmus+ kapsamı çerçevesinde değişim programından faydalanan öğrenciler karşılıklı ve çift yönlü iletişim aracılığıyla, kendi ülkelerini ve kültürlerini tanıtma ve anlatma fırsatı bulmaktadırlar. Bu kapsamda katılımcıya yöneltilen soru şöyledir: "Erasmus+ hareketliliğiniz esnasında kendi ülkenizi ve kültürünüzü tanıtma ve anlatma fırsatınız olmuş muydu?". N.P., erasmus+ değişim programı esnasında kendi ülkesini ve kültürünü anlatma fırsatı bulmadığını söyleyerek üçüncü hipotezi doğrulamamaktadır.

Değişim programları ile gelen öğrenciler kendi ülkelerine döndükten sonra, kendi ülke vatandaşlarını ve uzun vadede iki ülke arasındaki ilişkileri olumlu yönde etkileyebilmektedirler. Bu anlamda katılımcıya yöneltilen soru "Erasmus+ dönemi sonrası ülkenize döndükten sonra çevrenizdeki kişilere ya da ülkenizdeki karar vericilere Türkiye imajı hakkında olumlu yönde aktarımlarınız olmuş muydu?" olmuştur. Bu soruyu destekleyen cevap şöyledir:

N.P., "Türkiye'de erasmus+ yapmam hayatımın çok önemli bir parçası oldu ve bu sonrasında kariyer seçimimi dolaylı olarak etkiledi. Türkiye'den çok olumlu kazanımlarla döndüm ve bunları evremle paylaştım. şu anki işimin bir parçası olarak da iki ülke arasındaki ilişkilere katkı sağlamaya çalışıyorum. Ankara'ya devletim tarafından atandım. Bu hususta ülkeyi ve dilini bilmenin de önemli bir faktör olduğunu

düşünüyorum.” şeklinde cevap vermiştir. Katılımcının cevabı dördüncü hipotezi desteklemektedir.

4.9. Genel Değerlendirme

Araştırmanın bu bölümünde, katılımcılarla ve bir diplomatla çalışma amacı doğrultusunda yapılan derinlemesine görüşmelerin sonuçları birarada değerlendirilecektir.

Bulgular kısmında katılımcı öğrencilerin verdikleri cevaplar, hipotezler doğrultusunda değerlendirilmiştir. Bu başlık altında ise öğrencilerle gerçekleştirilen derinlemesine görüşme sonuçlarının ayrıntılı analizi ve bir diplomatla yapılan derinlemesine görüşmeler birlikte analiz edilecektir.

4.9.1. Gelen Erasmus+ Öğrencileri ile Yapılan Derinlemesine Görüşme Bulguları

Öğrenciler Türkiye’ye gelemeden önceki öğrenci görüşmeleri internet üzerinden skype iletişim kanalı aracılığıyla gerçekleştirilmiş olup, öğrencilerin hareketlilikleri sonrası yapılan derinlemesine görüşmeler İstanbul’da gerçekleştirilmiştir. Çeşitli ülkelerden gelen Erasmus+ öğrencileri, Türkiye’nin çeşitli illerinde farklı üniversitelerde eğitim almış ya da staj faaliyetini gerçekleştirmişlerdir (Tablo 8). Katılımcılar 3 ay ile 1 yıl arasında Türkiye’de bulunmuşlardır. Derinlemesine görüşmelerde katılımcıların, Türkiye’yi seçme nedenleri, Türkiye’de gerçekleşecek Erasmus+ faaliyetinden akademik, kişisel ve kültürel beklentileri, Türk kültürü ve Türkler hakkındaki düşünceleri sorularak öğrencilerin Türkiye hakkındaki fikirleri ve varsa ön yargıları öğrenilmeye çalışılmıştır. Katılımcılarla, erasmus+ hareketliliği sürecinde yaşadıkları tecrübeler ve karşılaştıkları sorunlar, Türkiye ve kendi ülkeleri arasındaki ilişkiler, Türk kültürü ve değerleri gibi farklı konular üzerine iletişim kurulmuştur. Bu bağlamda edinilen bulgulara, katılımcılara sorulan sorular ışığında tematik başlıklar oluşturularak aşağıda yer verilmiştir. Öğrenciler ile yapılan İngilizce görüşmelerde öğrencilerin görüşlerine, nüanslarının bozulmaması adına doğrudan yer verilen alıntılarda olduğu gibi yer verilmiş ardından tercümesi eklenmiştir. Görüşleri alınan öğrencilere ait bilgi, her öğrenciye verilen müstear kodu ile Tablo 8’de sunulmuştur.

Aşağıdaki Tablo 8’de görüldüğü gibi araştırma kapsamında Türkiye’ye erasmus+ programı ile İspanya (6)’dan, Hırvatistan (3)’dan, Romanya (3)’dan, Litvanya (2)’dan, İtalya (1)’dan, Danimarka (1)’dan, Slovakya (1)’dan ve Polonya (1)’dan gelen 12 kız ve 6 erkek öğrenci ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Tablo 8: Derinlemesine Görüşmelerin Yapıldığı Gelen Erasmus+ Öğrencilerinin Listesi

Müstear	Öğrencinin Geldiği Ülke	Cinsiyet	Öğrencinin Hareketlilik Türü	Öğrencinin Türkiye’de Hareketlilik Gerçekleştirdiği	Öğrencinin Bulunduğu Üniversite Türü	Öğrencinin Türkiye’de Bulunduğu Akademik	Türkiye’de Bulunma Süresi
E1	Polonya	Kız	Öğrenim	Sakarya	Devlet	2018-2019	6 ay
E2	İspanya	Kız	Öğrenim	İstanbul	Özel	2018-2019	6 ay
E3	Romanya	Erkek	Öğrenim	İstanbul	Özel	2017-2018	6 ay
E4	Hırvatistan	Kız	Staj	İstanbul	Özel	2018-2019	3 ay
E5	İspanya	Kız	Öğrenim	Ankara	Devlet	2019-2020	6 ay
E6	İspanya	Kız	Öğrenim	Kocaeli	Devlet	2019-2020	6 ay
E7	Hırvatistan	Kız	Staj	İstanbul	Özel	2018-2019	3 ay
E8	İspanya	Kız	Öğrenim	İstanbul	Özel	2018-2019	12 ay
E9	İspanya	Erkek	Öğrenim	Kocaeli	Devlet	2018-2019	6 ay
E10	Romanya	Erkek	Staj	İstanbul	Özel	2018-2019	3 ay
E11	İspanya	Kız	Öğrenim	İstanbul	Özel	2019-2020	6 ay
E12	Danimarka	Erkek	Öğrenim	İstanbul	Devlet	2017-2018	12 ay
E13	Hırvatistan	Kız	Öğrenim	İzmir	Devlet	2018-2019	12 ay
E14	Slovakya	Kız	Öğrenim	İstanbul	Devlet	2018-2019	12 ay
E15	Romanya	Erkek	Staj	İstanbul	Özel	2018-2019	3 ay
E16	İtalya	Kız	Öğrenim	İstanbul	Özel	2019-2020	6 ay
E17	Litvanya	Erkek	Öğrenim	İstanbul	Özel	2017-2018	6 ay
E18	Litvanya	Kız	Öğrenim	İstanbul	Özel	2017-2018	6 ay

4.9.1.1. Öğrenciler Türkiye'ye Gelmeden Önce Yapılan Görüşmeler

4.9.1.1.1. Öğrencilerin Türkiye'yi Tercih Etme Nedenleri

Öğrenciler Türkiye'ye gelmeden önce yapılan görüşmelerde, öğrencilere erasmus+ programı için neden Türkiye'yi tercih ettikleri sorulmuştur. Bu soru ile, Türkiye'nin yabancı öğrenciler açısından olumlu ve/ veya ilgi uyandıran yanlarını belirlemek amaçlanmıştır. Öğrencilerden bazıları birden fazla tercih nedeninden bahsetmiştir. Öğrencilerin yanıtlarında ağırlıklı olarak görülen tercih sebepleri dört grupta toplanmıştır. a) Türk kültürünün Avrupa kültüründen farklı olduğunun düşünülmesi ve merak uyandırması. b) Türkiye'nin jeopolitik konumunun da etkisiyle kültürel çeşitliliği olan bir ülke olması. c) Türkiye'deki yaşam masraflarının, diğer program ülkelerine göre daha ekonomik olması. d) Türkiye'de sağlık kuruluşlarının iyi düzeyde olması.

4.9.1.1.1.1. Türk Kültürünün Merak Uyandırması

Öğrencilerin erasmus+ programı için Türkiye'yi tercih etme nedenlerinden önemli bir tanesi, Türk kültürünün Avrupa kültüründen çok farklı olduğunu düşünmeleri ve bu yeni kültürü tanımak istemeleridir (E3, E6, E8, E9, E10, E11, E13, E15, E16). Bu durum öğrencilerin ifadelerinde de açıkça görülmektedir. Katılımcılar "Türkiye'yi seçtim çünkü kültür ve din gibi yeni şeyler keşfetmek istedim. Egzotik görünüyordu." (E3), "Türkiye İspanya'dan ve diğer Avrupa ülkelerinden çok farklı. Türk kültürü hakkında daha fazla şey öğrenmek için Türkiye'yi tercih ettim." (E8), "Yeni bir kültürü tanımak istedim." (E9), "Mutfak, oryantal gizem, seyahat etme olanakları ve hibeyi daha verimli kullanma fırsatı nedeniyle Türkiye'yi tercih ettim." (E10), "Türkiye'nin sosyal ve dil gelişimim için bir fırsat olduğunu düşündüm. Türk toplumunu daha iyi anlamak ve Türkiye'deki sosyal hizmetlerin nasıl yapıldığını görmek istedim. Çünkü ben bir sosyal hizmetler öğrencisiyim." (E6), "Uluslararası İlişkiler öğrencisiyim. Bir dersim kapsamında Türkiye'yi çalıştım ve tanıttım, ülkeyi çok sevdim. Ülke kültürü hakkında daha çok şey öğrenmek istedim." (E11), "Türkiye'ye uzun yıllardır ilgi duyuyorum. Yeni birşeyler denemek istedim." (E13) ve "Benim mezuniyet tezim, farklı ülkeleri, ülke ilişkilerini ve farklı dinleri anlamak üzerine. Türkiye benim için iyi bir örnek. Atatürk farklı ve laik bir liderdi. Bugünün lideri, din, İslam ve Müslümanlık ile ön plana çıkıyor. Geçmişte Türkiye ve Türkiye

tarihi ile ilgili çok dersler aldım. Türkiye'nin siyasi ve sosyal yapısı, Türkiye'deki insan hakları konusunda daha fazla bilgi sahibi olmak istiyorum.” (E16) ifadeleriyle Türk kültürüne ve Türkiye'deki yaşam tarzına olan ilgilerinin nedenlerini açıklamışlardır.

4.9.1.1.1.2. Kültürel Çeşitliliğin Fazla Olması

Yabancı öğrencilerin Türkiye'yi erasmus+ için tercih etmelerinin nedenlerinden biri de, Türkiye'nin Avrupa ve Asya kıtası arasında yer alan önemli jeopolitik konumu ve konumun beraberinde getirdiği kültürel çeşitliliğin varlığıdır (E2, E5, E12). İspanya'dan gelen bir öğrenci bu durumu şu şekilde dile getirmiştir: “Benim Türkiye'yi tercih etmemin temel sebebi, kültürel çeşitliliğin olmasıydı. Kendi Avrupa ülkemden çok sıkılmıştım.” (E2). Bir diğer öğrenci ise bu durumu “Çünkü Türkiye çok kültürlü bir ülke. Ve Türkiye Batı ve Doğu'nun orta noktasında yer alıyor.” (E5) şeklinde ifade etmiştir.

4.9.1.1.1.3. Ekonomik Olması

Katılımcı öğrencilerden bazıları, yaşam standartları açısından Türkiye'yi ekonomik bulduğunu söylemiş ve alacağı hibeyi Türkiye'de daha verimli kullanacağı için erasmus+ değişim programı için Türkiye'yi tercih etmiştir (E10, E12, E14, E15). Öğrenciler “Hem ucuz olduğu için hem de çok kültürlü bir şehir olan İstanbul'u merak ettiğim için” (E12) ve “Mutfak, oryantal gizem, seyahat etme olanakları ve hibeyi daha verimli kullanma fırsatı nedeniyle Türkiye'yi tercih ettim.” (E10) ifadeleriyle, yaşam maliyetleri açısından Türkiye'yi diğer ülkelere kıyasla daha ekonomik bulduklarını dile getirmişlerdir.

4.9.1.1.1.4. Türkiye'deki Sağlık Kuruluşlarının İyi Düzeyde Olması

Hırvatistan'dan Türkiye'ye staj hareketliliği için gelen iki öğrenci (E4, E7), Türkiye'nin sağlık sektöründe iyi bir düzeyde olduğunu söylemiş ve Türkiye'nin iyi sağlık kuruluşlarına sahip olduğuna dair düşüncelerini “Türkiye güzel bir ülke ve iyi sağlık kuruluşları var” (E4), “Türkiye'de iyi sağlık kuruluşları var. Ben de tıbbi deneyim için Türkiye'deki bu imkânlardan yararlanmak istedim.” (E7) sözleriyle ifade etmişler ve Türkiye'yi bu nedenle tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

4.9.1.1.2. Türkiye’de Gerçekleşecek Erasmus+ Hareketliliğinden Beklentiler

Katılımcı öğrencilere, öğrenciler Türkiye’ye gelmeden önce Türkiye’de gerçekleşecek erasmus hareketliliğinden beklentileri sorulmuştur. Bu soru ile amaç erasmus+ hareketliliğini Türkiye’de gerçekleştirecek olan öğrencilerin Türkiye’deki erasmus hareketliliğinden beklentilerini öğrenmektir. Öğrencilerin verdikleri bilgilere dayalı olarak öğrencilerin beklentileri kişisel, kültürel ve akademik olmak üzere üç başlıkta toplanmıştır. Öğrencilerin bir kısmı birden fazla beklenti belirtmiştir. Öğrencilerden biri, gideceği üniversite ve şehir hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığı için endişelendiğini dile getirmiştir (E9).

4.9.1.1.2.1. Kişisel

Katılımcılar, Erasmus+ hareketliliği süresince yeni arkadaşlar edinmeye yönelik beklentilerini dile getirmişlerdir (E1, E2, E4, E6, E7, E8, E10, E13, E15, E16). Öğrenciler yeni arkadaşlar edinmeye yönelik beklentilerini “Başka kıtalardan yeni insanlarla tanışmak.” (E2) ve “Yeni ve uzun ömürlü arkadaşlıklar edinmek.” (E7) gibi ifadelerle dile getirmişlerdir. İtalya’dan gelen Arap kökenli bir öğrenci, ileride yapacağı araştırmalar için bağlantılar kurma ve Türk arkadaşlar edinme isteğini şu şekilde özetlemiştir: “Köken olarak Arabım. Türk arkadaşlar edinmek istiyorum. İleride yeni araştırmalar yaparsam, bunlar için yeni bağlantılar kurmak istiyorum. İleride Orta Doğu için daha fazla çalışmalar yapmak istiyorum.” (E16).

4.9.1.1.2.2. Kültürel

Uluslararası öğrenciler, erasmus+ programından kültürel beklentilerini ifade etmişlerdir (E2, E4, E6, E11, E12, E13, E15, E16, E17, E18). Mesela İspanya’dan gelen bir öğrenci şöyle demiştir: “İslamiyeti ve Müslüman bir kültürü öğrenmek.” (E2). Yine İspanya’dan gelen başka bir öğrenci, Türkiye’deki erasmus+ faaliyetinden beklentisini şöyle açıklamıştır: “Türkiye konumu itibariyle çok kültürlü bir ülke. Kültürel yapı hakkında daha fazla bilgi almak istiyorum.” (E11). Bir diğer katılımcı (E6), “Ülkede yaşayan yabancı bir vatandaş olarak Türk toplumunun çeşitliliğini tek başıma anlamayı bekliyorum.” ifadeleri ile Türk kültürünü öğrenme beklentisini paylaşmıştır.

“Türk kültürü hakkında daha fazla şey öğrenmek” (E4), “Kültürel yaşam, Türklerin davranışları ve dinleri hakkında daha fazla bilgi sahibi olmak istiyorum.” (E14), “Türk tarihini ve kültürünü daha yakından görmek istiyorum.” (E15), “Ülkenin tarihini, dinini, eşsiz kültürünü ve insanlarını keşfetmek istiyorum.” (E18) ve “Türkiye'ye ilk defa geliyorum. İnsanların hayatını daha yakından tanımak istiyorum. Belli noktalara gidip gözlemler yapmak istiyorum. İnsanların hayatını gözlemlemek istiyorum. Kültürel olarak çok zengin bir ülke ve ben insanların nasıl yaşadıklarını merak ediyorum.” (E16) gibi ifadelerle diğer katılımcı öğrenciler de kültürel beklentilerini ifade etmişlerdir.

4.9.1.1.2.3. Akademik

Katılımcı öğrenciler, Türkiye'deki erasmus+ hareketliliğinden akademik beklentilerini “Yeni öğretme metotlarını ve İstanbul'daki sosyal hizmetlerin nasıl olduğunu öğrenmek.” (E2), “Eğitim sistemi muhtemelen oldukça farklıdır ve yeni eğitim araçlarını bilmenin önemli olduğunu düşünüyorum.” (E5), “İngilizce öğrenmek ve İngilizce pratiğimi geliştirmek, Türkçe öğrenmek” (E8) ve “Tezimle ilgili dersler almak istiyorum” (E16) ifadeleriyle dile getirmişlerdir.

4.9.1.1.3. Öğrenciler Türkiye'ye Gelmeden Önce Türkiye Hakkındaki Bilgi Durumları

Katılımcı öğrenciler Türkiye'ye ulaşmadan önce, öğrencilere Türkiye hakkında ne bildikleri ve bu bilgilere nereden sahip oldukları sorulmuştur. Bu sorunun sorulmasının amacı, uluslararası kamuoyunun Türkiye imajı hakkındaki düşüncelerini ve bu düşüncelere nasıl sahip olduklarını ortaya çıkarmaktır.

4.9.1.1.3.1. Olumlu Yönde Bilgi Sahibi Olma

Katılımcı öğrencilerden bir kısmı, Türkiye'ye gelmeden evvel Türkiye hakkında bir şeyler bildiklerini ifade etmişlerdir (E1, E4, E5, E7, E11, E13, E15). Bu öğrenciler Türkiye hakkında bildiklerini paylaşırken, Türkiye imajıyla alakalı olumsuz bir durumdan bahsetmemişlerdir. Katılımcı öğrencilerin Türkiye hakkında bilgi sahibi oldukları ortamlar değişkenlik göstermekle birlikte, bazı öğrenciler birkaç farklı kanal aracılığı ile Türkiye'yi tanıma imkânı bulmuşlardır. Öğrencilerin bir kısmı daha

önceden tanımış olduğu Türk arkadaşları aracılığı ile Türkiye hakkında bilgi edindiğini söylerken (E1, E4, E7, E13, E15), bazı öğrenciler internet vb. ortamlar aracılığıyla (E1, E5, E15), bazı öğrenciler İngilizce makaleler aracılığıyla (E6) bilgi sahibi olduğunu ifade etmiş, bazı öğrenciler de dizi ve film gibi ortamlar aracılığı ile Türkiye'yi tanıdığını söylemiştir (E4, E7, E13). Öğrencilerden biri ders kapsamına yaptığı araştırma sonrasında Türkiye'yi tanıdığını ifade ederken (E11), bir diğer öğrenci Türkiye'ye ilgisi olduğu için Türkiye hakkında çok fazla bilgi sahibi olduğunu söylemiştir (E13).

Türkiye hakkında bilgisi olan öğrencilerin, Türkiye'yi daha çok konumu, mutfağı, Cumhuriyet dönemi reformları, tarihi ve turistik mekânları ile tanıdığı görülmektedir. Romanya ülkesinden gelen öğrencilerden biri Türkiye hakkında bildiklerini şu şekilde ifade etmiştir: “Türkiye Cumhuriyeti, iki kıtada coğrafi olarak konumlanmış bir ülke olup, en büyük kısmı Batı Asya'dadır. Türkiye Cumhuriyeti, Kurtuluş Savaşı'ndan sonra 1923'te bağımsızlığını kazandı. Türkiye'nin ilk Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Atatürk'dü. Atatürk pek çok reform uyguladı, sonuçları bugünlerde Türkiye'de görülebiliyor.” (E15). Polonya'dan gelen bir öğrenci de “Türkiye muhteşem manzaralara ve dünyadaki en iyi mutfaklardan birine sahip olan eşsiz ve güzel bir ülkedir.” (E1) demiştir. İspanya'dan gelen ve kendi ülkesinde daha önce bir ders kapsamında Türkiye hakkında sunum yapan bir öğrenci (E11), “Üniversitemde Türkiye hakkında bir sunum yaptım. Türkiye'yi Birleşmiş Milletler modelinde temsil etmem gerekiyordu. Bu yüzden Türkiye ve Türk kültürü üzerine çalıştım. Türk kültürünü seviyorum.” ifadeleriyle Türkiye hakkında bilgi sahibi olduğunu açıklarken, sunum için yaptığı araştırma sonrasında Türkiye'ye ve Türk kültürüne hayranlık duyduğunu söylemiştir. Hırvatistan'dan gelen bir öğrenci “Türkiye çok büyük bir ülkedir. Başkenti Ankara ve en büyük şehri İstanbul'dur. İstanbul'da, Aya Sofya, Boğaz, Taksim Meydanı, Sultanahmet, Kapalı Çarşı gibi görülmeye değer çok ilgi çekici ve dünyaca ünlü yerler vardır.” (E4) ifadeleri ile Türkiye'yi konumu ve turistik mekânları ile tanıdığını paylaşmıştır.

4.9.1.1.3.2. Olumsuz Yönde Bilgi Sahibi Olma

Katılımcı öğrencilerden bazıları, Türkiye hakkında sahip oldukları bilginin çok olumlu yönde olmadığını ifade etmişlerdir (E8, E12, E16). İspanya'dan gelen bir

öğrenci Türkiye’yi medyada gösterildiği kadar tanıdıklarını söyleyerek, gerçekte öyle olup olmadığını merak ettiğini “Türkiye’yi sadece haberlerin ve televizyonun bize izin verdiği oranda biliyoruz. Gidip bu bilginin doğru olup olmadığını kontrol etmek istiyorum.” (E8) cümleleri ile ifade etmiştir. Danimarka’dan gelen bir öğrenci (E12), sosyal medyada ve internet sitelerinde hayvan şiddeti, tecavüz ve politika ile ilgili kötü haberler gördüğünü söylemiştir.

Arap kökenli bir aileden gelen İtalyan bir katılımcı, ailesinin Türkiye’ye sempati duymasına rağmen, düşünce özgürlüğü, toplumsal kurallar ve uluslararası hukuk kuralları konusunda Türkiye’nin iyi bir imajının olmadığını düşünmektedir. Medya, internet, dersler ve kitaplar aracılığı ile Türkiye hakkında bilgi edinen öğrenci, “Beni tarihi dokusu ve manzarası çok etkiliyor. Türkiye’yi Müslüman ve modern bir ülke olarak gördükleri için, ailemin ülkeye karşı bir sempatisi var. Öğretmenlerim beni Türkiye’de fikirlerimi özgürce belirtmem gerektiği konusunda uyardılar. Türkiye’de insan haklarına saygı olmadığını ve uluslararası hukuk kurallarına uyulmadığını düşünüyorum. Sahip olduğum bu olumsuz algı üzerinde, şu anki Cumhurbaşkanının önemli rolü olduğunu düşünüyorum. Türkiye hakkında bilgiye internet, dersler, kitaplar ve ailem aracılığı ile sahip oldum.” (E16) cümleleri ile Türkiye hakkındaki düşüncelerini aktarmıştır.

4.9.1.1.3.3. Yeterli Bilgi Sahibi Olmama

Katılımcı öğrencilerden bazıları, Türkiye hakkında fazla bilgi sahibi olmadıklarını ifade etmişlerdir (E2, E3, E6, E9, E10, E12, E14, E17, E18).

Türkiye hakkında yeterli bilgisi olmadığını paylaşan öğrencilerin bir kısmı bu sınırlı bilgiye, geçmiş okul yıllarında tarih dersleri aracılığıyla sahip olduklarını ifade etmişlerdir (E3, E10, E18): “Türkiye hakkında çok fazla bir bilgim yok. Yalnızca okul döneminde aldığım, temel bilgiler var.” (E3), “Türkiye hakkında çok az bilgi sahibiyim. Bu bilgiye tarih derslerinden, Avrupa Birliğinde katılım durumu gibi tartışma ortamlarından edindim.” (E18). Romanya’dan gelen katılımcılardan biri, Türkiye hakkında yeterli bilgi sahibi olmadığını ifade etmiş; fakat ünlü yemekler ve İstanbul tarihi konusunda genel bilgisi olduğunu “Açıkçası futbol ve youtube tecrübelerini fazla izlemediğim için Türkiye hakkında fazla bir bilgim yok. Türkiye ve

özellikle İstanbul hakkında genel bilgim var. Ve yemekleri (Nusret Gökçe, Baklava, Iskender Kebab, Gozleme and many more) hakkında bilgim var.” (E10) ifadeleriyle açıklamıştır.

İspanya’dan gelen öğrencilerden biri, Türkiye hakkında çok fazla haber görmediklerini ve bilgi alamadıklarını “Arkadaşlarımdan ülke hakkında biraz bilgi aldım. İspanya’daki insanlar Türkiye hakkında fazla bilgi ve haber almadıkları için Türk kültürü, konumu, nüfusu vb. konularda neredeyse bir şey bilmiyorlar.” (E2) ifadeleriyle açıklamıştır.

Katılımcı öğrencilerden biri, Türkiye’yi hiç bilmeyen birisine anlatacak kadar bilgisi olduğunu düşünmesine rağmen, Anadolu’da yaşayan farklı kültürler ve Türklerin tarihi gibi konularda yeterince bilgi sahibi olmadığını ifade etmiştir: “Türkiye hakkında, daha önce ülke ve ülkenin kültürü ile tanışmamış diğer insanlarla, konuşabilecek kadar bilgim olduğunu hissediyorum. Ancak, Türklerin tarihi ve Anadolu’da yaşayan farklı kültürler, neredeyse hiçbir şey bilmediğimi hissettirecek kadar fazla. Hala bazı terimleri karıştırıyorum ve öğrenecek ve okuyacak çok şeyim olduğunu düşünüyorum.” (E6).

Türkiye hakkında fazla bilgi sahibi olmadığını söyleyen bir diğer katılımcı, pek çok öğrenci gibi Türkiye’ye daha önce erasmus+ için ya da tatil için giden arkadaşlarının görüşlerine başvurduğunu ve medyayı takip ettiğini söylemiştir. Danimarka’dan gelen öğrenci “Türkiye hakkında fazla bir bilgim yoktu. Yalnızca medyada gördüğüm ve Türkiye’ye tatil için giden arkadaşlarıma sorduğum kadarıyla biliyordum.” (E12) cümleleriyle kendi durumunu açıklamıştır.

4.9.1.1.4. Öğrenciler Türkiye’ye Gelmeden Önce Türk Kültürü Hakkındaki Düşünceleri

Araştırmaya katılan öğrencilere, Türk kültürü hakkındaki fikir ve düşünceleri sorulmuştur. Bu sorunun amacı, öğrencilerin Türkiye’ye gelmeden ve Türk kültürü ile tanışmadan önceki düşüncelerinin öğrenilmek istenmesidir.

Katılımcı öğrencilerden bazıları, Türk kültürüne dair herhangi bir bilgileri olmadığını söylemişlerdir (E3, E5, E9, E14, E17). Katılımcılardan biri, Türk kültürü hakkında herhangi bir bilgisi olmadığını ifade ederken, İspanya’da sahip olduğu

kültürden çok farklı olduğunu düşündüğünü söylemiştir. Türk ve İspanya kültürünün birbirinde çok farklı olduğunu düşünen öğrenci, aslında genel anlamda Türk kültürü ile ilgili bilgi sahibidir: “Herhangi bir fikrim yok. Yeni bir kültür. Benim İspanya’daki kültürümden çok farklı.” (E9).

Yine benzer şekilde Türk kültürünün Avrupa kültüründen çok farklı ve ilginç olduğunu düşünen başka öğrenciler de vardır (E1, E8). İspanya’dan gelen öğrencilerden biri Türk kültürünün Avrupa kültüründen çok farklı olduğunu belirtirken, Akdeniz ülkesi olduğu için İspanya ile pek çok ortak değeri olduğunu da düşündüğünü ifade etmiştir. İspanya’dan gelen bu öğrenciye göre Türk kültürünü Avrupa kültüründen ayıran şey, Türk kültürünün dinden çok etkilenmesidir: “Türk kültürünün dinden çok etkilendiğini ve bu nedenle Avrupa ülkelerinden farklı olduğunu; fakat Akdeniz kıyıları ile olan ilişkimiz nedeniyle birçok ortak değerimiz olduğunu düşünüyorum.” (E8). Bir diğer katılımcı, Türk kültürünün alışık olduğu kültürden çok farklı olduğuna dair düşüncesini “Türk kültürü benim için çok ilginç ve sıradışı. Daha fazlasını öğreneceğimi umuyorum. Unutulmaz bir tecrübe olacağına eminim.” sözleriyle ifade etmiştir (E1).

Katılımcılardan bazıları Türk kültürünün çok zengin ve çeşitli olduğunu düşünürken (E4, E6, E11, E15, E16), bazı katılımcılar da çok iyi ve çok geniş bir mutfak kültürüne sahip olduğu düşünmektedirler (E4, E6, E10, E15). Bazı katılımcılar Türk kültürünün çok çeşitli bulmakla birlikte, gastronominin Türk kültüründe önemli bir payı olduğunu düşünmektedirler: “Türkiye’nin zengin bir kültüre sahip olduğunu düşünüyorum. Baklava, döner, börek ve musakka gibi güzel yemekleri, çay, kahve, rakı gibi güzel içecekleri var.” (E4). Hırvatistan’dan gelen bu öğrenci (E4), Hırvatistan’da tanıştığı Türklerden bilgi aldığını söylemiş ve öğrendiklerini ayrıntılı olarak paylaşmıştır: Yine Hırvatistan’dan gelen bir diğer katılımcı Hırvatistan’da tanıştığı Türklerden Türk kültürünün lezzetli mutfağı, ülkenin güzelliğı, tarihi, çok kültürlü yapısı ve Osmanlı İmparatorluğu hakkında aldığını ve Türk kültürüne karşı olumlu duygular beslediğini paylaşmıştır: “Türkiye’deki hareketliliğimden önce, Rijeka Sağlık Bilimleri Fakültesi’ne Türkiye’den gelen iki meslektaşım ile tanıştım. Çok iyi kalpliydiler ve ülkeleri hakkında birçok şeyden bahsettiler. Lezzetli yemekleri, cömert bir millet oldukları ve Türkiye’nin ne kadar güzel bir ülke olduğu hakkında konuştular. İçinde çeşitli kültürleri barındırdığından, Irak, Suriye ve bazı Afrika

ülkeleri gibi çeşitli uluslardan birçok göçmenin varlığından, Türk tarihinden ve Osmanlı İmparatorluğu'ndan bahsettiler.” (E7). Romanya'dan gelen bir öğrenci (E15) de yine Hırvat öğrenciye benzer bir şekilde, daha önce Slovyaka'da yaptığı erasmus+ hareketliliği esnasında tanıştığı Türk öğrenciler aracılığı ile Türk kültürü hakkında bilgi sahibi olduğunu ifade etmiştir. “Slovakya'da yaptığım erasmus+ esnasında Türk öğrencilerle tanıştım. ESN tarafından organize edilen MillettenMillete organizasyonunda, Türkler bir Türk gecesi organize ettiler ve Türkiye, Türk müzikleri, dansları, sanatı, mutfağı, coğrafyası, bazı tarihi olayları ve turistik mekanları hakkında bir sunum gerçekleştirdiler.” Aynı katılımcı Türk kültürünü Osmanlı ile ilişkilendirmiş ve Türk kültürünü Osmanlı'nın devamı olarak gördüğünü ifade etmiştir (E15).

Katılımcılardan bazıları Türk kültürünü geleneksel bulmaktadır (E16). Türk kültürünü geleneksel bulan katılımcı bir öğrenci, Türk kültürünün aynı zamanda etik ve rustik olduğunu da düşünmektedir. Aynı katılımcı somut olarak, yalnızca Aya Sofya'yı bildiğini söylemiştir. (E16).

Türkiye hakkında internet üzerinden araştırma yapan bir katılımcı, Türk kültürüne dair öğrendiklerini “Web sitesinde yaptığım araştırmalarda, Hamam, Rakı, Osmanlı Sarayları, Türk gelenekleri ve din ile Türk karışık yaşamları hakkında bilgi sahibi oldum.” (E12) ifadeleriyle paylaşmış ve Türk geleneklerin farklı dinsel yaşamların bir karışımı şeklinde var olduğunu ifade etmiştir.

Daha önce bir defa Türkiye'de bulunan bir katılımcı Türk kültürünü, eski uygarlıklara dayanan kökeni, zengin dil yapısı, aileye verilen değer, misafirperverlik, zengin mutfak ve müzik kültürü gibi öğelerle anlatmıştır: “Türk kültürünü biliyorum; çünkü daha önce de söylediğim gibi erkek arkadaşım Türk. Her gün konuşuyoruz ve daha önce onunla bir kere Türkiye'de bulundum. Türklerin kökeni Orta Asya'dan geliyor ve dünyadaki en eski kültürlerden bir tanesi. Benim bakış açım göre, Türk kültürü gerçekten zengin ve güzel. Türk dil kültürünüz hakkında ilk aklıma gelenlerden biri, İspanyolca kadar cinsiyetçi olmaması. İspanyolcadaki gibi türleri olan bir dil değil. Bu yüzden erkek ya da kadın olarak değil, insan gibi konuşuyorsunuz. Ve aslında Türkçe' de en çok sevdiğim şey, sahip olduğunuz ve kullanmaya devam ettiğiniz tüm güzel ve anlamlı sözler. Türk kültürünün diğer yönleri hakkında konuşursam, aile bugünlerde ülkemizde kaybedilen ama sizin sakladığınız çok önemli bir değerdir. Ayrıca, bir Türk' ün evini diğer insanlara yardım etmek için

açması ve konuklara ikramda bulunması Avrupa'da sahip olduğumuz misafirperverlik anlayışının çok ötesinde yer alıyor. Ayrıca, Türk yemekleri gerçekten lezzetli ve Türk gastronomisi de Avrupa'da çok yaygın ve popülerdir. Müzik aynı zamanda kültürünüzün harika bir yönü. Yemeklerinizi zaten bilmeme rağmen, Türkiye'ye ilgi duymamın ana nedeni müziktir.” (E6).

Hırvatistan'dan gelen bir katılımcı, “Hırvatistan bir zamanlar Türkler tarafından işgal edildiği için, Hırvat kültüründe bazı Türk izleri vardır.” (E7) ifadeleriyle kendi ülkelerinde Türk kültüründen izler olduğunu ifade etmiştir.

Türk kültürü hakkında bilgisi ve olumlu yönde düşüncesi olan bir katılımcı, Türk kültürünü kendine has olduğu için güzel ve ilginç bulmaktadır: “Türk kültürüyle ilgili her şeyin güzel olduğunu düşünüyorum, Türk geleneklerini de duymak ilginç. Türkiye, onu özel kılan kendine has kültüre sahiptir. Ama her zaman haberlerde Türkiye ile ilgili iyi şeyler olmuyor.” (E13).

Katılımcı öğrencilerden biri, Türk kültürü hakkında bilgisini tarih, yemek ve eğlence üzerinden paylaşırken, kültürün günümüzün gelişen bir ürünü olduğunu söylemiştir: “Tarih, yemek ve eğlenceye dair bildiğim şeyler var. Kültür günümüzün gelişen bir ürünü. Bununla ilgili Johan Huizinga'nun sözünü bir tavsiye olarak paylaşacağım: Eğer kültürü koruyacaksak, yaratmaya devam etmeliyiz.” (E10).

4.9.1.1.5. Öğrenciler Türkiye'ye Gelmeden Önce Türkler Hakkındaki Düşünceleri

Katılımcı öğrenciler Türkiye'ye henüz gelmeden önce, öğrencilere Türkler ile ilgili ne düşündükleri sorulmuştur. Bu bağlamda yabancı ulusların Türk milleti ve Türk vatandaşı hakkındaki düşüncelerini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır.

4.9.1.1.5.1. Dindar Olduklarını Düşünme

Katılımcı öğrencilerin bir kısmı, Türklerin aşırı dindar olduğunu düşünmektedir (E2, E8, E16, E8). Türklerin aşırı dindar olduğunu söyleyen bir öğrenci, Türkleri aynı zamanda sosyal insanlar olarak değerlendirmektedir: “Türklerin koyu dindar ama sosyal olduklarını düşünüyorum.” (E18).

4.9.1.1.5.2. Arkadaş Canlısı Olduklarını Düşünme

Genellikle kendi ülkelerinde Türklerle tanışmış ve/veya arkadaşlık etmiş katılımcılar, Türkleri sıcak ve arkadaş canlısı olarak tanımlamışlardır (E1, E3, E4, E7, E13, E15). Bu durum öğrencilerin ifadelerine açıkça yansımıştır. Görüşme yapılan erasmus+ öğrencileri, “Çok arkadaş canlısıydılar ve bu Türkiye’de erasmus+ programını tercih etme nedenlerimden birisi.” (E1), “Türklerin cömert ve arkadaş canlısı olduğunu düşünüyorum. (E4) ve “Rijeka'daki iki Erasmus+ Türk arkadaşımın zaman geçirdikten sonra, Türklerin çok dost canlısı insanlar olduğunu düşünüyorum.” (E7) gibi tanımlarla Türkleri arkadaş ve dost canlısı olarak tanımlamışlardır.

4.9.1.1.5.3. Diğer Uluslardan Farklı Olduklarını Düşünme

Türklerin diğer uluslardan farklı olduğunu düşünen bir öğrenci, Türklerin sakin ama harekete her an geçmeye hazır oldukları yönündeki düşüncesini “Dünyadaki bütün milletler hakkında ortak noktalar olduğunu söyleyebilirim. Ancak Türklerin dış dünyayı anlama şekillerini seviyorum. Hazır, sakin ol, git!” (E10) ifadeleriyle açıklamıştır.

İspanya’dan gelen bir katılımcı, İspanya’da Türkleri pek iyi tanımadıklarını söylemiştir: “Türklerin nasıl olduklarını bilmiyorum. İspanya’da, genel olarak Türkler hakkında pek iyi fikirlerimiz yok.” (E8).

Yine İspanya’dan gelen bir başka katılımcı, Türkiye’nin sahip olduğu kültürel çeşitlilik nedeniyle her Türk’ün bir diğerinden çok farklı olduğunu düşünmektedir: “Türklerin birbirlerinden çok farklı olduğunu düşünüyorum. Türk toplumu İspanyol toplumundan daha karmaşık, çünkü sizde daha fazla insan çeşitliliği var. Bu çeşitlilik aslında bir toplumda iyi bir şey; ama ülkede bunu iyi yönetemediğiniz zaman gerçekten iyi ve kötü insanlar bulabilirsiniz. Bununla birlikte, gerçekten iyi bir Türk tanıdığınız zaman, gerçekten tatmin edici ve değerli farklı bir yaşam tarzını keşfetme imkânına sahip olursunuz.” (E6).

Türklerin diğer uluslardan farklı olduğunu düşünen bir katılımcı, Türkleri iletişime açık insanlar olarak değerlendirmektedir: “Çok farklı, çok zengin bir kültüre sahip, iletişime ve konuşmaya çok açık olduklarını düşünüyorum.” (E16).

4.9.1.1.5.4. Türkler Hakkında Fikir Sahibi Olmama

Katılımcı öğrencilerden bir kısmı, Türkler hakkında tatmin edici bir düşünceleri olmadığını ifade etmişlerdir (E9, E11, E17). Türkler hakkında yeterli düşünceye sahip olmayan katılımcılardan biri, aslında bir Türk tanıdığını fakat tüm ülke vatandaşlarını bu kişi üzerinden genellemeyeceğini ifade etmiştir: “Çok doğru bir fikrim yok çünkü yalnızca tek bir Türk tanıyorum. Tek bir kişiye göre bütün bir medeniyet hakkında fikir yürütemiyorum.” (E11).

4.9.1.1.5.5. Diğer

Katılımcılardan biri, Türkleri çok güzel ve yakışıklı bulmaktadır. Aynı zamanda Türklerin zeki, yardımsever ve eğlenceli insanlar olduğunu söylerken, zaman zaman da kaba davrandıklarını düşünmektedir (E12).

Katılımcılardan biri, Türkiye’de kadın erkek arasındaki ilişkinin eşit olmadığını düşünmektedir. Türklerin göçmenlere gösterdiği toleransı, kadın ve erkek ilişkilerinde göstermediğini düşünmektedir (E5).

4.9.1.2. Öğrencilerin Türkiye’deki Hareketlilikleri Tamamlandıktan Sonra Yapılan Görüşmeler

4.9.1.2.1. Öğrencilerin Üniversiteye ve Ülkeye Adaptasyonlarının Üniversite Tarafından Desteklenme Durumu

Katılımcı öğrencilere, erasmus+ hareketliliği gerçekleştirdikleri kurumlar tarafından, ülkeye ve üniversiteye adaptasyonlarını desteklemeye yönelik ne gibi faaliyetler yapıldığı sorulmuştur.

4.9.1.2.1.1. Erasmus Ofisleri ve Erasmus Kulüpleri Tarafından Gerçekleştirilen Faaliyetler

Katılımcı öğrencilerden bazıları, üniversiteye daha kolay uyum sağlamaları için üniversitenin erasmus ofisleri ve erasmus kulüpleri tarafından çeşitli faaliyetler gerçekleştirildiğinden bahsetmişlerdir (E3, E4, E6, E8, E11, E12, E13, E14, E15, E16, E17, E18). Katılımcılardan biri, bulunduğu üniversite tarafından gerçekleştirilen faaliyetleri “Üniversiteye uyum sürecini kolaylaştırmak amacıyla düzenlenen

oryantasyon programına katıldım. Okulun erasmus kulübünün düzenlediği çeşitli sosyal ve kültürel etkinliklere katıldım.” cümleleriyle anlatmıştır (E3).

Üniversiteye uyum süreci konusunda erasmus ofislerinin desteğinden bahseden katılımcılar, yardımsever yaklaşım tarzlarına dikkat çekmişlerdir: “Ev sahibi Üniversitem bana başından beri her konuda çok yardımcı oldu. Uluslararası ofisteki kızlardan biri, sorun yaşama ihtimalimiz durumunda bize whatsapp numarasını verdi. Bize her zaman yardım etmeye istekliydiler ve erasmus+ süresi boyunca çok yardımcı oldular.” (E8), “Başlangıçta çok zordu ama herkes yardımseverdi ve hemen yeni üniversiteme alışmışım.” (E13).

Katılımcılardan bir diğeri düzenlenen oryantasyon programından bahsetmiştir: “Üniversiteye uyum sürecini kolaylaştırmak amacıyla düzenlenen oryantasyon programına katıldım.” (E4).

Erasmus ofisleriyle koordineli olarak çalışan erasmus kulüpleri, öğrencilerin üniversiteye ve ülkeye uyum sürecini kolaylaştırmak için çeşitli faaliyetler gerçekleştirmektedir. Katılımcı öğrencilerden biri, erasmus kulübünün desteğinden “Üniversitenin ESN (European Student Network) kulübü kapsamında buddy (yardımcı arkadaş) sistemi vardı. Buddy’m bana üniversiteye ve ülkeye adapte olmam konusunda yardımcı oldu.” cümleleriyle bahsetmiştir (E14).

4.9.1.2.1.2. Hocaların ve Öğrencilerin Üniversiteye Uyum Sürecine Destek Olması

Katılımcı öğrencilerden bazıları, üniversitedeki hocaların ve öğrencilerin sıcakkanlı ve yardımsever yaklaşım göstermesi sayesinde, üniversiteye daha kolay adapte olduklarından bahsetmişlerdir (E8, E11, E12, E13, E16). Katılımcı öğrencilerden biri bu durumu “Üniversite, İspanyadaki okulumdan büyüklük ve öğretim yöntemleri açısından farklıydı. Ancak öğretmenler ve öğrenciler bana adaptasyon konusunda yardımcı oldular. Üniversite hakkında en çok sevdiğim şey insanlar oldu.” (E8) şeklinde açıklamıştır.

4.9.1.2.1.3. Herhangi Bir Faaliyet Gerçekleştirilmemesi

Katılımcı öğrencilerden bazıları, üniversiteleri tarafından üniversiteye ve ülkeye uyum süreçlerini kolaylaştırma kapsamında tatmin edici bir faaliyet gerçekleştirilmediğini, erasmus ofisleri tarafından gerçekleştirilen desteğin barınma, oturma izni, vb. konularla sınırlı kaldığını söylemişlerdir (E1, E2, E7, E9, E10, E17). Bazı öğrenciler görüşmelerde bu durumu açıkça ifade etmişlerdir. “Herhangi bir şey yapılmadı, ama adapte olmam zor olmadı.” (E2), “Herhangi bir şey yapılmadı. Fakat beni misafir eden üniversite, herhangi bir yardıma ihtiyaç duyarsam onlarla iletişime geçmemi söylediler.” (E7), “ Bir şey yapılmadı. Benim en büyük desteğim erasmus departmanındaki koordinatördü. Annem gibiydi.” (E9), “Erasmus ofisi, yalnızca konaklama ve diğer küçük şeyler konusundaki temel konularda bana yardımcı oldu.” (E17) cümleleriyle katılımcılar adaptasyon konusunda destek almadıklarını anlatmışlardır.

4.9.1.2.2. Öğrencilerin Erasmus+ Hareketliliğinden Kazanımları

Erasmus+ hareketlilikleri sonrasında katılımcılardan, Türkiye’deki erasmus+ hareketliliğinden edindikleri kazanımları değerlendirmeleri istenmiştir.

Bu soru ile amaç erasmus+ hareketliliğini Türkiye’de gerçekleştiren öğrencilerin kazanımlarını öğrenmek ve hareketlilik öncesindeki beklentilerini gerçekleştirme durumlarını değerlendirmektir. Öğrencilerin verdikleri bilgilere dayalı olarak öğrencilerin kazanımları kişisel, kültürel ve akademik olmak üzere üç başlıkta toplanmıştır. Öğrenciler genellikle birden fazla kazanım bildirmişlerdir.

4.9.1.2.2.1. Akademik

Katılımcılardan bazıları, Türkiye’nin akademik anlamda kendilerine katkı sağladığını belirtmişlerdir (E1, E3, E5, E16, E17, E18). Erasmus+ hareketliliğinin akademik yönü öğrencilerin ifadelerinde “Yükseköğretim kurumundan memnun kaldım. Üniversitelerin çoğunluğu modern öğrenme koşullarına sahip.” (E3), “Akademisyenler ülkeme kıyasla daha arkadaş canlısı ve öğrencilere daha yakınlar. Bazı derslerden gerçekten hoşlanıyorum ve tezimde öğretim üyelerinden biriyle çalışmak istiyorum. Öğrenciler çok merklı ve ilgili değiller yalnız. Sadece derslere

geliyorlar ve sınavlara çalışıyorlar.” (E16), “Üniversitede öğretmenler iyi ve iyi eğitimliydi. Ancak öğrencilerin seviyesinin biraz düşük olduğunu hissettim, bu yüzden belki öğretmenler o seviyede öğretim veriyordu. Çünkü daha fazlasını yapabileceklerini düşündüm. Öğretmenlerin çok iyi bir uluslararası deneyime ve geniş bir yaşam alanına sahip olduklarını hissettim.” (E17), “Ev sahibi üniversitede okurken uluslararası ilişkiler ve politika hakkında, özellikle de bunların hepsinde Türkiye'nin rolü hakkında pek çok şey öğrendim. Üniversitede çok hayran olduğum konusunda harika olan bir hocam vardı. Türkiye'nin Avrupa ve Orta Doğu ile olan ilişkileri hakkında daha fazla şey öğrenmem konusunda bende merak uyandırdı.” (E18) açıkça yer almaktadır.

Katılımcılardan biri Türkiye'ye erasmus+ kapsamında gelmesinin Türkiye ile İspanya arasında köprü kurmak istemesine neden olduğunu ve ‘yeşil sosyal çalışma’nın sosyal hizmet uzmanı olarak uzmanlaşmasının bir parçası olabileceğini fark etmesine neden olduğunu söylemiştir (E6).

4.9.1.2.2.2. Kişisel

Katılımcı öğrenciler kişisel anlamda erasmus+ programının kendilerine çok fazla değer kazandırdığını ifade etmişlerdir (E1, E2, E3, E4, E6, E7, E8, E11, E13, E14, E16, E17, E18). Öğrencilerin kişisel anlamda kazanımları genellikle arkadaşlar edinme, yeni bağlantılar kurma ve dil becerilerini geliştirme yönündedir. Öğrencilerin ifadelerinde “Diğer ülkelerden ve Türkiye'nin çeşitli bölgelerinden bir sürü arkadaş edindim.” (E2), “Dil yeteneğimi geliştirdim.” (E14), “Arkadaşlar edindim ve onlarla zaman geçirmekten keyif aldım.” (E15), “Çok iyi insanlarla tanıştım, yeni arkadaşlar edindim ve bağlantılar kurdum. Harika bir nedeyim oldu.” (E17), “Bir sürü Türk arkadaşım oldu. Harika insanlar.” (E9) bu durum yer almaktadır. Yeni insanlarla tanışmanın öneminden bahseden bir katılımcı, Türkiye’de yaşadığı bu deneyimi herkesin yaşammasını önermektedir: “Harika insanlarla tanışma fırsatım oldu. Türkiye'deki herkes çok arkadaş canlısı ve kibar. Çoğu tanıştığım insan, şimdi arkadaşım oldu. Herkesin Türkiye'de yaşadığım gibi bu harika deneyimi yaşamasını isterim.” (E13), “Türkçe öğrendim. Türkçe seviyem A1 ya da A2 olmamasına rağmen Türkçe konuşma becerilerim çok gelişti. Erasmus+ bana Türkiye'nin ve Türk halkının gerçekten iyi olduğunu aileme gösterme şansı verdi.” (E6).

Bazı katılımcılar da bir ülkede tek başına kalmanın özgüveni güveni artırmadaki rolü ve aynı zamanda da keyif vermesi üzerinde durmuşlardır: “Başka bir ülkede nasıl yaşayacağımı öğrendim, daha fazla cesaret kazandım.” (E4), “Kendimi daha iyi tanıdım. Bu deneyim problem çözme yeteneğimi geliştirdi.” (E7), “Bol bol İngilizce pratik yaptım. Nasıl daha bağımsız olacağımı ve tek başıma nasıl keyif alacağımı öğrendim.” (E8).

Katılımcı bir öğrenci erasmus+ tecrübesinin hem Dünya’ya bakış açısını değiştirdiğini söylemiş hem de iş kariyerine uluslararası bir ortamda devam etme kararı vermesine yol açtığını paylaşmıştır: “Pek çok farklı milletle tanıştıktan ve farklı bakış açılarını da gördükten sonra, Dünya’ya farklı bakmaya başladım. Artık hayattan ne istediğimi daha iyi anlıyorum. Artık uluslararası bir ortamda çalışmak istiyorum ve özellikle Türkiye başta olmak üzere başka bir ülkede çalışmaya hazırım. Birçok ilişki kurdum ve güvenle arayabileceğim bir irtibat listesi oluşturdum.” (E3).

Katılımcılardan biri, erasmus+ tecrübesi sonrası farklı kültürlerle ve bakış açılarına karşı daha sevgi dolu ve toleranslı olduğunu söylemiş ve artık daha cesaretli ve açık görüşlü olduğunu ifade etmiştir: “Bu deneyim bana, çeşitli kültürlerle ve farklı bakış açılarına karşı hoşgörü ve küreselleşmeye karşı sevgi kazandırdı. Dünyamızın ne kadar büyük, çeşitli ve güzel olduğu görmüş oldum. Bu deneyimin ardından pek çok farklı ülkeye seyahat etmeyi planlıyorum. Türkiye’ye hareketlilikten sonra hayallerimin peşinden gitmek ve attığım her adımda cesur olmak için daha fazla cesaret kazandım.” (E18).

4.9.1.2.2.3. Kültürel

Katılımcı öğrencilerin büyük bir kısmı, erasmus+ programını daha çok kültürel bir program olarak değerlendirmiş ve kültürel anlamda Türkiye’deki kazanımlarını aktarmışlardır (E1, E2, E3, E4, E6, E7, E8, E9, E10, E11, E12, E13, E15, E16, E17, E18).

Katılımcılar Türk kültürünün kendi kültürlerinden çok farklı olduğunu düşünseler de Türk kültürüne kolay adapte olmuşlardır: “Romanya’dan kültürel açıdan tamamen farklı olsa da, Türkiye’nin hayatına çok kolay adapte olduğumu söyleyebilirim.” (E3), “Çay ve kahve içmek, Türk yemeği yemek gibi Türk yaşam

tarzına uyum sağladım.” (E4), “Mutfak, kültür ve kendini ifade etme biçimindeki farklılıklara dayanan bir kültürel kazanım elde ettim.” (E10), “Türk kültürü İspanyol kültürümden çok farklı. Pek çok şey iyi ama diğerleri değil.” (E9).

Katılımcılardan biri günlük yaşamda karşılaştığı kültürel yapının ve değerlerin, aldığı bir ders sayesinde kökenini öğrenebildiğini söylemiştir. Öğrencinin ifadelerinden “Derslerimden birinde Türk toplumunun yapısını ve Orta Asya kökenini öğrendim. Diğer uluslar kültürü çok etkilemiş olsa da, bu değerlerin bir kısmı hala toplumda olduğu için Türk toplumunu daha iyi anlamama yardımcı oluyor. Burada okumadan bunu öğrenemezdim.” (E6) akademik ve günlük yaşamın bazı değerleri anlama konusunda birbirini tamamladığı anlaşılmaktadır.

Katılımcılardan bazıları kültürel değerler, gelenekler ve dini değerler hakkında çok şey öğrendiğini söylerken “Günlük yaşamda yerel halkla etkileşimde bulunarak kültürel değerler, sosyal yaşam, din ve gelenekler hakkında çok şey öğrendim.” (E7), “Buradaki kültürel hayatı tanıdım. Hem İslam, hem de Hristiyanlık ve aynı zamanda gelenekler hakkında bazı arkadaşlarla konuştuk. Türkiye'nin birçok yerini gördüm.” (E12), bir diğer katılımcı Türk kültürünün değerini öğrendiğini “En iyi kazancım kültürel anlamda oldu. Şimdi Türk kültürünün değerini görebiliyorum, benim için en iyi öğrenme bu oldu.” (E2) şeklinde ifade etmiştir.

Yine Türk kültürü, gelenekleri ve dini yapısı hakkında çok fazla şey öğrendiğini söyleyen bir öğrenci, bu kültürel kazanımın kişisel anlamda da başka dinlere ve düşüncelere saygı duymasını sağladığını açıkça “Türk kültürü bana birçok şey öğretti. Öncelikle, dinleri, gelenek ve görenekleri İspanya'dan çok farklı. İslam hakkında bir şeyleri öğrenmeyi çok sevdim. Dindar biri olmasam da ancak başka düşünceler duymayı severim. Ayrıca bakış açımı geliştirmeme, dinleri ve düşünceleri ne olursa olsun başkalarına saygı duyanın ve sevmenin önemini görmeme yardımcı oldu. Ayrıca, Ramazan dönemini Müslüman bir ülkede yaşamak benim için çok iyi bir deneyim oldu.” (E8) ifade etmiştir. Litvanya'dan gelen bir diğer öğrenci Türkiye'deki farklı dini deneyimledikten sonra farklı inançlara ve farklı dinlere karşı saygısının arttığından bahsetmiştir: “Farklı dinler için sevgim arttı, onlar hakkında bilgi edinme merakım gelişti ve farklılıkları kabullenmem daha kolay oldu. Londra'da çok çeşitli insanlar ve inançları arasında yaşamaya başlayacağım. Ve Türkiye'de geçirdiğim zaman sonrası bu farklılıkları kabullenmem çok daha kolay olacak.” (E18).

Katılımcılardan biri Müslüman Türklerin çok iyi, açık yürekli ve misafirperver olduklarını söyleyerek kültürel kazanımını şu ifadelerle “Kültür algımı daha da genişletti. İslam dini ve gelenekleri de ufku yeni yaşam biçimlerine açtı. Bu, hayatımın en iyi deneyimlerinden biriydi. Birçok gerçek Müslümanın çok iyi, açık yürekli ve misafirperver olduğunu gördüm.” (E17) aktarmıştır.

Bir diğer katılımcı Türk kültüründen yoğun izler olan müzeler ve camilere dair deneyimini “Camiler ve müzeler ile İstanbul şehrini keşfettim. Bir kısmını ziyaret ettim. Ayrıca Türk mutfağına özgü neredeyse her yemeğı denedim.” (E15) bu cümlelerle aktarmıştır.

Camilerden çok etkilenen bir diğer katılımcı (E13), Türk mutfağına duyduğu ilgiden de bahsetmiştir. Aynı katılımcı Türk Hamamlarından çok etkilendiğini söylemiş ve Hamamların bir kültürel öge olarak tanıtımlarda kullanılmasının çok yerinde olacağını söylemiştir: “Türk geleneğini ve kültürel yaşamını çok seviyorum. Bizim kültürümüzden farklı ve öğrenip tadını çıkarabileceğiniz birçok şey var. Ayrıca eski binalar, camiler ve camilerin içi güzel görünüyor. Türkiye’de çok fazla din var ama İslam çoğunlukta. İslam hakkında çok şey biliyorum çünkü ben de bir Müslümanım, bu yüzden camileri gezmeyi çok sevdim. Ama aynı zamanda Müslüman olmayan arkadaşlarım da camileri dolaşmaktan keyif aldı. Bunun herkes için ilginç olduğunu düşünüyorum. Türk Hamamı’nı görünce de sevdim. Deneme fırsatım olmadı ama bence Türk Kültürünün bir parçası olarak tanıtmak harika olur. Hırvatistan kültüründe bu yok, bu yüzden benim için bu yeni bir deneyimdi. Türk yemekleri lezzetli ve aynı zamanda Türk geleneğinin bir parçası. “Lahmacun” u denedim ve bu Türkiye’deki en sevdiğim yemek.”

4.9.1.2.3. Öğrencilerin Türkiye ve Türk Kültürü Hakkındaki Düşünceleri

Türk Kültürü Hakkındaki Düşünceler	Sıklık
Misafirperver	8
Çok çeşitli, çok kültürlü	6
Özel ve kendine özgü (ör. Batı ve Doğu sentezi bir kültür)	5
Geleneksel	3
Geçmişleriyle ve ülkeleriyle guru duyan	2
Zengin ve güzel bir mutfak	6
Cömert	3
Arkadaş canlısı	6
Yardımsaver	7
Aile önemli	5
İletişime açık	4
Nazik ve saygılı	4
Hoşgörülü	4
Gelişmemiş	2
Dindar	8
Özgürlük yok (konuşma, davranış vb.)	3
Eşitlik yok (ör. cinsiyet eşitsizliği)	2
Yeniliklere ve değişime kapalı	2
Ekonomik eşitsizlikler (Çok fazla dilenci, sokak satıcısı çocukların, kağıt toplayıcıların fazla olması)	1
Yerel ve kültürel organizasyon eksikliği	1
Siyasi açıdan Avrupa'ya uzak (demokratiklik vb.)	3
Gürültülü	1
İnsanları çok rahat (ör. planlı ve dakik olmama)	2
Güzel müzik ve dans	2
Güzel mimari yapısı	3
Kürt konusu önemli bir sosyal problem	1

Tablo 9: Öğrencilerin Erasmus+ Hareketliliği Sonrası Türkiye ve Türk Kültürü Hakkındaki Düşünceleri

Katılımcı öğrencilere, Türk kültürü hakkındaki düşünceleri sorulmuştur. Bu sorunun amacı, öğrencilerin Türk kültürü ile tanıştıktan sonraki düşüncelerinin ve hareketlilik öncesi ön yargıları var ise bunların yıkılıp yıkılmadığının öğrenilmek istenmesidir. Türk kültürüne, sosyal ve kültürel yaşamına dair olumsuz düşünceleri olan öğrencilerin de aralarında yer aldığı pek çok katılımcı, Türkiye'ye geldikten sonra Türkiye'ye ve Türk kültürüne âşık olduklarını ifade etmişlerdir.

Erasmus+ programı ile Türkiye'ye gelen öğrenciler, Türkleri misafirperver, dindar, cömert, arkadaş canlısı, nazik, saygılı, hoşgörülü, aileye önem veren,

yardımsız ve iletişime açık bulmuşlardır. Katılımcı öğrenciler, Türk kültürünün geleneksel, çok kültürlü, doğu ve batı kültürüne ait motifler taşıyan, zengin ve lezzetli mutfığa sahip, kendine özgü ve özel bir kültür olduğunu düşünmektedirler. Katılımcılardan bazıları Türk mimari yapısı, Türk müziği ve Türk danslarına karşı beğenilerini ifade etmişlerdir. Katılımcılardan bazıları Türkiye'yi gelişmemiş ve antidemokratik bulmakta, bazıları Türkiye'de düşünce ve ifade özgürlüğü olmadığını düşünmekte, bazı katılımcılar cinsiyet eşitsizliği, gelir eşitsizliği gibi toplumda çeşitli eşitsizlikler olduğunu söylemekte ve bazı katılımlar ülkeyi yeniliklere ve gelişime kapalı bulmaktadır.

Bazı öğrenciler Türk insanını çok rahat bulduğunu söylerken, katılımcılardan bazıları yeterince yerel ve kültürel organizasyon gerçekleşmediği için Türk kültürünü yeterince tanımadıklarını ifade etmişlerdir.

Katılımcı öğrencilerin hareketlilik sonrası Türk kültürüne, Türkiye'ye ve vatandaşlarına dair düşünceleri ifadelerinde açıkça yer almaktadır: “Türk yemeklerini seviyorum. Avrupa-Asya karışımı sentez bir kültürle karşılaştığını söylemiştir.” (E1), “Âşık oldum. Tekrar gelmek istiyorum. Türk kültürü, özellikle Hristiyan ülkelerden gelen Avrupalı, Batılı insanlar için çok özel bir kültürdür.” (E2), “Türkiye, Anadolu, Balkan ve Batı miraslarını birleştiren çok geniş bir kültüre sahiptir. Rumen kültürüne çok benzese bile, Türk kültürünün her zaman beni şaşırttığını söyleyebilirim. İnsanların misafirperverliğine hayran kaldım ve alışkanlıklardan etkilendim. Bazen farklı görüşlerle çarpıştım ya da kendimi ortak yanları olmayan bazı insanların fikirlerinde buldum.” (E3), “Türk kültürünün geleneksel olduğunu düşünüyorum. Yerel halk çok iyi, arkadaş canlısı ve misafirperver.” (E4). Aynı öğrenci Türkiye'deki üç ayını dolu dolu yaşadığını söylemiş, ülkeye ve kültüre dair düşüncelerini ayrıntılı bir şekilde aktarmıştır: “Üç ay Türkiye'de kaldım ve gerçekten çok eğlendim. Gerçekten, Türkiye ile bağlantısı olan her şeye âşık olduğumu söyleyebilirim. Ayasofya, Sultanahmet Camii, Kapalı Çarşı, Mısır Çarşısı, Yerebatan Sarnıcı, Galata Kulesi, Topkapı Sarayı, Emoninu Meydanı, Beşiktaş, Fenerbahçe, Karadeniz, Ortaköy, Miniaturk, Pierre Loti. Çok fazla kültür var. İstanbul iki kıtada (Avrupa ve Asya) ve Boğazın iki tarafında yer alıyor. Eminönü'nden Karaköy'e feribotla biniyordum ve İstanbul'un en güzel manzarasını görüyordum. Yemekleri çok lezzetli ve şaşırtıcı (baklava, döner, ıslak burger, balık, çay vs. – herkes denemeli). Ayrıca

Pamukkale ve Kapadokya'yı da ziyaret ettim. Pamukkale'yi çok sevdim. Burada ayaklarımı teras havuzlarına batırma fırsatım oldu ve bu havuz ve dağın manzarası muhteşemdi. Kapadokya gezisi en iyi seyahatimdi. Kapadokya'yı ve doğasını çok seviyorum. Olağanüstü manzara beni canlandırdı.” (E4), “Türk kültürü çok zengin çünkü dayanışma gibi cemaat unsurları günümüzde önemini korumaya devam ediyor. Yabancılara ev sahipliği yapması onlara yemek vermesi, yardım etmesi, aileye önem vermesi bunlardan bazıları. Aileye önem verilmesi ve yemekler ikram edilmesi en çok sevdiğim unsurlar oldu.” (E6), “Türk kültürünü Hırvat kültürüne benzer buldum. Osmanlı İmparatorluğu zamanında Hırvattistan işgal edilmiş ve Türkler kendi kültürlerini getirmişler. İnsanlar cömert ve misafirperverler ve ben katıldığım her evde, dükkânda veya restoranda kendimi çok iyi hissettim. Türk yemeklerine, Türklerin sıcak karşılama ve misafirperverliğine bayıldım.” (E7), “Gelmeden önce birçok önyargım vardı. Buradaki tecrübem, Türkiye'nin tehlikeli bir ülke olmadığını ve Türk halkının gerçekten iyi ve yardımsever olduğunu kanıtladı. İspanya'da Türkiye hakkında gerçeklikten uzak yanlış bir fikrimiz var ve bu beni buraya gelince çok şaşırttı. Kimseyle bir sorunum olmadı ve genel olarak bütün insanlar mutluydu ve herhangi bir konuda bana yardım etmeye istekliydi. Baştan beri ülkeye mutlu bir şekilde hoş geldin hissettim ve her İspanyol olduğumu söylediğimde benimle sohbet ettikleri için mutlu oldular. Erasmus+ benim için diğer kültürler ve ülkeler hakkında yeni şeyler öğrenmek için harika bir fırsat oldu. Türkiye'ye ve insanlarına âşık oldum. Sokaktaki çocukları para isterken, otobüslerde birşeyler satarken görmeye ve gençleri çöp konteynamlarından birşeyler alıp bütün bu ağırlıkları alarak büyük çantalarla taşıdıklarını görmeye alışamadım.” (E8), “Türkiye'nin çok şey geliştirmesi gerektiğini düşünüyorum, ancak diğer insanlara saygı duyulmasını sevdim. Türk toplumunu açık bir fikirle görmek isterim. Politika hakkında konuşun, sorun olmaz. İnsanların yeni bir kültür ve yeni bir yaşam şekli tanımak için seyahat etmeleri lazım. Neredeyse pek çok şey yasak. Alkol tüketmek, kampüs üniversitesine geç gelmek, aynı odada bir kız arkadaşınla kalmak gibi.” (E9), “Konuşma özgürlüğü olmadığını düşünüyorum. Oldukça iyi anladığım, geleneksel aileyi korumanın ataerkil yoluna dayanan cinsiyetler eşitsizlikleri var. Kültürel beklentilerim gerçekten büyüktü, çünkü İstanbul 20 milyon nüfusuyla büyük bir şehirdi; ancak bir genel ESN facebook grubu yoktu. Yerel ve kültürel organizasyonlar konusunda eksiklik vardı. Türk halkı misafirperver, yakınlarına saygılı. Mutfak, dans, resim gibi yerel gelenekleri

uygulamada katılar.” (E10), “Burada kültürel çeşitlilik var. Farklı dinler ve farklı milletler birarada. Türkler başka milletlere ve dinlere karşı çok saygılı. Bu çok güzel bir şey. Ben gelmeden önce annem Türkiye konusunda çok endişeliydi. Hiçbir sorun yaşamadım. Annem ve babam Noel tatilinde beni ziyarete geldiler. Fakat Türkiye’de bazı internet sitelerine giriş yapmak yasak. Bazen konuşurken düşüncelerinizi söylemekten çekiniyorsunuz.”(E11), “Hükümet sisteminin değiştirilmesi gerekiyor çünkü ülkenin başındaki kişi hiçbir AB ülkesindeki liderlere benzemiyor. Aile, Türk kültüründe önemli. Türk kültürü güzel ve karışık. Bazı yerlerde kendimi evim gibi hissettim, insanlar çok yardımsever ve saygılıydılar. Türkler yeterince medeni değiller. Alışveriş merkezinde ve sokakta gürültülü konuşuyorlar.” (E12), “Türk kültürü güzel, Osmanlı İmparatorluğu gibi ilginç genekleri ve tarihi var. Türkiye, onu özel kılan kendine has kültüre sahiptir. İnsanlar iletişime açık, yardımsever, sıcak, misafirperver, eğlenceli ve arkadaş canlısı. Türkiye’de sadece iyi insanlarla tanıştım.” (E13), “Her zaman kahve saati. İnsanlar çok rahat ve dakik değiller.” (E14), Müslüman bir Avrupa ülkesi. Gelmeden önce Türk kültürünün çok modern olduğunu düşünmüyordum. Daha etik ve rustik bir kültür bekliyordum. Binalar modern, İstanbul metropoliten, ulaşım gelişmiş. Kurallara uyuyorlar. İnsanları çalışkan. Araplar kültüründe olduğu gibi cuma günleri çalışmadıklarını düşünüyordum. Şehir yaşamında sözlerini pek tutmadıklarını düşünüyorum. Çok farklı kültürler var. Sokaktaki gençler bencil, soğuk ve kapalılar. İnsanların laik olduğunu gördüm. Birkaç din ve milletle bir arada yaşamış bir topluluk. Kültürel açıdan çok zengin. Bunu görmek beni çok mutlu etti. Medyada çok farklı yansıtılıyor. Çok fazla yanlış bilgi var. Türkler birçok Avrupalıya göre çok daha insancıklar ve daha saygılılar. Kültür, tarih ve din arasında büyük bir bağ var. Üçü birlikteler ve bu toplumsal ve sosyal yaşama da yansıyor.” (E16), “Türk kültürü çoğunlukla Osmanlı Devleti’nin mirasıdır. Geleneksel Türk müziğini ve dansını sevdim. Ayrıca Arap ve Bizans etkisine sahip mimari çeşitliliğinden de keyif aldım. Türk kültürünün çok sevdiğim bir diğer yanı da mutfağı. Gelmeden önce Avrupa’dan çok farklı olduğunu düşünüyordum ama gelince öyle olmadığını gördüm. İstanbul tam bir Avrupa şehri. Geçmişten kalma ve Doğu’ya özgü etkiler de var ama bence bu karışım çok güzel. Turistik yerleri sevdim. Türkler çok misafirperver, kibar ve saygılı insanlar. İyi arkadaşlıklar kurdum.” (E15), “İstanbul çok batılılaşmış, bu yüzden Türk kültürünü tam olarak temsil ettiğini sanmıyorum. Genel olarak ben Türkleri çok seviyorum. Özellikle yaşlı neslin çok derin değerlere sahip, açık yürekli ve

misafirperver insanlar olduğunu düşünüyorum. Türk insanının manevi şeyler için doğal bir çekiciliğe ve içsel bir bilgiye sahip olduğunu ve insan ilişkilerinde çok güçlü bağlar kurabileceklerini hissettim. Daha sonra Türkiye'nin önemli bir manevi geçmişe sahip olduğunu anladım. Türkiye'nin Batı Avrupa ile Doğu arasında bir köprü olduğunu düşünüyorum. Bunun dışında Türk yemeklerinin dünyanın en iyisi olduğunu düşünüyorum. İstanbul'u bir kez ziyaret ettiğinizde, Türkiye'ye ve onun insanlarına âşık oluyorsunuz.” (E17), “Daha az eğitilmiş ve daha fakir topluluklarda, konuşma özgürlüğü pek fazla yok, kadın ve erkeklerin rollerinde ve davranışlarında farklılıklar söz konusu. Belki de yaşamın çeşitli yönlerini düşünmenin daha radikal bir yolunu, ancak daha kırsal ve uzak yerlerde hissetmek mümkündür. Geniş aile ve sosyal yaşam, Türkler için kilit öneme sahip. Ailelerin iletişimini, bir şeyler kutlamak ya da güzel bir yemeği paylaşmak için çok sık bir araya gelmelerini çok güzel buluyorum. Ayrıca, Türkler'in ülkesine ve kültürüne çok bağlı ve sadık olduğunu gördüm. Türk kültürüne ve insanına âşık oldum. Değişim programı olmasaydı, içeride yaşamadan asla Türk kültürünü öğrenemezdim. Son siyasi radikalleşme eğilimleri ve toplum güvenliği konusundaki karışıklıklar ve günlük rutinde zihniyetlerde güçlü dini değerlerin varlığı yüzünden, özellikle kariyer yapmak isteyen bir kadın için Türkiye'yi çok yaşanılır bulmuyorum.” (E18).

4.9.1.2.4. Öğrencilerin Kendi Kültürlerini ve Ülkelerini Anlatma Durumu

Erasmus+ hareketlilikleri sonrasında katılımcılardan, Türkiye'deki erasmus+ hareketliliği sürecinde kendi ülkeleri ve kültürleri hakkında bilgi paylaşma durumlarını ifade etmeleri istenmiştir. Bu soru ile erasmus+ hareketliliğini Türkiye'de gerçekleştiren öğrencilerin Türk vatandaşları ile gerçekleştirdikleri iletişimin çift yönlü olup olmadığını ve karşılıklı anlayışın gelişip gelişmediğini analiz etmek amaçlanmıştır.

4.9.1.2.4.1. Kendi Ülkelerini ve Kültürlerini Anlatmama

Katılımcılardan bazıları, herhangi bir organizasyonda ya da günlük yaşamda kendi kültürlerini anlatma fırsatı bulamadıklarını ifade etmişlerdir (E1, E4, E14).

4.9.1.2.4.2. Ders Kapsamında Anlatma

Katılımcı öğrencilerden bir kısmı, üniversitedeki bazı dersler kapsamında kendi ülkelerini ve kültürlerini tanıtmaya fırsatı bulduklarını söylemişlerdir (E2, E6, E9, E10, E11, E16, E17, E18). Öğrencilerin ifadelerinde, ders kapsamında kendi kültürlerini tanıttıkları yer almaktadır: “Bir konuda İspanya'daki devletten ve hükümetten bahsettim.” (E2), “Litvanya, kültürü ve yemekleri hakkında bir sunum yaptım.” (E18).

4.9.1.2.4.3. Bir Organizasyon Kapsamında Anlatma

Öğrencilerin bazıları düzenlenen çeşitli kültürel etkinliklerde ülkelerini tanıtmaya fırsatı bulduklarını söylemişlerdir (E12, E17, E18).

Katılımcılardan biri, katıldığı kültürel etkinlik çerçevesinde kendi ülkesini ve kültürünü anlatmıştır: “ESN’in düzenlediği bir kültürel etkinliğe katılmışım. Orada ve sınıf ortamında arkadaşlarıma kendi kültürümü anlattım.” (E12).

4.9.1.2.4.4. Arkadaşlara Yüz Yüze Anlatma

Katılımcılardan bazıları, çift yönlü iletişim aracılığı ile hem Türk kültürünü öğrendiklerini hem de kendi kültürlerini anlatma fırsatı bulduklarını ifade etmişlerdir (E2, E3, E6, E7, E8, E9, E11, E13, E15, E16).

Öğrenciler, kurdukları karşılıklı iletişimi ve kendi kültürlerini anlatma durumlarını çeşitli ifadelerle aktarmışlardır: “Ne zaman birisiyle tanışsam ve nereli olduğumu söylesem, çok olumlu tepkiler aldım. Kültürlerimiz ve futbol hakkında çok konuştuk.” (E7), “Türk halkına ve arkadaşlarıma Hırvatistan’dan, Hırvatistan şehirlerinden ve ayrıca Hırvatistan’ın dilinden bahsettim. Onlara fotoğraflardan güzel ülkemi gösterdim. Hırvatistan’ı futbol yüzünden biliyorlar. Hırvatistan futbolda iyi ve Hırvat bir futbolcu Beşiktaş takımında oynuyor.” (E13), “Ne zaman farklı kültürlerden ya da Türkiye’den yeni insanlarla tanışsam, İspanya ve İspanyol kültüründen bir şeyler bilmek ve öğrenmek istediler. Ve benim için de aynı şekilde oldu. Diğer kültürler ve ülkeler hakkında yeni şeyler öğrenmek için harika bir fırsat.” (E8).

4.9.1.2.5. Öğrencilerin Ülkelerine Döndükten Sonra Tecrübelerini Paylaşma Durumları

Katılımcı öğrencilere ülkelerine döndükten sonra tecrübelerini paylaşma konusundaki düşünceleri sorulmuştur. Bu soru sorularak, uzun vadede ilişki inşa etme açısından öğrencilerin tecrübelerini paylaşma konusundaki düşünceleri öğrenilmek istenmiştir.

Katılımcı öğrencilerin büyük bir kısmı ülkelerine döndükten sonra Türkiye’de yaşadıkları tecrübeyle çevreleri ile paylaşmayı planladıklarını ifade etmişlerdir (E1, E2, E3, E4, E5, E6, E7, E8, E9, E10, E11, E12, E13, E15, E16, E17, E18). Öğrencilerden bazıları Türkiye’yi pek çok açıdan önerebileceklerini ifade etmişlerdir “Türkiye'nin birçok şeyini önerebilirim.” (E16). Bazı öğrenciler Türkiye’de yaşadığı erasmus+ deneyimi sonrasında Türkiye ve kendi ülkesi arasında iş yapmak istediklerini söylemişlerdir: “Arkadaşlarımla paylaşacağım. Mimarlık ve mühendislik endüstrisinde bir iş ortağı olarak 10 ila 15 yıl içinde geri gelmek istiyorum.” (E10), “Tanıştığım herkesle tecrübemi paylaşıyorum. Gelecekte Türkiye ile iş yapmak isterim.” (E17). Öğrencilerden biri (E11), ülkesinde Türkiye’nin çok tercih edilen bir yer olmadığını bu nedenle tecrübelerini hem erasmus+ ofisiyle hem de erasmus programıyla gitmeye hak kazanan öğrencilerle bir toplantı ortamında paylaşacağını söylemiştir.

4.9.1.2.5.1. Aile ve Arkadaşlarla Paylaşma

Öğrencilerinden bazıları, Türkiye’deki tecrübelerini aileleri ve arkadaşlarına paylaşacaklarını ifade etmişlerdir (E2, E3, E6, E4, E7, E8, E9, E10, E11, E12, E13, E15, E16, E17 E18). Öğrencilerin ifadelerinde deneyimlerini aile ve arkadaşlarıyla paylaşmaya yönelik görüşleri açıkça yer almaktadır: “Ailem ve arkadaşlarımla paylaşacağım.” (E2), “Şimdiden bazı arkadaşlarımla konuştum. Seneye Türkiye’de erasmus hareketliliğine katılmak istiyorlar.” (E7), “Arkadaşlarıma burada yaşadıklarımı ve tüm tecrübemi anlatmak için sabırsızlanıyorum. Tüm arkadaşlarımla yabancı bir ülkede Erasmus+ yapmaya ikna etmek istiyorum.” (E8), “Arkadaşlarıma Türkiye’den bahsettim, onlar Türkiye’yi ziyaret etmeye ve Türk kültürüyle tanışmaya geldiler. Barış da benim ülkemi ziyaret etmişti ve orada dostluklar kurdu, sonra insanlar Türkiye’yi ziyaret etmek istediler.” (E12), “Tüm arkadaşlarımla ve ailemle

Türkiye ve erasmus+ deneyimim hakkında konuştum. Deneyimlerimi özetleyen fotoğraflarımı gösterdim.” (E13), “Tüm tecrübelerimi akrabalarım ve arkadaşlarımla paylaşacağım ve hepsine Türkiye'yi ziyaret etmelerini şiddetle tavsiye ediyorum. Türkiye'nin ne kadar harika olduğunu söyleyeceğim. Ülkemden daha fazla vatandaşa Türkiye'yi ziyaret etmesini öneririm ve eğer ülkemden herhangi bir Türkle karşılaşacaksam onlarla etkileşime geçmeye ve gerekirse onlara rehberlik etmeye çalışacağım.” (E15).

4.9.1.2.5.2. Erasmus Ofisi ile Paylaşma

Öğrencilerden bazıları, ülkelerine döndükten sonra tecrübelerini kendi üniversitelerinin yetkilileri ve erasmus ofileri ile paylaşacaklarını söylemişlerdir (E7, E11, E14): “Üniversitemdeki erasmus ofisine bir gözlem raporu bırakacağım.” (E7), “Erasmus ofisi ve İstanbul'da erasmus+ yapmak isteyen öğrencilerle tecrübelerimi paylaştım.” (E14).

4.9.1.2.6. Öğrencilerin Türkiye'yi Alt Yapı, Teknolojik ve Bilimsel Gelişim Düzeyi Açısından Değerlendirmesi

Kamu diplomasisi ve yumuşak güç unsurları arasında sayılan alt yapı, teknolojik ve bilimsel gelişmeler açısından katılımcı öğrencilere Türkiye hakkındaki düşünceleri sorulmuştur. Bazı katılımcılar Türkiye'yi kendi ülkelerine kıyasla daha gelişmiş ve ileride bulurken, bazıları Türkiye'nin yeterince gelişmediğini düşünmektedir. Bazı öğrenciler ise herhangi bir fikirlere olmadığını söylemişlerdir. Bu sorunun sorulmasındaki amaç, kamu diplomasisi açısından önem taşıyan bilimsel ve teknolojik gelişmişlik seviyesinin, erasmus+ faaliyetleri esnasında katılımcıların Türkiye algısında nasıl yer bulduğunu ortaya koymaktır.

4.9.1.2.6.1. Türkiye'yi Gelişim Açısından İyi Düzeyde Değerlendirme

Katılımcı öğrencilerden bir kısmı Türkiye'nin alt yapı, teknolojik ve bilimsel gelişim açısından iyi düzeyde olduğunu düşünmektedirler (E1, E2, E3, E15, E16).

Bazı düşüncelerde “Benim ülkeme kıyasla oldukça gelişmiş.” (E1), “Türkiye tıbbi alanda gelişmiş durumda.” (E15), “Yeni teknolojiler daha üretken hale geliyor, şirketlerin daha düşük fiyatlarla daha uygun ve daha iyi ürünler satmasını sağlıyor. Bu,

sanayi mallarının daha çok insana erişilebilirliğini artırma etkisine sahiptir. En cazip yatırımlar yüksek teknoloji alanlarındaki yatırımlardır. Toplum giderek mevcut sorunlara karşı daha bilinçli hale geliyor. Bireyin tek başına bir kurum olarak erişilebilirliği, bilgiye dayalı olarak yeni toplumda oluşur.” (E3) Türkiye’nin gelişim düzeyi ile ilgili olumlu düşünceler açıkça yer almaktadır. Öğrencilerden biri, bu konuda çok fazla fikir sahibi olmamakla birlikte, ticaret konusunda Türkiye’nin çok fazla geliştiğini düşünmektedir (E11).

4.9.1.2.6.2. Türkiye’ nin Yeterince Gelişmediğini Düşünme

Katılımcılardan bazıları Türkiye’nin bilimsel, teknolojik ve alt yapı açısından gelişim düzeyinin yeterli seviyede olmadığını düşünmektedirler (E6, E8, E18). Katılımcı öğrencilerden biri bu düşüncesini açıkça ifade etmiştir: “Bence Türkiye hala bir tarım ülkesi. Bilimsel ve teknolojik alanda daha çok yatırım yapılmalı.” (E8). Bir diğer katılımcı internet, elektrik, çevre bilinci konusunda aksaklıklardan bahsetmiştir: “İnternet ve telefon yavaş, elektrik kolayca kesiliyor vb. Ekolojik kalıplar o kadar gelişmiş değil çünkü insanlar gördüğüm kadarıyla dünyamızın çevre sorunlarıyla gerçekten ilgilenmiyorlar. Yerel yönetimler geri dönüşüm kutuları sağlamıyor.” (E6).

4.9.1.2.6.3. Fikir Sahibi Olmama

Katılımcı öğrencilerden bir kısmı Türkiye’nin alt yapı, bilimsel ve teknolojik yapı açısından gelişimi konusunda yeterince fikir sahibi olmadıklarını ifade etmişlerdir (E4, E5, E7, E9, E11, E12, E13, E14, E17).

Katılımcı öğrencilerden biri Türkiye’nin gelişmişlik düzeyi hakkında çok fazla bilgi sahibi olmadığını söylerken, erasmus+ faaliyeti gerçekleştirdiği üniversiteyi teknolojik anlamda yetersiz bulduğunu ifade etmiştir: “Bu konuda çok bilgim yok ama bulunduğum üniversitenin teknolojik açıdan tatmin edici olmadığını söyleyebilirim.” (E12).

4.9.1.2.7. Öğrencilerin Türk Dizileri Konusundaki Düşünceleri

Katılımcı öğrencilere Türk dizilerini izleyip izlemedikleri sorulmuştur. Bu sorudaki amaç kültürel değerleri yansıtmaya potansiyeli olduğu bilinen dizilerin, Türkiye’nin önemli bir kamu diplomasisi entrümanı olma potansiyelinin öğrenilmek

istenmesi ve erasmus+ faaliyetlerinin Türk dizileri konusunda farkındalık oluşturma durumlarının ortaya konulmasıdır.

Katılımcı öğrencilerden bazıları Türk dizilerini ülkeye gelmeden önce bazıları da ülkeye geldikten sonra izlediklerini belirtmişlerdir (E4, E5, E7, E12, E13). Türkiye'ye gelmeden önce Türk dizilerini izlediğini söyleyen bir katılımcı öğrenci, Türkiye'ye bu dizileri izledikten sonra ilgi duymaya başladığını ifade etmiştir: "Türkiye'ye olan sevgim dizileri izledikten sonra başladı ve Türkiye'ye, Türk kültürüne ve Türk diline vb. ilgi duymaya başladım. Genç yaşta Türk diziler izlemeye başladım ve ilk dizilerim Aşk Memnu ve Muhteşem Yüzyıldı." (E13).

Katılımcı öğrencilerden bir kısmı Türkiye'ye gelmeden önce ya da geldikten sonra herhangi bir Türk dizisi izlemediklerini söylemişlerdir (E1, E2, E3, E6, E8, E11, E14, E16, E17, E18). Henüz Türk dizisi izlemediğini söyleyen bir öğrenci, kendi ülkesinde Türk dizilerinin çok meşhur olduğunu söylemiştir: "Henüz Türk dizisi izlemedim ama İspanya'da Türk dizileri oldukça meşhur." (E8).

4.9.1.2.8. Öğrencilerin Türk Müziği ve Sanatçıları Hakkındaki Düşünceleri

Katılımcı öğrencilere Türk müzikleri ve Türk sanatçıları hakkındaki düşünceleri sorulmuştur. Bu soruda amaç yine kültürel değerleri yansıtmaya potansiyeli olan ve kamu diplomasisinde araç olarak kullanılabilen müziğin Türkiye imajındaki rolünün ve Türkiye'ye gelen öğrenciler üzerindeki etkisinin öğrenilmek istenmesidir. Katılımcı öğrencilerden bir kısmı Türk müziğini dinlemediklerini ve/veya beğendikleri Türk sanatçısı olmadığını ifade etmişlerdir (E1, E4, E7, E9, E10, E14, E15, E18). Katılımcı öğrencilerden bir kısmı Türk müziğini sevdiklerini ifade etmiş ve bazı öğrenciler dinledikleri ve beğendikleri sanatçıları isimleriyle paylaşmışlardır (E2, E3, E5, E6, E8, E11, E12, E13, E16, E17).

Öğrencilerin Türk müziği ve sanatçıları hakkındaki düşünceleri ifadelerinde açıkça yer almaktadır: "En beğendiğim grup Altın Gün ve Ezhel'i de beğeniyorum." (E2), "Simge ve Mahmut Orhan'ı seviyorum." (E3), "Türkçe müziği seviyorum ve en çok Ezhel'i beğeniyorum." (E8), "Türkçe müziği, sanatçılardan da Tarkan ve Hande Yener'i beğeniyorum." (E12), "Türkçe şarkılarını çok seviyorum ve birçok favori

Türk şarkıcım var. Benim müzik zevkim biraz farklı ve garip. Sancak'ı, Cem Adrian'ı, Mabel Matiz'i, Ezhel'i, Ceza'yı seviyorum. İbrahim Tatlıses'in bir şarkısını da seviyorum.” (E13), “Türk klasiği olan Ney müziğini dinledim ve ara sıra yine dinliyorum.” (E17).

4.9.1.2.9. Öğrencilerin İki Ülke Arasındaki İlişkilere Katkı Sağlama Hakkındaki Düşünceleri

Katılımcı öğrencilere Türkiye ile kendi ülkeleri arasındaki ilişkilere katkı sağlama konusundaki düşünceleri sorularak, erasmus+ programının kamu diplomasisi enstrümanı olarak uzun vadede dış politika üzerindeki rolü öğrenilmek istenmiştir.

Katılımcılardan neredeyse tamamı ikili ülke ilişkilerine katkı sağlamak istediğini söylemiş (E1, E2, E3, E4, E5, E6, E7, E8, E9, E10, E11, E12, E13, E15, E16, E17, E18) yalnız bir öğrenci çekimser kalmıştır (E14).

Türkiye ve kendi ülkeleri arasındaki ilişkilere katkı sağlamak isteyen bazı öğrencilerin düşünceleri “Çok isterim ama tarihiniz ve kültürünüz hakkında daha fazla şey öğrenmem gerekiyor.” (E2), “Ön yargıları yıkmak isterdim.” (E16), “Romanya ile Türkiye arasındaki ilişkiler zaten iyi. Romanya, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne katılımını şiddetle desteklemektedir. Romanya ile Türkiye arasındaki ilişkilere daha fazla yardım etme fırsatım olursa bunu yapacağım.” (E3), “Tanıtarak, geri dönerek ve yatırım yaparak ilişkilere de katkı sağlamak isterim.” (E10) şeklindedir.

Uluslararası ilişkiler bölümünde okuyan katılımcılardan biri, iki ülke arasındaki ilişkilere katkı sağlamaktan memnuniyet duyacağını söylerken, Birleşmiş Milletlerde çalışma hedefinden bahsetmiştir (E11).

SONUÇ

Eğitimin kamu diplomasisi anlamında etkin bir biçimde kullanılması eğitim diplomasisi olarak kavramsallaştırılmakta olup, eğitim değişim programları da en etkili eğitim diplomasisi araçları arasında kabul edilmektedir. Ülke menfaatlerine hizmet etmeyi amaçlayan eğitim diplomasisi faaliyetleri, yabancı halkları bilgilendirmek, yabancı halkları ikna etmek ve yabancı halkların desteğini kazanmak şeklinde sıralanmaktadır. Bu bağlamda, eğitim değişim programları ile ülkeler, olumlu bir algı ve imaj oluşturarak, uzun vadede karar verme sürecinde aktif rol oynayabilecek kişileri etkilemeye çalışmaktadırlar. Bu çalışmada uluslararası değişim programları içerisinde yer alan erasmus+ değişim programının, Türk kamu diplomasisindeki rolü sorgulanarak eğitim diplomasisi çerçevesinde, yabancı ulusları bilgilendirme, yabancı uluslarla uzun süreli ilişki inşa etme, olumlu imaj oluşturma, kültürlerarası iletişimi ve anlayışı artırma konusundaki rolü tespit edilmeye çalışılmaktadır. Bu doğrultuda Türkiye’de erasmus+ değişim programı kamu diplomasisi türü olan eğitim diplomasisinde nasıl bir yer bulmalıdır sorusu doğrultusunda oluşturulan hipotezler, gerçekleştirilen derinlemesine görüşmeler aracılığıyla sınanmıştır.

Bu kapsamda birinci hipotez “Erasmus+ değişim programı ile Türkiye’ye gelen öğrencilerin karşılıklı iletişim ve ikna yoluyla Türkiye’ye karşı ön yargıları yıkılmaktadır.” doğrulanmıştır. Derinlemesine görüşmelere katılan ve Türkiye’ye gelmeden önce önyargıları olduğunu açıkça ifade eden öğrencilerin çoğu erasmus+ hareketliliği sonrasında Türkiye’ye, Türk kültürüne ve Türklere karşı önyargılarının yıkıldığını ve düşüncelerinin olumlu yönde geliştiğini söylemişlerdir.

Çalışmanın ikinci hipotezi olan “Erasmus+ değişim programı aracılığıyla Türkiye ve Türk kültürü hakkında olumlu imaj oluşturulmakta, karşılıklı anlayış ve ilişki inşa edilmektedir.” doğrulanmıştır. Türkiye’ye karşı ön yargısını açıkça dile getirmeyen, ülke ve kültürü hakkında yeterli bilgi sahibi olmayan katılımcıların çoğu, Türkiye’de öğrenim gördükten ve Türklere birebir iletişim kurduktan sonra ülke ile ülke vatandaşlarına güven duymaya başladıklarını ve Türkiye’ye ve ülke vatandaşlarına karşı olumlu yönde bir algıya sahip olduklarını ifade etmişlerdir.

Çalışmanın üçüncü hipotezi “Erasmus+ değişim programı ile çift yönlü bir iletişim gerçekleşmektedir.” doğrulanmıştır. Katılımcıların çoğunluğu üniversitedeki

bazı dersler kapsamında, düzenlenen çeşitli kültürel etkinliklerde ve günlük yaşamda hem Türk kültürünü öğrendiklerini hem de kendi kültürlerini anlatma fırsatı bulduklarını söylemişlerdir.

Cull, değişim diplomasisi kapsamında değerlendirdiği değişim faaliyetlerinin ‘karşılıklılık’ ve ‘iki yönlü iletişim’ temelinde, her iki tarafın da faydasına yönelik bir şekilde gerçekleştiğini söylemiştir (2009, s. 20). Eğitim değişim programlarının kamu diplomasisine sağladığı katkılara ikinci bölümde ayrıntılı bir biçimde yer verilmiştir. Kamu diplomasisi, ülkenin uluslararası imajını ve itibarını yönetmek, ülkeye karşı var olan ön yargıları yıkmak, diğer ülke vatandaşları ile karşılıklı ilişki ve anlayış geliştirmek gibi amaçlarla resmi ve gayri resmi aktörler tarafından uygulanan bir yöntemdir. Kamu diplomasisi halkla ilişkiler, uluslararası halkla ilişkiler, uluslararası ilişkiler gibi pek çok disiplinden beslenmektedir. Kamu diplomasisinin, karşılıklı ilişki geliştirme, ikna etme ve uzun vadede ilişki inşa etme amaçları açısından halkla ilişkiler ile oldukça fazla benzerliği bulunmaktadır. İki disiplin arasındaki benzerlik, birinci bölümde ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir.

Çalışmanın dördüncü hipotezi olan “Türkiye’deki Erasmus+ değişim programı sonrası kendi ülkesine dönen öğrenciler, iki ülke vatandaşları ve hükümet yetkilileri arasındaki ilişkileri uzun vadede olumlu yönde etkilemektedir.” doğrulanmıştır. Katılımcı öğrencilerin tamamı ülkelerine döndükten sonra Türkiye’de yaşadıkları tecrübelerini, aileleri, arkadaşları ve gönderici üniversite temsilcileri ile olumlu yönde ve tavsiye niteliğinde paylaşmayı planladıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerden bazıları Türkiye’de yaşadığı erasmus+ deneyimi sonrasında Türkiye ve kendi ülkesi arasında iş yapmak (ör: ticaret) istediklerini söylemişlerdir. Katılımcıların çoğu ikili ülke ilişkilerine katkı sağlama ve karşılıklı ön yargıları yıkmak konusunda istekli olduklarını söylemişlerdir. Öğrencilik yıllarında Türkiye’de erasmus+ faaliyeti gerçekleştirmiş olan diplomatla yapılan görüşmede, diplomat şu anki işinin de bir parçası olarak iki ülke arasındaki ilişkilere katkı sağlamaya çalıştığını söylemiştir.

Nitekim, değişim programlarının uzun vadede ülkelerin politik süreçlerine sağladığı olumlu katkı ikinci bölümde açıkça ortaya konulmuştur. Nye, öğrencilerin ileride önemli politik sonuçları etkileyebilecek mevkilere gelmelerinin söz konusu olduğundan bahsetmiştir (2017, s. 73). Erzen de, ülkelerin eğitim programları ile,

Ülkelerini cazibe merkezi haline getirerek, gelecekte karar verme sürecinde aktif rol oynayabilecek kişileri etkilemeye çalıştıklarından bahsetmiştir (2014, s. 129-130). Değişim programlarının uzun vadeli bu etkisine ilişkin dünya genelinde çeşitli somut örnekler bulunmaktadır. Aleksander Yakovlev 1950’li yıllarda Kolombiya niversitesinde eğitim görmüş ve ülkesine döndükten sonra Politbüro yeliğine kadar yükselmiştir. Yakovlev, dönemin SSCB lideri Gorbaçov’u liberalizm konusunda etkilemiştir (Nye, 2017, s. 75). 2. Dünya Savaşı sonrası Fransız ve Alman liseleri arasındaki ğrenci değişim programları, 1997 yılında beş milyon öğrenciye ulaşmış ve iki ülke arasındaki ilişkilerin normalleşmesine katkı sağlamıştır (Scott-Smith, 2009, s. 50).

Sonuç olarak, gelen erasmus+ öğrencileri ve Türkiye’de çalışmakta olan diplomatla yapılan görüşmeler neticesinde dört hipotez de doğrulanmıştır. Erasmus+ değişim programı aracılığı ile kişilerarası temas yoluyla diğer uluslara bilgi ve fikirlerin yayıldığı, kültürel ve milli değerlerin aktarıldığı, uluslararası iyi niyetin geliştirilmesine, ülkelerin imajlarının iyileştirilmesine, karşılıklı n yargıların yıkılmasına ve uzun vadeli ilişkiler inşa edilmesine katkı sağlandığı görülmüştür. Fakat kamu diplomasisine sağlanan bu katkının dolaylı yoldan sağlandığı, erasmus+ değişim programının bir eğitim diplomasisi strateji çerçevesinde uygulanmadığı görülmüştür. Kamu diplomasisine büyük katkı sağlama potansiyeli olan erasmus+ değişim programının, kamu diplomasisi çerçevesinde değerlendirilmesi gerekmektedir. Diğer kültürleri anlamak için enstrümanlar sunulmazsa, doğru bilgiye ulaşılmamakta ve ülkeler hakkında yanlış bilgilere ve n yargılara sahip olunmaktadır. Erasmus+ Değişim Programını eğitim diplomasisi kapsamında ele alan bu çalışma, erasmus+ değişim programı uygulayıcıları ve erasmus+ değişim programı yararlanıcılarının ülkenin dış politika hedefleri ile paralel, ilgili tüm kuruluşlarla birlikte ortak bir strateji çerçevesinde hareket etmelerini istemektedir.

Öğrenci değişimleri köprüler kurmaya ve n yargıları yıkmaya yardımcı olmaktadır. Öğrencilerin gelmeden önceki algıları ve geldikten sonraki düşünceleri arasında belirgin bir fark bulunmaktadır. Nedeni Türkiye’yi ve Türk kültürünü karşılıklı iletişim ile yakından tanımış olmalarıdır. Erasmus+ programı öğrenim veya staj faaliyeti kapsamında Türkiye’ye gelen öğrencilerle yapılan görüşmeler sonrasında, erasmus+ programının kltrlerasarı iletişimi ve karşılıklı anlayışı

geliştirdiği, uzun vadeli ilişkiler oluşturduğu, güven ve barış inşa ettiği, işbirlikleri oluşturduğu ve ön yargıları yıkarak kültürel çatışmaların önüne geçtiği ortaya konulmuştur. Katılımcıların farklı dinlere ve kültürlere karşı anlayışı ve sempatisi artmıştır. Program sadece katılımcı öğrencilerin algı ve düşüncelerinde değişiklik yapmakla sınırlı kalmamış, Türkiye’de buldukları süre zarfında kendilerini ziyarete gelen ailelerinin düşünce ve algılarında da olumlu yönde değişiklik meydana getirmiştir. Erasmus+ katılımcılarının karşılıklılık çerçevesinde kendi ülkelerini ve kültürlerini de anlattıkları ve kendi ülkelerinin gayri resmi elçileri olarak faaliyet gösterdikleri görülmüştür.

Erasmus+ hareketliliği sonrası katılımcıların Türkiye’ye, Türk kültürüne ve Türk insanına yönelik düşünceleri olumlu yönde değişmektedir. Katılımcılarla yapılan görüşmeler neticesinde katılımcıların bir kısmının sosyal ve siyasi konularda Türkiye’ye karşı olumlu düşünceye sahip olmadıkları görülmüştür. Türkiye hakkında gerçeği yansıtmayan algının, bilgi eksikliği ya da güçlü bir etkiye sahip olan medya ve sosyal medya kanallarından yayılan yanlış bilgi aracılığıyla oluştuğu görülmüştür. Öğrenciler Türkiye’ye gelmeden önce genellikle üniversitelerindeki hocalar, ofis yetkilileri ve aileleri tarafından uyarılmakta olduklarını söylemişlerdir. Türkiye’de kadın erkek eşitliği, konuşma ve düşünce özgürlüğü, sosyal ve hukuki haklar gibi konular, Türk imajının iyileştirilmesinin önündeki bazı bariyerler olarak durmaktadır. Sokaktaki dilenci çocukların, mendil satan çocukların, kâğıt toplayıcıların vb. fazlalığı Türkiye’nin yabancılar üzerindeki imajını zedelemektedir. Katılımcıların kültürel deneyimlerini daha çok bireysel olarak gerçekleştirdikleri görülmüş, üniversiteler tarafından ya da çeşitli devlet organlarıyla bağlantılı olarak kültürel anlamda yeterli düzeyde organizasyon yapılmadığı görülmüştür. Üniversitelerde uluslararası tanıtım ve ulus markalama çalışmalarının yeterli düzeyde olmaması, üniversitede yabancı dil bilen akademik ve idari personel sayısının yetersiz olması, gelen öğrencilerin ülkeye entegrasyonuna yönelik çalışmaların yetersiz olması gibi nedenler erasmus+ faaliyetlerinin eğitim diplomasisi kapsamında kullanılabilmesi için engel teşkil etmektedir.

Katılımcıların iki yönlü iletişim aracılığıyla elde ettikleri deneyim, iki ülke arasında karşılıklı anlayışın gelişmesini garanti etmemektedir. Bu nedenle, yanlış algılamayı ortadan kaldıracak ve karşılıklı anlayışı kolaylaştırabilecek değişim

programlarının, bir strateji çerçevesinde uygulanması gerekmektedir. Türkiye imajının ve algısının uluslararası kamuoyunda düzeltilebilmesi, kültür, tarih, gelenek ve değerlerin karşılıklı olarak anlaşılması, ön yargıların ortadan kaldırılması, kamu diplomasisi türlerinden olan eğitim diplomasisi kapsamında ve değişim diplomasisi ekseninde oluşturulacak uzun vadeli iletişim stratejisi ile mümkün olabilecektir. Farklı ulusal ve kültürel kökenlerden gelen insanlar arasında karşılıklı iletişim aracılığıyla var olan düşmanlıklar giderebilecek ve uluslararası işbirliği teşvik edilebilecektir. Türk aile yapısı, Türk mutfağı, Türk misafirperverliği, Türk hamamı vb. gibi unsurlar gelen öğrencilerin dikkatini ve ilgisini çekmektedir. Bazı kültürel unsurlar üzerine yoğunlaşarak Türkiye tanıtım çalışmalarında bu unsurlara yer verilmesi Türkiye algısını olumlu yönde geliştirecektir. Türkiye imajını olumlu yönde geliştirmek, kültürler arası karşılıklı anlayışı artırmak ve işbirliği geliştirmek için eğitim diplomasisi kapsamında oluşturulacak uzun vadeli iletişim stratejisine ihtiyaç duyulmaktadır. Devletin resmi organları tarafından belirlenip desteklenmeyen ve kamu diplomasisi çerçevesinde değerlendirilmeyen değişim faaliyetlerinin, yumuşak güç ile sınırlı kalarak uzun vadede gelişecek olumlu ülke ilişkilerine somut bir katkı sağlayamayacağını söyleyebiliriz.

Çalışmada, erasmus+ değişim programı ile Türkiye'ye gelen öğrencilerle, T.C. İletişim Başkanlığı ve Türkiye Ulusal Ajansı ile iletişime geçilmiş, kamu diplomasisi türü olarak eğitim diplomasisi bağlamında erasmus+ değişim programının uygulanmasında bir strateji eksikliği tespit edilmiştir.

Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı'nın "Kamu kurumları, ulusal ve uluslararası medya, iş dünyası, sivil toplum örgütleri, akademi ve düşünce kuruluşları gibi pek çok organizasyon ile ortak çalışmalar yürütmek" ana ilkeleri arasında yer alan ve Türkiye Ulusal Ajansı vizyonunda öne çıkan "yurt içinde ve yurt dışında gerçekleştirilecek uluslararası faaliyetlerde ülkemizin en iyi şekilde temsil edilmesine ve katılımcıların kendi kültürünü ve değerlerini doğru tanıması ve tanıtmasına yönelik tedbirler almak" kamu diplomasisi ile ilişkili konuların, pratikte uygulamaya konulması önem arz etmektedir. Kamu Diplomasisi Dairesi Başkanlığı tarafından eğitim diplomasisi konusunda bir politika geliştirilmesi gerekmektedir.

Araştırma sonucunda ise; eğitim diplomasisi ekseninde oluşturulacak değişim diplomasisi politikası geliştirebilmesi için aşağıda yer alan öneriler geliştirilmiştir:

- Eğitim diplomasisi ekseninde oluşturulacak değişim diplomasisi politikası, Yükseköğretim Kurulu, Yükseköğretim Kurumları, Dış İşleri Bakanlığı, İletişim Başkanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Türkiye Ulusal Ajansı, Erasmus+ Ofisleri, ESN (European Student Network), öğrenciler ve akademisyenler ortaklığı çerçevesinde başarıya ulaşacaktır.
- Bu politika çerçevesinde ortak bir zeminde hareket edilerek, kamu diplomasisi mesajları gelen öğrenci ve personele aktarılmalı, aynı şekilde değişim programıyla yurt dışına giden öğrenci ve personel de Türkiye'nin eğitim diplomasisi stratejisi konusunda bilgilendirilerek kamu diplomasisine katkı sağlamaları beklenmelidir. Yurt dışına giden katılımcılar için hareketlilikleri öncesinde Türk kültürü ve değerleri konusunda eğitim seminerleri düzenlenmelidir.
- Türk tarihi, Türk kültürü ve Türk dili gibi alanlarda eğitimler ve organizasyonlar düzenlenmesi, kültürel etkinliklere ve önemli ulusal günlere erasmus+ öğrencilerinin davet edilmesi gibi eğitim diplomasisi çerçevesinde gerçekleşecek uygulamalar ile kamu diplomasisine katkı sağlanacaktır.
- Yükseköğretim Kurumları, uluslararası tanıtım ve uluslararası fuar organizasyonlarında ulus markalamaya da önem vermeli, Türkiye hakkında bilgi vererek kendi ülkeleri hakkında olumlu imaj oluşturmaya destek olmalıdırlar.

KAYNAKÇA

A Haber Gece. (14.05.2020). A Haber.

AFAD. (t.y.). <https://www.afad.gov.tr/tr/2211/AFAD-Hakkinda/> Erişim Tarihi: 28.09.2019.

AFAD. (t.y.). <https://www.afad.gov.tr/tr/23586/Neler-Yapiyoruz/> Erişim Tarihi: 28.09.2019.

Akçadağ, E. (t.y.). Dünya'da ve Türkiye'de Kamu Diplomasisi. Kamu Diplomasisi Enstitüsü: <https://www.kamudiplomasisi.org/makaleler/> Erişim Tarihi: 11.06.2019.

Anadolu Ajansı. (t.y.). <https://www.aa.com.tr/tr/p/tarihce/> Erişim Tarihi: 28.09.2019.

Anholt, S. (2015). Public Diplomacy and Competitive Identity: Where's the Link? G. J. Golan, S.-U. Yang, & D. F. Kinsey içinde, *International Public Relations and Public Diplomacy: Communication and Engagement (189-208)*. New York: Peter Lang.

Arasan, H. (2018). Musiconline Online Music Academy. Musiconline Online Music Academy: <https://musiconline.com.tr/dunyaca-unlu-turk-sanatcilar/> Erişim Tarihi: 06.03.2020.

Armaoğlu, F. (2016). 20. Yüzyıl Siyasi Tarihi (1914-1995) İstanbul: Timaş.

Aron, R. (2003). *Peace and War: A Theory of International Relations*. New Brunswick: Transaction Publishers.

Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu. (t.y.). <https://www.avrupa.info.tr/tr/erasmus-programi-189/> Erişim Tarihi: 25.09.2019.

Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu. (t.y.). <https://www.avrupa.info.tr/tr/ab-nedir-72/> Erişim Tarihi: 26.01.2019.

Aydemir, E. (2018). *Kamu Diplomasisi*. İstanbul: Kalkedon Yayıncılık.

Becerikli, S. Y. (2005). *Uluslararası Halkla İlişkiler*. Ankara: Nobel.

Bettie, M. (2020). Exchange Diplomacy: Theory, Policy and Practice in The Fulbright Program. *Place Brand Public Diplomacy* 16, 212–223.

Binark, M. (2019). *Kültürel Diplomasi ve Kore Dalgası "Hallyu"*. Ankara: Siyasal.

Bijnens H., Boussemaere M., Rajagopal, K., Beeck I. O., Petegem W.V. (2006). *European Cooperation in Education Through Virtual Mobility*. Belgium: EuroPACE ivzw

Birdir, K., & Akgöl, Y. (2015). Gastronomi Turizmi ve Türkiye'yi Ziyaret Eden Yabancı Turistlerin. *İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi*, 3(2), 57-68.

Boskovic, M. M., Reljic, D., & Vracic, A. (2015). Elsewhere in the Neighborhood: Reaching Out to the Western Balkans . B. S. Çevik, & P. Seib içinde, *Turkey's Public Diplomacy* (s. 99-120). New York: Palgrave Macmillan.

- Brown, E., Mcgrath, S., & Morgan, W. J. (2010). Education, Citizenship and New Public Diplomcy in the UK: What is Their Relationship? *Citizenship, Social and Economics Education*, 8, 73-83.
https://www.researchgate.net/publication/247874430_Education_Citizenship_and_New_Public_Diplomacy_in_the_UK_What_is_Their_Relationship/ Erişim Tarihi: 07.09.2019.
- Brown, R. E. (2010). The Convergence of Public Relations and Public Diplomacy. *Vital Speeches*, 76(7), 297-301.
- Cankurtaran, B. S. (2015). Türk Dış Politikasında "Diaspora Diplomsisi Açılımı" ve Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı. M. Şahin, & B. S. Çevik içinde, *Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi*. Ankara: Nobel.
- Castells, M. (2008). The New Public Sphere: Global Civil Society, Communication Networks, and Global Governance. *The Annals of the Academy of Political and Social Science*, 78-93.
- Cross, M. K. (2013). Conceptualizing European Public Diplomacy. M. K. Cross, & J. Melissen içinde, *European Public Diplomacy, Soft Power At Work (1-12)*. New York: Palgrave Macmillan.
- Cull, N. J. (2009). Public Diplomacy Before Gullion . N. Snow, & P. M. Taylor içinde, *Routledge Handbook of Public Diplomacy*. New York: Routledge.
- Cull, N. J. (2009). *Public Diplomacy: Lessons from the Past*. Los Angeles: Figueroa Press.
- Cull, N. J. (2008). Public Diplomcy: Taxonomies and Histories. *The Annals of American Academy of Political and Social Science*, 616(10), 31-54.
- Cummings, M. C. (2003). *Cultural Diplomacy and the United States Government: A Survey*. Washington: Center of Arts and Culture.
- Çağlar, İ., Aydemir, K. H., & Toker, S. (2019). Uluslararası Medya Kuruluşlarının Türkiye Uzantıları. SETA:
<https://setav.org/assets/uploads/2019/07/R143Tr.pdf/> Erişim Tarihi: 22.01.2020
- Çam, T. (2019). Anadolu Ajansı. <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/disisleri-bakanligindan-avrupa-ulkelerine-pkk-uyarisi/1615289/> Erişim Tarihi: 25.10.2019
- Çelenk, B. (2015). Diaspora ve Markalaşma: Avrupa' daki Türk Diasporasının Marka Gücü ve Eksikleri. M. Şahin, & B. S. Çevik içinde, *Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi*. Ankara: Nobel.
- Çemrek, M., & Uluer, A. G. (2016). Kamu Diplomasisinin Bir Yumuşak Güç Ögesi Olarak Ortaya Çıkışı. B. Kılınç içinde, *Kamu Diplomasisi ve Uluslararası Halkla İlişkiler (28-46)*. Eskişehir : Anadolu Üniversitesi.
- Çevik, B. S. (2018). Narrating Turkey's Story: Communicating Its Naton Brand Through Public Diplomacy. E. P. Dal içinde, *Middle Powers in Global Governance (213-230)*. New York: Palgrave Macmillan.

- Çevik, B. S. (2015). Kültürel Diplomaside Devlet dışı Aktörler: Türk Sineması ve Dizileri. M. Şahin, & B. S. Çevik içinde, Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi. Ankara: Nobel.
- Dağdelen, M. K. (2015). Türk Kızılayı: Bir İnsani Diplomasi Aktörü. M. Şahin, & B. S. Çevik içinde, Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi. Ankara: Nobel.
- Davutoğlu, A. (2001). Stratejik Derinlik Türkiye'nin Uluslararası Konumu. İstanbul: Küre.
- Demir, V. (2015). Historical Perspective: Ottomans and Republican Era. B. S. Çevik, & P. Seib içinde, Turkey's Public Diplomacy (43-66). New York: Palgrave Macmillan.
- Derelkowska-Misiuna, A. (2016). Educational Diplomacy and the Eastern Partnership. *EuroTimes*, 287-295.
<http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=a9h&AN=124955470&site=eds-live/> Erişim Tarihi: 17.05.2019.
- Dijk, J. V. (2016). Ağ Toplumu. İstanbul: Kafka.
- Diplomasi Akademisi. (2019). <http://diab.mfa.gov.tr/hakkimizda.tr.mfa/> Erişim Tarihi: 28.09.2019.
- Diplomasi Akademisi. (t.y.). http://diab.mfa.gov.tr/uluslararası_egitim.tr.mfa/ Erişim Tarihi: 28.09.2019.
- Doster, B. (2018). Atatürk ve Kamu Diplomasisi. A. N. Yılmaz, & G. Kılıçoğlu içinde, Yumuşak Güç ve Kamu Diplomasisi Üzerine Akademik Analizler, Türkiye ve Dünya'dan Örnekler. Ankara: Nobel.
- Dutta, M. J. (2015). Public Diplomacy, Public Relations, and the Middle East: A Culture-Centered Approach to Power in Global Contexts. S.-U. Y. Guy J. Golan, & D. F. Kinsey içinde, International Public Relations and Public Diplomacy, Communication and Engagement . New York: Peter Lang.
- Dyke, M. A., & Verčić, D. (2019). Public Relations, Public Diplomacy, and Strategic Communication: An International Model of Conceptual Convergence.
https://www.researchgate.net/publication/265070377_Public_Relations_Public_Diplomacy_and_Strategic_Communication_An_International_Model_of_Conceptual_Convergence/ Erişim Tarihi: 15.08.2019.
- Eken, M. E. (2015). Jeopolitik Derinlik, Akılcı Güç ve Popüler Kültür: Stratejik Bir Konsept Olarak Gündelik Hayatın Önemi. M. Şahin, & B. S. Çevik içinde, Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi. Ankara: Nobel.
- Ekiz, A. (2019). Anadolu Ajansı. <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/iletisim-baskani-altun-trt-worldu-sansurleyen-twitter-haber-alma-hakkini-ihlal-etti/1616100/> Erişim Tarihi: 21.10.2019.
- Ekşi, M. (2018). Kamu Diplomasisi ve AK Parti Dönemi Türk Dış Politikası. Ankara : Siyasal.
- Ekşi, M. (2017). Türkiye'nin Türk Dünyasına Yönelik Kamu Diplomasisi: Yeni Araç ve Mekanizmalar. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 17 (1).

- Ekşi, M. (2015). Kültürel Diplomasi ve Yunus Emre Enstitüsü. M. Şahin, & B. S. Çevik içinde, Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi. Ankara: Nobel.
- Erdağ, R. (2015). Türkiye'nin Kalkınma Yardımları ve TİKA. M. Şahin, & B. S. Çevik içinde, Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi. Ankara: Nobel.
- Eren, E . (2017). Sivil Toplumun Dış Politika İnşasındaki Rolü: Türk Kamu Diplomasisi Örneği. Ekonomi Politika ve Finans Araştırmaları Dergisi, 2(1) , 36-49.
- Eren, S. (2007). Türk Mutfağı ve Haccp Sistemi; Mutfak Profesyonellerinin Haccp Bilgilerinin Ölçülmesi. Antalya.
- Ergin, G., & Türk, F. (2010). Türkiye’de Öğrenim Gören Orta Asyalı Öğrenciler. Sosyal ve Beşerli Bilimler Dergisi, 2(1).
- Erzen, M. Ü. (2014). Kamu Diplomasisi. İstanbul: Derin.
- European Commission. (2020). https://europa.eu/youth/node/54451_en/ Erişim Tarihi: 13.08.2020.
- European Commission. (2020). https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/resources/documents/turkey-erasmus-2018-numbers_en/ Erişim Tarihi: 17.02.2020.
- European Commission. (2019). https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about/statistics_en/ Erişim Tarihi: 09.02.2019.
- European Commission. (2019). <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/519aa03d-1f0b-11e9-8d04-01aa75ed71a1/> Erişim Tarihi: 24.01.2019.
- European Commission. (2018). [file:///C:/Users/EraTab2/Downloads/NCAR17101ENN.en%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/EraTab2/Downloads/NCAR17101ENN.en%20(1).pdf) Erişim Tarihi: 04.02.2019.
- European Commission. (2016). https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/sites/erasmusplus2/files/factsheets2014/turkey_en.pdf Erişim Tarihi: 02.04.2019.
- European Court of Human Rights. (t.y.). <https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=reports&c=/> Erişim Tarihi: 25.01.2021
- Eurovision Song Contest. (t.y.). <https://eurovision.tv/events/> Erişim Tarihi: 06.03.2020.
- Fanatik Gazetesi. (14.11.2020). <https://www.fanatik.com.tr/formula-1-ne-zaman-formula-1-istanbul-yarisi-hangi-kanalda-saat-kacta-2183679/> Erişim Tarihi: 15.12.2020.
- Figes, O. (2012). Kırım: Son Haçlı Seferi. (N. Elhüseyni, Çev.) İstanbul: Yapı Kredi.
- Fisher, A. (2013). A Network Perspective on Public Diplomacy in Europe: EUNIC. M. K. Cross, & J. Melissen içinde, European Public Diplomacy, Soft Power at Work (137-156). New York: Palgrave Macmillan.

- Fitzpatrick, K. R. (2010). *The Future of U.S. Public Diplomacy: an Uncertain Fate*. Laiden: Martinus Nijhoff/Brill.
- Freedom House. (t.y.). <https://freedomhouse.org/country/turkey/freedom-world/2020/> Erişim Tarihi: 25.01.2021.
- Gilboa, E. (2008). Searching for a Theory of Public Diplomacy. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*(616), 55-77.
- Gök, Y. (2016). *Türkiye'nin gençlik ve spor alanındaki kamu diplomasisi etkinliği*. Yayınlanmış doktora tezi. Ankara Üniversitesi.
- Gönlübol, M. (1996). *1990-1995 Dönemi. M. Gönlübol içinde, Olaylarla Türk Dış Politikası*. Ankara: Siyasal Kitapevi.
- Gönlübol, M. (1996). *1983-1990 Dönemi. M. Gönlübol içinde, Olaylarla Türk Dış Politikası*. Ankara: Siyasal Kitapevi.
- Gönlübol, M., & Kürkçüoğlu, Ö. (1996). *1965-1973 Dönemi . M. Gönlübol içinde, Olaylarla Türk Dış Politikası*. Ankara: Siyasal Kitapevi.
- T.C. İletişim Başkanlığı. (24.07.2018). <https://www.iletisim.gov.tr/turkce/kurum-hakkinda/> Erişim Tarihi: 12.01.2019.
- Himelfarb, S., & Idriss, S. (06.05.2011). *Publications*. United States Institute of Peace, Exchange 2.0: <https://www.usip.org/publications/2011/05/exchange-20-0/> Erişim Tarihi: 24.07.2019.
- Hocking, B. (2005). Rethinking the New Public Diplomacy, Soft Power in International Relations. *J. Melissen içinde, The New Public Diplomacy* (28-43). New York: Palgrave Macmillan.
- Hofstede, G. (1980). *Culture's Consequences: International Differences in Work Related Values*. London: Sage Publications.
- Hürriyet Gazetesi. (29.11.2020). <https://www.hurriyet.com.tr/sporarena/son-dakika-turkiye-kadin-ritmik-cimnastik-dalinda-avrupa-sampiyonu-oldu-41674956/> Erişim Tarihi: 15.12.2020.
- İnceoğlu, Y. (2000). *Uluslararası Medya*. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- İpek, E. (05.12.2014). Onedio. <https://onedio.com/haber/dunyaya-adimizi-duyuran-19-basarili-turk-414214/> Erişim Tarihi: 22.02.2020
- İskit, T. (2007). *Diplomasi, Tarihi, Teorisi, Kuramları ve Uygulamaları*. İstanbul: Bilgi Üniversitesi.
- İskit, T. (2011). *Diplomasi Tarihi, Teorisi, Kuramları ve Uygulaması*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi.
- İstanbul Kültür Sanat Vakfı.(t.y.). <https://iksv.org/tr/hakkimizda/iks/> Erişim Tarihi: 26.05.2020.
- Jiang, H. (2015). Ethical Visions for Public Diplomacy as International Public Relations. *G. J. Golan, S.-U. Yang, & D. F. Kinsey içinde, International Public*

- Relations and Public Diplomacy: Communication and Engagement (167-186). New York: Peter Lang.
- Kahraman, N., & Cinman, M. (2019). Kamu Diplomasinin Uygulama Alanı Olarak Sağlık Diplomasisi. *Muhakeme Dergisi*, 2(1), 60-71.
- Kalaycı, R., & Koca, S. M. (2015). İnsani Yardımların Türkiye Dış Politikasında Artan Etkisi: AFAD Örneği . M. Şahin, & B. S. Çevik içinde, *Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi*. Ankara: Nobel.
- Kalaycıoğlu, E. & Sarıbay, A. Y. (2000). *Türkiye'de Politik Değişim ve Modernleşme*. İstanbul: Alfa
- Kalın, İ. (t.y.). *Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi*. Kamu Diplomasisi Enstitüsü: <https://www.kamudiplomasisi.org/makaleler/makaleler/100-tuerk-d-politikas-ve-kamu-diplomasisi/> Erişim Tarihi: 24.01.2021.
- Kamu Diplomasisi Enstitüsü. (t.y.). <http://kamudiplomasisi.org/amac-hedefler/> Erişim Tarihi: 13.02.2019.
- Karadağ, H. (2016). *Uluslararası İlişkilerde Yeni Bir Boyut Kamu Diplomasisi*. Ankara: Nobel.
- Karagöz, E. (2010). *Sosyal Bilimlerde Kuram Oluşum Süreci ve İletişim, İletişim Kuramlarının Felsefi Sosyolojik Dayanakları*. İstanbul: Derin.
- Kavoğlu, S. (2018). *Türk Kamu Diplomasisi Halkla İlişkiler Eksenli Model Arayışları*. Konya: Eğitim.
- Kim, J. (2016). Public Relations and Public Diplomacy in Cultural and Educational Exchange Programs: A Coorientational Approach to the Humphrey Program. *Public Relations Review*. 42 (1), 135-145.
- Kim, H. (2017). Bridging the Theoretical Gap between Public Diplomacy and Cultural Diplomacy. *The Korean Journal of International Studies*, 15(2), 293-326.
- Kocabıyık, H. (2019). Değişen Diplomasi Anlayışı, Kamu Diplomasisi ve Türkiye, *Avrasya Etüdleri*, 25(55), 163-196.
- Kochhar, S. K., & Molleda, J. C. (2015). The Evolving Links Between International Public Relations and Corporate Diplomacy. G. J. Golan, S.-U. Yang, & D. F. Kinsey içinde, *International Public Relations and Public Diplomacy: Communication and Engagement*, 51-72. New York: Peter Lang.
- Koyuncu, S., & Medin, B. (2017). Resmi Aktörler Bağlamında Dijital Kamu Diplomasisi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(4), 1233-1244.
- Köksoy, E. (2014). *Kamu Diplomasisi ve Halkla İlişkiler İlişkisi: Kuramsal Bir Değerlendirme*. Marmara İletişim Dergisi.
- Kunczik, M. (2003). *Transnational Public Relations by Foreign Governments*. K. Sriramesh, & D. Vercic içinde, *The Global Public Relations Handbook: Theory, Research and Practice*. New Jersey: Lawrance-Erlbaum Associates.

- Kunczik, M. (2002). Globalization: News media, images of nations and the flow of international capital with special reference to the role of rating agencies. *The Journal of International Communication*, 8(1), 39-79.
- Kurt, G. (2014). Spor diplomasisi aracı olarak futbol, Galatasaray profesyonel futbol takımı ve ülke markası ilişkisi üzerine bir araştırma. V. Ekin içinde, Türkiye’de spor ve medya. (135-164). İstanbul: Köprü Kitapları.
- Kurtuluş, B. (2015). Türkiye'nin Kamu Diplomasisinde Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü: İnsani Yardım Kuruluşları ve İnsani Diplomasi Perspektifi. M. Şahin, & B. Ş. Çevik içinde, Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi. Ankara: Nobel.
- Lafont, B. (2001). International Relations in the Ancient Near East: The Birth of a Complete Diplomatic System. *Diplomacy & Statecraft*, 39-60.
- Leonard, M. (2002). Public Diplomacy. London: The Foreign Policy Center.
- Li, H. (2008). U.S.-China Educational Exchange: State, Society, and Intercultural Relations, 1905–1950 . United States of America: Rutgers University .
- Lima Júnior, A. F. (2017). The Role of International Educational Exchanges Sponsored By The Brazilian Government In The Perception of The External Image of Brazil. ISA's 58th Annual Convention. At Baltimore/MD: ResearchGate. <https://www.researchgate.net/publication/321106933/> Erişim Tarihi: 30.10.2018.
- Lima Júnior, A. F. (2007). The Role of Interntional Educational Exchanges in Public Diplomacy. *Place Branding and Public Diplomacy*, 3(3), 234-251.
- Macnamara, J. (2012). Corporate and organizational diplomacy: an alternative paradigm to PR. *Journal of Communication Management*, 16(3), 312-325.
- Manners, I., & Whitman, R. (2013). Normative Power and the Future of EU Public Diplomacy. M. K. Cross, & J. Melissen içinde, *European Public Diplomacy, Soft Power at Work* (183-204). New York: Palgrave Macmillan.
- Manor, I., & Aguirre, D. (2018). The Digitalization of Public Diplomacy: Towards a New Conceptual Framework. *Revista Mexicana de Política Exterior*.
- Melissen, J. (2005). *The New Public Diplomacy, Soft Power in International Relations*. New York: Palgrave Macmillan.
- Melissen, J. (2007). *The New Public Diplomacy: Between Theory and Practice*. J. Melissen içinde, *The New Public Diplomacy* (3-27). New York: Palgrave Macmillan.
- Mevlana Değişim Programı. (t.y.). <https://mevlana.yok.gov.tr/temel-bilgiler/> Erişim Tarihi: 01.10.2019.
- Mulcahy, Kevin V. (1999): Cultural Diplomacy and the Exchange Programs: 1938–1978, *The Journal of Arts Management, Law, and Society*, 29:1, 7-28.
- Musa, E., Karacaoğlu, B., Misto, M., & Kako, A. (16.10.2019). Anadolu Ajansı. Anadolu Ajansı: <https://www.aa.com.tr/tr/baris-pinari-harekati/ypg-pkk-tel-abyadda-cuma-hutbelerinin-okunmasini-yasaklamisti/1615940/> Erişim Tarihi: 21.10.2019.

- Nicolson, H. (1954). *The Evolution of Diplomatic Method*. Londra: Cassel Publication.
- Nye, J. (2004). *Soft Power*. New York: Public Affairs Press.
- Nye, J. (2017). *Yumuşak Güç*. (R. İ. Aydın, Çev.) Ankara: BB101.
- Okay, A., & Okay, A. (2013). *Halkla İlişkiler Kavram Strateji ve Uygulamaları*. İstanbul: Der.
- Onedio (13.01.2021). <https://onedio.com/haber/dunyanin-en-iyi-geleneksel-yemekleri-belli-oldu-adana-kebab-birinciligi-kaptirdi-951436/> Erişim Tarihi: 25.01.2021
- Oran, B. (2009). *Türk Dış Politikası (Kurtuluş Savaşından Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar)*. İstanbul: İletişim.
- Ortaylı, İ. (2008). *Osmanlı İmparatorluğu'nda Alman Nüfuzu*. İstanbul: Timaş.
- Öğün, S. S. (2019). *Yeni Şafak*.
<https://www.yenisafak.com/yazarlar/suleymanseyfiogun/onyargilar-2053072/>
Erişim Tarihi: 28.10.2019.
- Öktem, N. & Karagöz, E. (2015). *Sosyal Bilimlerde Yöntem*. Ankara: Astana.
- Örmeci, O. (2011). *Diplomasinin Gerçek Yüzü*.
https://www.academia.edu/948716/_%C3%96rmeci_Ozan_2011_Diplomasinin_Ger%C3%A7ek_Y%C3%BCz%C3%BC_TU%C4%B0%C3%87_Akademi?auto=download/ Erişim Tarihi: 16.07.2019.
- Öymen, O. (2005). *Silahsız Savaş (Bir Mücadele Sanatı Olarak Diplomasi)*. İstanbul: Remzi
- Özdemir, H. (2005). *Salgın Hastalıklardan Ölümler 1914-1918*. Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- Özdemir, F. (31.01.2020). *Görüşme*.
- Özel, S. (2015). *Techne'den Teknolojiye Değişen Toplum ve İletişim*. Kocaeli: Volga.
- Özkan, A. (2009). *Halkla İlişkiler Yönetimi*. İstanbul: İTO.
- Özkan, A. (02.10.2014). *Tasam Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi. Ülke Markası İnşasında Kamu Diplomasininin Stratejik Rolü*.
http://www.tasam.org/tr-TR/Icerik/5366/ulke_markasi_insasinda_kamu_diplomasininin_stratejik_rolu/
Erişim Tarihi: 16.06.2019.
- Özkan, A. (2015). *Strategic Practices of Public Diplomacy Policies in Educatinal Field and Turkey's Potential for Cultural Diplomacy*. *Erciyes İletişim Dergisi Akademia*, 4(1), 2-12.
- Özkan, A. (19.04.2016). *Kamu Diplomasisi*. *Siyasal İletişim Enstitüsü*:
<http://www.siyasaliletisim.org/index.php/dr-abdullah-ozkan-kose-yazilari/558-kamudiplomsisi.html/> Erişim Tarihi: 24.07.2019.

- Özkan, A. (2016). Uluslararası Halkla İlişkiler ve Bir Halkla İlişkiler Etkinliği Olarak Kamu Diplomasisi. B. Kılınç içinde, Kamu Diplomasisi ve Uluslararası Halkla İlişkiler (2-25). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Özkan, A. (2018). Raporlar, 21. Yüzyılın Stratejik Vizyonu Kamu Diplomasisi ve Türkiye'nin Kamu Diplomasisi İmkânları. Tasam Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi:
https://tasam.org/Files/PDF/Raporlar/STR70_21._Yuzyilin_Stratejik_Vizyonu.pdf_66fb77c9-cd79-481e-a185-9a9c26ffe7b7.pdf/ Erişim Tarihi: 15.08.2019.
- Özkan, B. (2015). Türk İş Kuruluşlarının Kamu Diplomasisindeki Rolü. M. Şahin, & B. S. Çevik içinde, Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi. Ankara: Nobel.
- Özkan, M. (2015). Türk Dış Politikasında Din ve Dini Diplomasi. M. Şahin, & B. S. Çevik içinde, Tür Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi. Ankara: Nobel.
- Özoğlu, M., Gür, B. S., & Coşkun, İ. (2012). Küresel Eğilimler Işığında Türkiye'de Uluslararası Öğrenciler. Ankara: Seta.
- Öztermiyeci, M. (2018). Thy ve İstanbul Yeni Havalimanının Türkiye'nin Yumuşak Gücüne Etkileri. A. N. Yılmaz, & G. Kılıçoğlu içinde, Yumuşak Güç ve Kamu Diplomasisi Üzerine, Akademik Analizler Türkiye ve Dünyadan Örnekler. Ankara: Nobel.
- Pacher, A. (2018). The Ritual Creation of Political Symbols: International Exchanges in Public Diplomacy. *The British Journal of Politics and International Relations*, 1-18.
- Pamment, J. (2013). West European Public Diplomacy. M. K. Cross, & J. Melissen içinde, *European Public Diplomacy, Soft Power At Work* (13-38). New York: Palgrave Macmillan.
- Peltekoğlu, F. B. (2014). Halkla İlişkiler Nedir? İstanbul: Beta.
- Poyraz, E., Dinçer, M. (2016). Küreselleşen Dünyada Türkiye'nin Kamu Diplomasisi Faaliyetler. *Intermedia International E-journal*, 3 (4) , 30-48.
- Publications Office of the European Union. (t.y.).
[file:///C:/Users/EraTab2/Downloads/NCAR18001ENN.en%20\(1\).pdf/](file:///C:/Users/EraTab2/Downloads/NCAR18001ENN.en%20(1).pdf/) Erişim Tarihi: 24.01.2019.
- Publications Office of the European Union. (24.01.2019).
<https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/519aa03d-1f0b-11e9-8d04-01aa75ed71a1>: [https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/519aa03d-1f0b-11e9-8d04-01aa75ed71a1/](https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/519aa03d-1f0b-11e9-8d04-01aa75ed71a1) Erişim Tarihi: 24.01.2019.
- Resmi Gazete. (30.01.2010).
<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/01/20100130-19.htm/> Erişim Tarihi: 24.06.2019.
- Resmi Gazete. (30.01.2010). Resmi Gazete:
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/01/20100130-19.htm/> Erişim Tarihi: 27.12.2018.

- Sabah Gazetesi. (17.11.2014). Sabah Gazetesi: <https://www.sabah.com.tr/sibel-kekilli/> Erişim Tarihi: 06.03.2020.
- Sabah Gazetesi. (26.11.2015). Sabah Gazetesi: <https://www.sabah.com.tr/naim-suleymanoglu-kimdir-/> Erişim Tarihi: 06.03.2020.
- Sabah Gazetesi. (17.04.2020). Sabah Gazetesi: <https://www.sabah.com.tr/dunya/2020/04/17/dsoden-turkiyeye-tesekkur/> Erişim Tarihi: 20.07.2020.
- Sağlık Bakanlığı. (t.y.). <https://covid19bilgi.saglik.gov.tr/tr/covid-19-yeni-koronavirus-hastaligi-nedir/> Erişim Tarihi: 29.04.2020.
- Salik, R. (2017). Milliyet Gazetesi. <https://www.milliyet.com.tr/dunya-capinda-fenomen-olan-11-turk-sanatci-molatik-5718/?Sayfa=12/> Erişim Tarihi: 17.04.2020.
- Sancar, G. A. (2012). Kamu Diplomasisi ve Uluslararası Halkla İlişkiler. İstanbul: Beta.
- Sancar, G. A. (2012). Kamu Diplomasisi ve Uluslararası İlişkiler. İstanbul: Beta.
- Sancar, G. A. (2015). Kamu Diplomasisinde Medyanın Önemi: Anadolu Ajansı Örneği. M. Şahin, & B. S. Çevik içinde, Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi. Ankara: Nobel.
- Sancar, G. A. (2015). Turkey's Public Diplomacy: Its Actors, Stakeholders, and Tools . B. S. Çevik, & P. Seib içinde, Turkey's Public Diplomacy (13-42). Newyork: Palgrave Macmillian.
- Sander, O. (1994). Siyasi Tarih (1918-1994). Ankara: İmge Kitabevi.
- Scott-Smith, G. (2009). Exchange Programs and Public Diplomacy. N. Snow, & P. M. Taylor içinde, Routledge Handbook of Public Diplomacy. New York: Routledge.
- Selçuk, O. (2015). Bir Yumuşak Güç ve Kamu Diplomasisi Aracı Olarak Türk Hava Yolları. M. Şahin, & B. S. Çevik içinde, Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi. Ankara: Nobel.
- SETA. (t.y.). <https://www.setav.org/hakkimizda/> Erişim Tarihi: 01.10.2019.
- Sevin, E. (2010). From Visitors To Cultural Ambassadors: Public Diplomacy And Scholar Exchange Programs, Business Research Year Book 17, 578-585.
- Sevin, E. (2015). Türksoy Üzerinden Kamu Diplomasisinin Dış Politikaya Etkisine Bir Bakış. M. Şahin, & B. S. Çevik içinde, Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi. Ankara: Nobel.
- Signitzer, B. H., & Coombs, T. (1992). Public Relations and Public Diplomacy: Conceptual Covergences. Public Relations Review.
- Simonin, B. L. (2008). Nation Branding and Public Diplomacy: Challenges and Opportunities. Fletcher Forum of World Affairs, 32(3), 19-34.

- Snow, N. (2008). International Exchanges and the U.S. Image. *Sage Journals*, 616(1), 198-222.
- Snow, N. (2009). Rethinking Public Diplomacy. N. Snow, & P. M. Taylor içinde, *Handbook of Public Diplomacy*. New York: Routledge.
- Snow, N. (2015). Public Diplomacy and Public Relations: Will the Twain Ever Meet? S.-U. Y. Guy J. Golan, & D. F. Kinsey içinde, *International Public Relations and Public Diplomacy, Communication and Engagement*. New York: Peter Lang.
- Sönmezoğlu, F. (2000). *Uluslararası Politika ve Dış Politika Analizi*. İstanbul: Filiz
- Stevenson, N. (2015). *Medya Kültürleri Sosyal Teori ve Kitle İletişimi 2. Baskı 2015*. (G. Orhon, & B. E. Aksoy, Çev.) Ankara: Ütopya.
- Sürücüoğlu, M. S., & Özçelik, A. Ö. (2019). Türk Mutfağının Tarihsel Gelişimi (Orta Asya'dan Selçuklulara). N. Şanher, & M. S. Sürücüoğlu içinde, *Türk Mutfağı* (34-60). Ankara: Hedef.
- Szondi, G. (2008). Public Diplomacy and Nation Branding: Conceptual Similarities and Differences. *Netherlands*, 1-42.
- Szondi, G. (2009). Central and Eastern European Public Diplomacy: A Transnational Perspective on National Reputation Management. *Routledge Handbook of Public Diplomacy*, 292-313.
- Şahin, M., & Çevik, B. S. (2015). *Türkiye'de Kamu Diplomasisi ve Yumuşak Güç*. M. Şahin, & B. S. Çevik içinde, *Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi*. Ankara: Nobel.
- TasteAtlas. (t.y.). <https://www.tasteatlas.com/turkey/> Erişim Tarihi: 25.01.2021
- T.C. Dışişleri Bakanlığı. (t.y.). <http://www.mfa.gov.tr/polonya-kunyesi.tr.mfa/> Erişim Tarihi: 18.10.2019.
- T.C. Dışişleri Bakanlığı. (t.y.). <http://www.mfa.gov.tr/bakanlik-genel.tr.mfa/> Erişim Tarihi: 28.09.2019.
- T.C. Dışişleri Bakanlığı. (t.y.). <http://www.mfa.gov.tr/turkiyeradyotelevizyonkurumu.tr.mfa/> Erişim Tarihi: 30.09.2019.
- T.C. Dış İşleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı. (01.12.2011). <https://www.ab.gov.tr/46971.html> Erişim Tarihi: 12.07.2019.
- T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı. (t.y.). <https://gsb.gov.tr/Sayfalar/36/10/Mevzuat/> Erişim Tarihi: 26.03.2020.
- T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı. (t.y.). <http://www.gsb.gov.tr/Sayfalar/2236/10/Tarihce/> Erişim Tarihi: 26.03.2020.
- T.C. İletişim Başkanlığı. (2018). <https://www.iletisim.gov.tr/turkce/kurum-hakkinda/> Erişim Tarihi: 27.09.2019.

- T.C. İletişim Başkanlığı. (11.03.2019).
https://www.iletisim.gov.tr/turkce/haberler/detay/cumhurbaskanligi-iletisim-baskani-prof-dr-altun-turk-dizileri-onemli-bir-basari-hikayesine-imza-atti?fbclid=IwAR0BhabH3StifhUJBleQRI9zjeg-CWWclo-Eb5DJ377cbN_71FwNW4EQjsw/ Erişim Tarihi: 05.03.2020.
- T.C. İletişim Başkanlığı. (t.y.). <https://www.iletisim.gov.tr/turkce/teskilat-semasi/>
Erişim Tarihi: 15.07.2019.
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. (t.y.). <https://www.ktb.gov.tr/TR-96130/kurulus-amaci-ve-gorevleri.html/> Erişim Tarihi: 28.09.2019.
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. (t.y.). <https://www.ktb.gov.tr/TR-133260/misyonumuz-vizyonumuz.html/> Erişim Tarihi: 28.09.2019.
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2019). <https://twitter.com/tckulturturizm?lang=en/>
Erişim Tarihi: 28.10.2019.
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Güzel Sanatlar Müdürlüğü. (t.y.).
<https://guzelsanatlar.ktb.gov.tr/TR-2131/kurulus.html/> 29.02.2020.
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı. (t.y.). <https://www.tika.gov.tr/tr/sayfa/tarihce-222/> Erişim Tarihi: 01.10.2019.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü. (22.11.2019).
<http://abdigm.meb.gov.tr/www/yurt-disi-teskilati/icerik/31/> Erişim Tarihi: 02.01.2021.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Yükseköğretim ve Yurt Dışı Eğitim Genel Müdürlüğü. (22.09.2017). <http://yyegm.meb.gov.tr/www/genel-mudurlugumuz-tarihcesi/icerik/229/> Erişim Tarihi: 20.03.2020.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Yükseköğretim ve Yurt Dışı Eğitim Genel Müdürlüğü. (21.10.2014). <http://yyegm.meb.gov.tr/www/yurt-disi-egitim-ve-ogretim-daire-baskanligi/icerik/30/> Erişim Tarihi: 20.03.2020.
- Taylor, H. (2006). The Practice of Public Diplomacy. J. S. Fouts içinde, Public Diplomacy, Practitioners, Policy Makers, and Public Opinion (47-66). Washington: USC Center on Public Diplomacy & the Pew Research Center.
- Teda. (t.y.). <https://teda.ktb.gov.tr/TR-52444/veda-nedir.html/> Erişim Tarihi: 28.09.2019.
- Telci, İ. N. (2015). Yumuşak Güç ve Düşünce Kuruluşları: Türkiye Örneği. M. Şahin, & B. S. Çevik içinde, Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi. Ankara: Nobel.
- Tepeciklioğlu, E. E., Tepeciklioğlu, A. O., & Ünal, B. A. (2018). Türkiye'nin Sahra-Altı Afrika'da Yürüttüğü Kamu Diplomasisi Faaliyetleri. Ege Akademik Bakış, 18(4), 605-618.
- Terzi, H. M. (2015). Uluslararası Öğrenci Değişim Programları ve Türkiye'deki Uygulamaları. Eğitime Bakış Eğitim-Öğretim ve Bilim Araştırma Dergisi, 11(34), 56-64.

- The Edward R. Murrow Center. (t.y.). <https://sites.tufts.edu/murrowcenter/about/> Erişim Tarihi: 14.02.2019.
- TRT Kurumu. (t.y.). <http://www.trt.net.tr/Kurumsal/Gorevlerimiz.aspx/> Erişim Tarihi: 17.03.2019.
- TRT Haber. (26.11.2020). <https://www.trthaber.com/haber/gundem/iletisim-baskanligindan-f1-yaris-araclariyla-istanbul-tanitim-filmi-534182.html> / Erişim Tarihi: 15.12.2020.
- TRT Haber. (12.12.2020). <https://www.trthaber.com/haber/spor/artistik-cimnastik-milli-takimi-avrupa-ikincisi-oldu-538015.html> / Erişim Tarihi: 15.12.2020.
- Tuncer, H. (2002). Eski ve Yeni Diploması. Ankara: Ümit Yayıncılık.
- Tuncer, H. (2009). Diplomasının Evrimi-Gizli Diplomasiden Küresel Diplomasıye. İstanbul: Kaynak.
- TURQUAS Project (2020). <https://turquas.yok.gov.tr/> Erişim Tarihi: 07.12.2020.
- Türk Hava Yolları. (t.y.). <https://investor.turkishairlines.com/tr/thy-anonim-ortakligi/vizyon--misyon/> Erişim Tarihi: 30.09.2019.
- Türk Kızılay. (t.y.). <https://www.kizilay.org.tr/Kurumsal/tarihcemiz/> Erişim Tarihi: 28.09.2019.
- Türk Kızılay. (t.y.). <https://www.kizilay.org.tr/neler-yapiyoruz/uluslararası-yardımlar/> Erişim Tarihi: 28.09.2019.
- Türkiye Bursları. (t.y.). <https://turkiyeburslari.gov.tr/tr/sayfa/hakkimizda/turkiye-burslari/> Erişim Tarihi: 02.10.2019.
- Türkiye Maarif Vakfı. (t.y.). 09 29, 2019 tarihinde <https://www.turkiyemaarif.org/page/50-turkiye-maarif-vakfi-12/> Erişim Tarihi: 29.09.2019.
- Türkiye Maarif Vakfı. (t.y.). <https://www.turkiyemaarif.org/page/53-faaliyet-alanlari-10/> Erişim Tarihi: 29.09.2019.
- Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi. (t.y.). <http://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Detay/Hakkimizda/Biz-Kimiz/8/1/> Erişim Tarihi: 06.03.2020.
- Türkiye Ulusal Ajansı. (t.y.). <https://www.ua.gov.tr/kurumsal/misyon-ve-vizyon/> Erişim Tarihi: 13.01.2021.
- Türkiye Ulusal Ajansı. (15.12.2020). <https://www.ua.gov.tr/haberler/erasmus-programi-2021-2027-yeni-donem-anlasmasi-imzalanmistir/> Erişim Tarihi: 15.12.2020.
- Türkiye Ulusal Ajansı. (t.y.). <https://www.ua.gov.tr/kurumsal/baskanlik/> Erişim Tarihi: 02.10.2019.
- Türkiye Ulusal Ajansı. (t.y.). <http://ua.gov.tr/programlar/erasmus-program%C4%B1/> Erişim Tarihi: 24.09.2019.

- Türkiye Ulusal Ajansı. (t.y.). <http://ua.gov.tr/programlar/erasmus-program%C4%B1/y%C3%BCksek%C3%B6%C4%9Fretim-program%C4%B1/> Erişim Tarihi: 25.09.2019.
- Türkiye Ulusal Ajansı. (t.y.). http://www.ua.gov.tr/docs/default-source/hayatboyu-%C3%B6%C4%9Frenme/erasmus_-_program_-rehberi.pdf?sfvrsn=0/ Erişim Tarihi: 03.10.2019.
- Türkiye Ulusal Ajansı. (2013). https://www.ua.gov.tr/media/rv2iavtr/dergi_s20.pdf/ Erişim Tarihi: 19.01.2020.
- Türkiye Ulusal Ajansı. (2019). <http://ua.gov.tr/docs/default-source/avrupa-dil-%C3%B6d%C3%BCI%C3%BC/2019-uygulama-el-kitab%C4%B1.pdf?sfvrsn=0/> Erişim Tarihi: 17.01.2020.
- TÜRKSOY. (t.y.). <https://www.turksoy.org/tr/turksoy/about/> Erişim Tarihi: 29.09.2019.
- Türkten, F. (2020). Anadolu Ajansı. <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/kamu-diplomasi-koordinasyon-kurulu-ilk-toplantisini-gerceklestirdi/1745855/> Erişim Tarihi: 26.02.2020.
- Uluslararası Organizasyonlar ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü. (t.y.). <https://uogm.gsb.gov.tr/HaberListesi/3/10002/> Erişim Tarihi: 26.03.2020.
- Ünal, U. (2017). Kamu Diplomasisi Açısından Kırgızistan'da Türkiye Algı Araştırması. *Intermedi International e-Journal*, 4(6), 155-187.
- Ünal, U. (2017). Kamu Diplomasisi, Kalkınma Yardımları ve Algı Araştırması Çerçevesinde. Ankara: Gazi.
- Waithaka, J. W., & Maluki, P. (2016). International Education Exchanges As A Public Diplomacy Instrument. *International Journal of Science Arts and Commerce*, 1(3), 1-8.
- Wang, J. (2011). Introduction: China's Search of Soft Power. *Soft Power in China: Public Diplomacy Through Communication* (1-18). içinde New York: Palgrave Macmillan.
- World Health Organization. (t.y.). <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/> Erişim Tarihi: 28.04.2020.
- World Health Organization. (2020). <https://www.who.int/news-room/q-a-detail/q-a-coronaviruses/> Erişim Tarihi: 29.04.2020.
- Yağmurlu, A. (2007). Halkla İlişkiler Yöntemi Olarak Kamu Diplomasisi. *İletişim Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 9-38.
- Yaylagül, L. (2016). *Kitle İletişim Kuramları Egemen ve Eleştirel Yaklaşımlar* (7 b.). Ankara: Dipnot.
- Yıldırım, G. (2015). *Kültürel Diplomasi Ekseninde Uluslararası Halkla İlişkiler Perspektifinden Kamu Diplomasisi*. İstanbul: Beta.

- Yıldırım, G. (2015). Türkiye Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü'nün Faaliyetlerinin Kültürel Diplomasi Bağlamında İncelenmesi. Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Araştırmaları Dergisi, 3(9), 2-24.
- Yıldırım, Ş., Şimşek, H. (2016). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin.
- Yılmaz, M. & Pacolari, E. (2019). Kamu Diplomasisi ve Halkla İlişkiler Açısından Yunus Emre Enstitüsü'nün Kosova'daki Faaliyetlerinin Analizi. Turkish Studies Social Sciences, 14 (4), 1905-1929.
- Yılmaz, A. N. (2018). Kültür ve Sanatın Ulusal Tanınırlığının Pozitifleştirilmesinde Bir Araç Olarak Kullanılması: Türkiye'nin Kültürel Yumuşak Güç Potansiyeli. A. N. Yılmaz, & G. Kılıçoğlu içinde, Yumuşak Güç ve Kamu Diplomasisi Üzerine Akademik Analizler, Türkiye ve Dünyadan Örnekler. Ankara: Nobel.
- Yılmaz, S. (2008). Güç ve Politika. İstanbul: Alfa.
- Yunus Emre Enstitüsü. (t.y.). https://www.yee.org.tr/sites/default/files/2023_vizyonu.pdf/ Erişim Tarihi: 29.09.2019.
- Yunus Emre Enstitüsü. (t.y.). <https://www.yee.org.tr/tr/kurumsal/yunus-emre-enstitusu/> Erişim Tarihi: 29.09.2019.
- Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı. (t.y.). <https://www.ytb.gov.tr/kurumsal/baskanligimiz-2/> Erişim Tarihi: 29.09.2019.
- Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı. (t.y.). <https://www.ytb.gov.tr/duyurular/uluslararasi-ogrenci-akademisi-basvuru-rehberi/> Erişim Tarihi: 29.09.2019.
- Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı. (t.y.). <https://www.ytb.gov.tr/uluslararasi-ogrenciler/uluslararasi-ogrenci-hareketliliği/> Erişim Tarihi: 29.09.2019.
- Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı. (t.y.). <https://www.ytb.gov.tr/yurtdisi-vatandaslar/turkce-ve-egitim/> Erişim Tarihi: 29.09.2019.
- Yükseköğretim Kurulu. (30.06.2017). https://www.yok.gov.tr/Documents/AnaSayfa/Yuksekogretimde_Uluslararası_sma_Strateji_Belgesi_2018_2022.pdf/ Erişim Tarihi: 09.10.2019.
- Yükseköğretim Kurumu. (t.y.). <https://www.yok.gov.tr/universiteler/universitelerimiz/> Erişim Tarihi: 09.10.2019.
- Zaharna, R. (2010). Communication, Culture, and Identity in Public Diplomacy. R. Zaharna içinde, Battles to Bridges. New York: Palgrave Macmillan .
- Zaharna, R. S. (2009). Mapping Out a Spectrum of Public Diplomacy Initiatives. Information and Relational Communication Frameworks. Routledge Handbook of Public Diplomacy, 86-100.
- Zöllner, O. (2009). German Diplomacy-The Dialogue of Cultures. N. Snow, & P. M. Taylor içinde, Handbook of Public Diplomacy. New York: Routledge.

EKLER

Ek 1. Öğrencilerle Yapılan Derinlemesine Görüşme Soruları

Hareketlilik Öncesinde

1. Türkiye, Türkler ve Türk kültürü hakkında neler biliyorsunuz? Bu bilgiyi nereden edindiniz?
2. Erasmus+ faaliyeti için Türkiye'yi tercih etme nedenleriniz nelerdir?
3. Türkiye'de gerçekleşecek erasmus+ faaliyetinden beklentileriniz nelerdir?

Hareketlilik Sonrasında

1. Türkiye, Türkler ve Türk kültürü hakkındaki bilginiz ve düşünceleriniz nelerdir?
2. Ülkeye ve üniversiteye adaptasyonunuzu artırmaya yönelik çeşitli faaliyetler gerçekleştirildi mi? Cevabınız evet ise ne gibi faaliyetler yapıldı?
3. Türkiye'deki hareketliliğiniz esnasında kendi ülkenizi ve kültürünüzü anlatma imkânınız oldu mu?
4. Türkiye'deki erasmus+ faaliyeti sonrası kazanımlarınız nelerdir?
5. Türkiye'yi alt yapı, teknolojik ve bilimsel gelişim düzeyi açısından düşünceleriniz nelerdir?
6. Türk dizileri hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?
7. Türk müziği ve sanatçıları hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?
8. Ülkenize döndükten sonra Türkiye'deki tecrübenizi, Türkler ve Türkiye hakkındaki düşüncelerinizi paylaşmayı düşündüğünüz kişiler ya da kurumlar var mı?
9. Türkiye ile kendi ülkeniz arasındaki ilişkilere katkı sağlamayı düşünür müydünüz? Cevabınız evet ise, lütfen açıklayınız.

Ek 2. Diplomatta Yapılan Derinlemesine Görüşme Soruları

1. Türkiye'de erasmus+ kapsamında hangi tarihler arasında bulundunuz?
2. Türk kültürü hakkında ne düşünüyorsunuz? Türk kültürüne ait değerlerden en çok beğendiğiniz ya da beğenmediğiniz nelerdir?
3. Türkiye'ye erasmus+ için gelmeden önce, Türkiye'ye dair herhangi bir ön yargınız var mıydı?
4. Erasmus+ hareketliliğiniz esnasında kendi ülkenizi ve kültürünüzü tanıtmaya ve anlatmaya fırsatınız olmuş muydu?
5. Erasmus+ dönemi sonrası ülkenize döndükten sonra çevrenizdeki kişilere ya da ülkenizdeki karar vericilere Türkiye imajı hakkında olumlu yönde aktarımlarınız olmuş muydu?
6. Erasmus+ sonrası Türkiye'de çalışma sürecinizden bahsedebilir misiniz?

Ek 3. Öğrenciler Gelmeden Önce Öğrencilerle İngilizce Yapılan Derinlemesine Görüşme Detayları

E1 (31.01.2019)

1. What do you know about Turkey, Turkish culture and Turks? How and where did you acquire this information?

Mostly all information about Turkey I received from my Turkish friends. They are very friendly and it was one of the reasons why I chose this country to do Erasmus+ in.

Turkish culture is very interesting and unusual for me and there are a lot of things I really like. I hope to learn even more and I'm sure it will be unforgettable experience for me.

2. What are your reasons for choosing Turkey for Erasmus+?

I have a lot of friends there, so it would be a great opportunity for me.

3. What are your expectations from your Erasmus+ mobility which will take place in Turkey?

I would like to meet new people there and to improve my Turkish language. Hope to receive more useful information which will help me in my studying and in the future career.

E2 (24.05.2018)

1. What do you know about Turkey, Turkish culture and Turks? How and where did you acquire this information?

Mostly my friends tell me something about the country, but in Spain there is not much news and information about Turkey, the people don't know almost nothing about the culture, location, population. I fall in love with the Turkish culture. They are people very kind and hospitable, when I need help everybody is everywhere even if they don't speak English and I didn't speak Turkish, always they help me. I am grateful for these things made me feel so happy.

2. What are your reasons for choosing Turkey for Erasmus+?

My main reason it was the cultural diversity and know different ways to think, it was boring in my "European country".

3. What are your expectations from your Erasmus+ mobility which will take place in Turkey?

There were many things, meet new people from other continents, learn about Islam and Muslim culture, learn the way to teach and the social work in Istanbul.

E3 (24.05.2017)

1. What do you know about Turkey, Turkish culture and Turks? How and where did you acquire this information?

I did not know a lot of things about Turkey. I have just known basic information learnt in school. I do not know anything about Turkish culture.

2. What are your reasons for choosing Turkey for Erasmus+?

I chose Turkey because I wanted to discover new things, regarding culture, religion etc.

3. What are your expectations from your Erasmus+ mobility which will take place in Turkey?

I do not have big expectations. I just want to get along as fast as I can with the life in Turkey.

E4 (28.03.2019)

1. What do you know about Turkey, Turkish culture and Turks? How and where did you acquire this information?

Everything what I know about Turkey is from movies and soapoperas. Turkey is a very big country. The capital city is Ankara and the largest city is Istanbul. Istanbul has many sightseeing which are very interested and famous near world (f.e. Aya Sophia, Bosphorus, Taksim square, Sultanahmed, Grand Bazar...). I think Turkey has rich culture. They have good food (baklava, doner, musaka, burek) and drinks (tea, coffee, raki). I think Turks are generously and friendly people.

2. What are your reasons for choosing Turkey for Erasmus+?

I choose Turkey for Erasmus+ because I think that Turkey is very nice country and has good medical institution.

3. What are your expectations from your Erasmus+ mobility which will take place in Turkey?

I expect that I will make new friendships, learn something about turkish culture and get knowledge about my occupation.

E5 (23.05.2019)

1. What do you know about Turkey, Turkish culture and Turks? How and where did you acquire this information?

I have investigated about the politic there about media (podcasts) and the internet (some blogs). I do not know much about the culture and I do not neither have tried to know. I do not want to create my self expectatives about the places I visit. I think that they are tolerants with migrant people, but they do not have real equality between women and men.

2. What are your reasons for choosing Turkey for Erasmus+?

Because Turkey is an intercultural country. It is a common point between west (europe) and east (oriente, asia, etc.)

3. What are your expectations from your Erasmus+ mobility which will take place in Turkey?

In reference to the academic growth, I feel curiosity about how lessons are there. The education system is probably quite different and it is important to know new tools of education. In personal and cultural field, I think that my learning will be obvious.

E6 (28.05.2019)

1. What do you know about Turkey, Turkish culture and Turks? How and where did you acquire this information?

I feel that I have enough knowledge to be able to talk about Turkey with other people who are not in touch with the country and the culture as me. However, the history of the Turks and the different cultures which have lived in Anatolia, where Turks are located nowadays, is that much big that I feel I know almost nothing. I still confuse some terms and I have so much to learn and read. What I know about Turkey comes

from what my couple and friends have told me, from what I have read by myself online from articles written by experts on International Relations. I know about Turkish culture due to, as I said before, my couple is Turkish we talk everyday and I have been in Turkey with him before. The origin of Turks comes from Central Asia and this culture has been on the earth from many many years until now. From my point of view, Turkish culture is really rich and beautiful. Turkish language is one of the first things which comes to my mind if we talk about your culture due to it is not as sexist as Spanish, a language which has genres, instead, you talk as human not as men or women. And actually what I love the most from Turkish language is all the beautiful and meaningful words that you have and keep using. If I talk about other aspects of Turkish culture, the family is a very important value which nowadays is getting lost on my country for example but that you keep it. In addition, you have much more hospitality than what we have in Europe due to a Turk will open his/her house and offer food to help other people. In addition, the Turkish gastronomy is also very rich and popular, at least on Europe, and it is really delicious. The music is also a great aspect of your culture and, even though I already knew your food, music was the main reason why I got interested on Turkey. I think that Turks are very very different to each other, as far as I can see, Turkish society is more complex than Spanish society due to you have more diversity of people, which is actually something good on a society but I consider that it is not handle well on the country due to you can find really nice people and really bad people. However, when you know a really nice Turk, you have the chance to discover a different conception of life which can be really gratifying and worth.

2. What are your reasons for choosing Turkey for Erasmus+?

I chose Turkey for my Erasmus+ mobility due to I think it is a chance to develop my social and language skills and understand better how is the Turkish society, how is Social Work in Turkey, due to I am a Social Work student and also to spend time with my friends and couple.

3. What are your expectations from your Erasmus+ mobility which will take place in Turkey?

My cultural expectations from my Erasmus+ mobility in Turkey are to be able to understand the diversity of the Turkish society by myself as another citizen who lives in the country. As personal expectations I await to meet the family of my boyfriend and have great times together. Also to travel around the country and have new experiences. And I expect to meet people who help me to improve as a human and learn different cultures. About my academic expectations, I await to get enough tools to improve my abilities on Turkish language, due to even though I have been trying to learn Turkish by myself during 4 years, I do not feel that I am improving much due to it was not a “must” as it should be when I be alone there. And in addition, I also expect to learn about Social Sciences from another point of view, not only from a Spanish and European Union point of view but Turkish.

E7 (28.03.2019)

1. What do you know about Turkey, Turkish culture and Turks? How and where did you acquire this information?

Everything what I know about Turkey is from movies and soapoperas, but some thing that I learned just few days ago were from 3 of my friends that are urrently on Erasmus+ in Rijeka, but originally they study and live in Istanbul, Turkey. I know that Turkey is a very big country. The capital city is Ankara and the largest city, and most populated is Istanbul. Istanbul has many sightseeing which are very interested and famous all over the globe (eg. Aya Sophia, Bosphorus, Taksim square, Sultanahmed, Grand Bazar, etc.). I think Turkey has rich culture. They have good food (baklava, doner, musaka, burek) and drinks (tea, coffee, raki), and as Croatia was once occupied by the Turks, Croatian culture have some of Turkish culturology signs. I think Turks are generously and very friendly people, as I learned by spending time with my 3 Erasmus+ Turk frineds in Rijeka.

2. What are your reasons for choosing Turkey for Erasmus+?

I chose Turkey for Erasmus+ because I think that Turkey is very nice country and has good medical institution, so I took the opportunity to take my Medical practice in Turkey.

3. What are your expectations from your Erasmus+ mobility which will take place in Turkey?

I expect that I will make new, longlasting friends, learn something about turkish culture and get knowledge about my occupation, in this case - physiotherapy.

E8 (12.08.2018)

1. What do you know about Turkey, Turkish culture and Turks? How and where did you acquire this information?

The information we receive in Spain about Turkey I am not sue true or not. We only know about Turkey what the news and the television let us know, and I wanted to prove that many times we have to go out and check if that information is true. I do not not know how the Turkish people are. I wanted to prove that Turkey is not a dangerous country. I think Turkish culture is very influenced by the religion and that sometimes it differs from the European countries, but at the end we have many common values due to our relationship with the Mediterranean coast.

2. What are your reasons for choosing Turkey for Erasmus+?

Turkey is very different from Spain and from the rest of the European Countries, and in order to learn more things about the Turkish culture I decided to choose Turkey.

3. What are your expectations from your Erasmus+ mobility which will take place in Turkey?

I expect to meet a lot of people, learn and practice more my English, learn Turkish and try to be more independent with my life.

E9 (02.09.2018)

1. What do you know about Turkey, Turkish culture and Turks? How and where did you acquire this information?

I was looking for information old erasmus+ in Turkey but anybody, so search information like a tourist from internet. Turkish culture is a new culture. I do not know enough information. Its very diferent with my culture in Spain. I do not know the Turks, it is a world to discover.

2. What are your reasons for choosing Turkey for Erasmus+?

I wanted to know new culture.

3. What are your expectations from your Erasmus+ mobility which will take place in Turkey?

I do not know enought information about the University, city, etc. So I am worried.

E10 (19.03.2019)

1. What do you know about Turkey, Turkish culture and Turks? How and where did you acquire this information?

Sincerely I don't really know a lot, since I'm not watching a lot of football, and youtube experiences, but generally my knowledge about Turkey is related to history (especially Istanbul) and food: Nusret Gökçe, Baklava, Iskender Kebap, gözleme and many many more. Since the culture is a ever developing product of the present, there are some thing I know including history, food, entertaining. I'll share an advice about that: If we are to preserve culture we must continue to create it. - Johan Huizinga. I like Turks' way of understanding the outer world. Ready, steady, go!

2. What are your reasons for choosing Turkey for Erasmus+?

Cuisine, Oriental mystery, possibilities for travelling and wasting funds.

3. What are your expectations from your Erasmus+ mobility which will take place in Turkey?

My personal expectations are not far from the reality I'm leaving in – Interracting with new faces, sharing our own experiences, developing social and technical abilities, and not the least, trying to have the fun which we usually don't observe in that working – growing cloud.

E11 (19.06.2019)

1. What do you know about Turkey, Turkish culture and Turks? How and where did you acquire this information?

Like I said before, I had to representate Turkey in a model of the United Nations in my university, so, I studied it and I love the turkish culture. I think that the Turkish culture has a lot of diversity, like I said before, there is multiculturalism and I would love being part of it. I don't know about Turks yet, I don't have a proper idea formed because I only know one Turkish person, and I can't think about an entire civilization because the perspective of one person. I will answer properly when I finish the Erasmus+.

2. What are your reasons for choosing Turkey for Erasmus+?

I study International Relations and I've done this model of the United Nations, the country that I had to representate was Turkey, so I studied the country and I loved it.

3. What are your expectations from your Erasmus+ mobility which will take place in Turkey?

Personally, I have never been in another country on my own, so this is an experience to try new things, also, Turkey is a multiculturalism's country because of its localization so I love that. Finally, I want to know other education systems apart from the Spanish one.

E12 (24.05.2017)

1. What do you know about Turkey, Turkish culture and Turks? How and where did you acquire this information?

I had not got many information for Turkey i saw only media and my friends had gone for holiday i had asked them. About Turkish culture, I searched on website Hamam, Raki, Ottomant places and customes also mix religion lifes. Turks have got very huge history and they should be so clever people. I do not follow too much but on the social media or websites i am seeing raping animal violence and political bad news.

2. What are your reasons for choosing Turkey for Erasmus+?

Cheap also i had wonder multicultural city the Istanbul

3. What are your expectations from your Erasmus+ mobility which will take place in Turkey?

I think for my cultural trips.

E13 (14.08.2018)

1. What do you know about Turkey, Turkish culture and Turks? How and where did you acquire this information?

I knew a lot about Turkey because as I said I was interested in it. I acquired the informations by media, internet and soap operas. I know many things about Turkish culture. I think that everything about the culture is beautiful also Turkish traditions are interesting to hear about. Turkey has it's own culture which makes her special.

2. What are your reasons for choosing Turkey for Erasmus+?

I'm interested in Turkey for many years. So i finally had an opportunity to go and try to live couple of months. I wanted to try something new and Turkey was the first country in which I wanted to do my Erasmus+.

3. What are your expectations from your Erasmus+ mobility which will take place in Turkey?

I expected the best and I got the best. Personal I wanted to meet a lot of people and make friends and that's exactly what happened. About Cultural expectations I already knew that Turkish culture and history is huge and that I will learn everyday more and more about it. I knew some things but when I came in Turkey I got to know even more about the country, people and everything I was interested in. Speaking about Academic

I was afraid at first studying in Turkey. I expected it to be harder than it is. I thought that maybe it will be too hard for me to get used to Turkish system but actually it wasn't. As a Croatian student I can say that some subjects are harder in Croatia than in Turkey.

E14 (19.08.2018)

1. What do you know about Turkey, Turkish culture and Turks? How and where did you acquire this information?

I do not have much information.

2. What are your reasons for choosing Turkey for Erasmus+?

It is cheap.

3. What are your expectations from your Erasmus+ mobility which will take place in Turkey?

To meet new people. I want to get much information about Turks behavior, religion and cultural life.

E15 (24.08.2018)

1. What do you know about Turkey, Turkish culture and Turks? How and where did you acquire this information?

Before coming here, I made an Erasmus+ mobility in Slovakia, I went here for studies. And there I made a lot of Turkish friends, they introduced me into the Turkish culture. Also there was an event Nation2Nation organized by ESN and they hosted a Turkish Night where they made a presentation about Turkey, about the music, arts, dances, cuisine, geography, some historical facts and tourist attractions. I think, Turkish culture is mostly the legacy of the Ottoman Empire.

Republic of Turkey is a country geographically positioned on two continents, its biggest part is placed in Western Asia. Republic of Turkey gained its independence in 1923, after the War of Independence. Turkey's first president was Mustafa Kemal Atatürk. Atatürk implemented a lot of reforms, the results can be seen in nowadays' Turkey. I acquired this information from my friends and internet.

2. What are your reasons for choosing Turkey for Erasmus+?

On my previous Erasmus+ mobility I made Turkish friends who strongly recommended me to visit Turkey.

3. What are your expectations from your Erasmus+ mobility which will take place in Turkey?

I am expecting to meet new people, to take a closer look at Turkish history and culture, to learn Turkish language as much as possible, and to gain experience in my field of study.

E16 (24.05.2019)

1. What do you know about Turkey, Turkish culture and Turks? How and where did you acquire this information?

The historical texture and landscape impress me. My family has a sympathy to Turkey, because they see Turkey as a modern Muslim country. My teachers have warned me not specify been in my thoughts freely in Turkey. I believe that there is no respect for human rights and the rules of international law are not respected. I think the current President has a role in that image. I got the information about Turkey through the internet, lectures, books, and my family. I only know Hagia Sophia. I think it is a traditional, ethical and rustic culture. It has a very different, very rich culture; I think they are very open to communication and conversation.

2. What are your reasons for choosing Turkey for Erasmus+?

My final thesis is about understanding relations, racism, religions, Atatürk, Islam and politics. Turkey has different structure. Atatürk was different leader and he was secular. Erdoğan stands out with religion and Islam. I received many courses about Turkey and Turkish history. I would like to get some more information about political structure, sociology and human rights.

3. What are your expectations from your Erasmus+ mobility which will take place in Turkey?

I am an Arabian in origin. I want to make Turkish friends. If I do new research in the future, I want to make new connections for them. I would like to do more work for the Middle East in the future. I'm coming to Turkey for the first time. I want to get to know people's lives better. I want to go to certain points and make observations. I want to observe people's lives. It is a culturally rich country and I wonder how people live. I want taking the courses related to my thesis.

E17 (18.08.2017)

1. What do you know about Turkey, Turkish culture and Turks? How and where did you acquire this information?

I gathered some facts about Turkey mainly from internet, then some professors at university and also friend who works in travel agency. I have no idea about Turkish culture and Turkish people.

2. What are your reasons for choosing Turkey for Erasmus+?

I was applying for other countries, but somehow it turned out to be Turkey

3. What are your expectations from your Erasmus+ mobility which will take place in Turkey?

I have never been to any Asian country before, so I have no clue what to expect.

E18 (18.08.2017)

1. What do you know about Turkey, Turkish culture and Turks? How and where did you acquire this information?

I know very little about the country. I know mainly about it from history lessons and the multiple discussions / attempts to join EU. I did not have any friends from Turkey or did not know anyone who has studied/ lived in Turkey back then. I new very little about Turkish culture. I am expecting to experience lot of Islamic influences in the daily lives, e.g. women's clothing, frequent prayers, men's and

women's relationship in public. I thought people will be deeply religious but very social.

2. What are your reasons for choosing Turkey for Erasmus+?

To learn about the new culture mainly

3. What are your expectations from your Erasmus+ mobility which will take place in Turkey?

I was expecting to discover the history, religion and unique culture of the country and its people.

Ek 4. Erasmus+ Hareketliliği Sonrası Öğrencilerle İngilizce Yapılan Derinlemesine Görüşme Detayları

E1 (16.05.2019)

1. What do you think about Turkey, Turkish culture and Turkish people?

I like Turkish people, Turkish food. I met with synthesis culture with a mixture of Europe and Asia.

2. Are there any efforts to support your adaptation to your host university and country, by your host University? If yes, what kind of activities they made?

No. Not a all organization.

3. Have you had the opportunity to describe and promote your own country and culture in any kind of organization or daily social life?

No.

4. What are your gains after Erasmus+?

I liked the education system. I learned different cultures also. I met new people.

5. What do you think about technological and scientific developments?

It's highly developed, in comparing with my native country.

6. What do you think about Turkish soap operas?

I haven't watched.

7. What do you think about Turkish music and Turkish singers?

I haven't listened.

8. Do you plan to share your experience in Turkey and thoughts about Turkey and Turkish people with somebody when you return to your country?

I am planning to share my family and friends.

9. Would you like to contribute to the relations between Turkey and your country?

Yes I would like to.

E2 (18.12.2018)

1. What do you think about Turkey, Turkish culture and Turkish people?

I fall in love, I just want to go again there, is a very special culture for Western people specially in European people that come from Christian countries.

2. Are there any efforts to support your adaptation to your host university and country, by your host University? If yes, what kind of activities they made?

The Erasmus+ office I felt very safe and comfortable to have reliable people. Nothing organised, but it was easy.

3. Have you had the opportunity to describe and promote your own country and culture in any kind of organization or daily social life?

Yes in one subject, I talk about the statemanship in Spain and goverment.

4. What are your gains after Erasmus+?

Academically not bad because i could learn about the subjects but i didn't feel integrated qith the other students. Personally very good, i met too much people from other countries and other parts in İstanbul. Culturally the best gain, now i can see the value of the Turkish culture, for me it was the best learning.

5. What do you think about technological and scientific developments?

Is good.

6. What do you think about Turkish soap operas?

I haven't watched.

7. What do you think about Turkish music and Turkish singers?

I like Turkish music. My favourite group is Altın Gün but also Ezhel.

8. Do you plan to share your experience in Turkey and thoughts about Turkey and Turkish people with somebody when you return to your country?

Yes with my family and friends.

9. Would you like to contribute to the relations between Turkey and your country?

I would like to contribute while knowing more about your culture here, studying more about your history.

E3 (27.12.2017)

1. What do you think about Turkey, Turkish culture and Turkish people?

Turkey has a very vast culture, combining the Anatolian, Balkan and Western legacies. I just can say that Turkey's culture surprised me everytime even if it is almost similar with Romanian culture. I am feeling like home. For me every

European country is almost the same thing, but Istanbul is different regarding the culture, religion, it offers you a plenty of alternatives in everything, I consider Istanbul the most beautiful European city.

2. Are there any efforts to support your adaptation to your host university and country, by your host University? If yes, what kind of activities they made?

Yes. They made a short orientation.

3. Have you had the opportunity to describe and promote your own country and culture in any kind of organization or daily social life?

Yes. In some courses and with friends.

4. What are your gains after Erasmus+?

I can not complain of anything, my mobility in Istanbul has risen to my expectations, both academically and personally as well as cultural. Regarding the system of higher education I was pleased. I had the opportunity to meet kind teachers, who were very involved in their teaching. I have also noticed that majority of universities have modern learning conditions. About the personal and cultural perspectives, I can say that I adapted very easily to the life of Turkey, even though it is totally different from the cultural point of view than in Romania. One fun thing was to discover the emphasis of different nationalities. The fact that you study in another country and that you come into contact with so many nationalities makes you ask questions, makes you look at the world and from other perspectives, but also to realize better what you want from life. I became more confident in my own forces, more motivated to reach my goals, but less stressed on the opinion of those around me. Now I am attracting a job in an international environment and I would even be willing to work in another country, especially in Turkey. Involving personal and professional development, creating relationships, gathering a list of contacts you can call with trust. Erasmus+ is like an initiating way because, depending on how you perceive the events that take place in your life, you can launch yourself to a successful career, or you can discover in your own person resources and abilities that you did not know you were capable of.

5. What do you think about technological and scientific developments?

New technologies are becoming more productive, allowing companies to sell better and better products at lower prices. This has the effect of increasing the accessibility of industrial goods for a much wider population of people. The most attractive investments are those in high-tech areas. Society is gradually becoming more alert to existing problems. Accessibility of information makes individuals easier to inform and express. The importance of the individual as a stand-alone entity grows in the new society, based on knowledge.

6. What do you think about Turkish soap operas?

I did not watch.

7. What do you think about Turkish music and Turkish singers?

I like Turkish music. My best singers Simge and Mahmut Orhan.

8. Do you plan to share your experience in Turkey and thoughts about Turkey and Turkish people with somebody when you return to your country?

Yes, with my family and my friends.

9. Would you like to contribute to the relations between Turkey and your country?

Already, the relations between Turkey and Romania are good. Turkey is Romania's largest non-EU partner, regarding trade process. Also, during Romania's EU presidency will strongly support Turkey's accession to the European Union. If I will have to opportunity to help more than that the relations between Romania and Turkey, I will do it.

E4 (22.08.2019)

1. What do you think about Turkey, Turkish culture and Turkish people?

I think that Turkish culture is very traditional. I saw many similarities between Croatia and Turkey, we share same names of things and food.

2. Are there any efforts to support your adaptation to your host university and country, by your host University? If yes, what kind of activities they made?

Yes, a kind of orientation.

3. Have you had the opportunity to describe and promote your own country and culture in any kind of organization or daily social life?

No.

4. What are your gains after Erasmus+?

I have gain more skills in my profession. I learn how to live in another country, I get more courage. I adjusted on Turkish lifestyle, such as drinking tea and coffee, eating Turkish food.

5. What do you think about technological and scientific developments?

I don't know.

6. What do you think about Turkish soap operas?

I like them.

7. What do you think about Turkish music and Turkish singers?

I did not listen.

8. Do you plan to share your experience in Turkey and thoughts about Turkey and Turkish people with somebody when you return to your country?

Yes, with my friends and family.

9. Would you like to contribute to the relations between Turkey and your country?

Yes, but I think that between Croatia and Turkey relations are contributed.

E5 (13.01.2020)

1. What do you think about Turkey, Turkish culture and Turkish people?

There is a multiculturalism in Turkey. There is tolerant to different nations and people. It is nice. I liked it. People are friendly and generous.

2. Are there any efforts to support your adaptation to your host university and country, by your host University? If yes, what kind of activities they made?

Yes, they did a orientation programme for Erasmus+ students.

3. Have you had the opportunity to describe and promote your own country and culture in any kind of organization or daily social life?

I speak about my country and my culture.

4. What are your gains after Erasmus+?

Erasmus+ is wonderful experience for my academic life and also cultural interaction is the another gains of Erasmus+.

5. What do you think about technological and scientific developments?

I have not much idea about that.

6. What do you think about Turkish soap operas?

I like Turkish soap operas and growing in intenational line.

7. What do you think about Turkish music and Turkish singers?

Turkish music is nice. There are also international famous singers.

8. Do you plan to share your experience in Turkey and thoughts about Turkey and Turkish people with somebody when you return to your country?

I have already shared with my family, friends and my university.

9. Would you like to contribute to the relations between Turkey and your country?

I would like to overcome prejudices and contribute mutual relations.

E6 (17.12.2019)

1. What do you think about Turkey, Turkish culture and Turkish people?

Turkish culture is very rich since communitarian elements such as solidarity keep being important nowadays some examples are hosting strangers, offering them food,

offering help, the importance of family. The importance of family and offering food are the elements which I like the most. The differences are the language of which grammar and order is difficult for me; the usage of olive oil on meals, due to Spaniards use it a lot; the kindness of Turkish people offering food and drinks every time.

Through being here I could see different problems and needs of the society. Behaviours such as high smoking rates, low use of driving belt, low environmental concerning, low vacations, etc, are not positive for the society. Culturally, as I knew Turkish society is heterogeneous. That you live in Sakarya doesn't mean that most of people you meet up be from there, there is more diversity than in Spain. However it has negative elements since the trust on people you don't know has to be low. You don't know their social origins much.

I have been in an apartment for students which is at 20 min by walking from Sakarya University main campus. My time there was good since workers were friendly and helpful even though the differences of our languages due to I am not fluent on Turkish and they don't speak English. Turkish culture is historically influenced by politics, since one of its organizational principles is the importance of the state. Nowadays you can see its influence into the society.

I am very thankful to every nice person I had the chance to meet with. My time in Turkey was wonderful and even though I know I have to leave again the country and my couple, I will try my best to come back again. The hardest part was leaving my family fortunately they came to visit me recently, Erasmus+ also brought me that chance, to help them see that Turkey is nice, that there are really nice Turkish people. My heart is divided between Turkey and Spain.

2. Are there any efforts to support your adaptation to your host university and country, by your host University? If yes, what kind of activities they made?

Yes, there is a group of local students who support Erasmus+ and Mevlana students.

3. Have you had the opportunity to describe and promote your own country and culture in any kind of organization or daily social life?

Yes I had such opportunity at the University through an exposition and also with classmates.

4. What are your gains after Erasmus+?

My academic gains are several since coming here helped me to realize that I would like to tend bridges between Turkey and Spain and also I realized that green social work can be a part of my specializations as social worker. In addition, I could learn about some Turkish authors I did not hear about before such as Ziya Gökalp, so it brought me a different point of view about social sciences. Personally I am very happy about my decision because I could spend many months with my couple and his family and I do not want it ends. On the other hand, I have gained higher communication skills since even though my Turkish level is not A2 nor B1, I am able to communicate with Turkish speakers in order to get what I need. I improved my Turkish level since I can order food at restaurants; I can buy bus tickets, etc. On one of my lessons I learned about the Structure of Turkish Society and its origin on

Central Asia. It hardly helps me to understand Turkish society better due to some of those values are still on the society even though other nations have influenced the culture a lot. Without studying here I could have not learned about it.

5. What do you think about technological and scientific developments?

While in Spain fiber optic is a reality, in most of Turkish cities it sounds like a far away future. Internet and phone is slow, electricity goes off easily, etc. Ecological patters are not so developed, since people are not really concerned, as far as I could see, on the environmental problems of our world. Local governments do not provide recycling bins so it is it difficult for the people who are concerned about the problem to recycle.

6. What do you think about Turkish soap operas?

No, I didn't.

7. What do you think about Turkish music and Turkish singers?

I have not been on any concert in Turkey, nevertheless, my favourite Turkish singer is Barış Manço and I listened to his songs so much during my mobility.

8. Do you plan to share your experience in Turkey and thoughts about Turkey and Turkish people with somebody when you return to your country?

Yes, with my close family and close friends.

10. Would you like to contribute to the relations between Turkey and your country?

I would like to contribute on the relations between Turkey and Spain, through the language or through social work or social science researchings or interventions. However I need help on this field due to even through I search I do not really know how can I do it.

I hope to be able to build bridges between Turkey and Spain in the future.

E7 (02.09.2019)

1. What do you think about Turkey, Turkish culture and Turkish people?

I like Turkish culture, because it is very similar to Croatian. People are very generous and hospitable and I felt very welcome in every house, shop or restaurant that I attended. I adore Turkish dishes and all the warm welcoming and hospitality of Turks. Croatia and Turkey are very similar, for the culture, dishes and such. Croatians, such as Turks re very generous and hospitable, and two countries have many similarities because in Ottoman times, Croatia was occupied by the Turks and they brought their culture to us.

There is too big difference between those who have and those who don't have economic stability. And maybe the general great uneducated of people.

2. Are there any efforts to support your adaptation to your host university and country, by your host University? If yes, what kind of activities they made?

Yes, my host University did say that if I need any help with anything in legal way, I should contact them, but unfortunately they couldn't help with confirmation of student status to have a Student Istanbul Kart.

3. Have you had the opportunity to describe and promote your own country and culture in any kind of organization or daily social life?

Yes I had. Every time I met someone and they asked where I am from, they were very happy because they knew where is Croatia and they always started to count all the Croatian football players, and I found that very sympathetic.

4. What are your gains after Erasmus+?

Academically good, Istanbul has many universities (more than Croatia), every issue we had, was processed and resolved in short period of time in positive conclusion for us. I got to know more about myself living (almost) alone, despite I've been living all by myself in Rijeka (I'm originally from Zagreb) for 3 years, it is different to live in the same country, but different city, than to live in the completely new country that is way different from my home country. But I'm satisfied with my problem solving and the whole living by myself situation results. I've known some of political, cultural, tradition and religion aspects of living in Turkey, but I'm glad that I could live for 3 months in new country that is in some ways similar, but way different than my country. I've learned so much about the cultural values and life, religion and tradition by everyday interactions with local people and everyday life.

5. What do you think about technological and scientific developments?

I don't know.

6. What do you think about Turkish soap operas?

I watched very few and I liked it.

7. What do you think about Turkish music and Turkish singers?

I don't listen to Turkish music.

8. Do you plan to share your experience in Turkey and thoughts about Turkey and Turkish people with somebody when you return to your country?

Yes I will, with some colleagues that said they wanted to participate on Erasmus+ mobility next year.

9. Would you like to contribute to the relations between Turkey and your country?

Yes I would. I will leave a review to Erasmus+ office on my University.

E8 (12.06.2019)

1. What do you think about Turkey, Turkish culture and Turkish people?

Before coming to Turkey I did not know how the Turkish people are, but I think in Spain we have a wrong idea and it surprised me a lot for good. My Erasmus+ in Turkey has been great. Turkish culture and Turkish people in general have surprised

me a lot. I did not have any problem with anyone and all the people in general were happy and willing to help me with anything. From the beginning I felt happily welcome to the country and every time I said I am Spanish they were happy to chat with me. I feel that Turkey and Istanbul have been the best choice I could have ever made. The people I met, the things I have learnt and the places I visited have made the best Erasmus+ I could have ever imagined. I think in Spain we have an idea of Turkey that has nothing to do with the reality. I learnt everything about Turkish culture through personal experiences and through reading books and information about it, and of course through speaking and chatting with Turkish people. I fell in love with this country and with the people, and of course I would love to learn perfectly Turkish because I like a lot learning languages.

The social issues in Turkey impacted me a lot at the beginning. I could not get used to seeing children in the street asking for money, or seeing everyday children selling things in the buses. For me has been very hard to see that and also seeing that the people here have got used to live these horrible situations. Besides, it also impacted me seeing young boys with huge bags taking things from the rubbish bins and taking all that weight. It made me think about their future and how their lives are.

2. Are there any efforts to support your adaptation to your host university and country, by your host University? If yes, what kind of activities they made?

My host university helped me a lot with everything. From the very beginning one of the girls of the international office gave us her WhatsApp number just in case we had any problems. They were always willing to help us and they have been very important during my Erasmus+ and very helpful.

3. Have you had the opportunity to describe and promote your own country and culture in any kind of organization or daily social life?

Every time I met new people from different countries or from Turkey they wanted to know and learn things from Spain and Spanish culture. And it happened the same with me. It is a great opportunity to learn new things about other cultures and countries.

4. What are your gains after Erasmus+?

My academic experience has been good. The university was different from my Spanish one in terms of size and teaching methods, but the teachers and the students helped me with the adaptation. What I liked the most about the university is the people. The teachers have always been very helpful with everything, and even if the students did not know a lot of English, most of them made the effort to try to communicate with me and they were always willing to help me. Besides, the personal of the international office welcomed us with the best energy from the very beginning. It was very easy to communicate with them and they always were available for any questions/problems. They really helped us with the residence permit which was a difficult issue for us.

In the personal field, the Erasmus+ exchange has helped me to learn how to communicate with new people and how to make new friends from other countries. I learnt a lot from different people and of course I have practiced a lot of English, and

also, I had the opportunity to learn some Turkish. Besides, I learnt also how to be more independent and how to enjoy time alone.

On the other hand, the Turkish culture has taught me many things. To start with, the religion is different from the Spanish one, and that implies different traditions and customs. I loved learning things about Islam and even though I am not a religious person I loved hearing other thoughts and opinions. It also helped me opening my mind and seeing the importance of respecting and loving others no matter what their religion/thoughts are. Besides, living the Ramadan period in a Muslim country has been a great experience for me.

5. What do you think about technological and scientific developments?

In my opinion Turkey is still an agricultural country and I think there could be more investments in technological and scientific developments.

6. What do you think about Turkish soap operas?

I have not watched any Turkish soap opera but in Spain they are very famous and I am planning in watching one.

7. What do you think about Turkish music and Turkish singers?

I like Turkish music and my favorite singer is Ezhel.

8. Do you plan to share your experience in Turkey and thoughts about Turkey and Turkish people with somebody when you return to your country?

I cannot wait to tell my friends all that I lived here and all the experiences I had. I want to convince all my friends to do an Erasmus+ in a foreign country.

9. Would you like to contribute to the relations between Turkey and your country?

I think Spain and Turkey have today good relations and I would like to keep it like this or improve them.

E9 (15.01.2019)

1. What do you think about Turkey, Turkish culture and Turkish people?

I think that the Turkish society deserve an important change. I think that need to improve a lot of things, but I liked the respect to other people. A lot of things are different, culture, religion, people, values, etc. I think Turkey needs a policy change to advance.

2. Are there any efforts to support your adaptation to your host university and country, by your host University? If yes, what kind of activities they made?

My main support was the coordinator of Erasmus+ department. She was like my mother.

3. Have you had the opportunity to describe and promote your own country and culture in any kind of organization or daily social life?

Yes, I tell something about my culture and country.

4. What are your gains after Erasmus+?

So many subject was in Turkey, and the teacher doesn't speak in English. I have a lot of Turkish friends, fantastic people. Culture is so different to my Spanish culture. A lot of things good but others no.

5. What do you think about technological and scientific developments?

I have no idea.

6. What do you think about Turkish soap operas?

I didn't watch.

7. What do you think about Turkish music and Turkish singers?

I didn't listen Turkish music.

8. Do you plan to share your experience in Turkey and thoughts about Turkey and Turkish people with somebody when you return to your country?

Yes, friends, family, etc.

9. Would you like to contribute to the relations between Turkey and your country?

Of course, I can recommended a lot of thing of Turkey.

E10 (02.12.2019)

1. What do you think about Turkey, Turkish culture and Turkish people?

Turkish values are priceless : Hospitality, respect for the closest, rigidity in applying the local traditions regarding to cuisine, dancing, drawing, and etc.

I expected to see people like in Europe, but at the dormitory there are full grown adults which are still watched by the government, parents and so on. Let them to express themselves. Freedom of speech is not available. There is a lack of equality of the sexes, more based on paternity way of maintainig the traditional family, which I understand pretty well.

2. Are there any efforts to support your adaptation to your host university and country, by your host University? If yes, what kind of activities they made?

Not much. My expectations were really big, because it was Istanbul – 20 million people and there was not a one general ESN facebook group ? I was disappointed a little – lack of cultural events and lack of interest from local organizations.

3. Have you had the opportunity to describe and promote your own country and culture in any kind of organization or daily social life?

Yes, at the host University.

4. What are your gains after Erasmus+?

In the technical field where I was, there was no the necessary preparation for the traineeship mobility. I got a really well looking smoking suit, which I'll keep till the memories will not fade away. That is what I got the most, a cultural boom based on differences in cuisine, culture, way of expressing yourself.

5. What do you think about technological and scientific developments?

They are needed for the development of the humanity as species, that's what we're trying to do for most of the time in the last centuries. But there, since the development of ages are done, appears the entertainment part, the side which is making the technology mostly not the saver, but the consumer of our time, funds and energy.

6. What do you think about Turkish soap operas?

Unfortunately, I haven't watched any.

7. What do you think about Turkish music and Turkish singers?

I like. I have been to a local concert made by an anatolian rock band, where there was singing one of my Erasmus+ coordinators.

8. Do you plan to share your experience in Turkey and thoughts about Turkey and Turkish people with somebody when you return to your country?

Firstly with the people I value the most: relatives, friends and teachers. Then there is a possibility for me to promote that to classmates, Erasmus+ people from my local university and so on.

9. Would you like to contribute to the relations between Turkey and your country?

Yes, I do. Promoting, Coming back, and investing money. I would like.. in 10 to 15 years, as a bussiness partner in building and designing industry.

E11 (18.12.2019)

1. What do you think about Turkey, Turkish culture and Turkish people?

Entering some web sites is forbidden. There not much freedom. You have to be careful while speaking. There is cultural diversity and similar habits like us. The drivers are good. People are most respectful to the other nations. My mother was really curious before my coming. So she saw that there is no need to worry. We have just religious and cultural difference. We are so similar in all other kind of things. I like Turkey and my Erasmus+ experience in general.

2. Are there any efforts to support your adaptation to your host university and country, by your host University? If yes, what kind of activities they made?

The International Office helped me in every issues.

3. Have you had the opportunity to describe and promote your own country and culture in any kind of organization or daily social life?

In courses, I talked about life and politics in my country. I mentioned to my teachers and friends.

4. What are your gains after Erasmus+?

There are many cultures and religions. People are friendly, helpful and impressive. I met so friendly people. Academicians are also helpful. Erasmus became academic and cultural exchange for me.

5. What do you think about technological and scientific developments?

I have no idea about that issue.

6. What do you think about Turkish soap operas?

I did not watch.

7. What do you think about Turkish music and Turkish singers?

I liked music. I also attended music festival.

8. Do you plan to share your experience in Turkey and thoughts about Turkey and Turkish people with somebody when you return to your country?

I will talk with friends and University. Turkey is not the first place that people choose, that's why I am planning to talk about Turkey in a meeting.

9. Would you like to contribute to the relations between Turkey and your country?

Yes.

E12 (16.01.2019)

1. What do you think about Turkey, Turkish culture and Turkish people?

I am not sure for culture but I think family is important in there. I can say just Turkish culture was nice and mix. When I go to Mersin for Baris family I saw that, they are helpful also very respectful I felt my own home there cause his mother and father really like a friend we went to cultural trips with them. I think you need to change the government system cause this man is not like any EU countries. Turkish people are so beautiful and handsome; and also they are so helpful and entertaining but they are not civilization sometimes they are able to be rude. We are more civilization than Turkey. I am sorry but usually Turkish people a little bit rude (but not all of them) and they speak loud in the street and shopping zones. Ladies were very beautiful in Turkey brunettes wide hips ladies are wearing better than my country ladies also boys a little bit short but really handsome that was different.

Your country is not open minded. Of course Turkey is well but people and governance is not sufficient for living there for me. I felt religion repression there. (Man and woman)

2. Are there any efforts to support your adaptation to your host university and country, by your host University? If yes, what kind of activities they made?

No, but University was good, students were good.

3. Have you had the opportunity to describe and promote your own country and culture in any kind of organization or daily social life?

Yes, I had gone to cultural meeting with Esn I told about there also I spoke the classmates.

4. What are your gains after Erasmus+?

Initially, I want to go back my country cause people was different I was thinking losing my personal ability in here but after I had get used here especially met after with Baris. He is so polite also very multicultural person he was supporting everytime to me for Erasmus+ in here. Yes this was best for me. I recognize every cultural life in here also again with Baris cause we can speak everytime with him without any reperession so that i could ask all my questions him and we combined all religions together cause he knows Christian religion. I could see every part of Turkey for trip like a elysium I had been Mersin, Adana, Hatay, Ankara for Ataturk, Mardin for church. Finally Marmaris for holiday.

5. What do you think about technological and scientific developments?

Ah sorry but i havent got any idea this questions cause i didnt search but i am able to say only you need to struggle a little bit cause university was not sufficient for technology.

6. What do you think about Turkish soap operas?

I like. Aşkî memnu, I already have watched.

7. What do you think about Turkish music and Turkish singers?

I like music and I like Tarkan and Hande Yener.

8. Do you plan to share your experience in Turkey and thoughts about Turkey and Turkish people with somebody when you return to your country?

Yes my friends and family members.

9. Would you like to contribute to the relations between Turkey and your country?

Yes i made it. Cause my friends came my country and they been here such as When Baris came here a lot Denmark people decided to go Turkey and they spoke for tourism activity.

E13 (10.01.2019)

1. What do you think about Turkey, Turkish culture and Turkish people?

Turkish people are very communicative, friendly, warm, hospitable and funny. I had an opportunity to meet only good people in Turkey so I can say that they were really helpful and friendly.

Turkish culture is very interesting and special. It's different from our Croatian culture so I enjoyed learning about it. I liked mosques and how big and beautiful they are. Also Turkish history is rich and full of informations. Especially the Ottoman Empire. I found that interesting and it was nice hearing new informations.

Turkish people help people on the street and give them money or food. I think that's beautiful. I found really interesting that everyone drinks Turkish 'Çay' it's something like a tradition.

The only problem for me would be crowd in the cities. I'm not used to so many people and traffic.

2. Are there any efforts to support your adaptation to your host university and country, by your host University? If yes, what kind of activities they made?

They helped me a lot, also I met some friends that were always here if I didn't understand something. It was very hard at the beginning but everyone was helpful and I quickly got used to my new University.

3. Have you had the opportunity to describe and promote your own country and culture in any kind of organization or daily social life?

Turkish people and my friends were really interested in Croatia. It was something new to them so they were asking me about cities and language. For them Croatian language is hard but I taught them some basic words. Also I showed them our beautiful country, beaches and how Croatia looks at summer. They like Croatia. Mostly they know Croatia because of football. Croatia is good at football and one Croatian football player is playing for Beşiktaş.

4. What are your gains after Erasmus+?

For me education in Turkey wasn't that hard. I wasn't always on every lecture we had. Sometimes I skipped them. I've had an opportunity to meet great people. Everyone in Turkey is very friendly and kind. Most of them became my friends. I would like everyone to have such a great experience as I did in Turkey. I like Turkish tradition and cultural life very much. It's different from ours and there is many things you can learn and enjoy. Also the old buildings, mosques look beautiful inside. There are many religions in Turkey but mostly there is Islam. I know a lot about Islam because I'm also Muslim so that's why I liked touring around the mosques. But also my friend who is not Muslim enjoyed walking around the mosques. I think that's interesting for everyone. I also liked when we saw Turkish Hamam. I didn't have opportunity to try it but I think that's a great thing to show as a part of Turkish Culture. We don't have that in Croatia so for me that was a new experience. Turkish food is delicious and it's also part of Turkish tradition. I tried 'Lahmacun' and it's my favourite meal in Turkey.

5. What do you think about technological and scientific developments?

I don't know much about technological and scientific developments. I'm not that much interested in that.

6. What do you think about Turkish soap operas?

I've watched many Turkish Soap Operas, they helped me a lot with learning Turkish language. My love for Turkey began watching them and that's how I got interested in Turkey, Turkish language, culture etc. I started watching them in my young age and one of my first Soap Operas were 'Aşk Memnu' and 'Muhteşem Yüzyıl' and that's how it started. Thanks to Soap Operas my Turkish is good and I can speak Turkish fluently with no problem. At the moment my favourite Turkish Soap Opera is Çukur. And I can't wait for September and Season 3.

7. What do you think about Turkish music and Turkish singers?

I love Turkish songs. I have many Turkish singers that I consider as 'favourite'. And my taste for music is different and strange. I love Sancak, Cem Adrian, Mabel Matiz. Also rap music is great in Turkey especially Ezhel and Ceza. I also love one song of Ibrahim Tatlıses 'Mavişim'.

8. Do you plan to share your experience in Turkey and thoughts about Turkey and Turkish people with somebody when you return to your country?

I talked to all my friends and family about Turkey and my Erasmus+ experience. I showed them everything I had on my phone and they really liked the cities and also they were surprised how crowded it was. Croatian cities are not that big and crowded. My family likes Istanbul very much and they make forward to visit it.

9. Would you like to contribute to the relations between Turkey and your country?

I would probably tell students from Croatia to pick Turkey as a Erasmus+ country. There is not much Croatian students in Turkey. I would like them to know that they will have great time in Turkey as much as I did.

E14 (29.12.2018)

1. What do you think about Turkey, Turkish culture and Turkish people?

The food was delicious. The religion, the way of life, coffee time all the time, people are more easy-going and bit not punctual. Religion is the way of life.

2. Are there any efforts to support your adaptation to your host university and country, by your host University? If yes, what kind of activities they made?

I had buddy from ESN, He helped me.

3. Have you had the opportunity to describe and promote your own country and culture in any kind of organization or daily social life?

No.

4. What are your gains after Erasmus+?

I improved my language skills and I learn new courses. I learn different culture, life, religion and behaviour.

5. What do you think about technological and scientific developments?

I have no idea.

6. What do you think about Turkish soap operas?

I have not watched

7. What do you think about Turkish music and Turkish singers?

I did not listen.

8. Do you plan to share your experience in Turkey and thoughts about Turkey and Turkish people with somebody when you return to your country?

I did it, with other students who were interested in Erasmus+ in Istanbul.

9. Would you like to contribute to the relations between Turkey and your country?

-

E15 (28.11.2018)

1. What do you think about Turkey, Turkish culture and Turkish people?

Istanbul is very westernised, so I don't think it properly represents Turkish culture. In general I like Turkish people a lot. I think especially elder generation has very deep values, very open hearted and welcoming people. I felt that Turkish people have a natural attraction for spiritual things and for inner knowledge, they can make very strong bonds in human relationship. Later I came to know that Turkey had a significant historical spiritual background. I feel Turkey is a gate between Western Europe and East. Other than that, I find Turkish food to be one of the best in the World. Once you visit Istanbul, you are fall in love with Turkey and it's people.

Turkish culture is mostly the legacy of the Ottoman Empire. I like traditional Turkish music and dance, also I enjoy the diversity of architectural styles with Arab and Byzantine influence. Another part of Turkish culture which I enjoy a lot is the cuisine. Istanbul like a European country.

I find Turks very hospitable and friendly, every time I had a conversation with a Turk I could find a good interlocutor in them. They are so polite.

Turkish culture is mostly the legacy of the Ottoman Empire. I like traditional Turkish music and dance, also I enjoy the diversity of architectural styles with Arab and Byzantine influence. Another part of Turkish culture which I enjoy a lot is the cuisine.

The Kurdish problem is a big social issue in Turkey and led to a couple of acts of terrorism. That's why in all public institutions is an improved security system and every person entering the building have to pass a luggage control. During my 3

months stay I was stopped by police about 10 times for documents check, but I didn't have any problem with that at the end.

Istanbul is very westernised, so I don't think it properly represents Turkish culture. In general I like Turkish people a lot. I think especially elder generation has very deep values, very open hearted and welcoming people. I felt that Turkish people have a natural attraction for spiritual things and for inner knowledge, they can make very strong bonds in human relationship. Later I came to know that Turkey had a significant historical spiritual background. I feel Turkey is a gate between Western Europe and East. Other than that, I find Turkish food to be one of the best in the World. Once you visit Istanbul, you are fall in love with Turkey and it's people.

2. Are there any efforts to support your adaptation to your host university and country, by your host University? If yes, what kind of activities they made?

The host University helped us any time we had questions or misunderstandings.

3. Have you had the opportunity to describe and promote your own country and culture in any kind of organization or daily social life?

Yes, with friends.

4. What are your gains after Erasmus+?

In academic terms I gained some experience in my field of education as I was working at the IT Department. On personal terms I made some new friends and enjoyed spending time with them. Culturally I was exploring city of Istanbul for mosques and museums, and had visited couple of them, also I tried almost every meal specific to Turkish cuisine.

5. What do you think about technological and scientific developments?

Turkey is a more economically developed country with a much more developed infrastructure, industry, agriculture and tourism. Turkey is very developed in medical field.

6. What do you think about Turkish soap operas?

I did not watched any.

7. What do you think about Turkish music and Turkish singers?

I like Turkish music. I like Duman, Teoman and the singer Umit Besen.

8. Do you plan to share your experience in Turkey and thoughts about Turkey and Turkish people with somebody when you return to your country?

All the experience was shared with all my relatives and friends and I strongly recommended to all of them to visit wonderful Turkey.

9. Would you like to contribute to the relations between Turkey and your country?

I would recommend to more of my compatriots to visit Turkey, and if I will meet any Turks in my country I will try to interact with them and give them guidance if needed.

E16 (12.12.2019)

1. What do you think about Turkey, Turkish culture and Turkish people?

Before coming, I didn't think Turkish culture was very modern. I was expecting a more ethical and rustic culture. The buildings are modern, metropolitan in Istanbul, improved transportation. They follow the rules. People working hard. I thought they didn't work on Fridays like Arab culture. I don't think they kept their promises. There are many different cultures. Young people on the street are selfish, cold and closed. I saw people being secular. A community that lived together with several religions and nations. Very rich culturally. I'm very happy to see this. People are so helpful. People respectful to eldest people. The Europeans has to learn about freedom from Turkey. There is secularism and people respect to the other religions.

In international platform, the image of Turkey is very bad. The geopolitical situation is not good for Middle East.

2. Are there any efforts to support your adaptation to your host university and country, by your host University? If yes, what kind of activities they made?

I adapted easily. We made a small tour and we had lunch which is organised by International Office.

3. Have you had the opportunity to describe and promote your own country and culture in any kind of organization or daily social life?

In daily life, I shared my cultural values, cuisine and history. And also in some courses, I mentioned about my country.

4. What are your gains after Erasmus+?

The division of the examination periods of education is good. Academics are easier to reach closer students, teachers. I want to work with a teacher in thesis advisory point. I opened up to the Middle East. I had the opportunity to understand and explain the new culture. Religion and culture intertwined. I liked Turkish culture. There is cultural diversity. There is a more humanitarian approach, just the opposite in the media, more problems for immigrants in Italy and Europe. We are exposed to disinformation.

5. What do you think about technological and scientific developments?

Turkey is god at most of the things like transportation. Turkey developed like Europe. Transportation is better than Italy.

6. What do you think about Turkish soap operas?

I did not watched.

7. What do you think about Turkish music and Turkish singers?

I liked instrument "bağlama". It sounds very nice.

8. Do you plan to share your experience in Turkey and thoughts about Turkey and Turkish people with somebody when you return to your country?

I already mentioned to my family and friends with videochats and I showed most parts of the country. Some friends visited me and also I showed them some parts of Turkey. I will also tell more people when I will back to my country.

9. Would you like to contribute to the relations between Turkey and your country?

I would love to contribute to the relations. I would like to make urban planning. I would like to overcome the prejudices.

E17 (14.12.2017)

1. What do you think about Turkey, Turkish culture and Turkish people?

I think Turkey is a great country but recently it went to much into fundamentalism and all political ruling becoming more like regime. Which is a shame, as many countries have fallen in their economy taking such steps. Istanbul is very westernised, so I don't think it properly represents Turkish culture. In general I like Turkish people a lot, I think esp. older generation has very deep values, very open hearted and welcoming people. I felt that Turkish people have a natural attraction for spiritual things and for inner knowledge, they can make very strong bonds in human relationship. Later I came to know that Turkey had a significant historical spiritual background. I feel Turkey is a gate between Western Europe and East. Other than that, I find Turkish food to be one of the best in the world. Once you visit Istanbul, you are forever in love with Turkey and it's people.

2. Are there any efforts to support your adaptation to your host university and country, by your host University? If yes, what kind of activities they made?

They helped with basic questions, accomodation and other small things, but no more than that.

3. Have you had the opportunity to describe and promote your own country and culture in any kind of organization or daily social life?

We were representing Lithuania in some university event. PowerPoint presentation.

4. What are your gains after Erasmus+?

In general teachers were good, highly educated, however I felt the level of students was a bit low, so maybe teachers were sticking to their level, because I thought they can do much more. I felt that teachers had also very good international experience, broad scope of life. I met a lot of nice people, mad new friend and connections. Overall experience was amazing. My perception of cultures broadened much more, also Islam religion and traditions opened my mind to new ways of life. This was one of the best experience of my life time. I found, that many true Muslims are very good, open hearted and welcoming people.

5. What do you think about technological and scientific developments?

I have no knowledge on Turkish technological and scientific achievements.

6. What do you think about Turkish soap operas?

Not much, I have seen few episodes of “Magnificent Country” and “Forbidden Love”, as they were also shown on Lithuanian TV.

7. What do you think about Turkish music and Turkish singers?

I don't listen to Turkish music, I know some songs of band called “Altın gün”, also sometimes listened to Turkish classical Ney music.

8. Do you plan to share your experience in Turkey and thoughts about Turkey and Turkish people with somebody when you return to your country?

I share my experience with everyone who I meet.

9. Would you like to contribute to the relations between Turkey and your country?

I think there is a lot of relationship between countries already. Personally I would prefer to do business with Turkey. Personally I would prefer to do business with Turkey.

E18 (14.12.2017)

1. What do you think about Turkey, Turkish culture and Turkish people?

I found that young people especially in universities in / around Istanbul are very modern, open minded, “western” thinking. Though in less educated and poorer communities you could sense a lack of freedom of speech, different treatment of men and women, maybe even more radical way of thinking about various aspects of life, but only in more rural and remote places. The extended family and social life is of key importance for Turks and I find it very beautiful how families keep in touch, come together very frequently to celebrate or just share the meal. As well I found Turks are very passionate and loyal to their country and their culture. In Lithuania we protect and promote freedom of speech, freedom of movement, democratic values and rights. Plus Lithuania is a tiny country compared to Turkey, thus the diversity of economic development and cultural differences and economic activities is much smaller; we do not have issues of huge cities etc. I fell in love with Turkish culture and people, I would have never learned about it from the inside if not for the exchange program. The presence of strong religious values in the every day routines and mindsets are not very welcoming, especially for a woman who wants to do a career. I love Turkish food, and I would periodically go to Turkish restaurant for a dinner or lunch. Plus I love Turkish delights, I would be always looking where I could buy them.

2. Are there any efforts to support your adaptation to your host university and country, by your host University? If yes, what kind of activities they made?

Yes, I had amazing buddy assigned to me. She was really friendly and helpful.

3. Have you had the opportunity to describe and promote your own country and culture in any kind of organization or daily social life?

Yes, we were making a presentation about Lithuania in one event in the university. And as well for my friends I made few dinners with Lithuanian dishes.

4. What are your gains after Erasmus+?

One thing which I learned more while studying at my host institution is about the international relationships and politics, and especially about Turkey's part in all of this. I had a great teacher at the University in this topic which I admired a lot, she inspired me to learn more about the Turkey's relationship with Europe and Middle East. The whole experience inspired me for love for globalization, love for diverse cultures, points of view, it opened up my eyes of how big, diverse and beautiful our world is. After this experience I travelled and worked in so many different countries. After mobility to Turkey I got more courage to go after my dreams and be brave in any step I make. I've developed only love for different religions, curiosity to learn about them and appreciate differences. I currently live in London amongst very diverse people and their believes. And it is so much easier to appreciate those differences after the trip to Turkey.

5. What do you think about technological and scientific developments?

I cannot tell a lot about this topic in Turkey. Maybe there are some areas where Turkey is well known for its achievements in science and technology. But at least in my area – data science, artificial intelligence, IT technologies – Turkey is not known as a center of developments.

6. What do you think about Turkish soap operas?

I am not a soap opera fan.

7. What do you think about Turkish music and Turkish singers?

I did not listen. I do not have a favourite singer/ band from Turkey.

8. Do you plan to share your experience in Turkey and thoughts about Turkey and Turkish people with somebody when you return to your country?

I haven't not share a lot about the experiences on a wider scale, except with my friends and family.

9. Would you like to contribute to the relations between Turkey and your country?

Yes, I would like to.

ÖZGEÇMİŞ

1984 İstanbul doğumlu. 2008’de lisans eğitimini Işık Üniversitesi Uluslararası İlişkiler (İngilizce) Bölümü’nde tamamladı. 2012’de Beykent Üniversitesi İşletme Yüksek Lisans Programı’ndan mezun oldu. 2009-2012 yılları arasında özel bir üniversitede Halkla İlişkiler Müdürü olarak çalıştı. İstanbul Esenyurt Üniversitesi Meslek Yüksekokulu Halkla İlişkiler ve Tanıtım Programı’nda 2014’ten bu yana Öğretim Görevlisi ve aynı zamanda Uluslararası İlişkiler Ofis Koordinatörü olarak çalışıyor. Evli ve iki çocuk annesi.

